

ION PACHIA TATOMIRESCU ☯

ISTORIA RELIGIILOR

1

Biblioteca Enciclopedicus

Coperta: Ioan Cârșșia, Liviu Curtuzan.

ISBN 973-97530-3-5 / vol. I: ISBN 973-97530-5-1

© Editura AETHICUS, 2001,
str. Intrarea Lungă, nr. 1, 1900 – Timișoara.
Printed in Dacoromânia.

ION PACHIA
TATOMIRESCU

ISTORIA RELIGIILOR

I

*Din paleolitic / neolitic până în mitologia pelasgo-daco-thracică
(sau valahică / dacoromână)*

Editura Aethicus

TIMIȘOARA
2001

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
PACHIA TATOMIRESCU, ION
Istoria religiilor / Ion Pachia Tatomiurescu. – Timișoara:
Aethicus, 2001–
3 vol.; 21 cm. – (Biblioteca *Enciclopedicus*)
ISBN 973–97530–3–5
Vol. 1 : *Din paleolitic / neolitic până în mitologia pelasgo-daco-*
thracică (sau valahică / dacoromână). –
2001. – 240 p. – ISBN 973–97530–5–1

2 (091)

PRIVIRE ÎN PUNCTUL DINTÂI, CEL ORBITOR...

Despre *starea de zero*. Sintagmei *starea de zero* i s-a articulat / armo-nizat *semnificantul* și, desigur, i s-a “lămurit” *semnificatul*, în orizontul de toamnă al anului 1990, într-o conversație cu un “filosof nihilist”, “aburit” de “vinul clar ciocnit la nunta Ideii”, sâcâind lumea cu întrebări de tipul: «Dar înainte de de *cosmogeneză*..., dar înainte de *materie*..., dar înainte de *Dumne-zeu*..., ce a fost ?» Răspunsul venit-a cu promptitudine, tăindu-i lanțul unor astfel de interogații: înainte de *Tot (Întreg Cosmic)* a fost *starea de zero*...

Sintagma *starea de zero* poate fi “tălmăcită” / “sinonimizată” prin “re-alitatea” de *dinainte de Cosmogeneză, de dinainte de nașterea universului / universurilor*, de dinaintea “cuplării” *lumatiei* cu *informateria* (cf. DILM, 22 sqq. / DIm, 11 sqq.), ori, și mai exact spus, prin ceea ce a determinat deopo-trivă *big-bangul* – «expansiunea universului printr-o mare explozie inițială» (DEnc, I, 215) – și “complexul” miturilor despre *facerea lumii* / *lumilor*, *cos-mosului*, *haosului* etc.

Apelând la limbajul matematic, atributele *stării de zero* ($\mathbb{Z}$ – *zothy-chin*, în alfabetul dacic) angajează *propoția* “*buclării*” / “*nașterii*” *universu-rilor* (*cosmosurilor*):

$$\frac{\mathbb{Z}}{\mathbb{1}} = \frac{\mathbb{Z}}{\mathbb{2}} = \frac{\mathbb{Z}}{\mathbb{3}} = \frac{\mathbb{Z}}{\mathbb{4}} = \dots \frac{\mathbb{Z}}{\mathbb{19}} = \frac{\mathbb{Z}}{\mathbb{64}} = \frac{\mathbb{Z}}{\mathbb{128}} = \frac{\mathbb{Z}}{\mathbb{256}}$$

– în care $\mathbb{1}$ (thotymos) este *cosmosul*, sau *întregul cosmic*, ori *universul prim*, alcătuit din “materie”, atrăgând după

sine, prin “buculare” / “pendulare”, un 𐤀 (*non-thothymos*), adică un *non-cosmos*, sau *non-univers*, alcătuit din “antimaterie”, într-o posibilă “serie” de 𐤁 (*thothymos-alamon*) – 𐤂 (*non-thothymos-alamon*), 𐤃 (*thothymos-ăzăthot*) – 𐤄 (*non-thothymos-ăzăthot*), 𐤅 (*thothymos-urchony*) – 𐤆 (*non-thothymos-urchony*) etc.

Orice “explozie” (*big bang*) – de cosmos / univers, galaxie etc. – an-gajează o “implozie” (*black hole*) – de non-cosmos / non-univers, non-ga-laxie etc. O posibilă “analogie” ar trimite la «micile oscilații ale unui pendul în jurul unei axe orizontale» (cf. IElem, 147), “descrise” de ecuația diferențială:

$$x''(t) + \frac{45\text{𐤃}(\text{mgl})}{\text{𐤆}} x = z$$

– unde 𐤃 / *lethfu* este distanța de la centrul de greutate al pendulului-univers / cosmos la “axa de rotație” (constituită de starea de zero), 𐤁 / *malathy* – masa pendulului-univers / cosmos iar 𐤆 / *iosithy* – momentul său de inerție față de “axă”. Durata unei “oscilații complete” ar fi așadar (cu 𐤄 / *becah* = 2 și cu 𐤇 / *cathu* valorând 3,14):

$$t = \text{𐤄} \sqrt{\frac{\text{𐤆}}{45\text{𐤃}}}$$

Unul dintre cele mai profunde spirite europene ale tuturor timpurilor, Mihai Eminescu (1850 – 1889), în a cărei creație / lirică este surprinsă și *starea de zero* (poezie / lirosocie cu inepuizabile surse în spațiul spiritual au-tohton, pelasgo-daco-thracic, sau valahic / dacoromânesc:

Zalmoxianism – cu învățătura-i fundamentală despre armonizarea *părții* în sacral *întreg cos-mic*, oglindită, conservată bine în colindele / baladele dacoromânești ce au ca nucleu ceea ce este cunoscut prin sintagma *mitul mioritic*; mitul *tinereții-fă-ră-bătrânețe-și-vieții-fără-moarte*; mitul *jertfei zidirii*; mitul *zborului cu aripi confecționate din șindrilă*; *mitul împăraților cromatici ca simboluri ale elementelor fundamentale ale lumii* etc.), “a fixat” datele problemei în sublimă “tablouri-ecuații”: *La-nceput, pe când ființă nu era, nici neființă, / Pe când totul era lipsă de viață și voință, / Când nu s-ascundea nimica, deși tot era ascuns... / Când pătruns de sine însuși odihnea cel nepătrus. / (...) / Căci era un întuneric ca o mare fără-o rază, / Dar nici de văzut nu fuse și nici ochi care s-o vază. / Umbra celor nefăcute nu-ncepuse-a se desface, / Și în sine împăcată stăpânea eterna pa-ce !... / Dar deodat-un punct se mișcă... («Scrisoarea I» – EP, I, 101); Porni Luceafărul. Creșteau / În cer a lui aripe, / Și căi de mii de ani treceau / În tot atâtea clipe. // Un cer de stele dedesubt, / Deasupra-i cer de stele – / Părea un fulger nentrerupt / Rătăcitor prin ele. // Și din a chaosului văi, / Jur împrejur de sine, / Vedeau, ca-n ziua cea dentăi, / Cum izvorau lumine; // Cum izvorând îl înconjur / Ca niște mări, de-a-notul... / El zboară, gând purtat de dor, / Pân’ pierde totul, totul; // Căci unde-ajunge nu-i hotar, / Nici ochi spre a cunoaște, / Și vreme-ncearcă în zadar / Din goluri a se naște. // Nimic nu e și totuși e / O sete care-l soarbe, / E un adânc asemenea / Uitării celei oarbe... (s. n.; «Lucea-fărul», EP, I, 132 sq.) etc.*

Privire în punctul dintâi, cel orbitor. În celebra lucrare, *Primele trei mi-nute ale universului* (New York, 1977), savantul american, Steven Weinberg, prezintă ieșirea din *starea de zero*, adică nașterea universului nostru, mai exact spus, «a universului timpuriu, așa cum este el înțeles în cadrul mode-lului standard», într-o fermecătoare manieră accesibil-științifică: «La început a

fost o explozie. Nu o explozie ca pe pământ, pornind dintr-un centru bine defi-nit și răspândindu-se pentru a cuprinde din ce în ce mai mult din aerul înconjurător, ci o explozie care a avut loc simultan *peste tot*, umplând de la început tot spațiul, unde fiecare particulă a fost proiectată departe de orice altă particulă. "Tot spațiul" în acest context poate însemna fie orice univers infinit, fie orice univers finit, curbat înspre sine însuși, ca suprafața unei sfere. Nici una dintre aceste posibilități nu este ușor de înțeles, dar aceasta nu ne va opri din drum; în universul timpuriu, n-are nici un fel de importanță dacă spațiul este finit sau infinit. După circa o sutime de secundă – momentul cel mai în-depărtat de care putem vorbi cu o anumită siguranță –, temperatura universului era de o sută de mii de milioane (10^{11}) de grade Celsius. Aceasta în-seamnă că era mult mai fierbinte decât chiar centrul celei mai fierbinți stele; atât de fierbinte, încât nici una dintre componentele materiei obișnuite, moleculele, atomii și nici nucleele atomilor, nu puteau să existe. În locul lor, ma-teria dislocată de această explozie în toate părțile era formată din diferite tipuri de așa-numite particule elementare, care sunt obiectele de studiu ale fizicii nucleare de energii înalte din zilele noastre. (...) Un tip de particulă care a fost prezentă din abundență este electronul, particulă încărcată negativ, care curge prin fire în curenții electrici și care formează azi partea exterioară a tuturor atomilor și moleculelor din univers. O altă particulă răspândită pe atunci era pozitronul, având sarcină pozitivă și masa egală cu aceea a electronului. În actualul univers, pozitronii se găsesc numai în laboratoarele de energii înalte, în anumite feluri de dezintegrare și în fenomene astronomice violente, ca ra-zele cosmice sau supernovele, dar în universul timpuriu numărul pozitronilor era aproape egal cu numărul electronilor. În afară de electroni și pozitroni, exista aproximativ același număr din diferite feluri de neutrini, particule fanto-matice fără masă sau sarcină

electrică. În sfârșit, universul plin era cu lumină. Acest lucru nu trebuie considerat separat față de particule, întrucât teoria cuantică ne spune că lumina constă din particule cu masa zero (masa de repaus) și cu sarcina zero, cunoscute sub numele de fotoni. (...) Fiecare foton poartă o cantitate bine definită de energie și de impuls, ambele dependente de lungimea de undă a luminii. Pentru a ne reprezenta cum umplea lumina întregul univers timpuriu, putem spune că numărul și energia medie a fotonilor erau aproape egale cu cele ale electronilor, pozitronilor, ori neutrinilor. Aceste particule – electroni, pozitroni, neutrini, fotoni – erau create în permanență de energia pură și apoi, după o viață scurtă, erau din nou anihilate. Numărul lor, ca atare, nu era prestabilit, ci fixat doar de balanța dintre procesele de creare și anihilare. (...) Pe măsură ce explozia a continuat, temperatura a scăzut, atingând treizeci de mii de milioane (3×10^{10}) de grade după circa o zecime de secundă; zece mii de milioane după o secundă și trei mii de milioane de grade după aproape paisprezece secunde. La această temperatură, universul se făcuse suficient de rece, astfel încât e-lectronii și pozitronii să înceapă să se anihileze mai repede decât puteau fi creați din nou de către fotoni și neutrini. Energia emisă de această anihilare a materiei a încetinit temporar ritmul răcirii universului, dar temperatura a continuat să scadă, atingând în cele din urmă, la sfârșitul primelor trei minute, valoarea de o mie de milioane de grade. Temperatura a devenit atunci suficient de scăzută pentru ca protonii și neutronii să înceapă formarea de nuclee mai complexe, începând cu nucleele hidrogenului greu (numit și deuteriu), care sunt compuse dintr-un neutron și un proton. Densitatea era încă destul de ridicată (...) La sfârșitul primelor trei minute, era alcătuit universul mai ales din lumină, neutrini și antineutrini. Există și o mică proporție de material nuclear, format din aproximativ 73% hidrogen și 27% heliu, și un număr la fel de mic de electroni,

rămași din era anihilării electronilor cu pozitronii. Această materie a continuat să se împrăștie, devenind în mod continuu mai rece și mai puțin densă. Mult mai târziu, după câteva sute de mii de ani, materia a devenit suficient de rece, astfel încât electronii să se asocieze cu nucleele, pentru a forma atomi de hidrogen și de heliu. Sub influența gravitației, gazul rezultat a început să formeze îngrămădiri, care, în cele din urmă, s-au condensat, alcătuind galaxiile și stelele din actualul univers. Cu toate acestea, materialul de compoziție cu care stelele și-au început viața a fost exact acela preparat în primele trei minute. Modelul standard schițat mai sus nu este imaginea cea mai satisfăcătoare despre originea universului.» (s. n.; WPtmu, 22 sqq.).

Savantul dacoromân, Vasile Ureche, evidențiază progresele realizate în fizica particulelor elementare de după anul 1977, al apariției cărții lui Weinberg, cu «implicații fundamentale în înțelegerea mai profundă a evoluției universului fierbinte, în fazele timpurii ale acesteia»; «la momentul $t = 0$, universul se afla în starea de *singularitate*»; problema singularității este una din cele mai delicate ale cosmologiei / cosmogoniei actuale, «pentru că limitele $R(t)_{t \rightarrow 0} \rightarrow 0$ și $\rho(t)_{R(t) \rightarrow 0} \rightarrow \infty$ sau $\rho(t)_{t \rightarrow 0} \rightarrow \infty$ au o semnificație matematică, dar nu una fizică și cu atât mai puțin una filosofică; la momentul $t = 0$ s-a produs Marea Explozie a Universului; pentru $0 \leq t \lesssim 10^{-43}$ s (mai exact: $6 \cdot 10^{-44}$ s – timpul Planck)», fizica de azi «nu poate spune care a fost starea materiei», întrucât «teoria relativității generale a lui Einstein încetează să mai fie valabilă; peste limita de densitate considerată, în interpretarea gravitației și geometriei continuumului spațiu-timp trebuie luate în considerare efectele cuantice, iar până în prezent nu există o teorie cuantică a gravitației»; la această «limită», universul se consideră că «ar avea un diametru sub 10^{-33} m și o temperatură de 10^{32} K»; «la momentul $t \simeq 10^{-43}$ s se

produce decu-plarea dintre *forța gravitațională* și *forța electronucleară*, prezisă de teoriile de tip G. U. T.» (Grand Unification Theory / Teoria Marii Unificări); în intervalul 10^{-43} s $\lesssim t \lesssim 10^{-35}$ s se vorbește despre «starea de *vid*» a universului; «quarkurile, leptonii, fotonii nu se născuseră încă; la momentul $t \lesssim 10^{-35}$ s se produce o nouă rupere de simetrie (*cristalizare*), în care forța electronucleară se decuplează în *forța tare* și *forța electrolabă*» (UUn, II, 306); din acest proces rezultă «o eliberare enormă de energie, care produce fluctuații în vid, fluctuații care generează quarkuri, leptoni și fotoni; totodată are loc o scurtă, dar rapidă expansiune exponențială a universului, care durează până la momentul $t = 10^{-32}$ s, numită *perioada inflaționară de evoluție a universului*»; se consideră că s-ar putea explica multe din problemele nerezolvate ale scenariului *Big Bang clasic* prin procesele care au avut loc în această perioadă; pentru 10^9 antiparticule (antiquarkuri) au fost generate $10^9 + 1$ particule și astfel a apărut asimetria *materie – antimaterie* (...); la sfârșitul *perioadei de inflație*, dimensiunile universului nu depășeau pe cele ale «unei portocale», fiind constituit «dintr-o supă din quarkuri, leptoni și antiparticulele lor, precum și din fotoni, materia și radiația fiind în echilibru»; la momentul 10^{-12} s, universul nostru avea «dimensiuni mai mici decât orbita Pământului în jurul Soarelui»; în acest moment s-a produs «o nouă rupere de simetrie», forța electrolabă decuplându-se «în *forța electromagnetică* și *forța slabă*»; la vârsta de 10^{-6} s a universului, când avea «temperatura de 10^{13} K și dimensiuni de ordinul celor ale sistemului solar, particulele quark și anti-quark» s-au unit «în protoni, neutroni și antiparticulele lor», trecându-se în era hadronică; «la sfârșitul primelor trei minute sinteza nucleelor de heliu este încheiată; la $t \sim 10^5$ ani ($T = 3000$ K) se produce procesul de «recombinație» prin care se formează atomii de hidrogen și de heliu; mai departe electronii nu mai pot bloca radiația,

universul devine transparent, radiația se decuplează de materie (substanță), ultima începând să devină dominantă; după circa 100 milioane de ani de la Marea Explozie, universul consta dintr-un gaz difuz de hidrogen și heliu la temperatura de 15 K, din care s-au format ulterior galaxiile; momentul de formare a galaxiilor și quasarelor este greu de precizat, dar mulți cosmologi consideră că acest proces a avut loc la circa 10^9 ani după Marea Explozie» (UUn, II, 308).

Lumina / fotonii dintâi, pelasgo-daco-thracica / valahica (dacoromânească) și biblica «Geneză» / «Facere». *Lumina / fotonii* se constituie într-un “punct comun” al cosmologiilor / cosmogoniilor newtoniene, relativiste (ein-steiniene), mitice etc., unde *științele* se intersectează cu mitologiile / religiile. Ca și în teoriile (cosmologiile) științifice, *lumina / fotonii dintâi* se arată și în *Biblie* (Geneză / Facere): «La început (...), Duhul lui Dumnezeu se purta deasupra apelor; și a zis Dumnezeu: “Să fie lumină!” Și a fost lumină...» (*Ge-neza / Facerea*, 1, 1 – 3; Bibl, 11); sau, după o tălmăcire dacoromânească a *Bibliei*, din 1688: «De-nceput (...), Duhul lui Dumnezeu să purta deasupra apei. Și zise Dumnezeu: “Să să facă lumină!” Și să facă lumină. Și văzu Dumnezeu lumina că iaste bună, și osebii Dumnezeu între mijlocul luminii și între mijlocul întu-nearecului...» (B, 1). Cu mai mare și neasemuită forță plasticizant-revelatorie, *lumina / fotonii dintâi* se relevă în «Geneza» / «Facerea» *mitologic-pelasgică* (daco-thracică, sau valahică / dacoromânească): «În istoria mitică» a Poporului Pelasg (Daco-Thrac) / Valah (Dacoromân), «(...)creația cosmosului a fost concomitentă cu a arborelui cosmic, care a fost și a rămas întruchipată prin brad. Fărtatul obosit și înclădat de incapacitatea lui creatoare a izbit cu toiagul în Apele Primordiale și în locul acela s-au deschis și s-a ridicat falnic *un brad fosforescent*; picurând stropi de apă luminoasă și ținând rădăcinile lui

atâta în pământ cât putea să stea pe el cel ce a făcut minunea cu fratele său, ce-l însoțea, de asemenea obosit și înclădat de neputință. Bradul a cu-prins în coroana, trunchiul și rădăcinile lui tot cosmosul. De aceea ca arbore cosmic a fost reprezentat cu coroana în ceruri și rădăcinile în pământ. Acestei reprezentări pozitive îi corespunde uneori o reprezentare negativă, cu rădăcinile în ceruri și coroana în pământ. (...) În paleofolclorul român bradul ca arbore cosmic e consemnat într-o descriere impresionantă: (...) "...crește bra-dul brazilor, / de mare și înfoiat / tot cerul l-a îmbrădat, / Soarele în cetini, / Luna între ramuri, / mii și mii de stele / între rămurele." (...); "Leru-i Doamne, / îmi vedere-ncetinat / brad cu stele încărcat, / brad cu neguri îmbrăcat; / și în vârful ce-mi vedere ? / Cerul leagăn de mătase, / dar în leagăn cine-mi șade ? / Șade Luna sfântă / și cu bradul precuvântă"...» (VMR, 484 sq.). Viziunea "veridică" pe-lasgo-daco-thracică / valahică (dacoromânească) asupra cosmogenezei, prin reprezentarea "conică", prin sugestia "exploziv-expansivă" a *bradului cosmic* și a "*non-bradului*" cosmic ("*invers-bradul cosmic*"), desigur, a fost pusă în circuitul *oralității culte* de marii preoți ai Zalmoxianismului, *ai științei ensu-lui uman de a se face nemuritor*, cu "nuntirea" / "nășirea" privegheată de pe-rechea sacră secundă (din "tetrada" dacic-monoteistă), Soarele și Luna, ajun-gând astfel în mitologia română de azi, în folclorul dacoromân contemporan, poate, prin "informația originară" dăruită Cogaionului multimilenar de "bale-tul" divin al fotonilor.

Inelul cosmic. După savantul dacoromân, Mihai Drăgănescu, «mode-lele care construiesc lumea din particule elementare sânt, de regulă, închise; oricât am aprofunda particulele elementare, dacă dincolo de ele nu mai concepem nimic, închis este universul»; și «la extremitatea cealaltă, universul se încheie cu corpuri macroscopice și organisme

vii, și dincolo de acestea nu mai găsim nimic, este închis universul; un univers închis și *jos* (înspre profunzimi) și *sus* (dinspre viu) este un univers *total închis* sau *închis în mod absolut*; dacă universul se deschide în profunzimi, prin conținutul particulelor elementare, el este un univers *deschis*; dacă însă el se deschide prin organisme-vii, spunem că este *introdeshis*; un univers deschis și introdeshis este un univers *total deschis* sau *deschis în mod absolut*; în cazul unui univers deschis metafizic către idee, minte universală sau divinitate (I), ori în cazul unui univers deschis sau introdeshis către o realitate profundă materială (II) este posibil ca universul să nu fie singurul existent; numai un univers închis în mod absolut poate fi singurul univers existent (III); în al doilea caz, universul se găsește în cosmos iar cosmosul poate conține un număr oarecare de universuri; în primul caz nu definim un cosmos; universul și divinitatea nu constituie un cosmos; ideile lui Platon nu fac parte din univers sau din cosmos, ci dintr-o lume aparte; cel mult s-ar putea vorbi de un cosmos metafizic; în al treilea caz, universul și cosmosul coincid.» (DILM, 179). Savantul dacoromân, Mihai Drăgănescu, vede un model cosmic în inel – *inelul lumii materiale* (I. L. M.), «un model ontologic *absolut deschis* pentru univers», diferit de cel folosit de știința de până în orizontul anului 1989 (cf. DILM, 180 sqq.); «nici fizica, nici biologia, nici matematica, nici chiar psihologia nu o-perează cu un model ontologic de tip I. L. M.; știința de astăzi se menține în cadrul unui model ontologic al unui *univers închis*; un asemenea model implică, după părerea noastră, imposibilitatea legării aspectelor fizice, biologice și psihologice într-o viziune unitară»; modelul ontologic I. L. M. «cuprinde introdeshiderea universului către profunzimi; introdeshiderea se realizează prin organisme-vii, inclusiv, am putea spune, mai ales prin om, prin creierul și mintea sa; introdeshiderea se manifestă numai prin viu;

datorită ei apare palierul mental-psihologic al lumii materiale, care capătă o anumită independență creatoare în raport cu cosmosul și universul» (DILM, 180), palierul mental-psihologic fiind *informateria*; «ideea nu poate exista în profunzimile materiei, după cum nu există nici în sine, ea poate apărea numai în palierul mental-psihologic și împreună cu acesta are un dublu suport material: sistemul nervos spațio-temporal și informateria; ideea nu este materială, dar nu poate fi decât în materie, într-un mod deosebit de subtil, la întredeschiderea anumitor configurații spațio-temporale către informaterie; de aceea, nu numai cosmosul, ci și ideile viului, creațiile și reacțiile viului, în general, constituie lumea; lumea nu se reduce, de fapt, numai la materie, dar ea este materială întrucât în afara materiei, cel puțin ca suport, nu poate exista nimic.»; «esențiale, din punctul de vedere al *generării* lumii (universului) și al *creației* lumii, sânt procesele din jurul întredeschiderii, uneori în profunzimi, uneori în conștiință»; *inelul lumii materiale* «este un model cu inversă reacție (feedback)», arătând «că lumea se desfășoară din profunzimi, se deschide din profunzimi, dar în cele din urmă se întoarce asupra ei însăși; bucla cu feedback cuprinde deschiderea, universul, viul și întredeschiderea; mai cuprinde, de fapt, și ideea și creația; modelul I. L. M. degajă un principiu ciber-netic extrem de profund; punctul de plecare al buclei cibernetice nu poate fi decât suportul întregii lumi materiale, în ultimă instanță, profunzimile; dacă principiul ciberetic este valabil, atunci indiferent de transformările și creațiile din cibernetica buclă, ceea ce se reîntoarce în profunzimi trebuie să fie de aceeași natură cu ceea ce pleacă...» (DILM, 181).

Fig. 1. Inelul constituit din profunzimile materiei, deschiderea / întredeschiderea universului (cf. DILM, 180).

Mihai Drăgănescu răspunde la întrebarea «ce anume poate genera de la sine o lume pentru a primi întru sine răspunsuri de aceeași natură ?», desi-gur, dinspre *inelul lumii materiale*, prin aserțiunea potrivit căreia «profunzi-mile existenței sânt constituite din două principii materiale: lumatia și infor-materia; ansamblul lumatie-informaterie constituie *ortoexistența*; lumatia este o materie primordială nestructurată, dar structurabilă prin cuplajul cu infor-materia; numai prin cuplarea informateriei cu lumatia se naște un univers ale cărui proprietăți depind, în ultimă instanță, de structurările din informaterie; plecarea buclei cibernetice I. L. M., determinând un univers, se va face din in-formaterie; punctul de *plecare* apare a fi o *structură specifică* în informaterie, structură care se dezvoltă datorită unor proprietăți interne, primordiale, ale informateriei; punctul de *sosire* în informaterie trebuie să fie receptarea unor structuri sau procese satisfăcând o cerință internă a informateriei; vom numi “ortosens” un asemenea proces specific în informaterie, denumirea arătând legătura cu *sensul* din palierul mental-psihologic, legătură implicată de mo-delul I. L. M.; în informaterie, structurile care se produc de la sine au în bază procese de ortosens, care, ca și sensurile mentale, sânt procese informațio-nale fenomenologice; ortosensuri există și independent de sensuri mentale; ortosensul poate să existe și fără sens mental; sensurile mentale ale organis-melor vii sânt, la rândul lor, ortosensuri în informaterie; în acest mod se în-chide bucla cibernetică I. L. M.» (*ibid.*).

Energia spirituală... cogaionică / zalmoxiană. Mircea Eliade a atras atenția asupra faptului că «miturile, simbolurile și ritualurile ce stau în baza folclorului religios al

Românilor își au rădăcinile într-o lume de valori spiritu-ale care precede apariția marilor civilizații ale Orientului Apropiat Antic și ale Mediteranei.» (EDZG, 17). Nu a precizat că *lumea aceasta «de valori spiritu-ale care precede apariția marilor civilizații»*, că realitatea aceasta se datorează *celui mai vechi popor al planetei, Poporul Pelasg (Belag / Valah, sau Dacoro-mân / Român)*, care s-a cuprins în preistorie și în istoria antică, înaintea apariției imperiilor, de la Alpi la Don și Caucaz, de la Marea Baltică până la Marea Mediterană, până în Anatolia (Capadochia / “capul, capătul Daciei”) și până la Marea Neagră, popor care se înrăzărește în lumea contemporană în cele aproximativ treizeci de milioane de locuitori ai republicilor: România, Moldova, Macedonia etc. Și această lume de valori spirituale din temeiul fol-clorului pelasgo-daco-thracic / valahic, sau dacoromânesc / românesc, nu a apărut din senin, din vid, ci prin sedimentarea / cimentarea multimilenară a Cogaionului, sacrul munte dacic din Carpații Meridionali, și a *Zalmoxianis-mului*, prima religie monoteistă din istoria spiritualității universale.

Se știe că “în materie de spirit”, *totul* există în *Om*, în *natura Omului*; savantul dacoromân, Mihai Drăgănescu, în *Inelul Lumii Materiale*, subliniază că introdeshiderea universului către profunzimi «se realizează prin organisme vii, inclusiv, am putea spune, *mai ales prin om, prin creierul și mintea sa*; introdeshiderea se manifestă numai prin viu; datorită ei apare palierul mental-psihologic al lumii materiale, care capătă o anumită independență creatoare în raport cu cosmosul și universul» (DILM, 180), palierul mental-psihologic fiind *informateria*; «ideea nu poate exista în profunzimile materiei, după cum nu există nici în sine, ea poate apărea numai în palierul mental-psihologic și împreună cu acesta are un dublu suport material: sistemul ner-vos spațio-temporal și informateria; ideea nu este materială, dar nu poate fi decât în materie, într-un mod

deosebit de subtil, la introduschiiderea anumitor configurații spațio-temporale către informaterie; de aceea, nu numai cosmo-sul, ci și ideile viului, creațiile și reacțiile viului, în general, constituie lumea; lumea nu se reduce, de fapt, numai la materie, dar ea este materială întrucât în afara materiei, cel puțin ca suport, nu poate exista nimic.» (v. *supra*). Având în vedere *sferele spiritualității popoarelor*, în primul rând a *spiritualității Poporului Pelasgic (Daco-Thrac) / Valah (Dacoromân)*, nici un fenomen esențial (din aceste sfere) nu s-a putut naște “în afară”. Odată ivit, fenomenul respectiv antrenează metamorfoze în timpii “mitici” / “istorici” – în plan dia-cronic, desigur. *Energia spirituală* este capacitatea unui sistem-popor (dintr-o arie anume a planetei) de a efectua o lucrare material-civilizatorie, atunci când suferă “o transformare” dintr-o stare într-alta – căci energia spirituală nu poa-te exista separat de «materia» civilizatorie / culturală. “*Masa*” *spirituală* se re-levă ca mărime ce caracterizează un fenomen, dată de raportul dintre forța exercitată asupra “sa” într-o arie și “accelerația” pe care aceasta o capătă în plan sincronic / diacronic. “*Masa*” *grea spirituală* se înfățișează ca măsură a capacității unui fenomen de a crea câmp gravitațional-spiritual.

Orice schimbare din natura arhaicului european, sau a Pelasgului (Pelasgo-Daco-Thracului / Valahului, Dacoromânului / Românului) – cum și cea din a omului altor civilizații arhetipale / interferențiale – s-a însoțit de o metamorfoză a energiei / “masei” spirituale, dar și de conservarea acesteia. Legea conservării energiei / “masei” spiritualității universale arată că Zalmoxianismul – ca fenomen unic în spiritualitatea universală, specific Pelasgiei Arhaice (Euro-Pelasgiei), sau Pelasgo-Thracico-Daciei / Dacoromâniei, “sis-tem” valoric-spiritual închis, nu și-a mărit, nici nu și-a micșorat energia / “masa” – “dispariția” unei forme de energie spirituală fiind compensată într-o

proporție determinată prin apariția unei alte forme de energie spirituală și suma tuturor formelor de energie spirituală rămânând constantă. Și în nici o transformare din natura Euro-Pelasgului, a Pelasgului (Pelasgo-Daco-Thracului / Valahului), energia spirituală nu a fost distrusă, ci a trecut dintr-o formă într-alta, dintr-o structură ("temporală") într-alta. Această realitate a permanenței Pelasgilor / Valahilor (Dacoromânilor / Românilor) în spațiul-matcă precizat mai sus, permite relevarea unor "indiscutabile" / "incontestabile" perpendiculare spirituale, religios-istorice, în primul rând, din paleoliticul Eu-rasiei / Europelasgiei (Daciei / Dacoromâniei), până în mitologia dacoromână de azi.

Pentru "contemporaneitate", firește, *Zalmoxianismul* – înfățișându-se drept "Creștinism Cosmic" (M. Eliade) / "Spațiu Mioritic" (L. Blaga) –, se constituie *într-o dimensiune valahică / dacoromânească a existenței* (cf. VDRE, 169 – 185).

Fenomen spiritual / social implementând și trăirea în sublimul armo-niei universale, Zalmoxianismul – aidoma unei limbi – are "un lexic" și "o gramatică" inconfundabile, proprii, cărora li se adaugă – în registru semantic-sincretic – importante "părți" ale altor științe (din *întregul spiritual*), de la medicină și astronomie, până la matematică, psihologie, muzică, literatură etc. Ca și fenomenul limbii, Zalmoxianismul – evident, în perimetrul imaginarii – poate atrage reprezentarea arborelui, cunoscând înfloriri și rodire, primăverile / verile și toamnele / iernile "istoriilor" – reprezentare ce vine, poate, și din adâncă, ancestrala simbioză *om-arbore*, de dinaintea "descope-ririi" *peșterii* protectoare, de dincolo de zorii istoriei, simbioză ce a proiectat în sfera sacralului *arborele-univers, cosmicul arbore* – *axis mundi*, numit de Pelasgo-Daco-Thraci bradua > brad (un cuvânt moștenit cu toată constelația lui semantic-sincretică zalmoxiană în limba dacoromână contemporană

– cf. BVoc, 43 sq. / REtn, 268 sq.). Și ca arbore sacru, legat de Muma-Pământ / Dacia (> Dochia) și de Samasua-Samoș / Soarele-Moș (Tatăl-Cer), *bradul* permanent s-a înrăzărit la Pelasgo-Daco-Thraci / Valahi (Dacoromâni / Români) atât în “arta” rupestră dintre anii 10.000 / 8175 î. H., îndeosebi între reprezentările parietale din Peștera Chindiei (pe Defileul Dunării, în apropiere de Moldova Nouă), cât și în ceramica neolitică aparținând culturilor Pre-Criș, Criș, Turdaș, ori pe tăblițele de la Tărtăria-Orăștie, datând din orizontul cultural al anului 5300 î. H. (2875 E. V.), tăblițe ce conțin o scriere mai veche cu două milenii decât scrierea sumeriană, considerată până în prezent drept “cea mai veche” (cf. GCiv, 68). Bradul – *axis mundi* – străbate de peste zece milenii cerurile spiritualității Pelasgo-Daco-Thracice / Valahice. Mitologia pelasgo-daco-thracică / valahică (dacoromână), folclorul pelasgo-daco-thrac / valah (dacoromânesc) etc. grăiesc despre *cele nouă ceruri* având drept ax *bradul* cogaionic: *Cerul-din-Jos* sau “*cerul rădăcinilor*” (I), *Cerul-Pământ-de-Chihlimbar* (II), *Cerul-de-Lemn-cu-Pietre-de-Cleștar* (III), *Cerul-de-Fier* (IV), *Cerul-de-Găuri-Stele-cu-Lumini-din-Rai* (V), *Cerul-în-Fire-de-Mărgăritar* (VI), *Cerul-Benign-de-Jurământ* (VII), *Cerul-Grădină-n-care-Bradul-Face-Fruct* (VIII), și *Cerul-Deschis-la-Cuget-Cosmogonic* (IX). Invulnerabila cetate de diamnat și de spirit de sub curcubeu, Dacia / Dacoromânia, este bipolarizată de Matca Dunării și de Muntele Cogaion din Carpați...

Vectorizarea semantic-sincretică, dinspre *Matcă* spre *Munte*, desigur, cu feed-back, stă sub semnul de aur al Zalmoxianismului, la nunta cosmică a Valahului / Dacoromânului cu Mireasa Lumii, având nași / nuni Soarele și Luna, secunda pereche sacră, iar preot “Muntele Mare”, Cogaionul.

Poporul Pelasgo-Daco-Thracilor / Valahilor (Dacoromânilor / Români-lor), unul dintre cele mai vechi

popoare ale planetei, care a fost în antichitatea Europei și *poporul cel mai mare* (după cum atestă Herodot), făuritor al civilizației arhetipale având ca nucleu bazinul Dunării și Peninsula Balcanică, dar rămas între «*Marii Anonimi*» ai *Istoriei* (M. Eliade – EICIR, II, 168), s-a caracterizat – între 8175 î. H. (anul 1 ale Erei Valahice) și 1950 d. H. (10.125 E. V.), «prin civilizație pastorală, prin retragere la munte, de unde (se) pot privi și ocoli invaziile, printr-o față brăzdată de vânturile alpine, de experiența milenară, printr-un ochi pătrunzător și neclintit de vultur, prin muțenie. (...) Muțeniei îi corespunde ritualitatea.» (CILR, 975).

Univers expansiv-pulsatoriu, corset magnetic. O sferă arbitrară poate fi considerat universul, centrul acesteia putând fi orice punct, în virtutea unifor-mității și raza R oarecare, dar precizată la un moment dat, t ; notând cu M masa sferei și cu litera ρ densitatea acesteia (aceeași în toată sfera), «cu-noașterea comportării în timp a universului revine la cunoașterea comportării în timp a sferei S , care se va dilata sau se va contracta o dată cu întregul uni-vers [$R = R_{(t)}$, $\rho = \rho_{(t)}$]» (UUn, II, 283); dacă în prezent universul se află în expansiune, deci sfera-i se dilată, «înseamnă că în trecut raza sferei a fost mai mică» (UUn, II, 284); «astfel se ajunge la ideea că în trecutul său uni-versul s-a aflat la un anumit moment într-o stare caracterizată printr-o densitate mare», «printr-o temperatură și presiune înalte», «această fază de evoluție a universului numindu-se faza de *univers fierbinte* sau faza *big bang*» (UUn, II, 285). Ecuația diferențială a evoluției universului este:

$$R^2 = \frac{8\pi G}{3} \rho_0 \frac{R_0^3}{R} - \frac{8\pi G}{3} R_0^2 \left[\rho_0 - \frac{3H_0^2}{8\pi G} \right]$$

– $R_{(t_0)} = R_0$ (H_0 este constanta lui Hubble);

«dacă $\rho_0 > \rho_0^{crit}$, soluția este periodică, expansiunea universului [funcția $R(t)$] atinge un maxim, urmând contracția ($R \rightarrow 0, \rho \rightarrow \infty$)» (UUn, II, 285), ceea ce duce la un nou *big bang*, la ciclicitate; “acest model” se numește *univers pulsatoriu*; «durata unui ciclu (perioada) este de circa 10^{11} ani» (*ibid.*);

dacă $\rho_0 = \rho_0^{crit}$, atunci, după explozia *big bang*, dilatarea făcându-se la nesfârșit, avem de-a face cu un *univers parabolic*;

și dacă $\rho_0 < \rho_0^{crit}$, avem un *univers hiperbolic* (dilatându-se la infinit, cu viteză mai mare decât în cazul precedent).

Pentru un *univers pulsatoriu*, cum este considerat universul nostru de către majoritatea astrofizicienilor, dilatarea sferelor-stele / planete presupune mărirea “sacadată” a razelor acestora (în concordanță cu bătăile “inimii-uni-vers”, chiar dacă între o pulsație “cosmică” și alta se află aproximativ 70 de milioane de ani). “Sfera” Pământului, corsetul magnetic al Terrei și-au mărit raza, s-au dilatat, desigur, “sacadat” / “brusc”, pare-se, cu o “ritmicitate” de 70 de milioane de ani, fapt confirmat de “fracturile” litosferei, de “paralelis-mul” coastelor continentale de azi (ceea ce nu exclude “permanete dilatări lente”, “de uzură”, “deriva continentelor”, “inversarea polilor magnetici”), ori de schimbările “radicale” floral-faunistice, de «curbele de migrare a polilor» etc.; aceste «curbe de migrare a polilor», cum, de exemplu, cele pentru Euro-pa și America de Nord, ori cele pentru Africa și America de Sud, ar coincide în situația în care respectivele continente (America de Nord și Europa, Ame-rica de Sud și Africa) “ar fi unite”, așa cum au fost cu aproximativ 70.000.000 de ani în urmă (cf. TDer, 57 sqq.).

Studiul magnetismului rocilor relevă o inversare a polilor magnetici ai Pământului cam la 500.000 de ani; magnetizarea rocilor este vectorizată spre Polul Sud-Magnetic; «descoperirea, în diferite părți ale globului, a acestor roci magnetizate invers a condus, la începutul secolului al XX-lea, la ideea că magneticul câmp al Pământului poate să-și schimbe polaritatea, Polul Nord-Magnetic devenind sud și viceversa; acest lucru a fost confirmat de studiile ulterioare efectuate după anul 1950, care au arătat că toate rocile de aceeași vârstă au aceeași polaritate; s-a arătat că inversările acestea apar pretutindeni în istoria Pământului și că în timpul ultimelor 70 de milioane de ani, ele par să fi fost o dată sau de două ori la fiecare milion de ani»; «(...) multe specii de fosile dispar aproximativ în vremea inversării polarității» și «multe specii noi au apărut la scurt timp după aceea» (TDer, 62).

Cert este că toate aceste “evenimente” din “corsetul magnetic” al Pământului sunt însoțite și de cataclisme tectonice și geoclimaterice.

Dincoace de “segmentul temporal” dintre orizonturile anilor 12.000 și 6500 î. H., când se aproximează “trena” marilor cataclisme datorate ultimei inversări de poli magnetici și, poate, ultimei schimbări de rază a sferei (magnetice) terestre, segment temporal caracterizându-se prin scufundări de *tip Atlantida*, ori prin ruperi de istmuri de *tip Bosfor* (cu lungimea de 30 km și cu lățimea de 750 m), se pare că planeta noastră “s-a liniștit” benefic, permițând omenirii să evolueze, să înregistreze revoluția științifico-tehnică a secolului al XX-lea, să iasă din *era antropoterestră* (700.000 / 500.000 î. H. – 15 iulie 1969 d. H.) și să privească temeinic din pragul *erei antropoceleste*, eră “deschisă” între 16 și 24 iulie 1969, grație reușitei călătoriei “*dus-întors*”: *Pă-mânt – Lună* a navei spațiale *Apollo-11* (reamintim că nava a fost pilotată de Michael Collins, că *modulul lunar* a fost condus de Edwin Aldrin și

că primul om ce a pășit pe suprafața Lunii, la 20 iulie 1969, a fost Neil Alden Armstrong).

De la contracția universului pulsatoriu la «Apocalipsa» biblică și emi-nesciană. O contracție a universului pulsatoriu, potrivit părerii unanime a astrofizicienilor, se relevă în funcție de *“densitatea cosmică” mai mare decât “valoarea critică”* și înseamnă exact «non-expansiune», adică derularea “in-versă”, de la “apogeu” (unde va ajunge peste 50.000 de milioane de ani !) spre *starea de zero*. Steven Weinberg consideră că «dacă densitatea cosmică este mai mare decât valoarea critică, atunci universul finit este; și expansiunea lui se va sfârși în cele din urmă, făcând loc unei contracții accelerate; da-că, de exemplu, densitatea cosmică este de două ori mai mare decât valoarea critică, iar valoarea actuală a constantei lui Hubble (15 km / s pe un milion de ani-lumină) este corectă, în acest caz universul nostru are vârsta de 10.000 de milioane de ani; el se va mai dilata încă alți 50.000 de milioane de ani, după care va începe să se contracte; contracția este exact expansiunea derulată invers: după 50.000 de milioane de ani, universul și-ar regăsi dimensiunile actuale, iar după alte 10.000 de milioane de ani, s-ar afla din nou într-o stare singulară de densitate infinită; cel puțin de-a lungul primei părți a fazei de contracție, astronomii (dacă vor mai exista vreunii) vor putea să se amuze observând și deplasarea spre roșu, și deplasarea spre albastru; lumina de la cele mai apropiate galaxii ar fi emisă pe vremea când era universul mai mare decât momentul observării razelor de lumină, astfel încât, la observație, lumina ar apărea deplasată spre capătul cu lungimi de undă mai scurte ale spectrului, adică spre albastru; pe de altă parte, lumina de la obiectele extrem de depărtate ar fi emisă de pe când universul se afla în fazele timpurii ale expansiunii sale, când era mai mic decât în momentul în care lumina este observată, astfel încât

spectrul ei este deplasat spre lungimile de undă, adică spre ro-șu; temperatura fondurilor cosmice de fotoni și neutrini va scădea și apoi se va ridica, o dată cu dilatarea și apoi cu contractarea universului, însă întotdeauna inversproporțional cu dimensiunea universului; dacă densitatea cos-mică este acum dublul celei critice, calculele noastre arată că universul va fi, în momentul dilatării sale maxime, de două ori mai mare decât în prezent, astfel încât temperatura fondului de microunde va fi atunci exact jumătate din valoarea ei de 3^0 K, adică de circa $1,5^0$ K; apoi, întrucât universul va începe să se contracte, temperatura va începe să crească; la început nu va fi alarmă – pentru mii de milioane de ani fondul de radiație va fi atât de rece, încât până și simpla lui detectare va constitui un efort; totuși, când universul se va fi re-contractat la o sutime din dimensiunea lui actuală, fondul de radiație va începe să domine cerul: acesta va fi în timpul nopții la fel de cald cum actualul cer în timpul zilei (300^0 K); șaptezeci de milioane de ani mai târziu, universul s-ar mai contracta de încă o sută de ori, iar moștenitorii și urmașii noștri (dacă vor exista) ar găsi cerul intolerabil de strălucitor; moleculele din atmosferele planetare și stelare și din spațiul interstelar ar începe să se disocieze în atomii lor constituenți, atomii s-ar rupe în electroni liberi și nuclee atomice; după încă 700.000 de ani, temperatura cosmică ar fi de zece milioane de grade; atunci înseși stelele și planetele s-ar dizolva într-o supă cosmică de radiație, electroni și nuclee; temperatura ar continua să se ridice, atingând, după 22 de zile, zece mii de milioane de grade; nucleele vor începe să se desfacă în protonii și neutronii lor constituenți, distrugând tot rezultatul activității de nucleosinteză cosmică și stelară; curând după aceasta, electronii și pozitronii vor fi creați într-un număr mare în ciocnirile foton-foton și fondul cosmic de neutrini și antineutrini își va regăsi comuniunea termică din restul universului; (...) întregul univers trebuie descris, mai înainte

de toate, în lim-bajul mecanicii cuantice la temperaturi de peste 100 de milioane de milioane de milioane de milioane de grade (10^{32}° K), și nimeni n-are nici o idee ce se va întâmpla atunci; de asemenea, în cazul în care universul nu este cu adevă-rat izotrop, atunci întreaga noastră poveste s-ar putea să-și piardă vala-bilitatea cu mult înainte de a fi confrunțați cu problemele cosmologiei cu-antice; din aceste incertitudini, unii cosmologi capătă un fel de speranță; s-ar putea ca universul să sufere un salt și să înceapă să se dilate din nou...» (WPtmu, 164 sqq.).

Și *Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul* trimite tot la un sfârșit în flăcări al universului: «... și s-a făcut cutremur mare, soarele s-a făcut negru ca un sac de păr și luna întreagă s-a făcut ca sângele; și stelele cerului au căzut pe pământ precum smochinul își leapădă smochinele sale verzi când este zgu-duit de vijelie; iar cerul s-a dat în lături ca o carte de piele pe care o faci sul și toți munții și toate insulele s-au mișcat din locurile lor; (...) și ca un munte mare încins de flăcări s-a prăbușit în mare...» (Bibl, 1380 sq.).

Poetul dacoromân, Mihai Eminescu, în amplul poem romantic, *Scri-*

soarea I, surprinde “agonia”, “moartea termică” a universului nostru: *Soarele, ce azi e mândru, el îl vede trist și roș / Cum se-nchide ca o rană printre nori întunecoși, / Cum planeții toți îngheață și s-azvârl rebeli în spaț, / Ei, din frâ-nele luminii și ai soarelui scăpați; / Iar catapeteasma lumii în adânc s-au înnegrit, / Ca și frunzele de toamnă toate stelele-au pierit; / Timpul mort și-n-tinde trupul și devine vecinicie, / Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie, / Și în noaptea neființii totul cade, totul tace, / Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace...* (EP, I, 102).

CRONOLOGIE ȘI UNIVERS

O secvență cronologică – după cele mai “recente” tratate –, de la *o privire în punctul dintâi, cel orbitor*, al “marii explozii”, cât și la *o privire în cosmicul terminus, tot cel orbitor*, se prezintă astfel, din spațiul spiritual eu-ropelasgic / valahic:

* 0 (timp cosmic): în urmă cu douăzeci de miliarde de ani ($20 \cdot 10^9$ ani) s-a ieșit din *starea de zero*, “de singularitate”, și s-a declanșat *Geneza*, sau *Ma-rea Explozie*, cu *primele trei minute* ale universului nostru.

* 10^{-43} secunde (timp cosmic): în urmă cu $20 \cdot 10^9$ ani, “*Epoca Planck*”, «de creare de particule elementare» (IUC / WPTmu, 10).

* 10^{-6} secunde (timp cosmic): în urmă cu $20 \cdot 10^9$ ani, *Era Hadronică*, a ani-hilării de perechi de *proton-antiproton*.

* 1 secundă (timp cosmic): în urmă cu $20 \cdot 10^9$ ani, *Era Leptonică*, de anihi-lare de perechi de *electron-pozitron*.

* 1 minut (timp cosmic): în urmă cu $20 \cdot 10^9$ ani, *Era Radiațiilor*, de *sinteză a nucleelor de deuteriu și de heliu*.

* 1 săptămână (timp cosmic): în urmă cu $20 \cdot 10^9$ ani, «*radiația se termali-zează*» (*ibid.*).

* 10.000 de ani (timp cosmic): în urmă cu $20 \cdot 10^9$ ani, *Era Substanței*, când “universul nostru este dominat de substanță”.

* 300.000 de ani (timp cosmic): în urmă cu $19,9997 \cdot 10^9$ ani, *Era Decuplării*, când universul devine transparent.

* 1 – $2 \cdot 10^9$ ani (timp cosmic): în urmă cu $18 - 19 \cdot 10^9$ ani, s-a declanșat formarea galaxiilor.

* $3 \cdot 10^9$ ani (timp cosmic): în urmă cu $17 \cdot 10^9$ ani, încep să se formeze «a-glomerări de galaxii» (*ibid.*).

* $4 \cdot 10^9$ ani (timp cosmic): în urmă cu $16 \cdot 10^9$ ani, “colapsează” protogalaxia noastră.

- * 4,1. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $5,9 \cdot 10^9$ ani, «se formează primele stele» (*ibid.*).
- * 5. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $15 \cdot 10^9$ ani, apar *quasarii* și se formează "a II-a populație de stele".
- * 10. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $10 \cdot 10^9$ ani, «se formează populația I de stele» (*ibid.*).
- * 15,2. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $4,8 \cdot 10^9$ ani, «se formează norul nostru interstelar» (*ibid.*).
- * 15,3. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $4,7 \cdot 10^9$ ani, «colapsează nebuloasa protosolară» (*ibid.*).
- * 15,4. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $4,6 \cdot 10^9$ ani, s-au format planetele, au început să se solidifice rocile; așadar, și planeta noastră cea de toate zilele, *Terra*, s-a născut în urmă cu 4.600.000.000 de ani.
- * 15,7. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $4,3 \cdot 10^9$ ani, "craterizarea" intensă a suprafeței planetelor.
- * 16,1. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $3,9 \cdot 10^9$ ani, *Era Arheozoică*: s-au format "cele mai vechi roci terestre".
- * 17. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $3 \cdot 10^9$ ani, formele microscopice de viață și-au făcut apariția.
- * 18. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $2 \cdot 10^9$ ani, *Era Proterozoică*, «se formează atmosfera bogată în oxigen».
- * 19. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $1 \cdot 10^9$ ani, «apar formele de viață macroscopice».
- * 19,4. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $600 \cdot 10^6$ ani, *Era Paleozoică*, din care sunt «cele mai vechi fosile» (*ibid.*); era paleozoică are ca perioade: *Pre-cambrianul* (arhaic / azoic / proterozoic), în urmă cu 570.000.000 ani (cf. DEnc, II, 232 / PPer, 99 sqq.), *Cambrianul* (între orizonturile a 571.000.000 de ani și 510.000.000 ani), *Ordovicianul* (între 509.000.000 și 440.000.000 ani), *Silurianul* (între 439.000.000 și 410.000.000 ani), *Devonianul* (între 409.000.000 și 360.000.000 ani), *Carboniferul* (între orizonturile terestre

ale anilor 359.000.000 și 280.000.000) și *Permianul* (între orizonturile anilor 279.000.000 și 240.000.000 în urmă).

* 19,55. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $450 \cdot 10^6$ ani, apar «primii pești».

* 19,6. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $400 \cdot 10^6$ ani, «primele plante terestre» își fac apariția.

* 19,7. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $300 \cdot 10^6$ ani, apar ferigile, coniferelor; între orizonturile anilor 239.000.000 și 65.000.000, Pământul a cunoscut *Era Mezozoică*, având subperioadele: *Triasic* (în urmă, între orizonturile a 239.000.000 și 200.000.000 de ani), *Jurasic* (în urmă, între orizonturile a 199.000.000 și 140.000.000 de ani) și *Cretacic* (în urmă, între orizonturile a 139.000.000 și 65.000.000 de ani).

* 19,8. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $200 \cdot 10^6$ ani apar «primele mamifer».

* 19,85. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $150 \cdot 10^6$ ani, apar «primele păsări».

* 19,94. 10^9 ani (timp cosmic): în urmă cu $60 \cdot 10^6$ ani, *Era Cenozoică (Neozoică)*, în care își fac apariția «primatul», ordin de mamifere cuprinzând lemuri, maimuțe etc.; *Era Neozoică* se derulează din orizontul anului 64.000.000, desfășurându-se peste preistoria / istoria umanității și peste prezent, având ca perioade: *Terțiarul* (64.000.000 – 1.800.000 ani, cu epocile: *Paleogen* și *Neogen* etc.), *Cuaternarul* (1.799.000 î. H. – 2001 d. H. și în viitor, cu epocile: *Pleistocenul* – «inferior», «mediu» și «superior», între orizonturile anilor 1.799.000 și 10.000 î. H. – și *Holocenul*, începând în urmă cu 12.000 de ani și desfășurându-se peste prezent...); perioadele de răcire ale climei alternează cu cele de încălzire; în emisfera boreală, îndeosebi în Europa (după A. Penk și Ed. Brückner) s-au înregistrat patru glaciațiuni și trei inter-glaciațiuni, având corespondent în emisfera sudică perioade excesiv-umede / pluviale și relativ-secetoase / interpluviale.

* 19,95. 10⁹ ani (timp cosmic): în urmă cu 50.10⁶ ani (terțiar), «mamiferele devin tot mai numeroase» (IUC / WPtmu, 10); în era *neozoică*, perioada *ter-țiară*, apar maimuțele antropoide: *Parapithecus*, *Propliopithecus*, *Dryopithecus*, *Oreopithecus*, *Ramapithecus* etc.; din terțiarul neogenic – subperioada miocenică, aproximată între orizonturile anilor 24.000.000 – 5.300.000, își fac apariția “strămoșii” soiurilor de *Australopithecus*, din care a descins *Ho-mo sapiens*.

* 3.800.000 – 2.800.000 ani în urmă: *Australopithecus afarensis* (“Lucy” – «era biped, dar se cățăra bine în arborii mediului care l-a format»; femelă de vreo 20 de ani, «cu ceva mai mult peste 1 m înălțime», «avea o statură ușor gârbovită; membrele superioare erau ușor mai lungi ca ale noastre, iar capul mic avea fața proeminentă; cerul gurii era puțin profund, dar cu canini mici, primii premolari inferiori fiind în curs de molarizare, iar dinții jugali dezvoltati și cu email gros; organizația cerebrală era hominiană» – PPer, 213).

* 3.000.000 – 2.000.000 ani în urmă: *Australopithecus africanus* (înălțime: 1,25 m; greutate: 25 – 30 kg; capacitate craniană: 400 – 500 cm³).

* 2.200.000 – 1.400.000 ani în urmă: *Australopithecus robustus* / *boisei* (înălțime: 1,50 m; greutate: 50 kg).

* 2.000.000 – 10.000 ani în urmă: *pleistocenul*. La începutul pleistoce-nului, Câmpia Dunării era acoperită de apele Mării Getice / Negre. Ieșirea de sub apele “getice” a Câmpiei Dunării s-a datorat aluviunilor din Carpații Meridionali și Orientali, din Podișul Moldovei, din Balcani, cum și înclinării / ridicării treptate a scoarței terestre “spre poziția de azi”, evident, o dată cu încheierea procesului de “consolidare” a lanțului muntos carpato-balcanic; săpăturile arheologice din zona Bugiulești / “Valea lui Grăunceanu” (România) au scos la lumină un bogat depozit de diverse resturi fosile, datând dintre orizonturile anilor 2.000.000 și

1.800.000 în urmă: ecvidee (*Equus stenonis*), girafe (*Macedoniterium martini*), rinoceri (*Dicerohinus sp.*), un proboscidian (*Archidiskodon meridionalis*), primate cercopithece (*Paradolicopithecus ar-venensis*), cervidee (*Eucladoceros*, *Cervus philisi*, *Croizetoceros ramosus*), castori (*Castor plicidens*, *Trogontherium cuvieri*), carnivore (*Nyctereutes megamostoides*, *Ursus etruscus*, *Crocota perrieri*, *Homotherium crenatidens*, *Megantereon megantereon*, *Felis / Lynx issiodorensis*, *Felis toscana*, *Meles sp.*); s-au identificat și resturi fosile de maimuțe catarrhiniene terestre (*Para-dolicopithecus arvernensis*) și de hominizi¹ de tip *Australopithecus* (*Paradoli-copithecus geticus*, *Australanthropus olteniensis* – varietate de *Australopi-thecus / Homo labilis* etc.); resturile fosilifere de la Valea lui Grăunceanu-Bu-giulești, provin de la peste 30 de specii de mamifere (carnivore, ierbivore și rozătoare), vâdate și consumate de antroipoizi de tip *Australopithecus*, în zona descoperirii (cf. DVDac, 7).

Fig. 2. “Atlantida-Moesică” a Euro-Pelasgiei (Dynogaetia / Dobrogea + Moesia), între orizonturile lui *Australanthropus olteniensis* (dintre anii «2.000.000 și 1.750.000 î. H.»¹) și ale lui *Homo sapiens neanderthalensis* de Boroșteni.

* 1.600.000 – 700.000 ani în urmă: *Australopithecus habilis* (înălțime: 1,40 m; greutate: 40 kg; capacitate craniană: 800 cm³), *Australopithecus erectus* (înălțime: 1,50 m; greutate: 50 kg; capacitate craniană: 900-1300 cm³; «răs-pândire: Asia de SE și E, Asia Mică, Europa, Africa» – PPer, 218) etc.

* 800.000 – 600.000 ani în urmă: *Pebble culture* la nord de Marea Getică.

* 700.000 î. H. – 1969 d. H. (10.144 E. V.), 20 iulie: *Era Antropotereastră*.

* 700.000 – 500.000 î. H.: *Homo sapiens*. Între orizonturile temporale ale anilor 700.000 și 500.000 î. H., s-a desăvârșit procesul de antropogeneză, prin “saltul”, datorat dezvoltării evoluționare explozive a neocortexului, de la creierul de tip *Australopithecus habilis / erectus*, la creierul uman de tip *Homo sapiens*, o dată cu cuplarea aparatului fonator la creier (în aria corticală 6, K. Brodman); a avut loc, așadar, “saltul” de la “hominizi” / “antropoizi” la om – ființă înzestrată cu gândire / cuvânt și credință (idei religioase); dintre aceste orizonturi temporale, se poate vorbi despre “prima” credință religioasă în “revenire” / “reînviere”, atestată de “grămezile de ocră roșu” pentru presărarea morților – magie prin analogie –, ocră roșu fiind asimilat “suflului vital” / “sângelui scurs din răni” etc.; pentru Europa, *omul arhaic* a evoluat de la *omul de Neanderthal* (*Homo sapiens neanderthaliensis*) la *omul de Cro-Magnon*, din a căror “hibridare” a rezultat *Euro-Pelasgul*, strămoșul majori-tății europenilor de astăzi. Abordând dinspre *holonomie* și *cele trei stadii în dezvoltarea creierului*, savantul bucureștean, Solomon Marcus, face trimitere și la revoluționarele teorii ale lui Jeffrey S. Stamps (*Holonomy...*, 1980), Ar-thur Koestler (*Janus*, 1978), Mac Lean ș. a.: «Creierul uman a moștenit structura și organizarea a trei tipuri cerebrale de bază, pe care le-am putea numi tipul reptilian, tipul paleo-mamifer și tipul mamifer nou; fiecare tip cerebral este comparabil cu un holon; este vorba aici de trei faze de dezvoltare, trei nivele de complexitate neurologică sau, pentru a folosi o metaforă a zi-lelor noastre, de trei tipuri de calculatoare biologice, fiecare cu funcțiile sale subiective, gnostice, motorii, de măsurare a timpului, de memorare și altele; Mac Lean accentuează semiautonomia fiecăruia dintre cele trei creiere, gradul în care fiecare dintre ele are propria sa perspectivă, propria sa viziune a lumii; sub aspectul a ceea ce creierul uman posedă din moștenirea cea mai veche, el este fundamental

de natură reptiliană și cuprinde o mare parte din sistemul reticular, creierul de mijloc și ganglionii bazali; în faza mamiferă veche, mai evoluată decât cea reptiliană, se dezvoltă și se diferențiază un cortex primitiv; abia târziu apare în evoluție o formă mai puternic diferențiată de cortex, numită neocortex, care este marca de identificare a creierului mamiferelor superioare și care culminează la om, unde devine un creier care citește, care scrie și care face calcule aritmetice; desigur, un neocortex incipient există încă la reptile, o dezvoltare ulterioară observându-se la mamiferele inferioare; dar un neocortex masiv este apanajul exclusiv al speciei umane; (...) creierul uman evoluat poartă cu sine întreaga sa istorie: un creier reptilian cu comportament instinctiv, un creier mamifer preuman, asociat cu un comportament emoțional, și creierul uman propriu-zis, asociat cu un comportament rațional; (...) Mac Lean și Koestler consideră că, în timp ce creierul reptilian și cel paleo-mamifer sânt perfect integrate, dezvoltarea evoluționară explozivă a neocortexului a dus la o “greșeală” evoluționară, constând într-o insuficientă coordonare între creierele reptilian și paleo-mamifer, pe de o parte, și creierul mamifer nou, pe de altă parte; (...) așadar, dezvoltarea explozivă a neocortexului, în urmă cu vreo cinci sute de mii de ani, a impus o structură nouă, superioară, care interferează funcțional cu structura veche a creierului, dar care nu conferă celei noi un control ierarhic decisiv asupra celei vechi, provocând astfel confuzie și conflict; este ca și cum evoluția ar fi comis o eroare sau ne-ar fi provocat să găsim ieșirea dintr-o încurcătură...» (MTim, 332 sq.).

* 700.000 – 10.000 î. H.: epoca “preistorică” a *paleoliticului*, cu subperioade: *inferior* (700.000 – 120.000 î. H.), *mijlociu* (119.000 – 30.000 î. H.) și *superior* (29.000 – 10.000 î. H.); paleoliticului inferior îi sunt specifice: “pri-mele unelte” de piatră, corn / os,

confecționate “grosolan”; cetele de *Homo sapiens* își câștigau existența din vânat și din culesul fructelor comestibile ale plantelor sălbatice; apar și primele dovezi ale folosirii focului; *cultura de prund / pebble culture* (în accepțiune arheologică, prin *cultură* se înțelege o totalitate de vestigii ale vieții materiale / spirituale păstrate, permițând “recon-stituirea” imaginii unei comunități umane) este caracteristică *paleoliticului inferior*, uneltele fiind «bolovănași din silex rotunjiți prin rostogolire, ciopliți uni-sau bifacial» (BM1st, 9), ori pietre de râu, săgi, cu o cioplită multe “tă-ioasă” (în Eurasia, cu aspectele: *Padjitan*, *Anyathan*, *Soan*, *Tampanian* etc.; în Africa, aspectele: *Kafuan*, *Olduwaian* etc.); în România, aspecte ale *culturii de prund* au fost descoperite «pe văile Dârjovului (jud. Olt), Oltului, Dâmbovnicului (jud. Argeș) etc.»; «unelte abbevilliene, acheuleene și clactoniene (ră-zuitoare, străpungătoare etc.)» (*ibid.*) au fost scoase la lumină de arheologi la Ripiceni-Botoșani, la Valea Lupului (jud. Iași) etc.

* 600.000 – 550.000 î. H.: *glaciația Günz*. În prima perioadă a glaciației, re-giunile de nord ale Europei au fost acoperite de un strat gros de gheață; în regiunile ecuatoriale s-a desfășurat *Kageran-ul / "primul pluvial"*.

* 550.000 – 480.000 î. H.: *interglaciația Günz-Mindel* și, corespondent, in-terpluvialul *Kageran – Kamasian*.

* 550.000 – 440.000 î. H.: *cultura Abbevilliană*, “cultură de miez”, unealta fundamentală / universală fiind toporașul.

* 540.000 – 240.000 î. H.: *cultura Clactoniană*, “cea mai veche cultură de așchii”, uneltele fundamentale / universale fiind din așchii de silex.

* 480.000 – 440.000 î. H.: *glaciația Mindel*; pluvialul *Kamasian*.

* 480.000 – 40.000 î. H.: *cultura Levalloisiană*, uneltele fiind confecționate “din așchii late”.

- * 440.000 – 240.000 î. H.: *interglaciația Mindel-Riss* și interpluvialul Ka-masian-Kanjeran.
- * 440.000 – 120.000 î. H.: *cultura Acheulleiană*, “cultură de miez”, topora-șele având “contururi migdaloforme, triunghiulare, ovale”.
- * 300.000 / 240.000 – 190.000 î. H.: *glaciația Riss* și pluvialul Kanjeran.
- * 190.000 – 120.000 î. H.: *interglaciația Riss-Würm* și interpluvialul Kanje-ran-Gamblian.
- * 120.000 – 25.000 î. H.: *glaciația Würm* și pluvialul Gamblian.

Fig. 3. Harta restrângerii treptate a ariei europene a glaciațiunii între orizonturile anilor 300.000 și 8300 î. H. (Riss / Saale, Würm / Vistula etc.).

- * 120.000 – 30.000 î. H.: *paleoliticul mijlociu* și *cultura Musteriană*. A-ceastă cultură paleolitic-mijlocie este foarte bine reprezentată în mai toată Eu-ropa. În întregul teritoriu al Daciei / Dacoromâniei, *musterianul* se desfășoară între interglaciularul Boroșteni și sfârșitul oscilației climatice Ohaba B (= Kes-selt). La Porțile de Fier ale Dunării s-a descoperit «un musterian cu debitaj Levallois, în special, în așezarea Gornea-Căunița»; și în Ardeal / Trans-silvania, există *musterian de Iozășel și Basarabeasca*. (v. DVDac, 10).
- * 80.000 î. H.: *Homo sapiens neanderthaliensis de Boroșteni-România* lasă urme ale “industriei” ocrului roșu.
- * 61.550 î. H.: «începutul complexului interstadial Nandru-1» (DVDac, 10).
- * 44.450 – 26.830 î. H.: musterianul de Ripiceni-România; «stratul de cul-tură musterian de la Ripiceni-Izvor are peste 12 m grosime, fiind format din șase niveluri suprapuse...» (DVDac, 11).
- * 37.850 î. H.: locuiri musteriene în *Peștera Curată* de la Nandru, în peștera *Bordul Mare* de la Ohaba Ponor; în

acest orizont se situează și musterianul de Mitoc-Ripiceni (în nordul provinciei Moldova – România).

* 35.000 – 25.000 î. H.: își face apariția “lucrarea” lui *Homo sapiens fossilis*, sau *Omul de Cro-Magnon*, întrunind caractere apropiate de ale oamenilor de azi; avea statură înaltă – bărbatul, în jur de 1.70 m; femeia, de 1,60 m; «era robust, cu membre puternice, dolicocefal (< *dolichos*, “alungit” + *kephale*, “cap”), cu capacitate craniană medie de 1.590 cm³, cu nas îngust, cu orbite joase etc.; antropologii apreciază că tipul de Cro-Magnon a fost bine reprezentat în pleistocenul superior, atât sub forma sa clasică, dar și ca variante; el este dovedit ca prezent în Europa, Asia și Africa; tipul *sapiens* se caracterizează printr-o mare variabilitate morfologică; (...) torusul supraorbital a dispărut; fața este, în general, ortogonală, iar mandibula, mai gracilă, prezintă un menton; pe plan psihic, neantropii continuă linia evolutivă a neanderthalienilor, ridicând pe trepte superioare confecționarea de unelte, cultul focului etc.» (PPer, 219); din “hibridarea” *omului de Neanderthal* cu *omul de Cro-Magnon*, între orizonturile anilor 35.000 și 25.000 î. H., a rezultat europeanul arhaic, sau Euro-Pelasgul, *creatorul unității culturale și lingvistice paleolitice, de la Atlantic / Asturia, până la Marea Neagră și Don / Volga*, caracterizându-se printr-o cutie craniană asemănătoare celei de la oamenii de azi, variind între 1600 și 2000 cm³, prin înălțimea bărbaților, între 1,80 m și doi metri, iar a femeilor, în general, de 1,67 m.

* 30.000 – 8175 î. H.: EURO-PELASGIA

- * 30.000 – 10.000 î. H.: *paleoliticul superior*.
- * 30.000 – 25.000 î.H.: *cultura aurignaciană*.
- * 30.000 – 8175 î. H.: primele semne cu înfășurare semantic-sincretică din peșterile *Euro-Pelasgiei* (evoluând în *scrierea pelasgo-daco-thracică / vala-hică* dintre orizonturile anilor 8175 și 5300 î. H.) – “mitograme”, “pictograme”, “ideograme” etc.
- * 28.000 î. H.: “sfârșitul oscilației climatice Ohaba A din complexul inter-stadial Ohaba”.
- * 25.400 î. H.: niveluri aurignaciene de Bistricioara-Moldova (România); un craniu uman, “pus intenționat între uneltele de silex” ale “decapitatului ritualic”, “spre a-i servi și în lumea de dincolo”, a fost descoperit în Peștera Cioclovina din Ardeal-România, constituindu-se deocamdată în cea mai veche atestare a cultului craniului în Euro-Pelasgia.
- * 25.000 – 23.500 î. H.: așezare aurignacian-gravettiană în Ceahlău-Dârțu (România); dintre aceleași orizonturi temporale: așezările de la Tincova, Coșava, Românești-Dumbrăvița, din provincia Banat (România) etc.

Fig. 4. Euro-Pelasgia (30.000 – 8175 î. H.).

- * 25.000 – 20.000 î. H.: *cultura gravettiană* este atestată în nenumărate localități din provinciile României: Ardeal, Muntenia (Lapoș), Maramureș, Crișana, Banat (Peștera Hoților-Herculane) etc.(cf. DVDac, 14 sq.).
- * 20.000 – 15.000 î. H.: *cultura solutreană*.

Fig. 5. Peșteri cu “artă rupestră” din România, dintre orizonturile anilor 15.000 (de Cuciulat-Maramureș) și 8000 î. H. (de Gaura Chindiei-Banat), *apud* CMar 71.

- * 19.460 î. H.: din acest orizont cultural este nivelul al IV-lea de locuire de la *Leuca Roșie* din provincia Bucovina-România (semantism arhaic la toponi-mul *Leuca Roșie* /

Crasnaleuca: 1. “leuca / leoaica roșie”, amintind pe cea pictată în ocră roșu, de la Cuciulat; în campania de slavizare de cancelarie evmezică, declanșată de Ortodoxism, toponimul a devenit *Crasnaleuca* < din sl. *Crasna(ia)*, “roșie” + dr. *leuca* “leoaică”; 2. *leuca* este sprijinitorul loitrei de la car, desemnată astfel metaforic de Pelasgo-Daco-Thraci / Valahi pentru asemănarea cu “leoaica la trântă”; termenul a fost împrumutat din valahă / dacoromână și în limba bulgară; dacă Biserica Ortodoxă Română a dovedit în câteva rânduri conștiință națională dacoromânească, ar fi bine, dovedind-o încă o dată, și prin *declanșarea campaniei de deslavizare, dezgrecizare, dez-turcizare, dezrusizare etc. a toponimiei / onomasticii noastre*, revenindu-se la autenticele forme pelasgo-daco-thracice / valahice, “ante-1400 d. H.”).

* 16.160 î. H.: nivelul al III-lea de locuire de la Lespezi-Bistrița, provincia Moldova-România.

* 15.000 – 9000 î. H.: *cultura magdaleniană* (“veche”: 15.000 – 13.000; “medie”: 13.000 – 10.000; “recentă”: 10.000 – 9000 î. H. – cf. GRP, 88).

* 15.000 – 10.000 î. H.: *realismul rupestru-animalier* dintre orizonturile anilor 15.000 și 10.000 î. H. este reprezentat “în chip genial” de picturile Euro-Pelasgilor din peșterile: Altamira, Pasiega (Spania), Marsoulas, Niaux, Peștera Renului de la Arcy-sur-Cure (Franța), Cuciulat (România) etc.

* 10.650 – 8175 î. H.: cel mai interesant și bogat depozit magdalenian de lângă Dunăre, de la Cuina-Banat (România) se datează între anii 10.650 și 8175 î. H.; aici s-a descoperit și “sanctuarul la purtător”, confecționat dintr-o falangă de cal, pe care sunt incizate ideograme, inclusiv *ideograma hieroga-miei Tatălui-Cer și Mumei-Pământ*, constând în două romburi concentrice.

* 10.000 – 8175 î. H.: *realismul rupestru-animalier* se metamorfozează în *realism sincretic abstract-simbolic*. De

altfel, *realismul sincretic abstract-simbolic* se prelungește – în raportul multimilenar dintre *tradiție* și *inovație*, desigur, la Pelasgi (Daci / Thraci) / Valahi (Dacoromâni) – peste neolitic, epoca metalelor, până în secolul al XX-lea d. H., tot *sub semnul sacralului ini-țiativ*, în arta ceramică dacoromânească, în “motivele”, sau “desenele geometrice”, din costumele naționale dacoromânești, din lenjeria / tapiseria vala-hică, din sculptura / arhitectura populară național-dacoromânească, în paralel cu brâncușienele “arte moderne”.

* 10.000 – 8000 î. H.: *epipaleoliticul*, sau *mezoliticul*; primele două milenii ale *holocenului* sunt de tranziție, de la glaciari, la o climă foarte asemănătoare cu cea din zilele noastre; *Euro-Pelasgul* iese din peșteră “specializat”, îndepărtându-se de aria-i sacră, substituită prin “sanctuarul la purtător” pe care și l-a încrustat cu *semne* (mitograme, ideograme etc.); *vânătorul / pescarul* devine și “îmblânzitor” de animale, și *cultivator de graminee*.

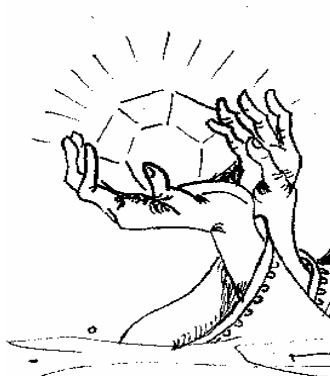

Fig. 6. Semnele peșterilor Euro-Pelasgiei dintre orizonturile anilor 30.000 și 9000 î. H., din care descinde scrierea pelasgică / valahică, începând cu orizontul anului 8175 î. H.

8175 î. H. – 5300 î. H. (1 – 2875 E. V.):
PELASGIA DE CENTRU SAU PELASGIA / VALAHIA
ARHAICĂ

* 8175 î. H. / 1 E. V.: anul 1 (întâi) al erei *valahice* / *pelasgice* (< *belagice* / *be-lagine*, *blachice* / *valahe*, sau *dacoromâne*) marchează universul Pelasgului / Valahului, al Euro-Pelasgului carpato-dunărean, prin impresionantul prim-mito-text din lume, după aproape 22 de milenii europene de înfășurare semantic-sincretică a semnului rupestru, *Mito-text despre hierogamia Tatălui-Cer / Samasua* (“Moșul-Soa-re) și Mumei-Pământ (*Dachia*), incizat pe o șlefuită falangă de cal (“sanctuar la purtător”), descoperită pe malul stâng al Dunării, la Cuina-Banat (România).

* 8175 – 5300 î. H. (1 – 2875 E. V.): Pelasgia Arhaică (Pelasgia de Centru / Valahia) este o entitate culturală (cu “centrul” / “nucleul”, “vatra”, în Carpații Meridionali și la Dunărea Porților de Fier), axată pe o societate mixtă, matriarhal-patriarhală, teocratică (având în panoul central de credințe Perechea Primordială, Samasua / Tatăl-Cer – Dachia / Muma-Pământ.), «pașnică, iu-bitoare și creatoare de artă» (M. Gimbutas), care a precedat societățile euro-indiene / indo-europene (cf. GCiv, 49).

* 8175 – 7000 î. H. (1 – 1175 E. V.): *culturile nucleo-pelasgice din Carpații Meridionali și de la Porțile de Fier ale Dunării* (“Pre-Criș”): *Schela Clado-vei, Ocna Sibiului, Gura Baciului, Cârcea, Lepenski Vir*.

* 7000 – 6200 î. H. (1175 – 1975 E. V.): *propagarea culturilor nucleo-pe-lasgice în peninsulele Balcanică* (“Protosesklo”, “Karanovo I”), *Italic-Adria-tice* (“Impresso I”) și *de la Dunărea Superioară până în stepele nord-pontice* (“Nistru-Bug I”).

* 7000 î. H. / 1175 E. V.: *Statueta Scrisă a lui Samasua* (Soarele-Moș / Tatăl-Cer) de la Ocna-Sibiului (România).

* 6200 – 5300 î. H. (1975 – 2875 E. V.): *cultura nucleo-pelasgică de Criș și dezvoltarea acestei culturi în ariile laterale (cultura nucleo-pelasgică de Criș fiind denumită diferit de arheologii / istoricii ruși / sovietici, ucraineeni, unguri / maghiari, sârbi, bulgari, greci, spre a nu se releva “marea unitate culturală pelasgică / valahică”, marele popor al Pelasgilor / Vlahilor – în vatra căruia și-au aflat “ogor de întemeiere” și popoarele de provenință ale respectivilor arheologi / istorici) – peninsulele: Balcanică (“Sesklo”, “Karanovo II”, “Starcevo”), Italic-Adriatică (“Impresso”, “Danilo-Butmir”); și de la Dunărea Mijlocie / Superioară (“Linear”, “Körös”, Alföld”) până în stepele nord-pontice (“Nistru-Bug II”).*

* 6100 î. H. / 2075 E. V.: Pelasgo-Dacii din Alutuania / Oltenia (România) inventează *secera din corn de cerb «cu dinți de silex»*.

* 6000 – 4600 î. H. (2175 – 3575 E.V.), aprox.: la “ultima” transgresiune a Mării Getice / Negre, apele-i pătrund pe gurile Dunării, peste Câmpia Română, până la confluența cu Oltul / Jiul, iar ținuturile joase și văile Dunogaetiei / Dobrogei etc. sunt submerse (cf. DVDac, 30); din această cauză, în aria submersă nu există urme ale *pelasgo-culturii Turdaș-Vincea*; de la *pelasgo-cultura Criș* “se trece” direct la culturile central-pelasgo-dacice de după orizontul anului 4600 î. H. / 3575 E. V.: *Boian, Vădastra, Hamangia, Gumelnița* etc.

* 5500 – 3500 î. H. (2675 – 4675 E. V.): perioadă de înflorire a centrelor pelasgice / valahice carpato-dinarice ale metalurgiei cuprului și aurului (cf. GCiv, 143), cele mai vechi centre din întreaga lume.

* 5500 î. H. (2675 E. V.): Pelasgia (Dacia / Thracia) / Valahia (Dacoromânia) furnizează Europei primele “piese” de cupru (cf. GCiv, 62).

* 5435 î. H. (2740 E. V.): Pelasgo-Dacii din Ardeal-România perfecționează “secera din corn de cerb cu dinți

de silex”, transformând-o în *marea seceră curbată din cupru*, cu dublă funcție: *armă de apărare și unealtă agricolă*.

* 5300 î. H. – 1600 î. H. (2875 – 6575 E. V.):
PELASGIA / VALAHIA COGAIONICĂ ȘI DACIA –
STAT HENOTEIST-ZALMOXIAN, SAU “PRIM-
STATUL
DE TIP PAPAL”, AVÂND ÎN FRUNTE «REGELE-
ZEU», SALUMASUA (“OMUL SOARELUI-MOȘ /
TATĂLUI-CER PRINTRE PĂMÂNTENI”),
REPREZENTANTUL
LUI DUMNEZEU PE PĂMÂNT, ÎN COGAION /
SARMIZEGETUSA

* 5300 î. H. / 2875 E. V.: *Tăblița-Soare de la Tărtăria-România* și alte tăblițe cu scriere arhaic-pelasgică / valahică.

* 5300 î. H. / 2875 E. V.: *Dacia* – aspect al statalității henoteist-zalmoxiene, sau “prim-statul de tip papal”. În orizontul anului 5300 î. H. / 2875 E. V., după a-proape trei milenii de evoluție, Pelasgia / Valahia “arhaică” are o societate complexă, cu o clasă preotească foarte bogată / puternică (direct-proporțio-nală cu droaia de zeități), cu vânători-culegători, cu păstori, cu agricultori, cu producători de unelte (de la cele de luptă / vânat, pradă, până la cele de cult, de păstorit etc.), cu confrerii războinic-religioase etc. Pelasgii formează «a-glomerări de populație adesea reprezentate de mici așezări urbane» (GCiv, 61). Folosesc scrierea. Limba pelasgă / valahă este destul de evoluată, asigu-rând comunicarea “celor mai profunde gânduri / idei, sentimente” etc. ale u-niversului uman din acest orizont cultural. Muntele sfânt, *Cogaionul*, îi atra-ge, îi unește și îi ocrotește prin jertfele periodice, îndeosebi, prin *jertfele regi-*

Ior-zei (îmbunarea divinității fiind în funcție de *calitatea jertfei*). Se accentuează diferențele dintre “centru” și “margine” / “periferie”. În “*panoul central*” de credințe / idei religioase din Cogaion se relevă *puternicul cult al lui Samasua* (*Soarele-Moș / Tatăl-Cer*), făcând “pereche” cu Muma-Pământ / Dachia, și *puternicul cult al lui Sa-Ares* (*Soare-Tânăr / Războinic*), făcând “pereche” cu Dochiana / Luna (“Sora Soarelui” / “Spuma Laptelui”). *Regele-zeu* este întru-para pe pământ, printre *Dax / Daci* a divinității fundamentale, a lui Samasua / Samoș (*Soarele-Moș / Tatăl-Cer*, Dumnezeuul Cogaionului). Religios, masa Pelasgilor este divizată în *Dax / Daci*, adepții “dreptei credințe” din “panoul central actual”, deja “henoteist”, și în *Thrax / Thraci*, credincioșii în străve-chea droaie de zei / idoli din Cogaion. “Competiția” pentru calitatea jertfei anuale către “zeul cel mare” se rezolvă prin unirea mai multor neamuri, a mai multor cogaionice “țări de râuri / munți”. Tradiția cogaionică a jertfei indică periodicitatea de cinci ani; așadar, jertfirea *regelui-zeu*, în Cogaion, este anu-ală, dar asigurată în așa fel încât “rândul” la jertfă vine o *dată la cinci ani*, prin *unirea a cinci cogaionice “țări de râuri / munți” ale Pelasgilor-Dax* ([ara Ar-dealului, [ara Crișanei, [ara Banatului, [ara Olteniei și [ara Munteniei / Gaetiei), constituindu-se în *Dacia* (“pământul-mumă” binecuvântat de Sama-sua, Dumnezeuul Cogaionului). În orizontul anului 5300 î. H. / 2875 E. V., so-cietatea Pelasgiei / Valahiei este structurată în clase, având o forță publică specială, religioasă, henoteist-zalmoxiană (din confrerii războinic-religioase), înzestrată cu mijloace de convingere / constrângere destinate apărării ordinii existente. Funcția socială generală vitală constă în *trimiterea Regelui-Zeu / Mesagerului Celest la Samasua / Samoș* (*Soarele-Moș / Tatăl-Cer*), “un soi de ambasador” pe lângă Marele Zeu, pentru bunăstarea comunității din cele cinci țări de râuri / munți subordonate Cogaionului și constituindu-se în *Dacia*

– în opoziție cu “Thracia” –, după cum atestă și *Tăblița-Soare de la Tărtăria-România*.

* 5300 î. H. – 1600 î. H. (2875 – 6575 E. V.): Pelasgo-Dacia celor 740 de regi-zei sacrificați în numele Dumnezeului de Cogaion / Sarmizegetusa, Samasua / Samoș (Soarele-Moș / Tatăl-Cer).

Fig. 7. PELASGIA ARHAICĂ ȘI DACIA (Ardeal, Banat, Crișana, Geția și Oltenia) – stat henoteist-zalmoxian, sau “prim-statul de tip papal”, având în frunte «regele-zeu», Salumasua, periodic-jertfitul (5300 î. H. / 2875 E. V.).

* 5000 (3175 E. V.): din acest orizont temporal datează *Templul Nuntirii Tatălui-Cer și Mumei-Pământ de la Căscioarele-România* (pe malul stâng al Dunării, la sud de Bucurestes / București); 16 m x 10 m / 160 m².

* 4530 î. H. (3645 E. V.): în acest orizont temporal se datează *Statueta Moșului / Tatălui-Cer «ce stă și se gândește»* și *Statueta Mumei-Pământ ca «zeiță gravidă»* (ambele din lut ars), ilustrând Perechea Primordială din “pa-

noul central” pelasgo-dacic; statuetele – botezate de arheologi: «Gânditorul Ponto-Dunărean și Soția-I» – au fost descoperite în necropola de la Cerna-vodă-România.

* 4400 î. H. – 4200 î. H. (3775 E. V. – 3975 E. V.): *primul val de populații-kurgan (“păstori” seminomazi, tot european-pelasgi, dintre Don și Volga)*, invadează Dacia de la Dunărea de Jos; este asimilat de Pelasgo-Dacii, autohtonii din bazinul Dunării de Jos, dar îi determină să se organizeze mai bine administrativ-militar-religios, spre a întâmpina / lupta împotriva noilor valuri de populații migratoare, spre a-și apăra sacrele pământuri fertile cu sanctua-rele divinităților fundamentale, în numele zeității războiului, So-Ares (Soare-Tânăr / Războinic), din sacra pereche secundă, pereche al cărei rol important a trecut-o în centrul panoului de credințe / idei religioase; tot mai complex devine *Cultul Soarelui / So-Ares* (“fiul Tatălui-Cer, Samasua”).

* 3400 î. H. – 3200 î. H. (4775 – 4975 E. V.): *al doilea val-kurgan în ba-zinul Dunării*.

* 3000 î. H. – 2800 î. H. (5175 – 5375 E. V.): *al treilea val-kurgan în Pe-lasgia de Centru / Daco-Thracia*. Are la origini aspectele culturale Yamna, răspândite la triburile-kurgan cu înrudiri în bazinul inferior al Volgăi și în spațiul dintre Volga și Ural, ori chiar de dincolo, dinspre Baikal. În aria Daciei (Valahiei / Dacoromâniei), s-au format două “creuzete asimilatoare”: “creuze-tul nord-vest-pontic” (sau “creuzetul nipro-nistrean / dunărean”) și “creuzetul pannonic” (sau “creuzetul dunăreano-tisian”). “Intrările” populațiilor migratoare euro-asiatice în aceste “creuzete” ale Daciei se făceau prin “est / nord-est”, pe “culoarul” de la Sabatinovka la Coslogeni, și prin “nord / nord-est”, pe “culoarul pannonic”. “Ieșirile” – în caz că respectivele valuri erau foarte puternice, succedându-se rapid, deci “neasimilabile” – se făceau prin “sud” (“sud-est” / “sud-vest”): din “creuzetul nipro-dunărean”, migratorii erau îm-pinși dinspre Câmpia

Nord-Vest-Pontică și dinspre Câmpia Dunării de Jos, peste Munții Balcani / Rodopi, în zonele aride ale Anatoliei și în nefertilele insule est-mediteraneene – din Marea Thracică / Egee. Din “creuzetul pan-nonice”, migratorii erau “respinși”, fie dincolo de Carpații Nordici și de Alpi, fie – dacă mai rămâneau neasimilați – erau împinși peste Munții Dinarici, în insulele sărace ale Mării Adriatice, ori în regiunile sterpe ale Peninsulei Itali-ce. Populația autohton-pelasgă (daco-thracă, valahă / dacoromânească) a fost mereu tulburată de invadatorii euro-asiatici (între anul 4.400 î. H., al primului val de Kurganieni, și anul 896 d. H., al migrației Ungurilor), mai bine de 5.296 de ani, într-un impresionant “flux-reflux” între *matcă* (*Matca Dunării*) și *munte* / “*Cogaion*” (*Carpați, Dinarici, Pind, Balcani, Rodopi etc.*). Al II-lea val-kurgan și al III-lea val-kurgan au fost atât de puternice încât au cuprins nu numai Pelasgia de Centru, ci și Pelasgia de Vest, întreaga Europă Pelasgică, de la Marea Baltică până în Anatolia, de la Nipru până în Asturia / Peninsula Iberică.

* 2800 î. H. – 2300 î. H. (5375 – 5875 E. V.): și elementele celui de-al II-lea și ale celui de-al III-lea val-kurgan au fost asimilate “total”.

Fig. 8. Pelasgo-Thraco-Dacia Cogaionică la apogeul civilizației bronzului (2800 – 2000 î. H. / 5375 – 6175 E. V.).

- * 2300 î. H. – 2100 î. H. (5875 – 6075 E. V.): *valuri euroasiatice migratoare: luvite, nesite, hittite, aheene etc.*
- * 1600 î. H. / 6575 E. V.: *complexul cultural Coslogeni-Sabatinovka*. Își face apariția și evoluează în trei faze: «în primele două, aria sa de răspândire s-a limitat la Dobrogea și la sudul Munteniei (până în preajma Bucureștilor), arie extinsă însă în ultima fază până la Olt, înglobând în jurul Dunării fosta arie a culturii Zimnicea-Plovdiv (...); în aria sa de răspândire s-au descoperit și depozite de bronzuri, cum cel de la Oinac (lângă Giurgiu), în care majoritatea

topoarelor, de tip transilvănean, aparțin unei variante răsăritene»; «cera-mica specifică fazei III a culturii Coslogeni și de tip Zimnicea, descoperită în stratul al VII-lea de la Troia, este dovada pătrunderii unei populații danubia-no-balcanice în nord-vestul Anatoliei, începând din secolul al XIII-lea și până în secolul al XI-lea î.e.n.» (DVDac, 73); varianta răsăriteană a topoarelor dacic-transilvănene și extinderea culturii Coslogeni, de la Sabatinovka la Pul-pudava (> Pulpudeva) / Plovdiv, în faza a III-a, se explică printr-un nou val de populații migratoare din stepele dintre Nipru și Volga / Urali; a fost un val puternic și mișcarea lui spre sud s-a ținut de țărmul Mării Negre, după cum evidențiază flux-refluxul cultural, între Sabatinovka și Pulpudava / Plovdiv; este culoarul cultural / civilizatoriu în care valul de noi-veniți din stepele nord-pontice capătă înrâncenatul chip de Aheean – căci despre *valul migra-ției aheene* este vorba la mijlocul mileniului al II-lea anterior lui Hristos; Ahe-enii se revarsă în spațiul pontic al Daciei, de unde sunt alungați de războinicii daci în sudul balcanic; de aici, războinicii pelasgo-daco-thraci i-au împins în Arhipelagul Egeean și în Anatolia; Aheenii au grăbit sfârșitul civilizațiilor pe-lasgo-daco-thraco-miceniană, pelasgo-daco-thraco-minoică, pelasgo-daco-thraco-troiană și hittită; din Anatolia, Aheenii au organizat «coalțiția popoarelor mării» împotriva Egiptului.

* 1600 î. H. – 82 î. H. (6575 – 8093 E. V.): PELASGIA
ZALMOXIANĂ,
SAU STATUL DACIEI ÎN VREMEA DINASTIEI
ZALMOXIANISMULUI

* 1600 î. H. / 6575 E. V.: «*Ordinul*» *Cavalerii Zalmoxianismului*. Cavalerii Zalmoxianismului (Daci / Thraci, “Cabiri”, “Dunăreni” / “Danubieni” etc.) își fac apariția și din necesitatea “protecției” negustorilor autohtoni

pe drumurile bronzului și aurului, ale comerțului cu arme, cu obiecte sacre, cu grâne, vite etc., atât pe uscat cât și pe fluvii / mări, drumuri ce duceau din Dacia spre ce-lealte vetre de civilizație din Eurasia, Africa și, pare-se, chiar din America; și confrerile războinic-religioase au răspuns solicitărilor – mai ales după invaziile luvito-nesito-hittite și aheene – printr-un “ordin” cavaleresc / eroic-religios, promovând înaltul spirit justițiar, potrivit cutumelor Daciei, potrivit cele-brelor *legi pelasgice* / *pelagine* (*bellagine* / *valahice*), mai ales în acele vremuri de cumplită tâlhărie / piraterie. Dacia făcuse față noilor și considerabililor valuri de migratori euroasiatici de la sfârșitul mileniului al II-lea î. H., ori din orizontul anului 1600 î. H. (9775 E. V.), fiindcă în centrele metalurgice ale principalelor “țări de râuri / munți”, subordonate Cogaionului / Sarmizege-tusei, fusese descoperit fierul, apăruseră armele de fier cu care erau înzestrați *Cavalerii Zalmoxianismului*, arme superioare celor de bronz, din “dotarea” inamicilor; echidistant, pe rețeaua de drumuri, erau hălți (“oracole” / “tem-ple”) zalmoxiene.

* 1630 î. H. – 1555 î. H. (6545 – 6620 E. V.), aprox.: trăiește Salmosua I (Salmas / Salmoș, “Zalmas-Zalmoxis”, “Salmoș I Nemuritorul”), autorul *Re-formei Zalmoxianismului*, întemeietorul *Dinastiei Zalmoxienilor* (1600 î. H. / 6575 E. V. – 82 î. H. / 8093 E. V.); regelui-zeu-medic al Daciei / Daco-Thraciei, *Salmosua I / Salmoș I Nemuritorul* – cu domnie aproximată între orizonturile culturale / civilizatorii dacice ale anilor 1600 î. H. / 6575 E. V. și 1555 î. H. / 6620 E. V. –, i se datorează “corpul de învățături”, dogma *Zalmoxianismului*, sau *știința Dacilor de a se face nemuritori*.

* 1554 î. H. – 1495 î. H. (6621 – 6680 E. V.), aprox.: Salmoș al II-lea continuă opera predecesorului său rege-zeu-medic, extinde sistemul de dave-fortificații jur-împrejurul Cogaionului / Sarmizegetusei.

- * 1494 î. H.– 1435 î. H. (6681 – 6740 E. V.), aprox.: Salmoș al III-lea, regele-zeu-medic al Cogaionului / Sarmizegetusei. Este contemporan cu zeii-regi ai Egiptului, Tuthmosis al III-lea și Amenophis al II-lea, cu “împărații” hititiți: Alluwamnas, Hantilis II, Zidantas II, Huzziyas II, Tudhaliyas II și Arnuwandas I.
- * 1434 î. H.– 1375 î. H. (6741 – 6800 E. V.), aprox.: Salmoș al IV-lea. Întărește – prin Cavalerii Zalmoxianismului – legăturile comerciale cu Egiptul, sub Amenophis al III-lea, cu Imperiul Hittit Nou, aflat sub conducerea lui Tudhaliyas III și a lui Suppiluliuma I, cu China dinastiei Yin / Shang etc.; la Salmoș al IV-lea au făcut referințe și Iordanes (*Getica*), și Huszti András (*Ó és újj Dacia*), după documentația cărora ar fi domnit în Dacia «înaintea nașterii Domnului Cristos, în anul 1402» (*apud*. MIMS, 92).
- * 1374 î. H.– 1315 î. H. (6801 – 6860 E. V.), aprox.: Salmoș al V-lea. Este regele-zeu-medic al Daciei («Zalmas-teșub»), pomenit în «Analele lui Sup-piluliuma»; în orizontul anului 1375 î. H. (6800 E. V.), a făcut minuni de vitejie în cetatea Amqa, în fruntea unor cete de războinici din *Ordinul Zalgo-xienilor-lupachi*, înfricoșând Egiptul (cf. GHT, 235 sq.).
- * 1314 î. H.– 1255 î. H. (6861 – 6920 E. V.), aprox.: Salmoș al VI-lea (v. TDIP, III, 4 sqq.).
- * 1254 î. H.– 1195 î. H. (6921 – 6980 E. V.), aprox.: Salmoș al VII-lea.
- * 1194 î. H.– 1135 î. H. (6981 – 7040 E. V.), aprox.: Salmoș al VIII-lea, “abioicul” / “homerical”, elogiat în cântul al XIII-lea din *Iliada* (1 – 7).

Fig. 9. Pelasgo-Dacia Zalmoxianismului, între 1600 și 560 î. H. (6575 – 7615 E. V.).

- * 1134 î. H.– 1075 î. H. (7041 – 7100 E. V.), aprox.: Salmoș al IX-lea.
- * 1074 î. H.– 1015 î. H. (7101 – 7160 E. V.), aprox.: Salmoș al X-lea.
- * 1014 î. H.– 955 î. H. (7161 – 7220 E. V.), aprox.: Salmoș al XI-lea.
- * 954 î. H.– 895 î. H. (7221 – 7280 E. V.), aprox.: Salmoș al XII-lea.
- * 894 î. H.– 835 î. H. (7281 – 7340 E. V.), aprox.: Salmoș al XIII-lea.
- * 834 î. H.– 775 î. H. (7341 – 7400 E. V.), aprox.: Salmoș al XIV-lea.
- * 774 î. H.– 715 î. H. (7401 – 7460 E. V.), aprox.: Salmoș al XV-lea.
- * 714 î. H.– 655 î. H. (7461 – 7520 E. V.), aprox.: Salmoș al XVI-lea.

* 654 î. H.– 595 î. H. (7521 – 7580 E. V.), aprox.: Salmoș al XVII-lea (v. TDIP, IV, 2 sqq.).

Fig. 10. Daco-Thracia și “statul-tampon Cretzuan / Cresuan” între anii 560 și 546 î. H. (7615 – 7929 E. V.).

* 594 î. H.– 535 î. H. (7581 – 7640 E. V.), aprox.: Salmoș al XVIII-lea, vestit și ca profesor – în Sarmizegetusa – al pelasgo-rasenului (etruscului) Pythagora (cf. CEnig, 259 sqq.).

* 560 – 546 î. H. (7615 – 7929 E. V.): Cogaionul / Sarmizegetusa sprijină formarea “statului-tampon Cretzuan / Cresuan” («statul lui Cresus»), din provinciile anatoliene ale Pelasgo-Daco-Thraciei: Bithinia, Frigia, Capadochia etc., între Daco-Thracia și Imperiul Persan.

* 534 î. H.– 475 î. H. (7641 – 7700 E. V.), aprox.: Salmoș al XIX-lea, cel ce ordonă și “vestita” înfruntare dintre armata Daciei și armata invadatoare condusă de împăratul persan,

Darius, în Dynogaetia / Dobrogea anului 513 î. H.; în vremea acestui rege-zeu-medic din Sarmizegetusa, Dacia a fost un stat în-vincibil, "regii de arme" din "țările de râuri / munți" acționând sub puterea înțeleaptă a Zalmoxianismului, ieșind biruitori și în fața celui mai de temut imperiu din secolul al VI-lea î. H., Imperiul Persan. Este vorba, mai întâi, de o primă victorie mare a războinicilor pelasgo-daco-thraci din "țara de râuri / munți" a Masageției (desigur, și cu "ajutoare" din Tirasgeția, din Gaetia / Geția etc.), din anul 529 î. H., conduși de regina "de arme" Tomyria, la nord de Araxes / Erask, în fața împăratului persan, Cyrus al II-lea (547 – 529 î. H.), apoi de victoria anti-Darius.

Fig. 11. Daco-Thracia între anii 546 și 522 î. H. (7629 – 7653 E. V.).

* 513 – 512 î. H. (7662 – 7663 E. V.): expediția lui Darius în vestul și în nordul Mării Getice / Negre, "soldată cu un eșec total"; a doua victorie a Co-gaionului / Sarmizegetusei în fața Imperiului Persan.

* 512 î. H. / 7663 E. V.: stârpirea cuiburilor grecești / helladice din vestitul oraș-cetate, Histria, al Daciei, de la Marea Getică / Neagră, pentru "trădare" și colaborare cu Darius și cu armatele imperial-persane; «zona sacră», greceas-că / helladică a Histriei a fost incendiată; «tot atunci și din aceleași motive au fost arse și casele (grecești) din Histria» (MKP, 29).

* 492 î. H. / 7683 E. V.: Cogaionul / Sarmizegetusa aprobă «comandantului de oști persan, Mardonius», să traverseze teritoriul "țării de râuri / munți" al Thraciei, provincie a Daciei Zalmoxiene, «împotriva Greciei» (OTr, 236).

* 490 î. H. – 450 î. H. (7685 – 7725 E. V.): Cogaionul / Sarmizegetusa a-

probă reunirea “țărilor de râuri / munți”, adică a provinciilor Daciei Zalmoxi-

ene din Peninsula Balcanică, într-un stat, cunoscut în istorii drept *Statul Odris*, sub conducerea regelui de arme, Tărie / [ărie (în documente, “greci-zat”: «Teres»), spre a se opune expansiunii Imperiului Persan și Helladei / Greciei (cf. OTr, 236).

* 480 î. H. / 7695 E. V.: Cogaionul / Sarmizegetusa aprobă ca, în sudul provinciei sale, Thracia, regele persan Xerxes să-și facă “baza militară” de atac împotriva Greciei / Helladei, dușman al Daciei, al Zalmoxianismului.

* 474 î. H. – 415 î. H. (7701 – 7760 E. V.), aprox.: în Cogaion / Sarmi-zegetusa, împărățește regele-zeu-medic, Salmoș al XX-lea, cel confundat de istoricul carian, Herodot (484 – 425 î. H.), cu zeul suprem, cu Dumnezeuul Cogaionului / Sarmizegetusei, cu “antizeul”, sau “balaurul / demonul norilor, al furtunilor cu grindină”, Gebeleizis / Nebeleizis (asimilat de Creștinism drept Sfântul Ilie) ș. a.; din vremea împărăției regelui-zeu-medic de Cogaion / Sarmizegetusa, Salmoș al XX-lea, este pomenit și “regele de arme”, Câră-bon (“cârul”), probabil, din provincia Dynogaetia / Dobrogea a Daciei Zal-moxianismului, despre care Sofocle (497 – 404 î. H.), în tragedia *Triptole-mas*, ne spune că «domnește peste Geți» (StrPR, 272).

* 459 î. H. – 454 î. H. (7716 – 7721 E. V.): Cogaionul / Sarmizegetusa aprobă reunirea “țărilor de râuri / munți”, adică a provinciilor Daciei Zalmoxi-ene din sud-vestul Peninsulei Balcanice și din nordul Aticii / Helladei, într-un stat-“scut-antigrecesc”, cunoscut în istorii drept *Statul Macedonia*, sub conducerea regelui de arme, Alexandru («Alexandros»), spre a se opune expansiunii Imperiului Persan și Helladei / Greciei.

* 440 / 430 î. H. (7735 / 7745 E. V.): Cogaionul / Sarmizegetusa fortifică “regatul de arme” al Odrisiei ca «scut sudic al Daciei» (după pierderea Capadochiei,

Pontului, Bithiniei, Frigiei etc. din Anatolia), sub conducerea regelui de arme, Sitache ("cel ce trece ca prin *sită* dușmanii Daciei"; în cronici, numele-i grecizat: «Sitalkes»).

* 431 î. H. / 7744 E. V.: la începutul războiului peloponeziac, se încheie un tratat între Atena și regele Odrisiei, Sitache, bineînțeles, tot cu aprobarea re-geului-zeu-medic din Cogaion / Sarmizegetusa.

* 429 î. H. / 7746 E. V.: expediție a regelui de arme al Odrisiei, Sitache, ordonată de Cogaion / Sarmizegetusa, împotriva Macedoniei, care – sub influența Helladei / Greciei – se opunea hotărârilor regelui-zeu-medic din capitala Daciei, având tendințe "ex-centric"; expediția «se încheie cu un com-promis» (OTr, 236) între cei doi "regi de arme" (al Odrisiei și al Macedoniei).

* 424 – 410 î. H., aprox: Cogaionul / Sarmizegetusa aprobă ca Seuță (în cronici, grecizat: «Seuthes») să fie "regele de arme" al Odrisiei.

* 419 – 399 î. H. (7756 – 7776 E. V.): Cogaionul / Sarmizegetusa aprobă ca Arcălău (în documentele grecești «Archelaos») să fie "rege de arme" al Macedoniei.

* 414 î. H. – 355 î. H. (7761 – 7820 E. V.), aprox.: în Cogaion / Sarmizegetusa, împărățește regele-zeu-medic, Salmoș (Sarmis) al XXI-lea, cel pe care Platon (427 – 347 î. H.), în *Charmides*, îl elogiază pentru *fundamentală învățătură a Zalmoxianismului*, sau învățătura despre sacrul raport dintre *par-te* și *întreg*; față de Sud, duce politica predecesorului, ridică noi dave în jurul Sarmizegetusei (cf. MIMS, 31), bate monedă de aur (potrivit descoperirii de la Turidava / Turda, din provincia Ardeal-România; «pe fața cu bustul său stă inscripția *Sarmis...*» (MIMS, 32).

* 400 î. H. / 7775 E. V.: Xenofon și mercenarii săi intră pentru scurt timp în slujba regelui de arme al Odrisiei, Seuță al II-lea (în cronici, grecizat: «Seu-thes al II-lea»).

* 385 î. H. / 7790 E. V.: în orizontul acestui an, Salmoș (Salymys / Sarmis) al XXI-lea, regele-zeu-medic din

Cogaion / Sarmizegetusa, intervine și He-brysalmoș (adică: “omul Soarelui-Moș / Tatălui-Cer de la fluviul Hebru / Marița” – în cronicile grecești: «Hebryzalmos» / «Hebryzelmos»), ce fusese instalat mai întâi la Pulpudava, devine “rege de arme” al Odrisiei; capitala acestei provincii (“țări de râuri / munți”) a Daciei se afla chiar la gurile Hebrului / Mariței, în orașul-cetate Chipsara (“grecizat”: «Kypsela»), unde a și bătut monedă cu numele său (cf. OTr, 98).

* 383 î. H. / 7792 E. V.: “rege de arme” al Odrisiei, cu încuviințarea Coga-ionului / Sarmizegetusei, devine Coutu I (“cap / căpetenie” în numele Sorei Soarelui”, zâna din sacra pereche secundă a Zalmoxianismului, Coutua / Cotya, «Cotys», Luna / Dochiana), descendent din Seuță al II-lea; în cronici, numele “regelui de arme” odris este grecizat: «Cotys I».

* 365 î. H. – 359 î. H. (7810 – 7816 E. V.): «lupte victorioase» ale regelui de arme al Odrisiei, Coutu I, împotriva Atenei, «pentru Chersonoul Thrac».

* 359 î. H. / 7816 E. V.: Coutu («Cotys») I, regele de arme al Odrisiei, este asasinat în primăvara anului 359 ante-Hristos (7816 E. V.) de spionajul grecesc / atenian, mai precis, «de doi frați din orașul grecesc, Ainos»; «la A-tena vestea a fost primită cu mare bucurie, iar cei doi ucigași încărcăți cu onoruri» (OTr, 99).

* 359 – 336 î. H. (7816 – 7839 E. V.): în fruntea statului Macedoniei se află “filogrecul” Filip al II-lea; tendințele sale “centrifuge” sunt mascate de “supu-nerea” Helladei / Greciei, “liniștind” astfel Cogaionul / Sarmizegetusa.

* 355 î. H. – 337 î. H. (7820 – 7838 E. V.): *Rex Histrianorum / Istriianorum* – sau “regele de arme” de peste Pelasgo-Daco-Thracii din provincia de la gurile Dunării, Dynogaetia / Dobrogea (botezată mai târziu Scythia Minor), avându-și reședința la Histria.

* 354 î. H. – 295 î. H. (7821 – 7880 E. V.), aprox.: în Cogaion / Sarmi-zegetusa, împărățește regele-zeu-medic, Salmoș al XXII-lea.

* 350 î. H. / 7825 E. V.: *Papirusul de la Călăți* (grecizat: «Callatis»; azi, Mangalia-România) a fost descoperit în anul 1959, în «cel mai interesant mormânt» din zona antică a orașului dacoromânesc modern, Mangalia; «mormântul se afla sub o movilă cu diametrul de 1,4 m și avea circumferința delimitată cu plăci de calcar; în mijloc se găsea un mic altar; cu ajutorul vaselor s-a stabilit că lăcașul este din a doua jumătate a secolului al IV-lea ante-Hristos; printre obiectele scoase la suprafață menționăm fragmentele unei cununi de bronz, reprezentând frunze de laur»; coroana de bronz cu frunze de laur era purtată, desigur, de un rege de arme dac de la Călăți / Mangalia; după cum ne încredințează istoricul american, Paul MacKendrick, «mormântul prezintă o importanță deosebită, întrucât între picioarele schele-tului era așezat un sul de papirus, primul descoperit în România; papirusul s-a descompus în fragmente în contact cu aerul și specialiștii ruși la care s-a apelat n-au reușit să-l restaureze; dacă ar fi izbutit, omenirea s-ar fi îmbogățit cu cel mai vechi papirus (...) cunoscut până acum» (MKP, 39), papirusul conținând, mai mult ca sigur, și unele elemente din misterele cavalerilor / războinicilor zalmoxieni din zonă, din care făcuse parte și răposatul «încoro-nat cu frunze de laur».

* 336 – 323 î. H. (7839 – 7852 E. V.): în fruntea statului Macedoniei domnește fiul lui Filip al II-lea, Alexandru Macedon / Alexandru cel Mare.

* 335 î. H. / 7840 E. V.: regele Macedoniei, Alexandru Macedon / Alexan-dru cel Mare, «filogrec» ca și tatăl său, «beat de putere», trece «Dunărea împotriva Thracilor» (MKP, 31); după alți istorici, «Alexandru Macedon luptă împotriva Geților și Triballilor» (OTr, 236); Cogaionul / Sarmizegetusa inter-vine prompt și îl determină /

“convinge”, în primul rând, “cu armele”, să-și îndrepte “programul / planul de cuceriri” către dușmanii Daciei, amenințând dinspre Anatolia / Asia Mică; și astfel, Alexandru Macedon începe celebra campanie de “întemeiere” a efemerului Imperiu Macedonean: biruie în Anato-lia armatele imperial-persane conduse de Granicos (334 î. H.) și Issos (333), alungând stăpânirea Perșilor dincolo de Capadochia (“capul Daciei”), cuce-rește apoi Fenicia și Egiptul, reangajând bătăliile pentru anihilarea Imperiului Persan, ceea ce și reușește după bătălia cu Darius al III-lea, de la Gaugamela (331 î. H.), înglobând în imperiul său, între 330 și 327, marile provincii im-perial-persane / ahemenide: Babilonul, Susa, Ecbatana, Persepolis etc.; ulti-ma campanie a lui Alexandru Macedon este angajată între anii 327 și 326 în nordul Indiei; după moartea-i, survenită la 33 de ani, în Babilon, Imperiul lui Alexandru Macedon se dezmembrează, neavând un urmaș demn, care să știe să-i păstreze celebrele cuceriri.

* 323 î. H. – 281 î. H. (7852 – 7894 E. V.): Cogaionul / Sarmizegetusa admite domnia generalului macedonean, Lysimah, în Thracia, ca succesor al lui Alexandru cel Mare și ca “scut sudic” al Daciei (cf. OTr, 236).

* 313 î. H. / 7862 E. V.: «ciocniri aprige» între “regele de arme” Lysimah și “regele de arme” al Odrisiei, Seută al III-lea («Seuthes...» – cf. OTr, 236).

* 313 î. H. / 7862 E. V.: Grecii-negustori din ponticul orașul-cetate, Histria, s-au «răscurat împotriva stăpânirii lui Lisimah al Thraciei»; «și, când acesta a înăbușit revolta, l-a(u) considerat tiran» (MKP, 31).

* 292 î. H. / 7883 E. V.: ambițiosul “rege de arme” macedonean, Lysimah, dorește să-și exercite puterea și asupra țării de râuri / munți de la nordul Dunării, Gaetia / Geția, desigur, în numele “întăririi scutului sudic al Daciei”; dar este zdrobit de “regele de arme” al Gaetiei, *Doru Mihăiță* (numele-i, în cronicile grecești este “transcris”:

«Dromichaites»; doar la cronicarul Paul Orosius îi este pomenit numele pelasgo-daco-thrac: «Lysimachus cum Dori regis Thracum...» – Fontes, II, 192); “regele de arme” ale Gaeției, Doru Mi-hăiță (“Dorus Mihaitus” / “Dromichaites”), îi dă *celebra lecție de Bucurestes*.

* 292 î. H. / 7883 E. V.: orașul Bucurestes / București este atestat drept capitală a Gaeției / Geției, sub conducerea “regelui de arme” *Doru Mihăiță*, toponimului pelasgo-daco-thrac *Bucurestes* (< *bucura* + suf. *-estes*), tălmăcindu-i-se radicalul *bucur-* (< *a bucura*) în grecescul *Helis* (orașul “belșu-gului” / “bucuriei”, “strălucirii” / “Soarelui”), atât la Diodor din Sicilia cât și la alți istorici greci.

* 294 î. H. – 235 î. H. (7881 – 7940 E. V.), aprox.: în Cogaion / Sar-mizegetusa, împărățește regele-zeu-medic, Salmoș (Sarmis) al XXIII-lea, cunoscut în istorii și sub numele de Zalmodegicu, “insul-deget al lui Samos / Dumnezeu” (în documente, “grecizat” / “latinizat”: «Zalmodegikos» – cf. OTr, 163 / «Zalmodegicus»).

* 270 î. H. – 260 î. H. (7905 – 7915 E. V.), aprox.: “rege de arme” al Dynogaetiei / Dobrogei este Muscon (în documentele grecești: «Moskon»); bate monedă de argint cu imaginea Cavalerului Zalmoxian / Dunărean.

* 234 î. H. – 175 î. H. (7941 – 8000 E. V.), aprox.: în Cogaion / Sarmize-getusa, împărățește regele-zeu-medic, Salmoș al XXIV-lea.

* 230 î. H. / 7945 E. V.: moare “regele de arme” al provinciei Sighinia / Sigynia “ardieică” (botezată de Greci: «Ilyria»), Agron, puterea fiind preluată, până la majoratul fiului său, Pinu, de către soția-i, Tăuța / «Teuta» (“mama vitregă” a lui Pinu / «Pinnes»), care «a dezvăluit în ochii tuturor deosebita slăbiciune a unei femei», intimidându-se în fața «decretului» Romei de a porni război împotriva-i și acceptând «toate condițiile ce îi erau impuse» (CDIR, I, 104 sqq.).

- * 221 – 179 î. H. (7954 – 7996 E. V.): în Macedonia domnește Filip al V-lea, sub care se produce “ruptura” cu Cogaionul / Sarmizegetusa și “grecizarea” structurilor puterii, devenind o “pradă ușoară” pentru Imperiul Roman.
- * 219 î. H. / 7956 E. V.: expediție a consulului roman, L. Aemilius Paulus, în Sighinia (Ardiaeilor).
- * 212 î. H. – 175 î. H. (7963 – 8000 E. V.), aprox.: “rege de arme” în Gaetia (Geția, sau Muntenia) și în Dynogaetia (Dobrogea) a fost Rămaciu (în docu-mente grecești, numele îi este deformat în «Remaxos»/ «Rhemaxos»).
- * 200 î. H. / 7975 E. V.: “regele de arme” Rămaciu anihilează cetele de tâlhari din Balcani, conduse de Zoltes.
- * 190 î. H. / 7985 E. V.: este dat în folosință apeductul de 40 de kilometri de la Histria, care a funcționat până în orizontul anului 400 d. H. / 8575 E. V. (cf. MKP, 32).
- * 190 î. H. / 7985 E. V.: Argedava (Popești – «la douăzeci și unu de kilometri sud-vest de București») se relevă drept «cea mai importantă și mai bogată așezare geto-dacică din Muntenia» (MKP, 44), adică din Gaetia / Ge-ția, frumoasa țară de râuri / munți a Daciei.
- * 188 î. H. / 7987 E. V.: «primele ciocniri armate între Romani și triburile thrace din sudul țării» (OTr, 237), adică din sudul Daciei – provincia, sau “țara de râuri / munți”, Thracia.
- * 180 î. H. – 155 î. H. (7995 – 8020 E. V.), aprox.: “regele de arme”, Orolea (< **olollua* > – cu *o* > *u*, *ulullua*; în “economia limbii”, cu “contractarea semnificantului” prin “căderea” silabei *-lo-* / *-lu-* și cu apocopa finalei: *ullu*; și cu diftongarea neaccentuatei: *uliu*; în onomastica pelasgo-daco-thracică, “mai conservatoare”: cu *-l-* > *r*, cu *-ll-* > *l*: < *orolua*, “uliul”, “eretele” / “vulturul”; în documente: «Oroles»), al provinciei Moldadava (Moldova) se războiește în câteva rânduri cu Celto-Germanicii-Bastarni, infiltrați în Dacia, din nord, pe văile Siretului, Prutului și Nistrului (“grosul năvălirii”); invadatorii celto-ger-mano-bastarni au

fost respinși de Orolea, în stepele nord-pontice; biruitorul “rege de arme” își avea reședința la Sargedava / Zargidava, de pe Siret.

* 175 î. H. – 150 î. H. (8000 – 8025 E. V.), aprox.: “regele de arme” din “țara de râuri / munți” a Alutuaniei (adică a întregii văi a Oltului, cuprinzând provinciile Arudela / Ardeal și Oltenia, din România contemporană), Lupu Obiștea (“steaua-obiștea lupului” – cf. VMR, 401; numele îi este deformat la Trogus Pompeiu, în *Istoriile Filipice*: «Incrementa Dacorum per *Rubobos-tem* regem...» – Fontes, I, 360 sq.), dovedește creșterea puterii Dacilor, ca și Orolea, probabil, tot în luptele cu Celto-Germanicii-Bastarni, infiltrați în Dacia, în Arudela / Ardeal, însă pe valea râului Samos / Someș (cf. StrPR, 275).

* 174 î. H. – 115 î. H. (8001 – 8060 E. V.), aprox.: în Cogaion / Sarmi-zegetusa, împărățește regele-zeu-medic, Salmosua / Salmoș al XXV-lea.

* 168 î. H. (8007 E. V.): marea bătălie de la Pydna; Romanii ies biruitori și statul Macedoniei se prăbușește.

* 148 î. H. / 8027 E. V.: Macedonia devine provincie romană; după doi ani, și Ahaia / Grecia este înglobată ca provincie în Imperiul Roman.

* 148 î. H. – 258 d. H. (8027 – 8433 E. V.): Macedonia rămâne înglobată Imperiului Roman.

* 145 î. H. – 138 î. H. (8030 – 8037 E. V.): la Tilișca, nu departe de capitala Daciei, Sarmizegetusa, mai exact, la «19 km sud-est de Căplâlna», trăia un cetățean al Daciei, falsificator de bani – de circuit în Imperiul Roman –, făcând să funcționeze aici «un atelier de bătut monezi»; «pe tiparele monetare se văd în negativ modelele de pe denarii romani de argint din perioada 145 – 138 î. H. și 72 î. H.» (MKP, 59).

* 118 î. H. / 8057 E. V.: generalul roman, Mettelus, anexează la Imperiul Roman partea Sighiniei cunoscută sub numele de Dalmația.

* 114 î. H. – 82 î. H. (8061 – 8093 E. V.), aprox.: în Cogaion / Sar-mizegetusa, împărățește regele-zeu-medic, Salmoș al XXVI-lea, detronat, “printr-o lovitură de palat”, de “regele de arme al Gaetiei / Geției”, Burebista, sub sceptrul căruia se reuniseră toți “regii de arme” ai “țărilor de râuri / munți” – adică ai provinciilor – din Dacia Zalmoxianismului, într-un puternic *stat militar* spre a se împotrivi expansiunii Imperiului Roman în Balcani.

* 112 î. H. / 8063 E. V.: expediție condusă de M. Livius Drusus și de M. Porcius Cato, în Dacia – provincia Sighinia, până la Dunăre, “împotriva Scordiscilor”, pare-se, “strămoșii Albanezilor” (cf. CDIR, I, 156).

* PELASGIA / VALAHIA ZALMOXIANĂ – SAU STATUL DACIEI / DACOROMÂNIEI – ȘI STATUL / IMPERIUL ROMAN

* 82 î. H. – 44 î. H. (8093 – 8131 E. V.): împărățirea Daciei de către Burebista, comandantul suprem al unei armate de 200.000 de războinici (cf. Glrva, 73).

* 82 î. H. / 8093 E. V.: imediat după “lovitura de stat”, prin care s-a desființat statalitatea “de tip papal” a Daciei, Salmoș al XXVI-lea, fiind ucis, “maimarele peste regii de arme”, Burebista, se înscăunează ca “rege-zeu-me-dic” / “împărat”, mutându-și reședința din bogata Argedavă, în Sarmizege-tusa, capitala întregii Dacii (cf. MKP, 44 sqq.).

* 74 î. H. / 8101 E. V.: “fostele” provincii (“țări de râuri / munți” ale Daciei, Bithinia și Pontul (în care populația pelasgo-daco-thracă scăzuse sub 50î) devin provincii imperial-romane de rang consular.

Fig. 12. Dacia în vremea împărățirii lui Burebista (82 – 44 î. H. / 8093 – 8131 E. V.).

- * 72 î. H. – 71 î. H. (8103 – 8104 E. V.): incursiune romană în Dacia – pe lângă țărmul pontic al provinciilor Thracia, Moesia și Dynogaetia (Dobrogea), condusă de Terentius Varro Lucullus; Romanii sunt anihilați lângă Delta Dunării de un corp de oaste burebistan.
- * 61 î. H. / 8114 E. V.: Burebista întreprinde o expediție de pedepsire a unor triburi germanice, pătrunse în nordul Daciei, între Selidava (pe Odra) și Susudava (pe Elba); profitând de faptul că Burebista se afla în nordul Daciei, pe Elba / Oder, comandantul roman, Cneius Antonius Hybrida, încurajat de Grecii aflați prin cetățile pontice ale Daciei, se aventurează până în ținutul Dynogaetiei / Dobrogei, ajungând la Histria, unde este anihilat de un corp de armată dunogetic.

* 60 î. H. – 59 î. H. (8115 – 8116 E. V.): Burebista pornește în vestita ex-pediție din vestul Daciei, către izvoarele Dunării, dincolo de Gerulata (lângă Vindobona / Viena), unde pătrunseseră triburile Boiilor, pe care «le-a nimi-cit»; Romanii din Macedonia folosesc prilejul și atacă provincia dacică ve-cină, Bessia, dintre Pulpudava (Plovdiv) și Sardica (azi, Sofia, capitala Bul-gariei); vitejii Daci din Bessia reușesc să respingă pe Romani.

* 55 î. H. / 8120 E. V.: Burebista face o expediție în estul Daciei, împotriva triburilor bastarne și britogallice infiltrate în provinciile Moldadava / Moldova și Tirasgaetia, alungându-le dincolo de Clepidava (azi, Chiev / Kiev, capitala Ucrainei), peste boriștea Niprului; coboară apoi pe Borișteana / Nipru («Bo-rysthenes») și inspectează / “vizitează” orașele-cetăți ale Daciei de pe țărmul Mării Getice / Negre și din Delta Dunării: Orbia / Olbia (azi, Nicolaev-Ucrai-na), [urași («Tyras»; azi, Belgorod-Ucraina), Dunogeția (Garvăn-România), Aghisus («Aegyssus» = Tulcea-România), Histria (România), Tomis (Con-stanța-România), Călățani («Callatis» / Mangalia-România), Dionysara (sau «Dionysopolis» / Balcic-Bulgaria), Mesembria (Nesebăr-Bulgaria), Dacibuze («Byzantion», azi Istanbul-Turcia), de unde a luat-o spre capitala nemuritorilor Zalmoxianismului, pe direcția: Uscudava-Pulpudava-Sardica-Sucidava-Buridava-Arutela-Germisara-Sarmizegetusa.

* 48 î. H. / 8127 E. V.: expediție / “vizită” a lui Burebista în Dacia Sud-Du-năreană, la Marea Thracică, trecând prin Bessia, spre a tăia / “tempera” pofta Romanilor din Macedonia de a mai trece granița și de prăda așezările bes-sodacice; în iunie-iulie 48 î. H. (8127 E. V.), Burebista avea pregătită la Pul-pudava o puternică armată, probabil, spre a veni în sprijinul lui Pompeius (numai distanța până la Pharsalus și declanșarea “prin surprindere” a bătăliei din 9

august 48 î. H. au dat câștig de cauză “inspiratului” Iulius Caesar).

* 44 î. H. / 8131 E. V.: mare zi de doliu pentru Dacia; Burebista este asasi-nat de nobilii complotiști chiar în sala parlamentului din Sarmizegetusa; îm-părăția Daciei este divizată de liderii-complotiști (între care și marele preot Deceneu) în patru formațiuni statale.

* 44 î. H. – 40 î. H. (8131 – 8135 E. V.), aprox.: Deceneu guvernează – din Sarmizegetusa – Dacia Centrală (cuprinzând provinciile, sau “țările de râuri / munți”: Arudela / Ardeal, Maramaria / Maramureș, Sighinia / Sigynia, Moesia de Sus, Pannonia, Patyissya / Partia, Crissiana / Crișana și Tibisia / Ba-nat); prin anul 40 î. H. / 8135 E. V., Deceneu “încredințează” conducerea mili-tară a Daciei Centrale lui Coson, continuând să-și păstreze funcția de pontifex maximus până prin anul 5 d. H. / 8180 E. V.

* 44 î. H. – 29 î. H. (8131 – 8146 E. V.), aprox.: împărățirea lui Coson; la moartea lui Burebista, lui Coson i-a revenit regalitatea în “a doua formațiune-stat”, alcătuită din Gaetia / Geția și Bârsia ([ara Bârsei), în această calitate participând cu oaste, în 42 î. H., la Philippi, alături de căpetenia complotului împotriva lui Caesar (“sincronizarea” comploturilor, de Roma și de Sarmize-getusa, nu se putea datora decât celor “doi prieteni”, Brutus și Coson – ulti-mul, cu consimțământul / sprijinul lui Deceneu); din această perioadă, Dacia are ca monedă *Cosonul* de aur.

* 44 î. H. – 25 î. H. (8131 – 8150 E. V.), aprox.: Zi-comis (“zeu-comis”; în documente: «Dicomes») conduce a treia formațiune-stat de după moartea lui Burebista, alcătuită din Moldadava / Moldova și Tyrasgaetia; după moartea lui Zi-comis, formațiunea sa statală a reintrat în componența Daciei conduse de Cotison.

* 44 î. H. – 24 î. H. (8131 – 8151 E. V.), aprox.: Rolă («Roles») conduce a patra formațiune-stat desprinsă din

Dacia lui Burebista, alcătuită de Moesia; filoroman, a primit titlul de «prieten și aliat al Poporului Roman».

* 36 î. H. – 17 d. H. (8139 – 8192 E. V.): fosta provincie a Daciei Zalmoxi-anismului, Cappadochia (“cap / capăt al Daciei”) are “regi greci”, între care și grecul Arhelaos, numit de Romani, din anul 17 d. H., guvernator.

* 31 î. H. – 28 î. H. (8144 – 8147 E. V.), aprox.: Dzăbic («Dapyx») con-duce “a cincea formațiune-stat” (desprinsă din Dacia lui Burebista), forma-țiune care și-a făcut apariția în orizontul anului 31 î. H. / 8144 E. V. (după ce Moesia și Dunogaetia deveniseră teatrul luptelor intestine sud-dunărene ali-mentate de Romani și de Rolă), miniregatul său (cu capitala la Tomis) fiind alcătuit din centrul Dunogaetiei (Dobrogei), cu Capidava, Axiopa (Cernavodă-România), Carssia (“cârja”) / Hârșova (România), Ulmet («Ulmetum» – azi, Pantelimonul de Sus / România), Histria (Istria-România), Tomis (Constanța-România), Călățiani («Callatis» / Mangalia-România), Dionysara («Dionysopolis» / azi, Balcic-Bulgaria), Mesambria (Nesebăr-Bulgaria) etc.

* 31 î. H. – 27 î. H. (8144 – 8148 E. V.), aprox.: Surache («Zyraxes») conduce “a șasea formațiune-stat” (desprinsă din Dacia burebistană ca și for-mațiunea lui Dzăbic, *supra*), tot în orizontul anului 31 î. H. (8144 E. V.), mini-regat (cu capitala în Genucla) constituit din nordul Dunogaetiei (Dobrogei) cu Delta Dunării, cu Leuca (Insula Șerpilor, făcută “cadou” Moscovei, în 1945, de guvernânții României) și din sudul Moldadavei / Moldovei, de pe inferio-rul curs al Prutului, Nistrului și Bugului.

* 29 î. H. – 4 iulie 27 î. H. (8146 – 8148 E. V.): războaiele dintre Rolă, re-gele Moesiei, sprijinit de trupele imperial-romane de sub comanda lui Mar-cus Licinius Crassus, și regatele lui Dzăbic și Surache; Rolă și Crassus obțin victoria, cele două regate fiind realipite Moesiei de Jos; de-acum, grație rege-lui dac-moesian, Rolă, “prietenul Romei”,

Imperiul Roman reușește să con-troleze toată Dunărea de Jos, Delta Dunării și nord-vestul Mării Getice / Ne-gre; astfel, Crassus – după *Acta triumphalia* –, la 4 iulie, anul 27 î. H., «tri-umfa ex *Thracia et Geteis*» (PGet, 55).

* 29 î. H. – 25 î. H. (8146 – 8150 E. V.), aprox.: [iu Marcu («Thiamar-cus»), rege “de arme” dac la Buridava (Ocnița-Vâlcea / România – cf. StrPR, 94, 277).

* 33 î. H. – 6 d. H. (8142 – 8181 E. V.), aprox.: Cotison I (< Co- “cap” + *Tissia* / Tisa + suf. -on; “capul / conducătorul Dacilor-tisieni), rege al Daciei, afirmat mai întâi în luptele împotriva Romanilor din partea moesic-superioară a Sighiniei; își avea “baza militară” antiromană în orașele-cetăți Drobeta (Tur-nu Severin / România) și la Arcidava; «un moment părusse că Augustus și Cotison vor intra chiar în legături de rudenie (...); Iulia trebuia să devină re-gină a Dacilor, iar fiica lui Cotison împărăteasă romană...» (PGet, 53).

* 27 î. H. / 8148 E. V.: “fosta” provincie a Daciei Cogaionice / Zalmoxiene, Creta, devine provincie imperial-romană.

* 27 î. H. – 395 d. H. (8148 – 8570 E. V.): Statul sclavagist al Romanilor devine Imperiul Roman, prin proclamarea lui Octavian August drept *imperator*; imperiul durează până în anul 395 (8570 E. V.).

* 14 î. H. / 8161 E. V.: provincia, sau “țara de râuri / munți” din Dacia de Vest, Pannonia, este cucerită și anexată Imperiului Roman (la provincia im-perial-romană Illyricum, fostă Sighinia dacică).

* 14 î. H. – 258 d. H. (8161 – 8433 E. V.): Pannonia (Pannonia Superior / Inferior) – provincie imperial-romană, până la independența / re-Unirea de sub Regalian.

* 13 î. H. / 8162 E. V.: răscoala Dacilor-bessi, din Thracia și din Moesia, dintre Pulpudava și Sardica, împotriva Romanilor (ce-și extinseseră “stăpâni-rea” asupra-le, printr-o campanie de prădăciuni), răsccoală condusă de preotul

zalmoxian, Dionu Fulegeă (în documente: « Dionysos Volaigeses»).

* 5 d. H. – 65 d. H. (8180 – 8240 E. V.), aprox.: Comoesicu / Comoșicu (<

Co- “cap” + *Moesia* + suf. *-icu* – “capul / domnul Moesilor-Daci”; în docu-mentele latine: «Comosicus»), “rege-zeu-medic” al Daciei.

* 6 d. H. – 15 d. H. (8181 – 8190 E. V.), aprox.: Cotison al II-lea, “rege de arme” al Gaetiei / Geției și vestit poet al Daciei, elogiât de Publius Ovidius Naso (Roma-Italia, 43 î. H. – 18 d. H. / 8132 – 8193 E. V., Tomis-România) în *Epistolae ex Ponto*.

* 6 d.H. / 8181 E. V.: fosta provincie a Daciei de Vest, Pannonia, anexată Imperiului Roman, se răscoală sub conducerea Dacoromânului Bătu / Bățu (Bato).

* 6 d. H. – 12 d. H. (8181 – 8187 E. V.): comandantul imperial-roman, Sextus Aelius Catus distruge / incendiază dacicele orașele-cetăți de la Zimni-cea, de la Argedava etc. (cf. MKP, 41 / 45).

* 10 d. H. / 8185 E. V.: fosta provincie a Daciei de Vest, Sighinia / Dalmatia (cucerită de Mettelus, în 118 î. H., până la Sava), este declarată de Augustus provincie imperial-romană.

* 10 – 258 d. H. (8185 – 8433 E. V.): Sighinia, sau Dalmatia / Illyria – provincie imperial-romană, până la independența / re-Unirea de sub Regalian.

* 15 d. H. / 8190 E. V.: fosta provincie, sau “țară de râuri / munți” din Dacia Sud-Dunăreană, Moesia, alipită Imperiului Roman încă din vremea regelui Rolă, capătă rangul de provincie imperial-romană.

* 15 – 258 d. H. (8190 – 8433 E. V.): Moesia (Superior / Inferior) – pro-vincie imperial-romană, până la independența / re-Unirea de sub Regalian.

- * 17 d. H. / 8192 E. V.: fosta provincie a Daciei Cogaionice / Zalmoxiene, Cappadochia (“capul” / “capătul” extrem-sudic al Daciei / Daciei), devine provincie imperial-romană.
- * 29 d. H. – 69 d. H. (8204 – 8224 E. V.): Scorilă / Corilă («Coryllus»), rege al Daciei, la Sarmizegetusa, tatăl lui Decebal; permite propovăduirea Creștinismului de către Sfântul Apostol Andrei în Dacia (unde a convertit peste 500.000 de Pelasgo-Daco-Thraci / Valahi, sau Dacoromâni / Români).
- * 30 d. H. / 8205 E. V.: a) la 28 mai: Înălțarea Domnului Iisus Hristos la Cer, în cea de-a 40-a zi de la Învierea-I; «La înălțarea Mântuitorului la ceruri, credincioșii Lui formau două grupuri: unul la Ierusalim, în număr de 120 (*Fapte* 1, 15), și altul în Galileea, peste 500 (I, *Cor.* 15), cu toții așteptând “să fie botezați cu Duhul Sfânt” (*Fapte* 1, 5)» (RIB, 23); b) la 7 iunie: pogorârea Sfântului Duh (Rusaliile) asupra Apostolilor – *Simon Petru Iona de Betsaida, Iacov Zevedeu, Ioan, Andrei Iona de Betsaida, Filip, Vartolomeu, Matei, To-ma, Iacov Alfeu, Tadeu, Simon Zelotul și Matia* (înlocuitorul lui Iuda Iacov – trădătorul lui Iisus Hristos), la cincizeci de zile de la Înviere, hărâzindu-i întru propovăduirea *Evangeliei* în toate limbile pământului, “necunoscute lor până atunci”, spre a putea propaga în întreaga lume Cuvântul lui Dumnezeu; apos-

Fig. 13. Traseul Sfântului Apostol Andrei în Dacia / Dacoromânia, între anii 30 și 47 (8205 – 8222 E. V.).

tolul Andrei a fost hărâzit de Sfântul Duh întru a grăi și în limba celui mai mare / vechi popor din Europa, *în limba pelasgo-daco-thracă*, sau *valahă / dacoromână*, începându-și misiunea evanghelizatoare în Pelasgo-Dacia / Dacoromânia (în documente: “Sciția” / “Scythia”), în

provinciile: Thracia și Sciția / Scythia (= Moesia Inferior, Scythia Minor, Scythia Major / Moldadava + Gaetia), Macedonia, Epir, Tessalia, Sighinia (Dalmatia / Iliricum), Dardania, Pannonia.

* 31 d. H. / 8206 E. V., 15 septembrie: «Sfântul Andrei a mers în Dacia Sudică, la Dacibuze / Buzănoane («Byzantion» – azi, Istanbul, în Turcia), unde a pus episcop pe *Sitache* («Stachys» – RIB, 30); în același an, la 31 octombrie, Sfântul Apostol Andrei mai hirotonisește ca episcopi în Dacia / Dacoromânia de Est: la Oadza-Sus (grecizat în documente: «Odyssos» / «Odessos»; azi, Varna-Bulgaria), pe ucenicul său, *Ampliat*, pomenit și de Sf. Apostol Pavel, în *Epistola către Romani* (XVI, 8); pe *Apion* – la Tomis (Constanța-România – cf. PIB, 64) ș. a.; de aici și-a continuat misiunea creștinării poporului Pelasgo-Dacilor / Valahilor (Dacoromânilor), pe litoralul nord-vestic al Mării Negre și pe Valea Dunării de Jos / Mijloc, apoi de la Adriatică până la Patras (Grecia), unde a fost arestat (de Greci) și răstignit pe o cruce în formă de X («crucea Sfântului Andrei»), în orizontul anului 47 (după alte surse: 63) d. H., după un deceniu și jumătate de apostolat rodnic.

* 46 d. H. / 8221 E. V.: provincia dacic-zalmoxiană, Thracia, i se atribuie «rangul» de provincie imperial-romană.

* 46 – 258 d. H. (8221 – 8433 E. V.): Thracia – provincie imperial-romană, până la independența / re-Unirea de sub Regalian.

* 47 d. H. / 8225, 30 noiembrie: Sfântul Apostol Andrei, cel ce reușește să creștineze sute de mii de Pelasgo-Daci / Valahi (Dacoromâni), este ucis / răstignit la Patras-Grecia.

* 65 d. H. / 8240 E. V. – 106 d. H. / 8281 E. V., aprox.: Văzână («Vezina») deține în Cogaion / Sarmizegetusa funcția de *pontifex maximus* și de «vicerege» al Daciei (cf. PGet, 66; GLSG, 62 sq.).

* 65 d. H. / 8240, noiembrie și decembrie: Sfântul Apostol Pavel se află între Dacoromânii / Valahii din Epir: «Când voi

trimite pe Artemă la tine, sau pe Tihic, sârguiește-te să vii la mine, la Nicopole, căci acolo m-am hotărât să iernez; pe Zenă, cunosătorul de lege, și pe Apolos, trimite-i mai înainte, cu bună grijă, ca nimic să nu le lipsească; să învețe și ai noștri să poarte grijă de lucrurile bune, spre treburile cele de neapărată nevoie, ca să nu fie fără roa-dă.» (Tit, III, 12 – 14; Bibl, 1340); *Zenă* (> *zân*, “înger” – cuvânt pelasgo-daco-thracic / dacoromânesc-arhaic) era un Valah / Dacoromân profund cu-noscător al *Legii sacre* și, deopotrivă, al legilor neamului său, *legile belagine* / *dacoromâne*, prezența lui lângă Sfântul Apostol Pavel fiind imperioasă.

* 66 d. H. / 8241 E. V., ianuarie, februarie, martie: Sfântul Apostol Pavel se află încă printre Dacoromânii / Valahii din Epir, la Nicopol, «unde-l chema și pe ucenicul său Tit, episcopul Cretei», Creta pe-atunci fiind încă destul de “pelasgo-daco-thracică / valahică” (PIB, 63 / Bibl, 1340).

* 66 d. H. / 8241 E. V., martie – octombrie: episcopul Tit al Cretei, care știa pelasgo-daco-thraca, adică valaha / dacoromâna, primește de la Sfântul Apostol Pavel misiunea de a propovădui *Evangelia lui Hristos* în Pelasgo-Dacia / Dacoromânia de Sud-Vest, în provinciile Sighinia (Illyricum / Dalma-tia) și Pannonia; în *Epistola a doua – către Timotei – a Sfântului Apostol Pa-vel*, este subliniat acest adevăr: «De acum mi s-a gătit cununa dreptății, pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea, El, Dreptul Judecător, și nu numai mie, ci și tuturor celor ce au iubit arătarea Lui; silește-te să vii curând la mi-ne; că Dima, iubind veacul de acum, m-a lăsat și s-a dus la Tesalonic; Cres-cent – în Galatia, *Tit în Dalmatia*; numai Luca este cu mine; ia pe Marcu și a-du-l cu tine, căci îmi este de folos în slujire...» (II, Tim, IV, 8 – 11; Bibl, 1338); prin august-septembrie 66, *Tit* – ce, pare-se, fusese însoțit de Iunia, de Andronic («rudele» Sfântului Apostol Pavel, «împreună închiși cu mine») și de Epenet, «pârga Asiei» (cei pomeniți de Sfântul Apostol Pavel în

Episto-la către Romani, XVI, 5 / 7) – asistă la ridicarea temeliiilor Bisericii din Sirmia / Sirmium (azi, Mitrovița), biserica primă a Creștinismului din Dacia / Daco-românia de Vest (cf. PIB, 63).

* 69 d. H. – 87 d. H. (8244 – 8262 E. V.), aprox.: Dură («Duras») – fratele lui Scorilă, unchiul lui Decebal, este rege al Daciei, la Sarmizegetusa (Dură a fost “rege de arme” / “diurpan” > “djurpan” / “jupan” al “țării de râuri / munți” dintre Ordessus / Argeș și Năpăria – «Napolis» / Ialomița, cât și al ținutului “simetric”, sud-dunărean, dintre Axiopa și Appiaria, avându-și “curtea mare” / “storuma”² în orașul ce i-a purtat numele până în secolul al XIX-lea: *Dură-storuma* / *Durostor* – cf. NPIst, 253; azi, Silistra-Bulgaria).

* 69 d. H. – 70 d. H. (8244 – 8245 E. V.), iarna: Dură, regele Daciei, de-clară război Imperiului Roman și eliberează Moesia; după această victorie, Dură, regele Daciei, obligă «la subsidii» pe Titus Flavius Vespasianus, împă-ratul Romei.

* 81 d. H. – 96 d. H. (8256 – 8271 E. V.): la Roma, împărățește Domițian.

* 81 d. H. – 85 d. H. (8256 – 8260 E. V.): împăratul Romei refuză să mai plătească “tribut” Sarmizegetusei, regelui Dură, nemairespectând tratatul în-cheiat în anul 70 d. H. (8245 E. V.).

* 85 d. H. – 86 d. H. (8260 – 8261 E. V.), iarna: regele Sarmizegetusei, Dură, declară război împăratului Romei, Domițian; cu acest prilej, Decebal, nepotul regelui, dovedește că «este foarte priceput la războaie»; Dacii ies biruitori; «dându-se lupta, Romanii au fost învinși, lui Oppius Sabinus (gu-vernatorul Moesiei) i s-a tăiat capul, și Dacii, năvălind asupra multor castre și orașe, au prădat ținuturile ce atârnau de Imperiu» (Iordanes, *Getica*, 76).

* 86 d. H. / 8261 E. V., vara: o puternică armată imperial-romană pătrunde în Sighinia și în Moesia, în frunte cu

împăratul Domițian; comandantul opera-țiunilor militare dunărene este Cornelius Fuscus; Domițian împarte Moesia în două provincii independente: Moesia Superioară și Moesia Inferioară.

* 86 – 106, iulie, d. H. (8261 – 8281 E. V.): Decebal este rege al Daciei.

* 86 – 87 d. H. (8261 – 8262 E. V.), iarna: Sarmizegetusa declară război Romei; la începutul iernii, pe la 1 decembrie 86 d. H. (8261 E. V.), în vreme ce împăratul Domițian și iubitul său comandant de legiuni, Fuscus, sărbătoreau “triumful sud-dunărean” la Naissus (Niș), Decebal le trimite o solie cu o interesantă «declarație de război»; solia comunică împăratului Domițian că regele Daciei, Decebal, nu mai dorește respectarea vechilor acorduri încheiate între Vespasian și Dură, privitoare la subsidii, și că Decebal «va face pace dacă ar vrea (el, Domițian) ca fiecare Roman (din Imperiu) să-i trimită anual doi oboli, iar de nu, el (Decebal) îi va declara război și-i va aduce mari neajunsuri» (DDB, 280).

* 87 d. H. / 8262 E. V., ianuarie - februarie: armata condusă de comandantul Cornelius Fuscus primește ordin să treacă Dunărea, să înainteze pe Valea Oltului, îndreptându-se spre Sarmizegetusa, capitala Daciei; stratagema lui Decebal reușește; «chiar din prima ciocnire înving pe Romani, îl omoară pe generalul lor Fuscus și jefuiesc bogățiile din tabăra soldaților» (Iordanes, *op. cit.*).

* 88 d. H. / 8263 E. V.: după mai bine de un an de la «uluitoarea dispariție a armatei romane de sub comanda lui Fuscus», noul comandant al armatelor imperial-romane, Tettius Iulianus, încearcă să atace Dacia lui Decebal dinspre Pannonia; cum Decebal prevăzuse și această acțiune războinică a Imperiului Roman, l-a lăsat pe Tettius Iulianus să înainteze prin Banat, până la Tapia / Tapae (la “Porțile de Fier” ale Ardealului / Transilvaniei), unde are loc marea bătălie; învins, Tettius Iulianus se retrage în Imperiu, la sud

de Dunărea de Mijloc; se încheie tratatul dintre Decebal și Domițian, prin care Roma se obligă să plătească tribut Sarmizegetusei “în bani și în meșteri de tot felul”.

Fig. 14. Dacia lui Decebal (87 – 106 / 8262 – 8281 E. V.) și Imperiul Roman al lui Traian.

- * 98 – 117 d. H. (8273 – 8292 E. V.): la Roma, împărătește Traian.
- * 98 – 100 d. H. (8273 – 8275 E. V.): Roma / împăratul Traian încă plătește “tribut” Sarmizegetusei lui Decebal.
- * 101 – 102 (8276 – 8277 E. V.): primul război dintre Traian și Decebal, “încheiat la egalitate”.
- * 105 (8280 E. V.), martie – aprilie: ultimele finisări la *Podul Decebal-Tra-ianic*, legând malurile Dunării, în dreptul orașului Drobeta. Podul este construit în baza *tratatului dintre Dacia și Imperiul Roman din anul 102*, potrivit căruia Roma a trimis proiectantul – Apolodor din Damasc – și câțiva “îngineri-constructori”, Sarmizegetusa dând materialele și “mâna de lucru”; lungi-mea podului: 1.135 m; lățime: 18 m; lățimea carosabilă: 14 m; liantul folosit în zidăria de piatră / cărămidă («20 pile și două culee» – BM1st, 23) s-a făcut după o “rețetă dacică”, încă “secretă” (pare-se că în mortar era pusă și cenușa unui arbore autohton, rarism; ar putea fi vorba de *Sorbastru / Sorothamnus scoparius*, din zona Herculane – cf. TZpl, II, 301 sq.).
- * 105 – 106 (8280 – 8281 E. V.): al II-lea război dintre Traian și Decebal; la 4 iunie 105 (8280 E. V.), Traian declară din nou război lui Decebal.
- * 106 (8281 E. V.), iulie: după lunile de “inepuizabil” asediu imperial-ro-man al capitalei, văzând că “aliații” întârzie și nu îi vin cu ajutoarele promise, constatând că trădarea își face loc printre nobilii săi, Decebal se hotărăște

să dea unui general de încredere comanda armatelor de rezistență din Sarmize-getusa și părăsește capitala (printr-o galerie subterană secretă, ieșind în afara zidurilor) spre a se duce în nord-estul liber al Daciei ca să recruteze noi războinici pentru o armată eliberatoare; în absența regelui-comandant, lucra-rea trădării își face iute loc printre generali, Sarmizegetusa se predă împăra-tului Traian ce, imediat, dă ordin trupelor speciale de sub comanda lui T. C. Maximus de a porni-o pe urmele lui Decebal și de a-l captura; văzând că nu mai are vreo posibilitate de a scăpa de urmăritori, cu câteva clipe înainte de a fi prins de T. C. Maximus, Decebal, desigur, în spiritul doctrinei Zalmoxianis-mului (ce conferea *raiul nemuririi*, adică *[ara-Tinereții-fără-Bătrânețe-și-Vie-ții-fără-Moarte*, doar eroilor, celor căzuți în luptă până la ultima picătură de sânge împotriva dușmanilor Cogaionului / Patriei, nu și sclavilor), își ia zilele – pare-se, în 30 iulie 106 – cu câteva clipe înainte de a deveni înlănțuitul Romei.

* 106 (8281 E. V.), august: căderea Sarmizegetusei, după cel mai cumplit, după cel mai sângeros asediu cunoscut de armatele imperial-romane, în ajutorul cărora a venit “trădarea generalilor lui Decebal”. Atât de mare a fost acumularea de furie, de ură a Romanilor împotriva Dacilor, eroi-ai-nemuririi, încât împăratul Traian supraveghează personal executarea ordinului de a rade de pe fața pământului, Sarmizegetusa, capitala Daciei, mobilizând imense forțe distructiv-militare, căutătoare totodată și de “fabuloase comori” ascunse de regele Decebal; după ce trece pe sub fierul târnăcoapelor construcțiile de pe cele zece terase ale muntelui sacru, Cogaion (dintre care unele sanctuare își aveau temeliile în orizontul anului 5900 î. H. / 2275 E. V.), cu ziduri – *murus dacicus* – groase de trei metri, cu fasonate blocuri de piatră, cu temple-calendar având coloane înalte de peste 5 m și «grosimea de 1,80 m» (cf. MKP, 81), împăratul Traian hotărăște (în septembrie

106) să se ridice «un castru situat într-un nod rutier strategic, la 8 km est de Porțile de Fier ale Transilvaniei», devenind noua capitală, Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

* 106 – 258 (8281 – 8433 E. V.): din august 106, imediat după moartea eroică a lui Decebal, sceptrul regalității sarmizegetusane este preluat de “re-gele de arme”, Pieporu, din provincia nord-estică a Daciei, Costobocia; Dacia liberă – dintre Dunărea Superioară (Gerulata) și Clepidava (Chiev) / Nipru, dintre Porolissum și Selidava –, prin regii daci-costoboceni din Dinastia Pie-poreană, organizează nenumărate campanii de eliberare a fraților aflați în lanțurile Imperiului Roman.

Fig. 15. Dacia (Thraco-Dacia) între 106 și 258 (8281 – 8433 E. V.),
care nu a putut fi cucerită de Imperiul Roman.

* 107 (8282 E. V.): Traian divizează Pannonia dacică în provinciile imperi-al-romane, Pannonia Superior și Pannonia Inferior.

* 108 – 110 (8283 – 8285 E. V.): la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, «pe vatra castrului, s-a dezvoltat o colonie de cetățeni romani, mai ales veterani, căreia i s-a făcut onoarea de a fi înregistrată în “tribul” Papiria, districtul electoral al lui Traian; colonia, de formă dreptunghiulară, având colțurile rotunjite prevăzute cu turnuri, era înconjurată, ca un castru, de ziduri care închideau o su-prafață de 81 de acri; era adică îndeajuns de mare pentru a cuprinde o popu-lație de 15.000 – 20.000 de locuitori» (MKP, 81); de-acum, “noua capitală” a *Sarmizegetusei* se distinge printr-un adaos: *Ulpia Traiana*, pentru “amintirea generațiilor”; dar... “la 70 de km” de la noua capitală, la Sarmizegetusa lui Decebal, au rămas în pământ zidurile, plintele coloanelor din templele / sanc-

tuarele-calendar, urme ale unei civilizații superioare celei romane, *civilizația dacică, a înzestraților cu știința de a se face nemuritori*, anihilată “la supra-față” de vandalismul armatelor imperiale ale lui Traian; profunzimea civilizației dacice se relevă și astăzi tocmai în ceea ce individualizează poporul Da-coromânilor / Valahilor între celelalte popoare ale lumii, chiar dacă la Dunăre / Carpați s-au îmbinat roțile dințate ale imperiilor până în secolul al XX-lea.

* 109 (8284 E. V.): Traian dă ordin de ridicare a *Tropaeum-ului Traiani* (azi, Adamclisi-România), monument prin care comemorează ostașii romani că-zuți în războaiele cu Dacii; altarul, aflat la câteva sute de metri de trofeu, este dedicat «eroilor care, jertfindu-se pentru Patrie, au căzut în timpul războiului dacic» și «consemnează 3800 de nume» (MKP, 75); «după inscripții, monu-mentul datează din 109 d. H.» (MKP, 76).

* 113 (8288 E. V.), 12 mai: «după mai bine de șapte ani de lucru», este inaugurată la Roma *Columna Decebalu-Traiană*: 39,83 m înălțime, 17 tam-buri de marmură suprapuși, cu diametrul de 3,7 m; «pe fusul Columnei a fost sculptată o bandă spiralică de marmoră cu o lungime de 200 m, care conține 155 de scene separate și peste 2500 de figuri»; urna de aur cu cenu-șa lui Traian este în încăperea din baza Columnei; statuia de bronz aurit a lui Traian, din vârf, a fost înlocuită în 1588 cu statuia Sf. Petru; «cu o aprobare specială poți urca 185 de trepte ale scării în spirală ce duce în vârful monu-mentului» (MKP, 65).

* 114 (8289 E. V.): cucerirea Armeniei de către Traian (Armenia a fost, du-pă cum certifică Herodot, “colonie” a Daciei Cogaionice / Zalmoxiene).

* 117 – 138 (8292 – 8313 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împără-țirea lui Hadrian.

* 124 (8299 E. V.): Ulpia Traiana Sarmizegetusa este «centrul financiar, re-

ligios și legislativ al Daciei»; Dacia Traiana este împărțită în trei: «Dacia Po-rolissensis, administrată de la Napoca; Dacia Superior – mai târziu Apulensis – administrată din Apulia / Apulum (Alba Iulia), unde-și avea reședința guvernatorul militar al celor trei subdiviziuni; și Dacia Inferior – mai târziu Mal-vensis – nu se știe sigur unde era centrul ei administrativ; poate că a fost Romula; Ulpia Traiana era reședința procuratorului imperial (ofițer de administrație) pentru toate trei subdiviziunile; Aedes Augustalium simbolizează importanța orașului ca sediu al cultului imperial; Ulpia Traiana era o așezare cosmopolită; o mărturisesc numeroasele temple și inscripțiile» (MKP, 86).

* 138 – 161 (8313 – 8336 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împărăția lui Antonius Pius.

* 161 – 169 / 180 (8336 – 8344 / 8355 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împărăția lui Lucius Verus și a lui Marcus Aurelius.

* 162 – 172 (8337 – 8347 E. V.): Dacii liberi se războiesc cu Marcus Aurelius, ajungând până în Ulpia Traiana Sarmizegetusa, unde incendiază super-bele vile de lângă Amfiteatru (cf. MKP, 84).

* 170 (8345 E. V.): Dacii-costoboci invadează Imperiul Roman, înaintând și în ținuturile sud-dunărene, până în Grecia.

* 177 – 178 (8352 – 8353 E. V.): noi bătălii între Dacii liberi și trupele lui Marcus Aurelius.

* 180 – 192 (8355 – 8367 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împărăția lui Commodus.

* 193 (8368 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împărăția lui Pertinax (ianuarie – martie) și a lui Didius Iulianus (aprilie-iunie).

* 193 – 211 (8368 – 8386 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împărăția lui Septimiu Sever.

- * 211 – 212 / 217 (8386 – 8387 / 8392 E. V.): Dacia / Dacorumânia se află sub împărățirea lui Geta și a lui Caracalla.
- * 217 – 218 (8392 – 8393 E. V.): Dacia / Dacorumânia se află sub împărățirea lui Macrinus.
- * 218 – 222 (8393 – 8397 E. V.): Dacia / Dacorumânia se află sub împărățirea lui Elagabalus.
- * 222 – 235 (8397 – 8410 E. V.): Dacia / Dacorumânia se află sub împărățirea lui Alexander Severus; «din vremea acestui împărat, dacă nu și mai înainte, Consiliul celor trei Dacii, prezidat de preotul șef al Augustalilor, se întrunea la Ulpia Traiana» (MKP, 86).
- * 235 – 238 (8410 – 8413 E. V.): Dacia / Dacorumânia se află sub împărățirea de Roma a Dacorumânului Maximin Tracu («Maximinus Thrax»), «din ținuturile Dunării de Jos», care duce «lupte împotriva (...) Sarmatilor» (OTr, 238); «originar din Moesia, era un munte de om, cu o înălțime de aproape 2,40 m, care consuma 18 kg de carne și 27 l de vin pe zi; el își colecta zilnic sudoarea, care ajungea la 3,21 litri» (MKP, 125).
- * 235 (8410 E. V.): împăratul dacorumân, Maximin Thracu, dă ordinul de începere a reparațiilor magistralei militare din Dynogaetia / Dobrogea centrală; «un miliar de la Ibida (...), la jumătatea drumului dintre Histria și Troes-mis, arată că sub domnia sa a fost reparată magistrala militară din Dobrogea centrală; tot de la Ibida, dar dintr-o epocă anterioară, provine piatra funerară cu un relief care reprezintă lupoanca alăptându-i pe Romulus și Remus...» (MKP, 125).
- * 238 (8413 E. V.): Dacia / Dacorumânia se află sub împărățirea lui Gordian I, a lui Gordian al II-lea și a lui Decimus Balbinus.
- * 238 (8413 E. V.): invazie a Dacilor-carpi în Moesia Inferior.

- * 238 – 244 (8143 – 8419 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împără-țirea lui Gordian al III-lea.
- * 244 – 249 (8419 – 8424 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împără-țirea lui Filip Arabu.
- * 245 (8420 E. V.): Dacii / Dacoromânii-carpi “controlează” Dacoromânia Nord-Dunăreană.
- * 249 – 251 (8424 – 8426 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împără-țirea de Roma a Dacoromânului Deciu.
- * 249 (8424 E. V.), 25 mai: la Noviodunum (Isaccea-România), a fost mar-tirizat creștinul dacoromân *Flavian*; moaștele i-au fost descoperite în 1971, în bazilica zalmoxian-creștină («cu trei nave și o absidă circulară» – PIB, 88 / cf. DDist, 20 sq.) de la Niculițel-Tulcea, sub nivelul criptei *Celor patru martiri dacoromâni*: Zotică, Ațală, Cămașă și Filip.
- * 251 – 253 (8426 – 8428 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împără-țirea lui Trebonianus; tot în scaunul imperial de Roma, din iulie până în sep-tembrie 253, se află și Emilianus.
- * 253 – 268 (8428 – 8443 E. V.): în tronul Romei se află împăratul Gallie-nus .

* UNIREA PELASGO-DACO-THRACILOR
(VALAHILOR / DACOROMÂNILOR)
SUB SCEPTRUL ÎMPĂRATULUI REGALIAN, LA
ANUL 258 (8433 E. V.)

- * 258 – 270 (8433 – 8445 E. V.): Statul Independent al Daciei / Dacoromâniei.
- * 258 (8433 E. V.), 21 iunie: declararea independenței Daciei / Dacoromâ-niei (prin Unirea provinciilor / țărilor dacoromânești de râuri și munți din Im-periul Roman și din Dacia Liberă: *Thracia, Macedonia, Moesia, Sigynia / Illy-ria, Pannonia, Dacia Traiană*, Maramarisia, Moldadava, Gaetia

/ Geția, Tiras-geția, Costobocia, Selidava etc.), sub conducerea împăratului Regalian, stră-nepotul regelui-erou de la Sarmizegetusa, Decebal (Deceballa / Deceballus). Dacia / Dacoromânia «amissa est». Regalian bate monedă proprie, cu chipu-i, “regalianul de argint”. În anul 258 (8433 E. V.), Regalian își eliberează pă-mânturile strămoșești, își dezrobește poporul Valah / Dacoromân, din jugul Imperiului Roman. Statul Independent al Daciei / Dacoromâniei, sub Regalian (258 – 268 / 270), cu capitala la Sarmizegetusa Traiană / Ulpia Traiana Sarmizegetusa, are, așadar, monedă proprie, *regalianul de argint* – prima monedă națională a Dacoromânilor / Vlahilor, uniți și liberi, de după cuceririle Romei, monedă cu numele conducătorului lor prim: «IMP. C. P. C. RE-GALIANU...» / «REGALIAN...» (cf. CDH, V, 9 / RDGIR, 57) –, o limbă bine cristalizată, *pelasodaco-thraca*, sau *valaha / dacoromâna-arhaică*, și o religie monoteistă, aproape bimilenară, *Zalmoxianismul* (cf. TDR, 5 sqq. / ITNM, 119), alături de care înflorește (fără a atinge sfera armatei, a războinicilor zalmoxieni) – încă din secolul I d. H. – și spiritul “mai realist” de nou monote-ism, Creștinismul (deoarece tot mai mulți Valahi / Dacoromâni nu mai cre-deau în “re-venirea Solului din cer”, în “omul Soarelui-Moș / Tatălui-Cer”, Salmoș-Zalmas-Zalmoxis), îndeosebi, după propovăduirea sfinților apostoli Andrei și Pavel, în Pelasgo-Dacia / Dacoromânia (cf. Fontes, I, 713 / 717).

* 258 (8433 E. V.): ultimele monede romane găsite la Ulpia Traiana Sarmizegetusa «poartă efigia lui Gallienus» (MKP, 87); toate încercările militare / diplomatice ale împăratului Gallienus de a readuce sub sceptrul Romei Dacia / Dacoromânia dau greș, Regalian dovedindu-se un mare strateg și un nea-semuit diplomat.

Fig. 16. Dacia / Dacoromânia în vremea împăratului dacoromân (pelasgo-daco-thrac / valah), Regalian (< “răgălie” / “rădăcină descoperită de ape...”), strănepotul lui Decebal.

* 268 (8443 E. V.): asasini plătiți de la Roma, de împăratul Gallienus, ucid pe Regalian; la câteva săptămâni, cavalerii (generalii) zalmoxieni fideli lui Re-galian, război Sarmizegetusa, dând morții pe împăratul Romei, Gallienus; se declanșează “războaiele pentru tronul Romei”.

* 268 – 270 (8443 – 8445 E. V.): conducerea statului Daciei / Dacoromâni-

ei este preluată de soția lui Regalian, Sulpicia Dryantilla / Druanțilă, care știe să păstreze independența față de Roma; bate – la Carnuntum – nouă monedă de argint.

* 270 (8445 E. V.): *Dacoromânia / Dacia «...restituta...»*. La doi ani după moar-tea lui Regalian, în anul 270, Aurelian a devenit împăratul Daciei / Dacoro-mâniei. În același an – pe fondul războaielor civile din Imperiul Roman – ajunge și în multvisatu-i tron împărătesc de la Roma. Dacia / Dacoromânia se re-integrează Imperiului Roman, în baza *Legământului de la Aurelian* (legă-mânt făcut lângă Aquileia – cf. TDR, 40) – respectat în mai mică ori în mai mare măsură chiar și după “ultimul” împărat dacoromân de Constantinopol, Focea (602 – 610).

Fig. 17. Regalianul de argint – prima monedă a Vlahilor / Dacoromânilor, bătută în statul independent al Daciei / Dacoromâniei, la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, în 258 (8433 E. V.).

Fig. 18. Sulpicia Dryantilla / Druanțilă (268 – 270), împărăteasa Dacoromâniei – monedă

de argint bătută în Dacia / Dacoromânia, la
Carnuntum, în anul 268.

* 270 – 275 (8445 – 8450 E. V.): în tronul imperial de
Roma se află Pelas-go-Daco-Thracul / Valahul
(Dacoromânul / Românul) Aurelian.

* 271 (8446 E. V.): conducătorii provinciilor / “țărilor de
râuri / munți” din

Dacoromania Nord-Dunăreană “conving” pe Aurelian – în
baza *Legământului de la Aquileea* (270 / 8445 E. V.) – să
retragă împovărătoarea administrație imperial-romană de la
nordul Dunării, în sudul fluviului (cf. TDR, 40); își re-capătă
statutul de “provincii imperial-romane” (“reintegrate”):
Thracia, Mace-donia, Moesia, Sigynia / Illyria, Pannonia;
trec în alcătuirea “scutului Impe-riului Roman la Dunăre”, în
baza «legământului aurelianic»: Dacia Traiană,
Maramarisia, Moldadava / Moldova, Gaetia / Geția,
Tirasgeția, Costobocia, Selidava etc.

* 271 – 2000 (8446 – 10.175 E. V.): Thracia – provincie a
Imperiului Ro-man / Bizantin, exceptând perioada re-Unirii
între hotarele Valahiei Mari, re-devine provincie imperial-
bizantină, apoi, din 1371, provincie a Imperiului Otoman;
după destrămarea Imperiului Otoman este împărțită între
Bulgaria, Grecia și Turcia.

* 271 – 2000 (8446 – 10.175 E. V.): Macedonia – provincie
a Imperiului Roman / Bizantin, exceptând perioada re-Unirii
între hotarele Valahiei Mari, redevine provincie imperial-
bizantină, apoi, din 1371, provincie a Imperiului Otoman;
după destrămarea Imperiului Otoman este împărțită între
Bulgaria, Grecia, Albania și Serbia / Iugoslavia; în 1991,
partea Macedoniei încorporată R. S. F. Iugoslavia devine
stat independent, sub numele de Macedonia (nume
împotriva căruia a vociferat Grecia, la gândul că își va
revendica teritoriile pe care i le-a acaparat).

* 271 – 2000 (8446 – 10.175 E. V.): Moesia – provincie a
Imperiului Ro-man / Bizantin, exceptând perioada re-Unirii

între hotarele Valahiei Mari, redevine provincie imperial-bizantină, apoi, din 1393, provincie a Imperiului Otoman (*infra*); după destrămarea Imperiului Otoman, cea mai mare parte se constituie – sub presiunea / “ocrotirea” armatelor imperial-rusești – în statul Bulgariei; Moesia Superioară (Valea Timocului) este împărțită între Serbia / Iugoslavia și Bulgaria.

* 271 – 2000 (8446 – 10.175 E. V.): Sighinia (Dacoromânia de Sud-Vest), transformată în provinciile imperial-romane Dalmatia, Illyricum / Illyria etc., este disputată între Imperiul Roman de Apus și de Răsărit, este stăpânită / re-stăpânită o vreme de Imperiul Bizantin, apoi, parțial, de Imperiul Romano-German, când se divide în Slovenia, Croația, Bosnia-Herțegovina, Muntenegru, Voievodina, Serbia etc. (în funcție de “culorile demografice” pe care i le-au dat triburile din creuzetul panonic – avare, slave, croate etc. –, aruncate și fixate peste Sava și Drava); sub patronajul Bisericii Romei, Croația formează în anul 1102 o “dinastică uniune” cu Ungaria; Slovenia, Croația etc. sunt apoi supu-se Imperiului Otoman, Imperiului Austriac / Habsburgic, Austro-Ungar (Cro-ația și Ungaria “se unesc”, în vremea dualismului austro-unguresc); Dalma-ția, între 1420 și 1796, este vasală Veneției, iar din 1797, este anexată Austri-ei; după primul război mondial, la 1 decembrie 1918, ia ființă – din unirea Serbiei, Muntenegrului, Bosniei, Herțegovinei, Croației, Sloveniei și partea nord-vestică a Macedoniei – *Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor* (milioa-nele de Vlahi / Dacoromâni nu figurează în titulatură), denumit din 1929, *Iugoslavia*, și după al II-lea război mondial: *Republica Socialistă Federativă Iugoslavia*; după războiul civil din 1991, statele componente ale R. S. F. Iu-goslavia, exceptând Serbia și Muntenegru (ce formează și în prezent Iugo-slavia), se declară republici independente.

* 271 – 2000 (8446 – 10.175 E. V.): Pannonia (Superioară / Inferioară), Nori-cum, țări de râuri / munți ale Daciei / Dacoromâniei de Vest – redevin provincii ale Imperiului Roman / Bizantin, la care, în vremea invaziilor hunice, avaro-slave etc., se adaugă și “zona-tampon” / “creuzet”, Pathissia / Pathissus (ținutul dintre Dunărea de Mijloc și Tisa / “Partia”, “Partium”). De regulă, Roma / Constantinopolul admite, “dirijează”, în aceste provincii, cu statut de “foede-rati”, noile triburi migratoare; ultimele, cele șapte triburi al Ungurilor / Ma-ghiarilor conduse de Arpad, sunt admise în Pannonia, ca “foederati” ai Im-periului Bizantin, în anul 896 (*infra*), *având misiunea de a ataca spre vest și nord-vest* (ceea ce au și făcut: în 915, jefuiesc Bremen-ul; în 924, prădează Mende; în 937, se năpustesc asupra Orleans-ului; în 947, jefuiesc Otranto; în 955, își îndreaptă obiectivul prădăciunii spre Augsburg, dar sunt zdrobiți în apropiere, pe râul Lech, de regele Otto cel Mare, devenit împărat al Sfântului Imperiu Roman de Națiune Germană); așa-zisele “cuceriri ungurești / ma-ghiare-armate” în țările de râuri / munți ale Daciei / Dacoromâniei Nord-Du-nărene sub Arpad sunt numai plăsmuiri / “falsuri” tardive ale “regilor aposto-lici” și ale scribilor din cancelaria Ungariei de dincoace de secolul al XII-lea: 1) pentru că Ungurii / Maghiarii (în afara “cetelor de războinici de pradă”) nu aveau potențial militar superior potențialului militar al Dacoromânilor – cum nici în anul “de apogeu”, 1330, când armata Unagriei, condusă de Carol Ro-bert, este zdrobită la Posada de armata domnului / “regelui” Dacoromânilor, Basarab I; 2) nu există vreun document, vreo cronică “din epocă”, ori mai tardivă, din afara cancelariei Ungariei, care să certifice vreo biruință armată a Ungurilor în fața Valahilor / Dacoromânilor (Românilor); 3) infiltrarea Ungu-rilor / Maghiarilor în Transilvania se face pe bază de încuscriri cu împărații / regii ce decid soarta Dacoromâniei Nord-Dunărene de la Constantinopol, ori de la Turrinova /

Tânovo etc. (astfel, poate fi vorba de “cuceriri-prin-încus-ciri”, ceea ce este cu totul altceva decât cuceririle- armate). Sub “oblăduirea” Sfântului Imperiu Roman de Națiune Germană și cu aprobarea Papei de la Roma, Pannonia se constituie într-un nucleu statal al Ungurilor, sub conducerea lui Vaik / Ștefan I (997 – 1038); în anul 1001, Ștefan I este încoronat ca rege de către Papa de la Roma, după ce adoptă Creștinism-catolicismul; mi-siunile creștin-catolice pe care i le dă Biserica de Roma împotriva Dacoromâ-nității creștin-ortodoxe din Pannonia, din Noricum, din Pathissia, Moravia etc. se relevă dincoace de orizontul anului 1002, când încă nu se pune problema unui real “pericol unguresc / maghiar” la Tisa, până în orizontul anului 1103, când țările de râuri / munți ale Dacoromâniei Nord-Dunărene, dintre Dunărea de Mijloc, Tisa și arcul Carpaților, se reunesc în statul medieval dacoromâ-nesc al Transilvaniei, sub conducerea “principelului” Mercuriu. Puțin mai târziu, ca reacție la “pericolul polon”, din nord, la “pericolul rus” din est, și la “pericolul otoman”, din sud, celelalte țări de râuri / munți ale Daciei / Da-coromâniei Nord-Dunărene se reunesc și formează statele medievale dacoro-mânești, Moldova și [ara Românească. Ieșirea țărilor de râuri / munți ale Da-ciei / Dacoromâniei Nord-Dunărene dintre roțile dințate ale imperiilor evme-zice și din secolele al XIX-lea și al XX-lea se relevă: a) în statul României, alcătuit din re-Unirea Daciei Traiane, a Moldadavei / Moldovei dintre Carpații Răsăriteni și Prut, a Gaetiei / Geției (Munteniei), Alutuaniei / Olteniei și Du-nogaetiei / Dobrogei (mai puțin județele Durostor și Caliacra, anexate Bulga-riei); b) în Republica Moldova (fosta Republică Socialistă Sovietică Moldove-nească), alcătuită din Moldadava / Moldova dintre Prut și Nistru (mai puțin județele sudice, anexate Ucrainei), din Transnistria (parte infimă din Tirasgae-tia, anexată Ucrainei); c) Tirasgeția, sudul Moldovei / Basarabiei, Bucovina și Maramarisia / Maramureșul de Nord-Est sunt

anexate Ucrainei; d) Marama-ria / Maramureșul de Vest este anexat Cehiei și Slovaciei; e) Susudava, Se-lidava, Costobocia etc. sunt azi regiuni din Polonia, din Bielorusia / Belarus, Lituania etc.; f) Pannonia și Pathissia sunt azi regiuni ale Ungariei, căreia i-au fost anexate și părți din Maramureșul sud-vestic, din Crișana de Vest etc.; g) Noricum și alte regiuni din Dacia lui Burebista sunt azi regiuni ale Austriei, Elveției și Germaniei; h) Banatul de Vest este anexat Iugoslaviei.

* 274 (8449 E. V.), 27 februarie: se naște, în Dacoromânia Sud-Dunăreană, la Naissus (Niș), Constantin (cunoscut în istorii cu atributul «cel Mare»), fiul comandantului legiunilor imperial-romane de la Rin și Dunăre, Constantin Auriol (împărat: 305 – 306) și al «frumoasei Dacoromânce-creștine Elena».

* 276 – 282 (8451 – 8457 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împărăția de Roma a Dacoromânului Probu.

* 277 (8452 E. V.): împăratul dacoromân Probu zdrobește Goții ce pătrun-seseră la Dunăre, ceea ce îi atrage titlul de «Goticus»; ca Dacoromân / Valah zalmoxian, Probu bate pe monedele sale Soarele într-o cvadrigă trasă de pa-tru cai.

* 282 – 283 (8457 – 8458 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împărăția de Roma a Dacoromânului Caru; în anul ultim al împărăției sale respin-ge năvălirea Sarmatilor și a Quazilor în Dacia / Dacoromânia.

* 283 – 284 (8458 – 8459 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împărăția de Roma a Dacoromânului Numerian; este primul împărat dacoromân, vestit și ca poet, și ca orator.

* 283 – 285 (8458 – 8460 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împărăția de Roma a Dacoromânului Carinu / Crinu; conduce la victorie două campanii împotriva neamurilor germanice.

- * 284 – 305 (8459 – 8480 E. V.): Dacia / Dacoromânia se află sub împără-
țirea de Roma a Dacoromânului Dioclețian; în spiritul Zalmoxianismului, an-trează în fruntea imperiului *monarhia de drept divin*.
- * 285 – 360 (8460 – 8535 E. V.), aprox.: trăiește episcopul Teofil al Da-coromâniei Nord-Dunărene, primul mare episcop al Dacoromânilor / Vala-hilor nord-dunăreni – potrivit documentelor transmise până azi; a reprezentat Dacoromania Nord-Dunăreană la Sinodul I Ecumenic de la Niceea, din anul 325 (8500 E. V.).
- * 286 – 305 (8461 – 8480 E. V.): împărățește Maximian Herculu (Valerius Maximianus Herculis); este “coleg de domnie cu Dioclețian, *născut din ma-mă dacă*”, după cum consemnează mai toți istoricii, *adică din mamă valahă / dacoromâncă nord-dunăreană*.
- * 295 (8470 E. V.) aprox. – 300 (8475 E. V.), 7 martie: Efrim este episcop de Tomis.
- * 304 (8479 E. V.), martie: Dioclețian și Galeriu emit *Edictul anticreștin*, po-trivit căruia erau uciși toți Creștinii – preoți și laici – care nu sacrificau zeilor romani.
- * 304 (8479 E. V.), 20 noiembrie: este martirizat – la Axiopa (Cernavodă-Hinogu, România) – sfântul dacoromân Dassiu / Dacian, ale cărui moaște au fost duse mai întâi, în orașul natal, Durostor (cf. SSR, 9 / AMar, 246), unde au stat 275 de ani; în anul 579 (8754 E. V.), sarcofagul cu moaștele sfântului dacoromân Dassiu / Dacian au fost transportate în Italia, la Ancona; în cate-drala din Ancona, pe sarcofagul de marmură al sfântului dacoromân, se află inscripția: «Aici odihnește sfântul martir Dassius, adus de la Durostorum» (SSR, 9).
- * 305 (8480 E. V.), mai 1: împăratul dacoromân Dioclețian s-a retras din tronul imperial, la 1 mai 305 (8480 E. V.), într-o impresionantă solemnitate, desfășurată la templul lui

Jupiter din Nicomedia, petrecându-și apoi bătrâne-țea cu înțelepciune valahică / dacoromânească, “pe pământul nașterii, la obârșii”, în Dacoromânia de Vest, pe coasta Dalmației, în opulentul său palat din orașul antic, Salona (*Spalato* > Split, azi, în Croația), capodoperă arhitecturală a secolului al IV-lea.

* 305 (8480 E. V.) – 306 (8481 E. V.): împărăția Dacoromânului Constan-țiu Auriul («Constantius Chlorus»).

* 305 (8480 E. V.) – 311 (8486 E. V.): împărăția Dacoromânului Galeriu;

la preluarea cârmuirii părții orientale a Imperiului Roman, Galeriu, bazându-se pe faptul că *Dacoromânia / Dacoromânitatea era “placa turnantă” a întregului imperiu*, că de la Aurelian, din anul 270, și până în anul 305, în tronul de Roma s-au perindat numai conaționali, adică *împărați daci / dacoromâni*, a declarat că este mai potrivit ca numele de *Imperiu Roman* să fie schimbat în cel de *Imperiu Dacic* (cf. Fontes II, 7). Împăratul dacoromân, Galeriu conduce triumfător războiul din anul 305, împotriva Sarmaților, invadatori ai teritoriilor Dacoromâniei Răsăritene. În acest război, Constantin (viitorul împărat, Con-stantin cel Mare) dirijează un corp de cavalerie, căruia i se datorează o serie de fapte pline de eroism. După Anonymus Valesii, Constantin, pe când «se lupta călare împotriva Sarmaților, a apucat de păr pe un barbar fioros, l-a târât după sine și l-a depus la picioarele împăratului (Galeriu). Apoi, din ordinul lui Galeriu, a intrat cu calul său în mlaștină (probabil, la Nistru) și drum a des-chis celorlalți oșteni care se îndreptau împotriva Sarmaților; după ce mulți dintre aceștia au fost uciși, el s-a întors, aducând lui Galeriu izbânda» (Fon-tes, II, 47). Pentru eroismul dovedit și în acest război, Galeriu a încredințat lui Constantin paza provinciilor Dacoromâniei Răsăritene: Bitinia, Thracia, Scy-thia (Minor / Major) și Illyria.

- * 305 (8480 E. V.)– 313 (8488 E. V.): împărățirea dacoromânului Maximin Daia.
- * 305 (8480 E. V.)– 307 (8482 E. V.): împărățirea Dacoromânului Sever.
- * 306 (8481 E. V.) – 312 (8487 E. V.): împărățirea Dacoromânului Maxen-țiu.
- * 306 (8481 E. V.) – 337 (8512 E. V.): împărățirea Dacoromânului Constan-tin cel Mare.
- * 308 (8483 E. V.) – 324 (8499 E. V.): împărățește Dacoromânul Liciniu (Valerius Licinianus Licinius).
- * 308 (8483 E. V.) – 328 (8503 E. V.): împărățește Dacoromânul Domițiu Alexandru.
- * 311 (8486 E. V.): după moartea împăratului Galeriu, survenită în anul 311 (la 5 mai), când centrul puterii se afla în Dacoromânia, la Sirmium (astăzi, Sremska Mitrovica), unde-și avea tabăra, Imperiul Roman se împarte între Constantin, Maxențiu, Liciniu (“cumnatul lui Constantin”) și Maximin.
- * 311 (8486 E. V.) – 383 (8558 E. V.), aprox.: trăiește Lupilă – episcopul
ce încearcă fără succes, din dispoziția Constantinopolului, să creștineze pe Goții aflați printre Dacoromânii-moldoveni, în zona nipro-crimeică, tradu-cându-le *Biblia* în gotică; traducerea și-o semnează și cu numele-i tălmăcit “pe înțelesul” Goților: «Ulfila».
- * 313 (8488 E. V.), ianuarie: *Edictul de la Mediolanum* (Milano), promulgat
de împăratul dacoromân Constantin cel Mare și de co-împăratul Liciniu, pro-
clamă *dreptul tuturor cetățenilor Imperiului Roman la libertatea credinței / cultului*, deci și dreptul Creștinilor; au fost oprite persecuțiile anticeștinești și s-a acordat Bisericii Creștinismului «libertatea de închinăciune». *Edictul de la Mediolanum / Milano* este considerat rodul politicii lui Constantin cel Mare ce vedea în Creștinism, în Biserică

(desigur, dinspre monoteismul religiei sa-le strămoșești, Zalmoxianismul), religia-liant, unificator-salvatoare a întregu-lui Imperiu Roman. În următorii ani, Constantin cel Mare a dat edicte de restituire a proprietăților confiscate Bisericii Creștinismului, ori edicte prin care se prevedea subvenționarea Bisericii de către stat, prin care clerul era scutit de serviciul public, prin care se interzicea “ghicirea” / “ghicitul”, ori prin care, în spirit zalmoxian (Constantin cel Mare, membru al elitei confreri-ilor războinic-religioase ale Cavalerilor lui So-Ares, ale Cavalerilor Soarelui, ori Danubieni / Dunăreni, Cogaionici etc. – ce-l pro-jetaseră în vârful pirami-dei sociale a Imperiului Roman, așa cum făcuse și cu ceilalți împărați dacoro-mâni, de la Aurelian încoace –, a rămas fidel Zalmoxianismului, până în 337, cu trei zile înainte de moarte, când a primit botezul Creștinismului), a declarat *Ziua Soarelui / So-Ares*, a șaptea, aflată sub pecetea semantic-sincretică a jurământului grupei de epotți ai Zalmoxianismului (6 + 1, ca în *sanctuarul / templul lui So-Ares de la Sarmizegetusa*), adică *duminica* – “a Domnului-Soare” –, drept zi de odihnă și închinare divinității supreme / unice, lui Dum-nezeu (Samasua, adică Tatăl-Cer / Soarele-Moș, Dumnezeuul Cogaionului) și Fiului...

* 316 (8491 E. V.): Constantin cel Mare dă ordin pentru reconstrucția ora-șului Tropaeum Traiani din Dacoromânia Ponto-Dunăreană.

* 317 – 328 (8492 – 8503 E. V.): împărătește Dacoromânul Crispu (Flavius Iulius Crispus).

* 317 (8492 E. V.): împăratul dacoromân Constantin cel Mare *bate monedă cu monograma Creștinismului*.

* 319 – 324 (8494 – 8499 E. V.): se declanșează – în 319 – *ultimul mare “război împărătesc” dintre Zalmoxianism*, având în frunte pe împăratul dacoromân Licinius, și *Creștinism* – având în frunte pe împăratul dacoromân Constantin, dintre Dacoromânia Creștinismului și

Dacorumânia Zalmoxianis-mului; după victoria-i din 324, împăratul glorios intră în istorii cu numele de *Constantin cel Mare*.

* 320 (8495 E. V.) – 381 (8556 E. V.), 25 ianuarie, aprox.: a trăit sfântul dacorumân Betranion, episcop de Tomis / Constanța (cf. AMar, 329).

* 324 – 332 (8499 – 8507 E. V.): împăratul Constantin cel Mare întemeiază “noua Romă” pe Cornul de Aur, atunci al Daciei / Dacorumâniei, orașul ce-i va purta numele, Constantinusa / Constantinopol.

* 328 (8503 E. V.): împăratul dacorumân Constantin cel Mare inaugurează podul de peste Dunăre, dintre Oescus și Sucidava (Celei-România).

* 330 (8505 E. V.), 11 mai: Constantin cel Mare inaugurează reședința sa imperial-dacorumânească / valahică, sau capitala Creștinismului – numită mai târziu de cronicarii greci “Creștinopol”, noua capitală a Imperiului Roman.

* 330 (8505 E. V.), aprox.: *Inscripția de la Biertan-Sibiu*. În centrul provinciei Ardeal / Transilvania a Dacorumâniei anului 330, la Biertan (județul Sibiu), existau o biserică dacorumânească ortodox-creștină și, desigur, o școală dacorumânească elementară / de ucenici orfevri; “protagonistul” inscripției, Zenovie, a învățat și latina; cu privire la această inscripție creștin-dacorumânească descoperită în inima Dacorumâniei, istoricul Const. C. Giurescu certifică: «Inscripția de la Biertan, găsită în 1775 și aflătoare azi în Muzeul Bruckenthal din Sibiu, se compune din trei rânduri de litere săpate într-un dreptunghi de bronz și are următorul cuprins: “Ego Zenovius votum posui” / “Eu, Zenovie, am pus ofranda”; ea însoțește un monogram creștin de bronz și indică numele locuitorului care a făcut ofranda – un candelabru – bisericii locale» (IIR, 22).

- * 333 – 350 (8508 – 8525 E. V.): împărătește Dacoromânul Constans.
- * 337 – 340 (8512 – 8515 E. V.): împărătește Dacoromânul Constantin al II-lea (Constantinus II).
- * 337 (8512 E. V.), 22 mai: moare împăratul dacoromân, Constantin cel Mare.
- * 337 (8512 E. V.), iunie: Imperiul Roman este împărțit între cei trei fii ai lui Constantin cel Mare: Constantin II, Constanțiu și Constans.
- * 337 – 340 (8512 – 8515 E. V.): împărăția Dacoromânului Constantin al II-lea.
- * 337– 350 (8512 – 8525 E. V.): împărăția Dacoromânului Constans peste provinciile Italia, Africa, Pannonia, Illyricum și Thracia.
- * 337– 361 (8512 – 8536 E. V.): împărăția Dacoromânului Constanțiu al II-lea, peste provinciile Egipt, Orient, Asia și Pont, avându-și reședința la Constantinusa / Constantinopol. Rămâne, în anul 350, “singurul august” din-tre cei desemnați de împăratul dacoromân Constantin cel Mare. Dacoromânia – ca parte integrantă a Imperiului Roman (Dacoromânia Sud-Dunăreană), ori ca parte “aliată” a Imperiului Roman (Dacoromânia Nord-Dunăreană) – “a contribuit” la refacerea “unității” Imperiului Roman, seismat și de războaiele fratricide, și de “uzurpatorii” Magnențiu, Nepotian și Vetrano, și de tulburările religioase etc. Numele împăratului dacoromân, Constanțiu al II-lea, se leagă în primul rând de vestitul oraș-cetate, Tomis, care a devenit cel mai important port maritim al Dacoromâniei. Împăratul a continuat, a desăvârșit opera de reconstrucție începută de tatăl său, Constantin cel Mare, la Tomis, orașul numindu-se din această perioadă ca și astăzi, Constantia / Constanța (cf. MKP, 144). Potrivit unei *Notitia Dignitatum* (redactată la sfârșitul secolului al IV-lea și “completată” / “îndreptată” în primul sfert al secolului urmă-tor), Dacoromânia s-a bucurat

de o deosebită atenție acordată de împăratul Constanțiu al II-lea, având un impresionant număr de comandanți ai Dunării, ridicați din importante școli militare dacoromânești-zalmoxiene de la Tomis / Constanța, Calatian / Callatis (Mangalia), Tropaeum Traiani, Drobeta etc.

* 339 – 418 (8514 – 8593 E. V.), aprox.: trăiește episcopul dacoromân La-urențiu de Novae.

* 340 – 416 (8515 – 8591 E. V.), aprox.: trăiește primul mare poet imnic dacoromân, Niceta Remesianu, autorul imnului întregii Creștinătăți, *Te Deum laudamus...* / *Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm...*, scris pe la anul 370 (8545 E. V.), când a fost desemnat episcop pe pământul nașterii, la Remesia-na / Romoesiana.

* 343 (8518 E. V.), octombrie: Întâiul Sinod Ecumenic de la Sardica-Da-coromânia.

* 345 (8520 E. V.): se naște Dacoromânul Ieronim (Hieronymus), în localitatea Stridonia-Dacoromânia de Vest, la granița dintre Dalmația și Pannonia (azi, lângă Grahovo – Bosnia), unul dintre erudiții și cei mai activi părinți ai Bisericii Creștine, traducătorul *Bibliei* în limba latină (*Vulgata*).

* 346 – 381 (8521 – 8556 E. V.), 25 ianuarie, aprox.: Betranion este episcop de Tomis / Constantia (Dacoromânia – cf. AMar, 329 / PIB, 144).

* 348 (8523 E.V.): Întâiul Sinod de la Sirmia-Dacoromânia.

* 348 – 420 (8523 – 8595 E. V.), aprox.: trăiește Auxențiu Durostoreanu, autorul "micro-monografiei", *Scrisoare despre credința, viața și moartea lui Ulfila* / *Epistula de fide, vita et obitu Ulfilae* (cf. ADEp, 75), într-o limpidă latină dunăreană.

* 350 (8525 E. V.): între "uzurpatori" se află și Dacoromânul moesian Ve-traniu, proclamat de armată, la 1 martie, în Mursa-Pannonia, împărat; Con-stantiu al II-lea îl acceptă în calitatea de co-împărat.

- * 350 (8525 E. V.), 3 – 30 iunie: împărătește și Dacoromânul Nepotian.
- * 350 – 430 (8525 – 8605 E. V.), aprox.: este perioada în care și-a derulat firul existențial episcopul Maximin de Dacoromânia, adept al arianismului. Opera sa cuprinde: *Dizertația lui Maximin împotriva lui Ambrozie / Disertatio Maximini contra Ambrosium* – lucrare abordând în prima parte actele sino-dului de la Aquileea, din 381.
- * 350 – 351 (8525 – 8526 E. V.), iarna: împăratul Constanțiu al II-lea își stabilește reședința în Dacoromânia de Vest, la Sirmia / Sirmium, «metropo-la Illyricului, care a devenit pentru mai mulți ani centrul politic al Imperiului Roman și, totodată, centrul bisericesc al lumii creștine; mutându-și reședința aici, împăratul a fost urmat de o seamă de episcopi arieni și semiarieni; sprijiniți de împărat, aceștia au devenit inițiatorii și conducătorii unor sinoade care căutau să dea o formulă de credință pentru întreaga Biserică și să resta-bilească pacea.» (PIB, 122).
- * 351 – 354 (8526 – 8529 E. V.): împărăția Dacoromânului Constanțiu Gallu.
- * 351 (8526 E. V.): Al II-lea Sinod de la Sirmia-Dacoromânia.
- * 353 (8528 E. V.): Constanțiu dă *Legea pentru închiderea templelor pă-gâne*.
- * 360 - 435 (8535 – 8610 E. V.), aprox.: Sfântul Dacoromân Ioan Cassian.
- * 361 – 363 (8536 – 8538 E. V.): împărăția Dacoromânului Iulian, autorul celebrei lucrări «Contra Creștinilor».
- * 363 – 364 (8538 – 8539 E. V.): împărăția Dacoromânului Iovian.
- * 364 – 375 (8539 – 8550 E. V.): împărăția dacoromânului Valentinian I; s-a născut în Dacoromânia, pe la anul 321, în localitatea Cibalae (Pannonia Inferior – azi, Vinkovci-Croația). “Locuit” de geniul nemuritorilor-războinici

aidoma strămoșilor săi direcți, a îmbrățișat cariera armelor cu mare strălucire, ajungând la 43 de ani împărat. În fruntea Imperiului Roman, încă din primul an, 364, și-a asociat la împărăție pe fratele său, Valensiu / Valențiu (Valens), încredințându-i partea răsăriteană; a murit apărându-și Patria, în Brigetia (azi, O-Szöny-Ungaria), la 7 noiembrie 375 (8550 E. V.), într-o campanie împotri-va Sarmaților, alungați din nord-vestul Dacoromâniei.

Fig. 19. Dacia / Dacoromânia Creștinismului și Dacia / Dacoromânia Zalmoxianismului
în anul 355 (8530 E. V.).

* 364 – 378 (8539 – 8553 E. V.): împărățirea Dacoromânului Valensiu / Valențiu (Valens). Acest împărat dacoromân a obținut câteva victorii însemnate asupra năvălitorilor, îndeosebi, Vizigoți / Huni, respinși de la Dunărea de Jos, în stepele nord-pontice. Desigur, cea mai îngrozitoare imagine despre migrații / invazii, reținută de istoriile lumii europene, este cea despre Huni. Originari din Altai (Mongolia), Hunii au migrat – din secolul I î. H. – în două direcții: în nordul Chinei, Hunii din “ramura de sus”, și în Europa – Hunii din “ramura de nord” – după ce au trecut prin Asia Centrală și de Nord-Vest. La începutul secolului al IV-lea d. H., Hunii ajunseseră în Europa Răsăriteană până la Don. Către sfârșitul domniei împăratului dacoromân Valențiu (Valens), prin anul 375, Hunii au năvălit în stepele nord-pontice, dintre Nipru și Marea Masageților / Azov, aflate în stăpânirea Goților (aria Masagaetiei / Masageției, având încă preponderență demografică de “Dacoromânoscii / moldoveni”, numiți în Crimeea și “Goți-mici” – “creștinați de Lupilă / Ulfila” –, dar și Ostrogoți, Vizigoți, Gepizi, Greutungi, Tervingi, Alani ș. a.).

- * 367 / 378 – 383 (8542 / 8553 – 8558 E. V.): împărățirea Dacorumânului Grațian.
- * 368 (8543 E. V.) aprox.: din orizontul anului 368 (8543 E. V.) se datează dacoromânescul tezaur celebru, *Cloța cu Puii Aur* (descoperit la Pietroasele-Buzău, în 1837), tezaur din care se mai păstrează 12 piese, cântărind 19 kg, tezaur prin care preoții Zalmoxianismului din Moldadava și Masageția au an-gajat pe căpetenia Goților, Athanarich, pe frontul împotriva Creștinismului; întrucât Athanarich, în anul următor, le-a trădat “cauza”, preoții Zalmoxianis-mului nu i l-au mai încredințat. Tezaurul atestă o rafinat-zalmoxiană Școală Dacoromânească de Aurari din [ara Bârsei (centrul metalurgic al Brașovului).
- * 369 (8544 E. V.): împăratul dacoromân Valențiu / Valens și căpetenia Goților / Vizigoților, Athanarich încheie «tratatul de pace» de la Noviodunum (azi, Isaccea-Tulcea / România – v. CDCD, 132 sq.).
- * 370 – 435 (8545 – 8610 E. V.), aprox.: este perioada în care a trăit filosoful dacoromân Aethicus Dunăreanu (d'Ister / Histricus), autorul *Cosmo-grafiei*.
- * 372 (8547 E. V.), 12 aprilie: moartea prin înecare în apa Buzăului a Sfântului Dacoromân Sava.
- * 375 / 378 – 383 (8550 / 8553 – 8558 E. V.): împărățește Dacoromânul Grațian.
- * 375 / 383 – 392 (8550 / 8558 – 8567 E. V.): împărățirea Dacoromânului Valentinian al II-lea, fiul lui Valențiu (Valens).
- * 377 – 378 (8552 – 8553 E. V.): războiul dintre Zalmoxianism și Creștinism, dintre Dacoromânia Zalmoxianismului și Dacoromânia Creștinis-mului, atinge apogeul, mutându-și frontul în sudul Dunării, în provinciile im-perial-romane Scythia Minor, Moesia și Thracia.
- * 378 (8553 E. V.), 9 august: Valențiu (Valens) cade în bătălia de la Adria-nopol împotriva Goților.

- * 383 (8558 E. V.): împăratul dacoromân Grațian este ucis de generalul trupelor france, Arbogast; de-acum, Flavius Theodosius I (379 – 395) conduce singur Imperiul Roman.
- * 383 – 392 (8558 – 8567 E. V.): împărătește Dacoromânul Valentinian al II-lea.
- * 390 – 425 (8565 – 8600 E. V.), 20 aprilie, aprox.: în această perioadă este episcop de Tomis / Constantiana (Constanța-România) sfântul dacoromân Teotim I.
- * 391 (8566 E. V.): Ieronim termină traducerea *Noului Testament* în latină, direct din ebraică.
- * 391 (8566 E. V.): în Dacoromânia – provinciile Dacia Malvensis / Alutu-ania (> Oltenia), Dacia Mediterranea (între Sardica și Singidunum – Valea Timocului) –, se propagă *erezia bonosiană* (de la numele preotului dacoromân, Bonosu, din orașul natal al împăratului Constantin cel Mare, Naissus / Niș), derivată din erezia lui Fotin, «negând, printre altele, și pururea-fecioria Maicii Domnului» (PIB, 125). Sinodul general de la Capua-Italia, din 391, a avut în obiectiv erezia lui Bonosu din Naissus, încredințând cauza spre cercetare episcopilor din Illyricum și Macedonia. Bonosu a continuat să mai rămână o vreme în scaunul episcopal, în ciuda sentinței “de depunere” a episcopilor din Illyricum. După câțiva ani a fost înlocuit cu un episcop ortodox, Marcian. Din acest an datează lucrarea compatriotului Paul de Pannonia, *Contra lui Bonosu*, unde erezia bonosiană a fost combătută într-un înalt spirit ortodox. *Bonosianismul* a fost îmbrățișat de Goți și dus în Europa de Apus.
- * 392 (8567 E. V.): Sfântul dacoromân Ieronim scrie / publică *De viris il-lustribus*, unde trece în revistă pe toți scriitorii creștini de până la el, astfel încât “le acordă locul pe care-l merită față de scriitorii păgâni”.

* PELASGIA / VALAHIA, SAU DACIA /
DACOROMÂNIA,
ÎNTRE IMPERIUL ROMAN DE RĂSĂRIT ȘI
IMPERIUL ROMAN DE APUS

* 395 (8570 E. V.), 17 ianuarie: împăratul Teodosie, «pe patul de moarte», dispune “testamentar” ca Imperiul Roman să fie divizat în *Imperiul Roman de Răsărit*, repartizat spre împărăție fiului său, Arcadiu (395 – 408), și *Imperiul Roman de Apus*, repartizat spre stăpânire fiului său, Honoriu (395 – 423); așadar, la 17 ianuarie 395, în “baza *Hotărârii de la Milano*”, au luat ființă *Imperiul Roman de Apus* și *Imperiul Roman de Răsărit*.

* 395 (8570 E. V.) – 476 (8651 E. V.): *Imperiul Roman de Apus* durează de la împăratul Honoriu Flavius (fiul cel mic al împăratului grec, Theodosius), până la împăratul Augustulus, detronat în anul 476 (8651 E. V.) de Odoacru, un “general” recrutat / promovat din neamul “foederatilor” Heruli.

* 395 (8570 E. V.) – 610 (8785 E. V.): *Imperiul Roman de Răsărit*. Se consideră că imperiul își mai merită această “titlatură”, deoarece “romanita-tea” / “dacoromanitatea” este încă “preponderentă” și de la împăratul grec, Arcadius Flavius (fiul cel mare al împăratului grec, Theodosius), până la anul 610, an al morții ultimului împărat valah, Focea, după care “grecizarea” s-a dovedit “copleșitoare”, statul devenind într-adevăr Imperiu Bizantin.

* 403 (8578 E. V.): Patriarhul Ioan Gură de Aur acordă diaconului dacoro-mân, Ioan Cassian, titlul / calitatea de preot – ceea ce îi permite ca, alături de prietenul său de nedespărțit, preotul Gherman, să facă parte din delegația Bisericii de Constantinusa / Constantinopol la Sinodul din anul 403 de la Stejar-Calcedon.

- * 415 – 418 (8590 – 8593 E. V.): la Massalia / Marsilia, Sfântul Ioan Cas-sian întemeiază mănăstirile *Saint Victor* (pentru călugări) și *Saint Sauveur* (pentru călugărițe).
- * 417 – 421 (8592 – 8596 E. V.): împărățirea Dacoromânului Constanțiu al III-lea, originar din Dacia Ripensis, de lângă Naissus.
- * 418 (8593 E. V.): Sfântul dacoromân Ioan Cassian publică o lucrare fundamentală pentru Creștinism: *Despre așezămintele mănăstirești cu viață de obște și despre tălmăduirile celor opt păcate principale / De institutis coenobiorum et de octo principalium vitiorum remediis*.
- * 420 (8595 E. V.): Sfântul Ioan Cassian publică prima serie de zece *Convorbiri duhovnicești / Conlationes Sanctorum Patrum* (I – X); este anul morții sfântului dacoromân Ieronim, traducătorul *Bibliei* în limba latină.
- * 423 – 455 (8598 – 8630 E. V.): împărățirea Dacoromânului Valentinian al III-lea. După moartea împăratului-unchi, Honorius (ce nu avusese urmași), în anul 423, a devenit împărat (al Imperiului Roman de Apus) fiul lui Constanțiu al III-lea și al prințesei Placidia, Valentinian al III-lea. A fost asasinat la 16 martie 455.
- * 425 (aprilie) – 435 (8600 – 8610 E. V.), aprox.: Timotei este episcop de Tomis / Constantia (Constanța-Dacoromânia). Timotei de Tomis a participat la al III-lea Sinod Ecumenic de la Efes, din anul 431 (8606 E. V.), evidențiindu-se între cei mai străluciți combatanți ai *nestorianismului*.
- * 426 (8601 E. V.): Sfântul dacoromân Ioan Cassian publică a doua serie de șapte *Convorbiri duhovnicești / Conlationes Sanctorum Patrum* (XI – XVII); în *Convorbirea a XIII-a*, «expune raportul dintre har și libertate, combătând indirect predestinaționismul Fericitului Augustin, fără a-l numi, și reliefând sfintele nevoințe ale pelerinilor pustiei» (Cas, 48).

- * 429 (8604 E. V.): sfântul dacoromân Ioan Cassian publică a treia serie de șapte *Convorbiri duhovnicești / Conlationes Sanctorum Patrum* (XVIII – XXIV). Unicitatea creștin-valorică «le-a generalizat în toată Biserica după moartea sa» (Cas, 48).
- * 450 – 457 (8625 – 8632 E. V.): împărățește Dacoromânul Marcian (Marcianus). În Imperiul Roman de Răsărit, lui Teodosie al II-lea îi urmează în tronul împărătesc generalul Marcian (450 – 547), «soțul Pulcheriei», «so-ra lui Teodosie al II-lea»; Marcian este «primul împărat care a primit coroana din mâna patriarhului de Constantinopol, practică menținută până la căderea Constantinopolului sub Turci, la 29 mai 1453» (RIB, 107).
- * 451 (8626 E. V.): generalul dacoromân Aețiu (Aetius) înfrânge pe Attila, căpetenia barbariei hunice, în bătălia de pe Câmpiile Catalaunice.
- * 457 – 474 (8632 – 8649 E. V.): împărățește Dacoromânul-bessian, Leon I Tracu («Leon I Thrax»).
- * 474 (8649 E. V.): împărățește Dacoromânul Leon al II-lea.
- * 491 – 518 (8666 – 8693 E. V.): Dacoromânul Anastasiu împărățește la Constantinusa / Constantinopol.
- * 513 (8688 E. V.) – 515 (8690 E. V.): împărățește Dacoromânul Vitalian.
- * 518 (8693 E. V.) – 527 (8702 E. V.): Dacoromânul Justin I împărățește la Constantinusa / Constantinopol.
- * 519 (8694 E. V.), mai: Ioan, Leontie / Leonțiu (rudă cu generalul Vitalian), Ahile, Petru și Mauriciu, călugării dacoromâni / valahi din episcopia Tomi-sului – Dunogaetia / Scythia Minor (Dobrogea-România), care elaboraseră formula *Unul din Treime a suferit cu trupul*, în cel mai înalt spirit al Ortodoxiei, și pe care o argumentaseră și în fața împăratului Iustin I, pleacă la Roma spre a susține-o și în fața Papei Hormisdas, desigur, spre a anihila “efectele” Schismeii Mici (cf. VSP, 64 sqq.).

* 519 (8694 E. V.), septembrie: Papa Hormisdas scrie la Constantinopol despre sosirea călugărilor dacoromâni / valahi din Dunogaetia / Sythia Minor (Dobrogea-România); stau la Roma 14 luni (cf. VSP, 67).

* 527 (8702 E. V.) – 565 (8740 E. V.): Dacromânul Iustinian I împărătește la Constantinusa / Constantinopol. În Dacromânia, după cum remarcă Pro-copius din Caesareea, împăratul a organizat «cea mai puternică apărare a noastră și a întregii Europe», împânzind țărmurile Dunării (aidoma lui Aure-lian, Constantin cel Mare ș. a.) «cu întărituri dese» și așezând «pretutindeni pe țărm străji de oșteni, pentru a opri cu strășnicie trecerea barbarilor» (Fontes, II, 461); a rezidit vechile cetăți, orașele-cetăți de importanță strate-gică și economică din Dacromânia.

* 540 (8715 E. V.): moare Dionisie Valahul / Dacromânul (Dionisie cel Mic / Exiguul), cel ce pune bazele de calcul ale erei creștine.

* 565 (8740 E. V.) – 578 (8753 E. V.): Dacromânul Iustin al II-lea (Flavius Justinus II) împărătește la Constantinusa / Constantinopol.

* 578 (8753 E. V.) – 582 (8757 E. V.): Dacromânul Tiberiu împărătește la Constantinusa / Constantinopol.

* 602 (8777 E. V.) – 610 (8785 E. V.): Dacromânul Focea împărătește la Constantinusa / Constantinopol (în documentele grecești: «Focas»).

*** DACIA (VALAHIA / DACOROMÂNIA) ȘI IMPERIUL
BIZANTIN, ÎNTRE ANII 610 (8785 E. V.) ȘI 1453
(9628 E. V.), DE LA ULTIMUL ÎMPĂRAT
DACOROMÂN, FOCEA, PÂNĂ LA CĂDEREA
CONSTANTINOPOLULUI**

* 610 – 700 (8785 – 8875 E. V.): soarta Dacromâniei, îndeosebi, a Dacromâniei Sud-Dunărene (căci “soarta” Dacromâniei Nord-Dunărene este în funcție de “amintirea”

Legământului de la Aurelian, mai mult ori mai puțin respectat de Constantinopol / Roma), se află în mâna următorilor împărați greco-bizantini: Heraclius (610 – 641), Constantin al III-lea și Heracleonas (641), Constans al II-lea (641 – 668), Constantin al IV-lea Pogonatul (668 – 685), Iustinian al II-lea Ritornetul (685 – 695), Leontie (695 – 698) și Tiberiu al III-lea Apsimar (698 – 705).

* PRIMA RE-UNIRE PARȚIALĂ A PELASGO-DACOTHRACILOR,
SAU A VALAHILOR / DACOROMÂNILOR, SUB
SCEPTRUL
LUI SAMOS, LA ANUL 623 (8798 E. V.)

* 623 – 658 (8798 – 8833 E. V.): *Statul Nord-Dunărean al Dacorumânilor lui Samos*. Împăratul de Constantinopol, Heraclius, nemărispundând solicitorilor Dacorumânilor / Valahilor (în baza “legământului aurelianic”) din țările de râuri / munți ale Dacorumâniei Nord-Dunărene, aflate sub teroarea avaro-slavilor, reunirea forțelor autohtone, carpato-dunărene se arată stringentă; în anul 623 (8798 E. V.) se creează *Statul Dacorumânilor lui Samos* (numele conducătorului este legat, deopotrivă, de numele Dumnezeuului Cogaionului / Sarmizegetusei, Samasua / Samos, dar și de «țara de râuri / munți” de la râul Samos / Someș).

* 625 (8800 E. V.): Samos alungă Slavii-Sârbi / Serbi din provinciile nord-dunărene, Alutuania / Oltenia și Banatua / Banat, peste Dunărea Clisurii Cazanelor (Porților de Fier), în Imperiul Bizantin; Sârbii (după cum relatează și Constantin Porfirogenetul, în lucrarea *Administrația / Conducerea împărăției* – cf. Fontes, II, 657 sqq.), «prin mijlocirea comandantului de oști, care conducea atunci orașul Singidunum / Belgrad», au cerut să li se dea «alt pământ de locuit»; Heraclius a colonizat în zona

Singidunum / Belgrad pe Sârbi ca «supuși ai împăratului roman; împăratul a adus misionari din Roma, i-a botezat, i-a învățat să îndeplinească în cinste legile bunelor purtări și le-a impus credința creștină» (Fontes, II, 665).

* 626 (8801 E. V.), iulie-august: spre deosebire de Slavii-Sârbi, Avaro-Slavii alungați de Samos din Dacoromânia Nord-Dunăreană, la sudul sacru-lui fluviu dacic, devastează Peninsula Balcanică și asediază chiar Constanti-nopolul; sunt zdrobiți de armata imperială a lui Heraclius, la 10 august.

* 630 (8805 E. V.): Samos alipește statului să valah / dacoromânesc nord-dunărean «ținuturile carintiene» de sub stăpânirea “cneazului” Valuk, ținuturi aparținând astăzi Sloveniei.

* 631 (8806 E. V.): Samos înfrânge Francii la Wogastisburg.

* 634 (8809 E. V.): Împăratul Heraclius încheie “un tratat” cu Kubrat, hanul uniunii triburilor protobulgare din stepele nord-ponto-caucaziene (din așa-zi-sa “Bulgaria Mare”), pe care-l “cinstește” «cu demnitatea de *patricius*», să intre cu Bulgarii – ca “foederati” – în Valea Dunării și să hărțuiască pe Da-coromânii / Valahii din Statul lui Samos, spre a-i slăbi puterea. De fapt, Bul-garii lui Kubrat – prin jafurile întreprinse – declanșează intrarea în «marele declin» a majorității orașelor-cetăți dacoromânești din Valea Dunării și chiar din Dunogaetia / Dobrogea (aparținând imperiului).

* A DOUA RE-UNIRE PARȚIALĂ A PELASGO-
DACO-THRACILOR,
SAU A VALAHILOR / DACOROMÂNILOR, LA ANUL
636 (8811 E. V.)

* 636 – 675 (8811 – 8850 E. V.), aprox.: *Uniunea Dacoromânilor / Valahilor din cele Șapte Țări de Râuri / Munți din Valea Dunării de Jos* («statul / uniunea celor

șapte triburi»), după modelul Statului lui Samos, de la Porțile de Fier până la Nistru, spre a face față noilor valuri de populații / triburi migratoare, avaro-slave, germanice, protobulgare / bulgare etc.

* 673 – 674 (8848 E. V.): împăratul bizantin, Constantin al IV-lea Pogona-tul, reamintindu-și de «Legământul de la Aurelian» și de Dacoromânii / Vala-hii de la Dunărea de Jos, terorizați de triburile avaro-slabe, bulgaro-slave, germanice ș. a., dar mai degrabă determinat de *Uniunea Dacoromânilor / Valahilor din cele Șapte Țări de Râuri / Munți din Valea Dunării de Jos*, declanșează o campanie anti-bulgaro-slavă la nordul Dunării și al Mării Getice / Negre, soldându-se cu biruința imperialilor atât pe uscat cât și pe apă; totuși, nu a reușit să distrugă *Oglu*, adăpostul din mlaștinile nord-pontice, dintre Nistru și Nipru, al hanului bulgar Asparuh.

* 681 (8856 E. V.): tratat între împăratul Constantin al IV-lea Pogonatul și hanul bulgar Asparuh, prin care se permite Bulgarilor să se așeze în Imperiul Bizantin – Dacoromânia / Dacia Pontic-Moesică, în calitate de “foederati”, în regiunea Varnei / Odessos și la est de Hemus / Stara Planina, recunoscându-i ca “țarat” cu capitala la Aboba-Pliska, apoi la Preslav, desigur, “în coas-ta” dacoromânescului Stat al Celor Șapte Țări de Râuri / Munți de la Dunărea de Jos.

* 701 – 800 (8876 – 8975 E. V.): un secol de “oarecare prosperitate” pentru Dacoromânia, după cum se atestă mai ales arheologic; soarta Dacoromâniei (“încrezătoare încă în «Legământul de la Aurelian»”, dar și în Ortodoxie / Creștinism) este înrăurită (“malefic” / “benefic”) de următoarea serie de împărați greco-bizantini: Iustinian al II-lea (705 – 711, “a doua împărăție”, grație ajutorului pe care i-l dă hanul bulgar, Tervel, răsplătit în anul 716 cu titlul de *cezar*), Filippikos Bardanes (711 – 713), Anastase al II-lea Artemius (713 –

715), Teodosie al III-lea (715 – 717), Leon al III-lea (717 – 741), Constan-tin al V-lea Copronimul (741 – 775), Leon al IV-lea Chazarul (775 – 780), Constantin al VI-lea (780 – 797), Irina (797 – 802).

* 730 (8905 E. V.), ianuarie: maleficul *Edict împărătesc al lui Leon al III-lea de interzicere a «cultului icoanelor...»* se răsfrânge și asupra vieții creștine din Dacoromânia.

* 733 (8908 E. V.): între provinciile imperiale retrase de sub jurisdicția Papei Grigore al III-lea de către Leon al III-lea se află și cele din Dacoromânia de Vest; și Illyria trece sub autoritatea Patriarhului constantinopolitan.

* 787 (8962 E. V.): vestitul centru religios-creștin-ortodox dacoromânesc de la Morisena / Morissenadunum (> Cenad-România), de pe Mureșul Inferi-or, este condus cu multă diplomatie de episcopul valah / dacoromân, Ursu («Ursus»), în ciuda presiunilor / amenințărilor “ringului avar” din Pannonia.

* 788 (8963 E. V.): Dacoromânii din Carintia (Slovenia) trec sub stăpânire carolingiană.

* 791 – 796 (8966 – 8971 E. V.): «ringul pannonic al Avarilor» este anihilat de Carol cel Mare; Dacoromânia de Vest trece sub autoritatea Bisericii de Roma și “sub sceptrul” conducătorului Francilor, Carol cel Mare, încoronat ca împărat de către Papa Leon al III-lea (la 25 decembrie 800).

* 796 – 805 (8971 – 8980 E. V.): după raidurile / incursiunile lui Pepin, fiul lui Carol cel Mare, din 796 – 797 (8971 – 8972 E. V.), pentru anihilarea “ultimelor cuiburi avare” de la Dunărea de Mijloc, episcopul de Salzburg și horepiscopul Teodoric pornesc o campanie de creștinare a Slavilor și a Ava-rilor (câți se mai aflau “în afara ringului” distrus de Carol și Pepin), desigur, risipiți printre satele dacoromânești / valahice și creștin-ortodoxe din Pannonia; în anul 803, horepiscopul – după cum spun cronicile –

prinde un Zodan ("șef") avar și îl creștin-botează cu numele său, Teodor (cf. NPIst, 256).

* 801 – 900 (8976 – 9075 E. V.): soarta Dacoromâniei în secolul al IX-lea

este încă în mână împăraților greco-biznatini: Nikefor I Logothetul (802 – 811), Staurakios (811), Mihail I Rhangabe (811 – 813), Leon al V-lea Ar-meanul (813 – 820), Mihail al II-lea Gângavul (820 – 829), Teofil (829 – 842), Mihail al III-lea Bețivul (842 – 867), Vasile I Macedoneanul (867 – 886), Leon al VI-lea Înțeleptul (886 – 912); grecimea constantinopolitană, Patriarhia de Constantinopol duc o politică de distrugere, de "scindare" a Dacoromânității, pe de o parte, prin încurajarea / susținerea unei formațiuni statale-tampon, a unui "țarat bulgar" între Dunăre și Hemus, și, pe de altă parte, prin inventarea unei "limbi sacre", *slavona*, de propagare a Creștinismului-ortodox, "în opoziție" cu latina Bisericii de Roma, aruncând astfel în obscurantism spiritualitatea Dacoromâniei / Valahiei, a Dacoromânității Creștine.

* 812 (8987 E. V.): tratat între împăratul de Constantinopol, Mihail I, și împăratul Carol cel Mare, prin care Dacoromânia de Vest și Veneția sunt retro-cedate Imperiului Bizantin.

* 836 (9011 E. V.): oastea dacoromânească nord-dunărean-muntenească, de sub comanda lui Cordilă (în *Cronografia* lui Leon Grammaticus: «Cordylas») se constituie într-un zid de netrecut în fața expansiunii "țaratului" Bulgarilor; Dacoromânii și Bulgarii «s-au lovit cu război» și «Bulgarii n-au putut trece dincolo (de Dunăre) și au recurs la Unguri»; «pe neașteptate s-au ivit Hunii cu mulțimi nenumărate»; Dacoromânii / Valahii «s-au rânduie pentru luptă și au rezistat»; «i-au pus pe fugă»; «dintre șefii mai mărunți» ai Valahilor / Dacoromânilor de la comanda corpurilor de oaste, s-a remarcat «Leon, din

neamul gemostilot / grămostean-aromân, ajuns conducător de stol» (Fontes, II, 653).

* 850 (9025 E. V.), aprox.: Chiril (827 – 869, aprox.) și Metodiu (815 – 885, aprox.), doi frați-cărturari macedoromâni / aromâni din Tessalonic, sunt angajați de Patriarhia din Constantinopol să inventeze un alfabet pentru limbile slave și să traducă din greacă într-o limbă pe înțelesul tuturor neamurilor slave, *slavona*, cărțile bisericești; Chiril preia o serie de litere din alfabetul dacic / valahic (dacoromânesc-arhaic), cunoscut și din *Cosmografia* lui Ae-thicus Dunăreanu / d'Ister, din alfabetul grecesc, latin etc., alcătuind alfabetul slavon ce-i poartă numele, adică alfabetul chirilic.

* 836 – 852 (9011 – 9027 E. V.): Constantinopolul acceptă alipirea la “Țaratul bulgar” de sub conducerea lui Boris-Mihail – cu condiția de a creștina Bulgaro-Slavii – a Macedoniei Centrale și a sudului Albaniei.

* 862 – 863 (9037 – 9038 E. V.): Chiril și Metodiu sunt trimiși de Patriarhia din Constantinopol să propage Creștinismul printre Slavii ce pătrunse-seră în Dacoromânia de Vest, în Moravia și în Pannonia; istoricul A. D. Xenopol a subliniat faptul că «poporația românească din Moravia» a fost slavizată (datorită și campaniei fraților Metodiu și Chiril, ori a urmașilor acestora), «dar ea a păstrat numele ei poporan; capitala regiunii se numește Valah-Me-zerici...» (XIRD, II, 191).

* 870 (9045 E. V.): Metodiu, arhiepiscop în nord-vestul Dacoromâniei, în Moravia de Sus și în Boemia, cade prizonier oștilor france, fiind scos din închisoare peste zece ani, la intervenția Papei (când e recunoscut ca episcop moravo-boemian).

* 875 – 895 (9050 – 9070 E. V.): aprox.: Voilă este “rege de arme” (“dux”, “jupan”) al “Țării de râuri / munți” a Banatului, despre a cărei bogăție grăiește peste veacuri tezaurul valah cu inscripții de la Sănnicolaul Mare.

* 879 (9054 E. V.): în fruntea Episcopiei Dacoromâne / Valahe din Moravia, cu sediul în orașul Margu, este numit de Patriarhia din Constantinopol un episcop grec, Agaton, cunoscut în documente drept «Agaton al Moravelor», pentru că avea “în păstorire” și “o episcopie a Slavilor” pătrunși în zonă și “creștinați cu vreo zece ani mai înainte” de frații Metodiu și Chiril.

* 885 – 915 (9060 – 9090 E. V.), aprox.: Monu Măruț (în documente: «Menumorut») este “rege de arme” (“dux” / “jupan”) în Pathissia de Sus (Valea Tisei Superioare) și Crissiana, “țări de râuri / munți” ale Dacoromâniei Nord-Dunărene, încă fidel Constantinopolului, aidoma celorlați “vlaho-regi”

carpato-dunăreni, în baza «legământului de la Aurelian».

* 880 – 910 (9055 – 9085 E. V.), aprox.: “rege de arme” / “duce” al Pa-thissiei de Jos / Sud (ținutul dintre Tisa / Seghedunum și Dunărea de Mij-loc) este Dacoromânul Săleanuș («Salanus»), cel ce controla “drumurile să-rii” spre Europa de Centru / Vest.

* 893 (9068 E. V.): “țaratul bulgar”, sub conducerea lui Simeon, cunoaște maxima expansiune.

* 894 (9069 E. V.): împăratul Leon al VI-lea declară război țarului Simeon, foștilor “aliați bulgari”.

* 895 – 930 (9070 – 9105 E. V.): aprox.: Vlad («Glad») este “rege de ar-me” / “duce” al “țării de râuri / munți” a Banatului.

* 895 (9070 E. V.): Leon al IV-lea, neputând birui pe Simeon, țarul Bul-garilor, al Slavilor și al Dacoromânilor sud-dunăreni, angajează triburile maghiare / ungare ale lui Arpad de la Atelkuz (azi, “ținutul Lebedia-Ucraina”) și alte triburi turcice nord-pontice, «dându-le daruri imperial-bizantine sub-stanțiale», ca să treacă Dunărea și să atace dinspre nord țaratul “dușman”; negociatorul cu Arpad este Nichita Scleros, comandantul flotei bizantine rapi-de de la Gurile Dunării – după cum ne informează *Cronografia* lui

Leo Gram-maticus. Pierdut fiind războiul cu țarul Simeon, Leon al VI-lea este obligat să încheie «un tratat de pace» cu «un tribut anual».

* 896 (9071 E. V.): țarul bulgar Simeon nu iartă pe “aliații unguri / ma-ghiari” ai împăratului Leon al VI-lea și mobilizează împotriva lui Arpad, împotriva Atelkuz-ului, “neamurile bulgare nord-cauzaziene” (câte mai erau în “Bulgaria Mare”), cu “triburile aliate acestora”, și triburile Pecenegilor; triburile ungurești / maghiare, ce se ospătau din bogata pradă din Dacoromânia Dunăreană, sunt prinse ca într-o menhină: din sud-est, sud și sud-vest, atacă Bulgarii; din răsărit atacă Pecenegii; în vest, la Nistru, se ridică scutul dacoromânesc-moldovenesc, tăindu-li-se orice legătură cu Imperiul Bizantin “aliat”; Ungurii / Maghiarii sunt măcelăriți, salvându-se prin nord, în frunte cu Arpad, doar șapte triburi; Atelkuz-ul (“Ungaria Mare”, după modelul cauzazian-donețian al “Bulgariei Mari”) este ocupat de Pecenegi.

* 896 – 897 (9071 – 9072 E. V.): prin “înțelegerea” dintre Arpad și Leon al VI-lea de Constantinopol (care trimisese un sol la “regele de arme” al Pathis-siei de Nord și al Crissianeii, Monu Măruț), cele șapte triburi ungare / maghiare trec prin pasul Dukla, pătrund în Valea Tisei, o străbat, “sub călăuzi-rea” războinicilor dacoromâni / valahi, trecând Dunărea și așezându-se în Pannonia imperial-bizantină, ca “foederati”, tot între autohtoni Dacoromâni / Valahi, dar și lângă mai vechii “foederati”, unii “federati” deja “creștinați”, Slavii vestici, ori lângă Bulgari și Avari “în curs de creștinare”: «... terram – Pannoniae – habitarent Slavi (Avarorum) – Bulgari et Blachi ac pastores Romanorum» (*apud*. NPIst, 265).

* 896 – 927 (9071 – 9102 E. V.): țarul Simeon sprijină pe discipolii lui Chiril și Metodiu, între care se evidențiază Clement, Naum ș. a. (din “școala de slavizare” și de distrugere a Dacoromânității, pregătită de grecimea din

Patriarhia de Constantinopol), să întemeieze școli între Dunărea de Jos și Hemus / Balcani, având ca “sacră limbă de predare” slavona.

* 901 – 1000 (9076 – 9175 E. V.): soarta Dacoromâniei în secolul al X-lea d. H. este pecetluită de Patriarhia Constantinopolului, de Biserica Romei (Pa-palitate) și de seria următorilor împărați greco-bizantini: Alexandru (912 – 913), Constantin al VII-lea Porfirogenetul (913 – 920), Romanos I Lecapenos (920 – 944), Constantin al VII-lea Porfirogenetul (945 – 959), Romanos al II-lea (959 – 963), Nikefor al II-lea Focas (963 – 969), Ioan I Tzimiskes (969 – 976) și Vasile al II-lea Bulgaroctonul (976 – 1025).

* 906 (9081 E. V.), aprox.: cronica anonimului notar al regelui maghiar Bela (al II-lea / al III-lea ?), «Gesta Hungarorum» (XIX – XX), confirmă in-direct – prin răspunsul categoric dat de “regele de arme” al Crissianeii, Monu Măruț, “regelui maghiar Arpad” – faptul că, în orizontul anului 906 (ca și în secolul contemporan “Anonimului Notar”), încă mai era valabil, mai “funcționa benefic”, dinspre Constantinopol, după 636 de ani, Legământul de la îm-păratul Aurelian: «Iar ducele Arpad (...) a trimis soli (...) la ducele Monu Măruț (“Menumorut”), cerându-i ca din drepturile strămoșului său, regele Attila, să îi cedeze pământul de la fluviul Someș până la hotarul Nirului și până la poarta Mezeșului. În adevăr, trimișii lui Arpad, Usubuu și Veluc, au trecut peste râul Tisa în vadul Lucy și după ce au plecat de aici, ajungând în fortă-reața Bihor, au salutat pe ducele Monu Măruț și i-au prezentat darurile pe care ducele lor i le trimisese. La urmă însă, comunicându-i ce aveau de zis din partea ducelui Arpad, au pretins teritoriul numit mai sus. Ducele Monu Măruț i-a primit însă cu bunăvoință și, încărcându-i cu diverse daruri, a treia zi le-a cerut să se întoarcă. Și le-a dat răspuns, zicându-le: “Spuneți lui Ar-pad, ducele Hungariei, domnul vostru: datori îi suntem ca un amic, cu toate ce-i sunt

necesare fiindcă e om străin și duce lipsă de multe. Teritoriul însă ce l-a cerut bunăvoinței noastre nu îl vom ceda niciodată, câtă vreme vom fi în viață. Și ne-a părut rău că ducele Săleanuș ("Salanus") i-a cedat un foarte mare teritoriu, fie din dragoste, cum se spune, fie de frică, dar ceea ce se tăgăduiește. Noi însă, nici din dragoste, nici din frică, nu-i cedăm din pământ nici un deget, deși a spus că are un drept asupra lui. Și vorbele lui nu ne tulbură inima că ne-a arătat că descinde din neamul lui Attila, care se numea biciul lui Dumnezeu. Și chiar dacă a răpit acela prin violență această țară de la strămoșul meu, acum însă, grație stăpânului meu, împăratul din Constan-tinopol, nimeni nu poate să mi-o smulgă din mâinile mele". Și spunându-le aceasta, le-a dat drumul să plece.».

* 910 – 940 (9085 – 9115 E. V.), aprox.: Gelu este "rege de arme" / "dux" în "țara de râuri / munți" a Someșului.

* 915 – 920 (9090 – 9095 E. V.), aprox.: se ridică Biserica Ortodoxă de la Garvăn-Tulcea, «peste ruinele cetății antice Dinogetia»; «descoperirile făcute pe popina Biseriçuța (Garvăn, jud. Tulcea) atestă folosirea și prelucrarea fierului, a bronzului, a plumbului și chiar a mercurului» (BMlst, 31).

* 943 (9118 E. V.): inscripția comemorativă a "regelui de arme" ("dux" / "jupan") dacoromân al Dunogaetiei / Dobrogei de Nord, *Dimitrie*, descoperită în localitatea Mircea Vodă (jud. Tulcea / România); Const. C. Giurescu no-tează: «Inscripția, în limba slavă, de la Mircea Vodă, este o inscripție come-morativă, găsită în anul 1950, cu prilejul unor săpături; în ea este numele unui "jupan", adică al unui stăpânitor feudal, Dimitrie, și data 6451, după cronologia bizantină, adică 943 era noastră. Inscripția nu este întreagă, deoa-rece începutul lipsește.» (IIR, 25).

* 945 – 1317 (9120 – 9492 E. V.): brațul fluvial și orașul *Sulina* (Selinas) «schelă bizantină»; din 1318, «schelă genoveză» (BMlst, 31).

* 969 – 976 (9144 – 9151 E. V.): în vremea împăratului Ioan Tzimiskes, Imperiul Bizantin își întinde granițele la Carpații Meridionali și la nordul Del-tei Dunării, peste toate țăările de râuri / munți, adică peste diurpanatele / jupa-natele dacoromânești-nord-dunărene, dintre Olt și Nistru (cf. NPIst, 254).

* 972 (9147 E. V.), martie – mai: Dacoromânii-moesieni, sprijiniți de ar-matele imperial-bizantine de sub comanda împăratului Ioan Tzimiskes, luptă cu impresionant eroism pentru eliberarea de sub invadatorii ruși, conduși de Sviatoslav, bineînțeles, aduși “ca aliați” de Bulgari; se dau bătălii la Pulpuda-va, la Preslav (e capturat “basileul Bogor / Boris”), la Drista / Durostor (Silis-tra) etc.; dintre războinicii dacoromâni, se distinge tânărul comandant Teodor Miazănoapte; «împăratul Ioan, zdrobind domnia Rușilor și gândurile lor în-drăznețe prin încercările războiului», în 972, a desființat sud-dunăreanul «[a-rat Bulgar» și a repus «Moesia sub stăpânirea Românilor, s-a întors în Bizanț și a iernat acolo, oferind supușilor daruri, ca de obicei, și ospete abundente» (Fontes, II, 697), după cum notează cronicarul Leon Diaconul.

* 972 (9147 E. V.): dacoromânescul oraș-cetate, Durostorum / Durosto-rum devine “capitala” themei bizantine Paristrion / Paradunavon.

* 982 – 992 (9157 – 9167 E. V.): Bisericile Creștin-Ortodoxe din peșterile Dealului Tibișir-Basarabi (jud. Constanța); «pe peretele din cretă (...) sunt zgrafiate datele 982 și 992, alături de alte inscripții (...), ornamente etc.»; în baza Dealului Tibișir «a fost descoperită o carieră de cretă, din care se extră-geau prin cioplire blocuri pentru construirea “valului de piatră” aflat la 1 – 2 km distanță la nord de Murfatlar» (BMist, 31).

* 990 – 1000 (9165 – 9175 E. V.), aprox.: «în fața Dealului Dervent, la 9 km în aval de com. Ostrov (jud. Constanța),

este construită *Cetatea* de pe os-trovul Păcuiul lui Soare, fortăreață (...) a Imperiului Bizantin...» (BM1st, 32).

* 1001 – 1100 (9176 – 9275 E. V.): soarta Dacoromâniei în secolul al XI-lea d. H. este marcată benefic de două mari personalități din Constantinopol, împărații Vasile al II-lea, Bulgaroctonul (976 – 1025), și Alexios I Comnen (1081 – 1118), între cei doi împărați defășurându-se cincisprezece “împără-țiri efemeride” (Constantin al VIII-lea, Romanos al III-lea, Mihail al IV-lea, Mihail al V-lea, Teodora, Constantin al IX-lea, Mihail al VI-lea, Isac I, Constantin al X-lea, Evdochia, Romanos al VI-lea, Mihail al VII-lea Ducas, Nikefor al III-lea ș. a.), reflectând marea instabilitate economico-socială / po-litică, la care se adaugă și Marea Schismă (din 16 iulie 1054), cu malefice consecințe și în întregul spațiu al Dacoromâniei.

* 1002 – 1003 (9177 – 9178 E. V.): «Gesta Hungarorum» menționează în orizontul anului 1002 (9177 E. V.) «Regatul Ultrasilvaniei / Transilvaniei», sub conducerea “regelui de arme dacoromân”, Iulea («Gyla / Gyula»), opunându-se misiunii catolic-apostolice a regelui Ungariei, Ștefan I.

* 1018 (9193 E. V.): după anihilarea “[aratului Bulgar al lui Samuil], Va-sile al II-lea Bulgaroctonul readministrează ținuturile respective în themele imperial-bizantine: Bulgaria, Sirmium și Dalmația; cronicarii consemnează: «Imperiul Bizantin ajungea până la Adriatica și stăpânea Dunărea, iar Balca-

nica Peninsula nu cunoștea alt stăpân» (Ilvb, 335).

* 1030 – 1241 (9205 – 9416 E. V.): la Morisena / Morisenadunum (> Ce-nad-România) funcționează o școală dacoromânească frecventată de 30 de elevi; de asemenea, funcționează și o Școală de Teologie (creștin-ortodoxă), atât pentru Dacoromânia Nord-Dunăreană, cât și pentru Boemia, Polonia, [ă-rile Germane etc.; a fost distrusă de marea invazie tătaro-mongolă.

- * 1040 – 1041 (9215 – 9216 E. V.): în Dacoromânia Sud-Dunăreană, are loc răscoala antibizantină a Valahilor condusă de Petru Delian.
- * 1050 (9225 E. V.): cronicarul persan Gardâzi notează, în *Podoaba istoriilor*, că în Dacia / Dacoromânia Nord-Dunăreană, de la Tisa până la Nistru, locuiește «un popor din Imperiul Roman (az Rum)», Poporul Valahilor, «un popor de creștini».
- * 1054 (9229 E. V.), iulie 16: Schisma cea Mare «marchează începutul declinului Bizanțului ce va sfârși prin cucerirea otomană (1453)», dar și o anume “prosperitate economică” a Dacoromâniei secolelor XI – XIII.
- * 1068 (9243 E. V.): invazie a Pecenegilor în Crissiana, îndreptându-și atacul spre cetatea-reședință a “regelui de arme” dacoromân; Pecenegii sunt înfrânți lângă Dăbâca.
- * 1094 (9269 E. V.): la solicitarea lui Pudilă, “rege de arme” / “duce” al Dy-nogaetiei / Dobrogei, desigur, în baza «legământului de la Aurelian», împăratul bizantin, Alexios I Comnen, pornește campania împotriva invadatorilor cumani (cf. NPIst, 275).
- * 1101 – 1200 (9276 – 9375 E. V.): țările de râuri / munți ale Daciei / Dacoromâniei își urmează destinele (istorice) tot sub înrâurirea Constantino-polului și a Romei; din Constantinopol, “decid” soarta Daciei / Dacoromâniei împărații: Alexios I Comnen (1081 – 1118), Ioan al II-lea Comnen (1118 – 1143), Manuil I Comnen (1143 – 1180), Alexios al II-lea Comnen (1180 – 1183), Andronic I Comnen (1183 – 1185), Isac al II-lea Anghelos (1185 – 1195) și Alexios al III-lea Anghelos (1195 – 1203); în fața invaziilor / ame-nințărilor ființei naționale valahe / dacoromâne, atunci când împărații din Constantinopol nu mai respectă spiritul «legământului de la Aurelian», “țări-le de râuri / munți” din Dacia / Dacoromânia Nord-Dunăreană reacționează firesc, “în spiritul veacului”, reunindu-și puterile / forțele în formațiuni statale, de data aceasta, de tip evmezic.

* A TREIA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR /
DACOROMÂNILOR,
SUB SCEPTRUL LUI MERCURIU, LA ANUL 1103
(9278 E. V.),
ÎN STATUL MEDIEVAL AL TRANSILVANIEI

* 1103 – 1113 (9278 – 9288 E. V.): principe al Ardealului / Transilvaniei este Mercuriu. După Schisma cea Mare, *în fața pericolului vestic, reprezentat de așa-zisii “regi apostolici ungari” încoronați / susținuți de Biserica Romei, pentru a înregistra o “ofensivă a Catolicismului” în fața Ortodoxismului Da-coromănității*, țărilor de râuri / munți ale Dacoromâniei Nord-Dunărene, dintre Tisa și Carpații Răsăriteni, dintre Carpații Nordici și Dunărea Porților de Fier, s-au reunit – în anul 1103, sub sceptrul principelui Mercuriu – în statul dacoromănesc medieval al Ardealului / Transilvaniei.

* 1122 (9297 E. V.): împăratul Ioan al II-lea Comnen, în baza «legământului de la Aurelian», vine cu oaste la nordul Dunării, în ajutorul Dacoro-mânilor carpatici, luptând împotriva triburilor invadatoare ale Pecenegilor.

* 1161 (9336 E. V.): sub pretextul că luptă împotriva Cumanilor ce “invada-seră” țărilor dacoromânești / valahe de la Dunăre, Manuil I Comnenul angajează o mare campanie în Dacoromânia Nord-Dunăreană, având scopul de a instaura în statul dacoromănesc-medieval al Transilvaniei “puterea” / “stăpânirea” lui Geza al II-lea, “ruda ungară / maghiară” a acestui împărat bizantin; armatele Comnenului pătrund în Transilvania dinspre Moldova, prin trecătoarea Oituz (cf. NPIst, 277).

* 1176 (9351 E. V.): Leuștache este voievod de Arudela (< Arutela / Terra Aruteliensis) / Ardeal (Transilvania); totodată era «șeful oștilor comitatelor și nobililor, avea drept de judecată».

* 1180 (9355 E. V.): regele impus de Manuil I Comnen în luptele “urmași-lor” lui Geza al II-lea pentru “tronul pannonic”, Bela al III-lea, împlinește visul “Sfântului Ștefan”, anexând la Ungaria provinciile din aria Daciei / Dacoromâniei Sud-Vestice: Srem, Croația și Dalmația, spre a fi “mâna dreaptă a Papei de la Roma”.

* A PATRA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR /
DACOROMÂNILOR,
SUB SCEPTRUL FRAȚILOR PETRU ȘI ASAN, LA
ANUL 1185 (9360 E. V.),
ÎN STATUL VALAHIEI MARI

* 1185 (9360 E. V.), septembrie – noiembrie: răscoala Valahilor / Dacoromânilor din țările de râuri / munți ale Daciei / Dacoromâniei Sud-Dunărene, sub conducerea lui Petru și Asan, împotriva împăratului bizantin Isac al II-lea Anghelos, chiar “în ajunul nunții” acestuia cu fiica lui Bela al III-lea, regele Ungariei.

* 1186 – 1187 (9361 – 9362 E. V.): în luptele angajate cu armatele repre-sive ale împăratului Isac al II-lea Anghelos, Dacoromânii / Valahii conduși de Petru și Asan ies biruitori; Petru și Asan declară independența față de Constantinopol a Valahiei Mari, a Dacoromânilor, a tuturor pământurilor Daciei / Dacoromâniei.

* 1189 (9364 E. V.): cu ajutorul militar primit din Dacoromânia Nord-Dunăreană, oștirile lui Petru și Asan anihilează «numai într-o noapte» armata represivă imperial-bizantină condusă de generalul Cantacuzen.

* 1190 (9365 E. V.): marea bătălie de la Berrhoe / Verria (Macedonia) în care armata Valahilor / Dacoromânilor, condusă de Petru și Asan, zdrobește armata condusă chiar de împăratul Isac al II-lea Anghelos; sunt spulberate de către armata dacoromână / valahă a lui Petru și Asan toate

“oștirile aliate”, chemate în ajutor de împărat: mai întâi, sunt distruse “contingentele ungare de pe drumul Vidinului”, trimise de Bela, regele Ungariei, “socrul împăratului Isac”; apoi, în nord-est, de la gurile Dunării, sunt respinse cetele rusești ale “marelui cneaz de Vladimir, Vsevolod Balșoe Gnezdo / Mare Cuib”.

* 1190 – 1196 (9365 – 9371 E. V.): primul împărat al Valahiei Mari este Asan, întemeietorul Dinastiei Asăneștilor; capitala Valahiei Mari se stabilește a se ridica pe ruinele vechilor fortificații de la Turule (“turnuri” – cf. Fontes, II, 472), datând din vremea împăratului dacoromân Iustinian; orașul-capitală se rezidește sub numele valah / dacoromânesc *de Turrinova* (< *Turris Nova* / “Turnul Nou”) / *Turnova* (în documentele slave: «Târnova» / «Târnovo»).

* 1196 – 1197 (9371 – 9372 E. V.): împărat al Valahiei Mari este Petru.

* 1197 – 1207 (9372 – 9382 E. V.): împărat al Valahiei Mari este Ioan / Ioniță I.

* 1201 (9376 E. V.): este recunoscută independența Valahiei Mari de către împăratul de Constantinopol, Alexios al III-lea Anghelos.

* 1204 – 1261 (9379 – 9436 E. V.): *Imperiul Latin* – stat creat “în inima Imperiului Bizantin” de feudalii participanți la Cruciada a IV-a, sub conduce-rea contelui de Flandra, Balduin I (1204 – 1205); existența Imperiului Latin indică un alarmant grad de “slăbire” / “decădere” a Imperiului Bizantin ce, în această perioadă, își avea capitala la Niceea.

* 1205 (9380 E. V.), 14 – 15 aprilie: război între Imperiul Latin și Valahia Mare; împăratul Balduin I de Flandra, pornind război împotriva Valahiei Mari, este înfrânt la Adrianopol; își află moartea ca prizonier la curtea împăratului valah / dacoromân, Ioniță I.

* 1206 – 1208 (9381 – 9382 E. V.): Smaragd este voievod al Transilvaniei.

- * 1207 – 1218 (9382 – 9393 E. V.): împăratul Valahiei Mari este Borilă (“Asan Burul” / “Bourilă”).
- * 1209 – 1212 (9384 – 9387 E. V.): Mihail este voievod al Transilvaniei.
- * 1218 – 1241 (9387 – 9416 E. V.): Ioan al II-lea Asan este împăratul Valahiei Mari.
- * 1219 – 1221 (9394 – 9396 E. V.): Leucă este voievod al Transilvaniei.
- * 1221 – 1222 (9396 – 9397 E. V.): Paul este voievod al Transilvaniei.
- * 1223 (9398 E. V.): Armatele mongolo-tătare conduse de Genghis-Han, după ce zdrobesc armatele Rușilor și Cumanilor, la Calca («Kalka, sau Kal-ga»), ocolesc Valahia Mare, temându-se de armata dacoromânească a lui Ioan al II-lea Asan, invadând Polonia, Germania etc. (imediat după moartea lui Ioan Asan al II-lea, Valahia este invadată de urmașul lui Genghis-Han).
- * 1227 – 1240 (9402 – 9415 E. V.): Poușa este voievod al Transilvaniei (mai puțin “intervalul” 1232 – 1234).
- * 1231 (9406 E. V.): bătălia dintre Dacoromânii-moldoveni / bolohoveni și “slavii” / “rușii” din Cnezatul de Halici / Volhynia; Valahia Mare se învecinează la nord, nord-est și est, cu cnezatele de Halici / Volhynia și de Kiev; călcând cu oaste pământurile Valahiei / Bolohoveniei – [ara Bucovinei, cnea-zul Daniil de Halici / Volhynia angajează lupta cu bucovineanul “rege de arme”; cum oastea cneazului Daniil de Halici era superioară numericeste oștirii dacoromânesco-bucovinene, împăratul Valahiei Mari, Ioan al II-lea, trimite în ajutor oastea socrului-rege, Andrei al II-lea al Ungariei, biruind / respingând astfel inamicul de la hotarele de nord.
- * 1241 – 1246 (9416 – 9421 E. V.): Căliman I Asan împărătește Valahia Mare; în 1244, Imperiul Tătaro-Mongol și Imperiul Bizantin reușesc să rupă Valahia Mare la

Dunăre; Valahia / Dacoromânia Nord-Dunăreană este trecută în seama Imperiului Tătaro-Mongol; Valahia Sud-Dunăreană “este înghițită treptat” de Imperiul Bizantin, “cu subtilități politic-grecești”, profitându-se de naivitatea epigonilor lui Ioan al II-lea Asan.

* 1241 (9416 E. V.): marea năvălire tătară distruge și reședința episcopal-catolică, și școala dacoromânească din localitatea Milcovia, din provincia Moldova a Dacoromâniei Nord-Dunărene, aflate pe “locul centrului actual de podgorie Odobești, pe Valea Milcovului”.

* 1242 – 1252 (9417 – 9427 E. V.): Laurențiu este voievod al Transilvaniei.

* 1242 (9417 E. V.): cronica stihuită a lui Filip Mousket ne informează că «Regele Valahilor i-a învins, la trecători, pe Tătari».

* 1244 – 1272 (9419 – 9447 E.V.): “țările de râuri / munți” ale Daciei / Dacoromâniei / Valahiei Nord-Dunărene, sub conducerea / “ascultarea” dom-nitorului (“regelui”) Olaha, sunt “legate” / “dependente” de Hoarda de Aur; conducătorii țărilor de râuri / munți din Dacoromânia Nord-Dunăreană pierd orice speranță în Constantinopol, “legământul de la Aurelian” spulberându-se în noul context politic; în funcție de noile pericole, și extracarpaticile țări de râuri / munți ale Dacoromâniei Nord-Dunărene se reorganizează în state da-coromânești medievale (după modelul *statului medieval dacoromânesc al Transilvaniei* creat în fața pericolului maghiaro-catolic ivit la Tisa, în orizontul anului 1103).

* 1246 – 1256 (9421 – 9431 E. V.): Mihai I Asan împărățește Valahia Sud-Dunăreană.

* 1247 (9422 E. V.): misionarul franciscan, Giovanni da Pian del Carpine, menționează în notele sale de călătorie că a întâlnit pe drumul nord-pontic și pe “regele” Dacoromânilor extracarpatici, Olaha, ce se întorcea de la curtea marelui han al Hoardei de Aur.

- * 1247 (9422 E. V.): *Diploma Cavalerilor Ioaniți* consemnează la granița intereselor medieval-politice ale acestora patru formațiuni politic-administra-tiv-culturale din Dacromânia Nord-Dunăreană, după (re-)numele conducătorilor lor: *[ara lui Alutuon* (“capul / conducătorul [ării de Olt / Alutua, «Alutus») / *Alutua*, sau *Alutuania*, adică “Oltenia” (în documente, cu tendință slavizantă de cancelarie: «Lytuon» / «Litovoi», ori «Lytua / Litua»), inclu-zând și *[ara Hațegului; [ara lui Seneslau*, în stânga Oltului, în zonele de munte / deal de la Argeș, Muscel și Dâmbovița, întinzându-se și peste șes, până la Dunăre; *[ara lui Ioan*, circumscriind “aria județului Romanai”, *[ara lui Lupu* (onomastic tradus în *Farcaș* de documentul unguresc), circumscri-ind “aria de azi a județului Vâlcea”.
- * 1256 (9431 E. V.): Căliman al II-lea Asan împărătește Valahia Sud-Du-năreană.
- * 1257 – 1277 (9432 – 9452 E. V.): Constantin împărătește Valahia Sud-Dunăreană.
- * 1261 (9436 E. V.): Imeriu este voievod al Transilvaniei.
- * 1261 (9436 E. V.): împăratul bizantin, Mihai Paleolog, recucerește Con-stantinopolul și “restaurează” Imperiul Bizantin.
- * 1263 – 1264 (9438 – 9439 E. V.): Borșa I este voievod al Transilvaniei.
- * 1267 – 1274 (9442 – 9449 E. V.): Nicolae Gheorghe e voievod al Trans-silvaniei (cu întrerupere în 1271).
- * 1270 – 1277, 13 octombrie: Matei Geac este voievod al Transilvaniei (minus întreruperea: 1273 – 1275; în documente, numele-i maghiarizat: «Csak»).
- * 1272 (9447 E. V.): tratat între împăratul greco-bizantin, Mihail al VIII-lea Paleolog (“socru de han”), și hanul / “noionul tătar din Dinastia Batuizilor”, Nogai (“ginere” al împăratului bizantin), prin care delimitează sferele / pute-rile în spațiul Daciei / Dacromâniei (Valahiei Mari): partea nord-dunăreană rămâne Nogai-ului; partea sud-dunăreană

– Paleologului. Valahia Sud-Dunăreană devine un stat aservit Imperiului Bizantin, sub regi “hibrizi” greco-bizantino-valahi, acceptând “jocurile politice” de la Constantinopol, până la cucerirea otomană.

* 1272 (9447 E. V.): imediat după tratatul nogaio-paleologic, “regele de arme” (“ducele” / “banul”) Alutuon declară independența “țării sale de râuri / munți”; Transilvania și Moldova rămân încă “dătătoare de tribut” lui Nogai.

* 1273 – 1804 (9448 – 9979 E. V.): Imperiul Romano-German / Hab-sburgic.

* 1275 (9450 E. V.): Borșa al II-lea este voievod al Transilvaniei.

* A CINCEA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR /
DACOROMÂNILOR,
SUB SCEPTRUL LUI ALUTUON, LA ANUL 1277
(9452 E. V.),
ÎN STATUL MEDIEVAL AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI

* 1277 (9452 E. V.): “regele” / “voievodul” Dacoromânilor-munteni / olteni, Alutuon («Lytuon»), spre a face față pericolelor mongolo-tătare, bizantine, ungurești etc., reunește în statul medieval al Țării Românești, alături de Oltenia, și Muntenia, Basarabia etc., devenind stăpân și peste ținuturile cu Episcopatul Cumanilor și cu “cavaleri teutoni”, “cumani” ș. a.; în această calitate, de domn / “rege” al Țării Românești, se războiește cu armata regelui Ungariei, “cumanul” Ladislau al IV-lea, ce “își revendică” “papalo-cumano-ungurești” pământuri «de dincolo de Alpi / Carpați»; “expediția cruciată” a lui Ladislau al IV-lea nu s-a soldat decât cu «capturarea lui Bărbat», fratele voievodului dacoromân, răscumpărat “cu o sumă însemnată”.

* 1277 (9452 E. V.): murind Alutuon (“Lytuon”), fratele său, Bărbat, urcă în tronul domnesc al Țării Românești.

- * 1277 – 1279 (9452 – 9454 E. V.): Ionilă (Ivăilă / Lacană / “Lacanas”, sau Bărdacă / “Brdokba”) împărătește Valahia Sud-Dunăreană.
- * 1277 (9452 E. V.), octombrie – decembrie: Nicolae Mauriciu este voievod al Transilvaniei.
- * 1278 – 1279 (9453 – 9454 E. V.): Finta este voievod al Transilvaniei.
- * 1279 – 1280 (9454 – 9455 E. V.): Ioan al III-lea Asan împărătește Valahia Sud-Dunăreană.
- * 1279 – 1600 (9454 – 9775 E. V.): statul medieval-dacoromânesc al Transilvaniei (“principatul” / “voievodatul”) are – de la Finta până la Mihai Viteazul – următorii conducători (“voievozi”, “vicevoievozi”, “principi”, “guvernatori” etc.): Roland Borșa (1282; 1285; 1293), Nicolae Mauriciu, Toma (1322 – 1354), Nicolae Aba, Toma Cioară (cu numele maghiarizat în “can-celarie”, în documente: «Csor»), Egidiu, Nicolae Conci («Konth»), Andrei Lache («Lackfi»), Dominic Măciucă («Machka»), Petru de Oarda, Nicolae Lache (1367 – 1369), Ștefan Lache (1373 – 1376), Ioan Timiș («Temeș»), Petru (1394 – 1395), Ioan Petru de Oarda, Laurențiu, Ștefan de Nădab (1402 – 1403), Petru de Striga («Strigh»), Ioan de Dăbâca, Dumitru de Pan (1437), Desideriu (1438 – 1440), Nicolae de Ocna Sibiului (1439 – 1440), Petru Sărăcin («Szerecsen», 1441), Iancu de Hunedoara (1441; 1448; și “comite de Timiș”, “loctiitor și căpitan general al regatului Ungariei”: 1445; “ban de Severin și căpitan al Belgradului”: 1446; “guvernator al Ungariei”: din 1446), Gheorghe Ciopor («Csupor de Monoszlo», 1443), Marcu de Herepea (1446), Gheorghe de Bala (1447), Nicolae Ardeal (< pelasgo-daco-thracul toponim *Arutela* / *Arudela*; “maghiarizat”: «Erdelyi»), Ioan Lupu de Miercurea («Far-caș», 1459), Blasiu / Vlasu (= “Valahul” / “Dacoromânul”; dar cancelaria maghiarizării / ungurizării îl botează: «Blasiu Magyar», 1473 – 1475), Petru Micu (“vicele” lui Blasiu are și el numele tradus în

umgurește / maghiară: «Kis» = mic), Petru Jurebie («Gereb», 1478 – 1479), Bartolomeu Dragoș («Dragfi»), Petru de Bozin (< “boz” / “boj”, nume dacic de plantă – *Sambu-culus ebulus*, + suf. -in), Nicolae Macedoniu (1527), Ștefan Măiilat (1534 – 1539) ș. a.; rangul de *principe* îl are pentru prima oară Mercuriu (1103 – 1113); “rangul” este “redescoperit” în 1575; așadar, Transilvania are între 1575 și 1600, principii: Ștefan Bathory (1575 – 1583, între 1575 și 1586 fi-înd și rege al Poloniei), Cristofor Bathory (1576 – 1581), Sigismund Bathory (1581 – 1597; 22 august 1598 – martie 1599), Maria Cristierna Bathory (1598), Andrei Bathory (martie-octombrie 1599).

* 1281 (9456 E. V.), 1 iulie – 16 august: activitatea comercială extraordi-nară a portului dunărean-dacoromânesc Vicina (Isaccea-România) monopoli-zează 20,2Î din contractele comerciale ale Constantinopolului / Perei: «Spre a vedea cât de activ era importul și exportul la Dunărea de Jos în a doua jumătate a secolului al XIII-lea, dăm câteva date privind viața comercială a orașului și portului Vicina, pe locul Isaccei de astăzi. Numai într-o lună și jumătate, de la 1 iulie la 16 august 1281, se încheie la Pera (Constantinopol) de către un singur notar genovez – și erau 20 asemenea notari în capitala Imperiului Bizantin – nu mai puțin de 27 de contracte de comandită pentru Vicina, în valoare de 4100 de hiperperi. Această cifră apare în adevărata ei lumină când constatăm că ea reprezintă 20,2Î din totalul tranzacțiilor încheiate la Pera cu toate posesiunile genoveze și depășește comerțul Perăi cu Genova însăși, orașul metropolă, care nu reprezintă decât 18Î. Așadar, Vicina era un centru comercial de prim rang. Fără să ajungă la însemnătatea Vicinei, dar un comerț activ, important, avea loc și la Chilia, portul din Deltă, de pe malul drept al brațului cu același nume al Dunării, la Brăila, care va deveni, în secolul al XIV-lea, principalul port al [ării Românești, la Orașul de Floci, de la gura Ialomiței, existent

înainte de 1300 și specializat în comerțul cu lână și brânză, la Giurgiu, având în față, pe malul drept, străvechea așezare de la Russe – turcește Rusciuk – iar în epoca Imperiului Roman, Sexanta Prista, la Zimnicea, în fața Șiștovului, la Calafat, cu nume specific portuar, în fața Vidinului, în sfârșit, la Severin, în extremitatea de apus a [ării Româ-nești] (IIR, 27 sq.). În aceste localități prospere ale Dacoromâniei – ca și în cele de pe țărmul Mării Getice / Negre: Constanța / Tomis, Mangalia / Cal-latiani (Callatis) etc. – existau și școli bisericești dacoromânești ai căror absolvenți susțineau «o asemenea viață de negoț, de-a lungul Dunării», fiind cu deosebită «știință de carte, socotitori buni, cunoscători ai monedelor, apoi vameși pentru autoritatea politică» (*ibid.*).

* 1280 – 1292 (9455 – 9467 E. V.): Gheorghe I împărătește Valahia Sud-Dunăreană. Strălucita putere a statului independent al Valahiei Mari din vremea lui Ioan al II-lea Asan (cel ocolit chiar și de Genghis-Han) “a fost măcinată / distrusă” sub epigonii de dincoace de 1241, între Imperiul Tătaro-Mongol și Imperiul Bizantin, ce și-au întins tentaculele peste Carpați, Dunăre și Balcani, începând din a doua jumătate a secolului al XIII-lea d. H., îndeosebi, după înregistrarea apusului Imperiului Latin de Răsărit (la 25 iulie 1261) și după reînvișorarea Imperiului Bizantin sub împărații Mihail Paleolog al VIII-lea (1259 – 1282) și Andronic al II-lea Paleolog (1282 – 1328).

* 1301 (9476 E. V.), aprox.: orașul Baia, din Dacoromânia de Est – provin-cia Moldova, «cu mine de argint și de aur», «potrivit inscripției de pe pe-cetea sa» (IIR, 29), din orizontul anului 1301, se considera drept “capitala provinciei Moldova”.

* 1310 – 1352 (9485 – 9527 E. V.): Ioan Basarab / Basarab I este voievod / domn (“rege”) al [ării Românești].

- * 1330, aprox. – 1358 (9505 – 9533 E. V.): Bogdan este voievod al Mara-mureșului.
- * 1330 (9505 E. V.): *războiul de la Posada*, dintre Carol Robert de Anjou, regele Ungariei, și Basarab I, domnul / “regele” Țării Românești; armata Un-gariei este distrusă în întregime la Posada / Arutela-Cozia, pe Olt, Basarab I reușind să păstreze astfel independența statului.
- * 1346 (9521 E. V.): Balica este “rege de arme” în “țara de râuri / munți” a Dacoromâniei / Valahiei Sud-Dunărene, Dunogaetia / Dobrogea.
- * 1352 – 1364 (9527 – 9539 E. V.): Nicolae Alexandru este domn al Țării Românești.

* A ȘASEA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR /
DACOROMÂNILOR,
SUB SCEPTRUL LUI DRAGOȘ, LA ANUL 1352 (9527
E. V.),
ÎN STATUL MEDIEVAL AL MOLDOVEI

- * 1352 – 1353 (9527 – 9528 E. V.): Dragoș este domn al Moldovei, reu-nind țările de râuri / munți ale Daciei / Dacoromâniei de Est, Moldadava / Moldova, Buvovina, Basarabia, Tirasgeția etc.
- * 1354 – 1358 (9529 – 9533 E. V.): Dragoș-Sas este domn al Moldovei.
- * 1359 (9534 E. V.): Balc este domn al Moldovei.
- * 1359 (9534 E. V.): Mitropolia Țării Românești are sediul la Curtea de Argeș.
- * 1359 – 1365 (9534 – 9540 E. V.): Bogdan este domn al Moldovei.
- * 1359 (9534 E. V.): este atestată documentar Mănăstirea Argeșului, capo-dopera evmezic-arhitecturală de la Curtea de Argeș, “conectată” la mitul jert-fei zidirii.

- * 1364 (9539 E. V.): se zidește în provincia Maramureș a Dacoromâniei Nord-Dunărene, Mănăstirea Ieud, vestită și prin școala-i de copişti de texte religioase.
- * 1364 – 1377 (9539 – 9552 E. V.): Vlaicu este domn al [ării Românești; bate monedă chiar din primul an de domnie.
- * 1369 (9544 E. V.): Vlaicu, domnul [ării Românești, obține prima victorie dunăreană asupra armatelor de pradă otomane / turcești.
- * 1370 (9545 E. V.): călugărul Nicodim de Oltenia întemeiază Mănăstirea Vodița.
- * 1373 (9548 E. V.): Bogdan-Lațcu este domn al Moldovei.
- * 1374 – 1375 (9549 – 9550 E. V.): Costea Mușat este domn al Moldovei.
- * 1375 (9550 E. V.): călugărul Nicodim de Oltenia întemeiază Mănăstirea Tismana.
- * 1375 – 1391 (9550 – 9566 E. V.): Petru I Mușat este domn al Moldovei; în al doilea an al domniei sale bate monedă.
- * 1377 – 1383 (9552 – 9558 E. V.): Radu Basarab este domn al [ării Românești.
- * 1383 – 1386 (9558 – 9561 E. V.): Dan I Basarab este domn al [ării Românești.
- * 1386, 23 septembrie – 1418, 31 ianuarie (9561 – 9593 E. V.): Mircea cel Bătrân este domn / “rege” în statul medieval dacoromânesc al [ării Românești.
- * 1386 (9561 E. V.): Mircea cel Bătrân începe zidirea Mănăstirii Cozia.
- * 1393 – 1878 (9568 – 10.053 E. V.): Turnova / Târnova, fosta strălucită capitală a Valahiei Mari din vremea Dinastiei Dacoromâne a Asăneștilor, “ca-pitală” a Valahiei Sud-Dunărene aservită Imperiului Greco-Bizantin, se prăbușește sub asediul armatelor imperial-otomane conduse de sultanul Baiazid I Fulgerul; și minunata țară de râuri /

munți a Moesiei din fosta Valahia Mare, din “fosta” Dacia / Dacoromânia lui Regalian, intră în jugul Imperiului Turc / Otoman, pentru câteva secole, până în 1878, când este eliberată de armatele României și ale Imperiului [arist / Rus (și când armatele Imperiului Rus / [a-rist impun apariția nu a unui stat al Valahiei, ci a unui stat slav, Bulgaria).

* 1394 (9569 E. V.): bătălia de la Rovine; armata lui Mircea cel Bătrân zdrobește armatele aliate ale Turcilor și ale Sârbilor.

* 1391 (9566 E. V.): se zidește în provincia Maramureș a Dacoromâniei Nord-Dunărene, Mănăstirea Peri, subordonată direct Patriarhiei din Constan-tinopol; a avut și o vestită școală de copişti de texte religioase (cf. IIR, 31).

* 1391 – 1394 (9566 – 9569 E. V.): Roman I Mușat e domn al Moldovei.

* 1394 – 1399, 12 august (9569 – 9574 E. V.): Ștefan I Mușat este domn al Moldovei.

* 1394 – 1397 (9569 – 9572 E. V.): Vlad I este “rege de arme” al Dunogae-tiei / Dobrogei.

* 1395 (9570 E. V.): Dacoromânii-moldoveni, sub Ștefan I Mușat, zdrobesc pe invadatorii unguri în bătălia de la Târgu Neamț.

* 1397 (9572 E. V.): Mircea cel Bătrân înfrânge armata otomană pătrunsă în [ara Românească.

* 1399, 13 august – 1400, 10 februarie (9574 – 9575 E. V.): Iuga Ologu este domn al Moldovei.

* 1400, 11 februarie – 1432, 1 ianuarie (9575 – 9607 E. V.): Alexandru cel Bun este domn al Moldovei.

* 1409 (9584 E. V.): “cneazul” dacoromân / valah, Ioan Voicu, din Transil-vania, primește rangul de *nobil* de la regele Sigismund de Luxemburg al Un-gariei, «pentru faptele sale de arme» (CRom, 274); Ioan Voicu este tatăl lui Iancu de Hunedoara și bunicul lui Matei Corvin (“cel mai strălucit rege al Ungariei tuturor timpurilor”).

* 1418, 1 februarie – 1600 (9593 – 9775 E. V.): statul medieval-da-coromănesc al Țării Românești (sau al Munteniei) are următorii domni (la Pelasgo-Daco-Thraci, sau Dacoromâni / Valahi: *Domnia* ca instituție statală este superioară *Regalității*; în spiritul Zalmoxianismului: *Domnul este repre-zentantul lui Dumnezeu* în Dacia / Dacoromânia; *Regele* este “alesul” po-popului), de la Mircea cel Bătrân până la Mihai Viteazul: Mihail I (1418 – 1420), Dan al II-lea (1420, august – 1431, martie), Radu al II-lea, Alexandru I Aldea (1431 – 1436), Vlad Dracul, Mircea Vlad Dracul, Basarab al II-lea, Iancu de Hunedoara (4 – 16 decembrie 1447), Vladislav al II-lea, Vlad [epeș (1448; 3 iulie 1456 – 14 august 1462; 7 noiembrie – decembrie 1476), Radu cel Frumos, Basarab cel Bătrân (1473 – 1476 / 1477), Basarab cel Tânăr, Mircea Dracu, Vlad Călugăru, Radu cel Mare, Mihnea cel Rău, Vlad cel Tânăr, Neagoe Basarab (23 ianuarie 1512 – 15 septembrie 1521), Teodosie Basarab (septembrie – decembrie 1521), Vlad Dragomir Călugăru, Radu de la Afumați, Vladislav al III-lea, Radu Bădica, Moise Vladislav, Vlad Vintilă, Radu Paisie, Mircea Ciobanul, Radu Ilie, Pătrașcu cel Bun, Petru cel Tânăr, Alexandru al II-lea, Vintilă Pătrașcu, Mihnea Turcitul, Petru Cercel (iulie 1583 – 6 aprilie 1585), Radu Ciobanul, Ștefan Surdul, Alexandru cel Rău (august 1592 – septembrie 1593).

* 1423 (9598 E. V.): Dan al II-lea biruie oștile otomane invadatoare ale Țării Românești.

* 1432, ianuarie – 1433, noiembrie (9607 – 9608 E. V.): Iliaș este domn al Moldovei.

* 1433 – 1447 (9608 – 9622 E. V.): Ștefan al II-lea este domn al Moldovei (asociat cu Iliaș: 1435 – 1442; asociat cu Petru al II-lea: 1444, aprilie – 1445, aprilie).

* 1437 – 1438 (9612 – 9613 E. V.): Marea răscoală dacoromânească-țărănească din Transilvania, declanșată de la Bobâlna, împotriva exploatării sân-geroase exercitate de nobilimea

maghiară / ungurească, secuiască, săsească, dar și împotriva insignifiantei boierimi autohtone, lipsită de conștiință națională dacoromânească, "înnobilată" sub nume maghiarizate.

* 1437 (9612 E. V.), septembrie, 16: la Căpâlna, mârșava nobilime ungară / maghiară, secuiască și săsească încheie pactul *Unio Trium Nationum* împotriva națiunii autohtone, majoritare, a Dacoromânilor / Valahilor din Transilvania, împotriva răscoalei acestora, declanșată de la Bobâlna.

* 1442 (9617 E. V.), 2 septembrie: bătălie româno-turcă la râul Ialomița (România); oștirile Dacoromâniei Nord-Dunărene, conduse de Iancu de Hunedoara, obțin o strălucită victorie asupra uriașei armate otomane comandată de Sehabeddin, beglerbegul Rumeliei; această biruință inaugurează seria victoriilor lui Iancu de Hunedoara în războaiele duse împotriva Imperiului Turc.

* 1443 (9618 E. V.): Iancu de Hunedoara, în fruntea oștilor dacoromânești-muntenesti, face o incursiune la sudul Dunării, în Imperiul Otoman, obținând «șase victorii asupra Turcilor» (CRom, 276).

* 1444 – 1449 (9619 – 9624 E. V.): Petru al II-lea este domn al Moldovei (asociat cu: Ștefan al II-lea: 1444 – 1445; Roman al II-lea: 1447).

* 1446 – 1453 (9621 – 9628 E. V.): Dacoromânul / Valahul Iancu de Hunedoara este guvernator al Ungariei.

* 1447 – 1448 (9622 – 9623 E. V.): Roman al II-lea este domn al Moldovei (asociat cu: Petru al II-lea: 1447).

* 1448 – 1449 (9623 – 9624 E. V.): Ciubăr este domn al Moldovei.

* 1449 (9624 E. V.), 20 februarie – 12 octombrie: Alexandrel Olăhno este domn al Moldovei.

* 1449 – 1451 (9624 – 9626 E. V.): Bogdan al II-lea este domn al Moldovei.

- * 1451 – 1457 (9626 – 9632 E. V.): Petru Aron este domn al Moldovei (cu întreruperile: 1452 – 1454; 1455).
- * 1452 (9627 E. V.): Dacoromânul / Valahul Iancu de Hunedoara impune Imperiului Otoman pacea de la Adrianopol; «Imperiul Otoman se obligă să nu ridice noi fortificații pe Dunăre și să nu mai atace [ara Românească, Transilvania, Ungaria, Serbia și Ragusa.
- * 1452 – 1455 (9627 – 9630 E. V.): Alexandrel este domn al Moldovei.

* PELASGIA / VALAHIA – SAU DACIA /
DACOROMÂNIA – ȘI ULTIMELE IMPERII ALE
EUROPEI: IMPERIUL OTOMAN / TURC, IMPERIUL
AUSTRIAC, IMPERIUL RUS / [ARIST, IMPERIUL
AUSTRO-UNGAR, IMPERIUL RUSO-SOVIETIC

- * 1453 (9628 E. V.), 29 mai: căderea Constantinusei / Constantinopolului, capitala Imperiului Roman de Răsărit, devenit dincoace de orizontul anului 610 (8785 E. V.) Imperiul Bizantin (după instalarea “permanentă” a Grecilor în tronul împărațesc); la această dată, Imperiul Bizantin este “înghițit” aproape în întregime de puternicul Imperiu Otoman / Turc; Constantinusa / Constan-tinopolul, sub conducerea incapabilului împărat greco-bizantin, Constantin Dragasses, angajează “rezistența antiotomană” cu vreo 9000 de oșteni și cu 30 de corăbii; armatele otomane comandate de sultanul Mahomed al II-lea (folosindu-se, bineînțeles, și de tunurile de 70 de tone pe care i le proiectase inginerul român-ardelean, Orban, căruia Bizantinii / Grecii îi refuzaseră ofer-ta), obțin victoria după un asediu de câteva luni (martie – mai); *Constan-tinusa / Constantinopolul* (“*Creștinopolul*”) este frumosul oraș *Istambul*, din Turcia “europeană” de azi.
- * 1453 (9628 E. V.) – 1922 (10.097 E. V.): “apogeul” și “destrămarea” Im-periului Otoman / Turc.

- * 1457, 14 aprilie – 1504, 2 iulie (9632 – 9679 E. V.): Ștefan cel Mare este domn al Moldovei.
- * 1458 (9633 E. V.): Fiul Dacoromânului / Valahului Iancu de Hunedoara, Matei Corvin, este ales rege al Ungariei.
- * 1459 (9634 E. V.): «Vlad [epeș refuză să dea haraciul solicitat de Poarta Otomană / Imperiul Turc» (CRom, 276).
- * 1461 (9636 E. V.): Vlad [epeș «îl trage în țeapă pe begul de Nicopole, eliberează Giurgiul de sub Turci și le zdrobește trupele de pe malul drept al Dunării» (CRom, 276).
- * 1488 (9663 E. V.): se zidește – în provincia Moldova a Dacoromâniei Nord-Dunărene – Mănăstirea Voroneț.
- * 1495 (9670 E. V.): sunt rezidite Biserica Ortodoxă a Dacoromânilor din Șchei-Brașov și Școala Orășenească Dacoromânească din Șcheii Brașovului.
- * 1504, 2 iulie – 1600 (9679 – 9775 E. V.): statul medieval-dacoromănesc al Moldovei are – de la Ștefan cel Mare până la Mihai Viteazul – următorii domni: Bogdan al III-lea (1504 – 1517), Ștefăniță, Petru Rareș (1527 – 1538; 1541 – 1546), Ștefan Lăcustă, Alexandru Cornea, Iliăș, Ștefan Rareș, Ioan Joldea, Alexandru Lăpușneanu (septembrie 1552 – 18 noiembrie 1561; 24 octombrie 1563 / martie 1564 – 1568), Despot Vodă (1561 – 1563), Ștefan Tomșa, Bogdan Lăpușneanu, Ion Vodă cel Viteaz (1572 – 1574), Petru Șchiopu, Ion Potcoavă, Iancu Sasu Rareș, Aron Lăpușneanu, Alexandru cel Rău, Petru Lăpușneanu, Ștefan Răzvan (24 aprilie – august 1595), Ieremia Moghilă (august 1595 – 25 mai 1600).
- * 1541 (9716 E. V.): Turcii ocupă Budapesta; după instituirea dominației Habsburgilor asupra părților de vest și de nord-vest ale Ungariei și asupra Croației, transformă în *pașalâc* Ungaria de Sud și Ungaria Centrală (pentru 158 de ani: 1541 – 1699); provinciile Dacoromâniei Nord-Dunărene ce fuseseră sub dominație habsburgică – Banatul, Crișana

și Ardealul – se con-stituie în *Principatul Autonom al Transilvaniei*, sub suzeranitate turcească.

* A ȘAPTEA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR /
DACOROMÂNILOR,
SUB SCEPTRUL LUI MIHAI VITEAZUL, LA ANUL
1600 (9775 E. V.),
ÎN STATUL MEDIEVAL AL DACIEI

* 1593 (9768 E. V.): 10 octombrie: Mihai Viteazul, fiul domnitorului Pă-trașcu cel Bun, este înscăunat în tronul [ării Românești.

* 1594 (9769 E. V.), 13 noiembrie: Mihai Viteazul declanșează bătăliile cu trupele turcești staționate în București, Orașul de Floci, Hârșova, Silistra; la Ruse / Rusciuk, pe malul Dunării, spulberă și oastea otomană ce însoțește pe Bogdan, spre a-l instala ca nou domn al [ării Românești; un alt corp de oaste dacoromânească, sub comanda banului Mihalcea, zdrobește o altă oaste turcească, însoțitoare a lui Ștefan Surdu, spre a fi instalat în tronul Moldovei, în locul lui Aron Vodă.

* 1595 (9770 E. V.), 13 / 23 august: bătălia de la Călugăreni; Mihai Vi-teazul zdrobește armata imperial-otomană de sub comanda lui Sinan Pașa.

* 1596 (9771 E. V.): armatele lui Mihai Viteazul trec la sudul Dunării, în Imperiul Otoman, distrugând fortificațiile turcești din cetățile-orașe: Babadag, Vidin, Plevna etc., nutrind intenția / ideea re-Unirii Valahiei Mari din vremea Dinastiei Asăneștilor.

* 1597 (9772 E. V.): sultanul trimite “steag de domnie și daruri” lui Mihai Viteazul.

* 1598 (9773 E. V.), iunie: tratatul de la Mănăstirea Dealului între Mihai Viteazul și împăratul romano-german / habsburg, Rudolf, privind finanțarea campaniei dacoromâne antiotomane; Rudolf se obligă să dea lui Mihai Vitea-zul

plata pentru 5000 de soldați și armament («tunuri, praf, gloanțe și alte unelte de război»), domnului / “regelui” dacoromân revenindu-i obligația de a lupta «pentru alungarea Turcilor și a altor dușmani ai [ării Românești, ai Transilvaniei și ai Ungariei]».

* 1599 (9774 E. V.): Mihai Viteazu începe campania militară pentru re-Uni-rea [ării Românești cu Transilvania; Mihai Viteazu câștigă bătălia cu trupele lui Andrei Bathory de la Șelimbăr / Șelimberg, din 28 octombrie; trupele lui Bathory se dispersează, cuprinse de panică; Andrei Bathory, «însoțit de câțiva nemeși sau boieri transilvăneni», fuge, spre a trece în Moldova; peste trei zile, întreaga Transilvanie dacoromânească se închină lui Mihai Viteazul.

* 1599 (9774 E. V.), 1 noiembrie: Mihai Viteazul intră biruitor în Alba Iulia.

* 1600 (9775 E. V.), martie-aprilie: Mihai Viteazul pornește campania pen-tru re-Unirea Moldovei cu Transilvania și [ara Românească, între hotarele Daciei lui Decebal; armata dacoromână a lui Mihai Viteazul intră în Moldova pe la Oituz și zdrobește armata lui Ieremia Moghilă (ce avea “aliate” destule corpuri de oaste polono-rusești) în bătăliile de la Verbia, Bacău, Cetatea Neamțului și Suceava; Ieremia Moghilă fuge peste Nistru; la 21 aprilie 1600, Mihai Viteazul intră în Iași, cetatea de scaun a Moldovei, împlinindu-i-se visul re-Unirii principatelor dacoromânești / valahe nord-dunărene între hotarele Daciei lui Decebal, ceea ce îl determină să-și semneze hrisoavele astfel: «Io Mihail Voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al [ării Românești, al Ardea-lului și a toată țara Moldovei]».

* 1600 (9775 E. V.), septembrie, 18: forțele imperiale romano-germane / habsburgice, poloneze, ungurești, otomane etc. se mobilizează pentru a dis-truge Statul Dacoromânilor / Valahilor nord-dunăreni; “trădările” habsburgice încep să își arate colții; în bătălia de la Mirăslău (România), domnul Da-coromânității, Mihai

Viteazul, este trădat de generalul imperial George Basta, fiind obligat să se retragă spre Făgăraș.

* 1601 (9776 E. V.), 3 august: armata lui Mihai Viteazul, mai mult “ținută sub observație” de armata imperială a lui Rudolf, comandată de ignobilul general Basta, decât “susținută”, reușește și de această dată să biruie la Gorăslău armata lui Bathory (pe Valea Someșului, între Satu Mare și Cluj).

* 1601 (9776 E. V.), 19 august: în drum spre Alba Iulia, la 18 august, armata lui Mihai Viteazul înnoptează / campează la Turidava / Turda; în zorii zilei de 19 august, Mihai Viteazul este surprins în cortul său de război, instalat pe Câmpia Turdei, de un detașament “aliat”, de trei sute de Germani și de Valoni, trimis de generalul Basta, desigur, cu aprobarea Curții de Praga a lui Rudolf și cu ordinul de a-l “aresta” / “suprima”: pătrunzând în cortul lui Mihai Viteazul, «comandantul detașamentului îi spuse: “Ești prins!” Mihai rosti un singur cuvânt: “Ba” și dădu să pună mâna pe sabie. În aceeași clipă însă, un valon îl împușcă, un al doilea îi străpunse pieptul, alții îl loviră cu halebardele. “Și căzu trupul lui cel frumos ca un copaciu – ne spune cronica [ării Românești – pentru că nu știuse, nici se prilejise sabia lui cea iute în mâna lui cea vitează”. Ucigașii îi tăiară capul...» (Glrva, 380). Comisul Radu Florescu a eliberat capul Domnitorului Mihai Viteazul din mâna criminalilor imperiali ai lui Rudolf și Basta, ducându-l la Mănăstirea Dealului, «unde și astăzi odihnește» (potrivit ritualul celor din *ordinul* Cavalerilor Zalmoxi-anismului); trupul «fu îngropat pe Câmpia Turdei» (*ibid.*). Dacia lui Mihai Viteazul fu iar ruptă în trei prin voința imperiilor evmezice.

* 1602 – 1858 (9777 – 10.033 E. V.): pe scaunul domnesc / “regal” al principatului dacoromânesc-medieval al [ării Românești se perindă: Radu Mihnea, Radu Șerban, Gavril Moghilă, Alexandru Iliaș, Alexandru Coconul, Leon Tomșa, Matei Basarab, Constantin Șerban Basarab, Mihnea al III-

lea, Gheorghe Ghica, Grigore Ghica, Radu Leon, Antonie Vodă din Popești, Șerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu (28 octombrie 1688 – 24 martie 1714), Ștefan Cantacuzino, Nicolae Mavrocordat, Ioan Mavrocordat, Constan-tin Mavrocordat, Mihai Racoviță, Grigore al II-lea Ghica, Matei Ghica, Con-stantin Racoviță, Scarlat Ghica, Ștefan Racoviță, Alexandru Ghica, Grigore al III-lea Alexandru Ghica, Manole Ruset, Alexandru Ipsilanti, Nicolae Caragea, Mihai Șuțu, Nicolae Mavrogheni, Alexandru Moruzi, Constantin Hangerliu, Constantin Ipsilanti, Ioan Caragea, Scarlat Callimachi, Tudor Vladimirescu (15 martie – 15 mai 1821), Grigore al IV-lea Ghica, Gheorghe Bibescu, Bar-bu Știrbei ș. a. (în majoritatea lor, provenind din Fanar și făcând politica Porții / Imperiului Otoman).

* 1602 – 1858 (9777 – 10.033 E. V.): în scaunul domnesc / “regal” al da-

coromânescului principat medieval al Moldovei se perindă, în majoritatea lor (ca și în [ara Românească / Muntenia), trimiși de Istambul / Fanar (unii reușind să cumpere tronul la Poartă de câte trei-patru ori, sau “alternativ”, când în Muntenia, când în Moldova): Ieremia Moghilă, Mihail Moghilă, Con-stantin Moghilă, Ștefan al II-lea Tomșa, Alexandru Moghilă, Radu Mihnea, Gaspar Grațiani, Alexandru Iliăș, Miron Barnowski-Moghilă, Alexandru Coconul, Moise Moghilă, Vasile Lupu, Gheorghe Ștefan, Gheorghe Ghica, Șerban Constantin Basarab, Ștefăniță Lupu, Eustratie Dabija, Gheorghe Duca, Ștefan Petriceicu, Dumitrașcu Cantacuzino, Antonie Ruset, Constantin Cante-mir, Dimitrie Cantemir, Constantin Duca, Antioh Cantemir, Mihai Racoviță, Nicolae / Constantin Mavrocordat, Grigore al II-lea Ghica, Ioan Mavrocordat, Matei Ghica, Scarlat Ghica, Ioan Teodor Callimachi, Grigore Callimachi, Constantin Moruzi, Alexandru Ipsilanti, Mihai Șuțu,

Alexandru Șuțu, Alexan-dru Hangerliu, Ioniță Sandu Sturza, Grigore Alexandru Ghica ș. a. (cf. Glrva, 968 sqq.).

* 1602 – 1918 (9777 – 10.093 E. V.): principatul dacoromânesc-medieval al Transilvaniei are următorii principii (între 1601 – 1711) / guvernatori (impuși de Imperiului Habsburgic / Austriac, sau, din 1867, Austro-Ungar): Sigismund Bathory (în mai multe rânduri), Moise Secuiu, Ștefan Bucică («Bocskai»), Sigismund Rakoczi, Gabriel Bathory, Gabriel Bethlen, Caterina de Brandenburg, Ștefan Bethlen, Gheorghe Rakoczi, Francisc Rhedei, Acațiu Barcsai, Ioan Kemeny, Mihai Apafi, Emeric Tokoly, Francisc Rakoczi al II-lea (1704 – 1711) / Gheorghe Banffy, Ștefan Haller, Ștefan Wesselenyi, Sigis-mund Corniș («Kornis»), Francisc Anton Wallis, Ioan Haller, Fr. V. Wallis, Ladislau Kemeny, Adolf Buccow, Andrei Hadik, Carol O'Donell, Maria-Iosif Auersperg, Samuil Brukenthal, Gheorghe Banffy, Ioan Iosică («Josika»), Fer-dinand d'Este, Ioan Corniș, Iosif Teleki, Emeric Miko, Ludovic Wohlgemuth, Carol Schwarzenberg, Frederic Liechtenstein, Ludovic Folliot de Crenneville ș. a. (cf. Glrva, 720 sq.); din 1867 până în 1918, în Imperiul Austro-Ungar, Transilvania (ca și Slovacia și Croația) este guvernată de la Budapesta; guvernele Andrassy și Tisza duc o cumplită politică de deznaționalizare, de ma-ghiarizare / ungurizare.

* 1611 (9786 E. V.): domnitorul [ării Românești, Radu Șerban, «îl înfrânge la Brașov pe Gabriel Bathory care invadase cu armate Muntenia, în 1610» (CRom, 278).

* 1613 (9788 E. V.) – 1916 (10.091 E. V.): “apogeul” Imperiului Rus.

* 1648 (9823 E. V.): «Transilvania participă ca stat suveran la tratatul de pace din Westfalia» (CRom, 278).

* 1650 (9825 E. V.): Invazie a Tătarilor – aliați cu Cazacii – , în Moldova.

* 1695 (9870 E. V.): domnitorul dacoromân de București, Constantin Brân-coveanu, «primește de la Curtea din Viena

titlul de *Principe al Imperiului* ca o recunoaștere a serviciilor aduse în războiul cu Turcii» (CRom, 279).

* 1711 (9886 E. V.): Dimitrie Cantemir – în baza tratatului de la Luțk, în-cheiat cu țarul Rusiei, Petru I – angajează războiul cu Imperiul Otoman, con-tând pe sprijinul Moscovei; bătălia are loc la Stănilești-Prut; nesusind la timp ajutorul rusesc, armata Dacoromânilor-moldoveni este înfrântă de armata im-perial-otomană; în urma eșecului militar-politic, D. Cantemir, unul dintre cei mai de seamă enciclopediști ai Europei acelor timpuri, este nevoit să-și pă-răsească Patria și să se stabilească la Curtea lui Petru I.

* 1712 (9887 E. V.): Imperiul Otoman instituie *regimul fanariot* pentru Mol-dova.

* 1714 (9889 E. V.): Constantin Brâncoveanu și cei patru feciori ai săi sunt decapitați din ordinul sultanului otoman la Istambul.

* 1716 (9891 E. V.): Imperiul Otoman instituie *regimul fanariot* și pentru țara Românească, din care se va ieși abia după *Revoluția lui Tudor Vladi-mirescu*.

* 1718 – 1739 (9893 – 9914 E. V.): Oltenia se află sub stăpânirea Aus-trieților.

* 1758 (9933 E. V.): invazie tătară în Principatele Dacoromâne.

* 1775 (9950 E. V.): Acord austro-turc în urma căruia «Moldova pierde Bucovina» (CRom, 279).

* 1784 (9959 E. V.): marea răscoală țărănească a Dacoromânilor / Vlahilor din Transilvania conduși de Horia, Cloșca și Crișan, împotriva exploatării sângeroase a țărănimii de către nobilimea ungurească / maghiară.

* 1791 (9966 E. V.): *Supplex libellus Valachorum Transsilvaniae*, prin care se cere împăratului Leopold al II-lea de la Viena să recunoască Dacoromâ-nimea preponderentă din Transilvania ca națiune egală în drepturi cu celelalte națiuni din Imperiul Habsburgic / Austriac.

- * 1804 (9979 E. V.) – 1867 (10.042 E. V.): Imperiul Austriac “la apogeu”.
- * 1812 (9987 E. V.): după încheierea războiului ruso-turc dintre anii 1806 și 1812, Imperiul Otoman / Turc decide să cedeze Imperiului Rus / [arist teritoriile dacoromânești de la est de Prut – *provincia istorică a Basarabiei*, partea dintre Prut, Nistru, Dunăre și Marea Getică / Neagră a fostului stat medieval dacoromânesc al Moldovei etc.; teritoriile dacoromânești respective, sub numele de Basarabia, sunt transformate în gubernie a Imperiului Rusiei.
- * 1821 (9996 E. V.): Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu.
- * 1828 – 1829 (10.003 – 10.004 E. V.): în vremea acestui război ruso-turc, armatele imperiale ale Rusiei ocupă Moldova și [ara Românească.
- * 1829 – 1834 (10.004 – 10.009 E. V.): în Moldova și în [ara Românească se instalează Administrația Rusească, aflată în seama generalului Kiseleff.
- * 1848 (10.023 E. V.): Revoluțiile burghezo-democratice cuprind și [ările Dacoromânești.
- * 1848 (10.023 E. V.), septembrie, 16: își încheie lucrările cea de-a treia Adunare Națională Dacoromânească de Blaj, la care participă 60.000 de țărani (înarmați); Adunarea Națională Dacoromânească de Blaj declară că nu recunoaște “uniunea” Transilvaniei cu Ungaria; iobăgimea valahă / română își reafirmă revendicările; încep înrolările în oștirea populară a lui Avram Iancu, Axente Sever și Iovian Brad.

* A OPTA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR /
DACOROMÂNILOR, SUB SCEPTRUL LUI
ALEXANDRU IOAN CUZA, LA ANUL 1859 (10.034 E.
V.),
ÎN STATUL MODERN AL ROMÂNIEI

* 1859 (10.034 E. V.), 24 ianuarie: ia ființă statul național al României prin re-Unirea a două dintre provinciile mari ale Daciei / Dacoromâniei lui Rega-lian, [ara Românească (Muntenia) și Moldova; imperiile admit re-Unirea în-tr-un stat care să nu poarte numele de *Dacia* (așa cum doreau: Kogălniceanu, Bălcescu, Alecsandri, Cuza ș. a.), ci de *Principatele Unite*, apoi de *România* (de fapt, numele din 383 d. H. / 8558 E. V., sub care era cunoscută Gaetia / Muntenia în vremea lui Auxențiu Durostoreanu – care folosește în “micro-monografia” *Scrisoare despre credința, viața și moartea lui Ulfila / Lupilă*, pentru prima oară într-un document scris, sintagma: “pământul *României*” / “...solo *Romaniae*” – v. CDGD, 120).

* 1859 (10.034 E. V.), 24 ianuarie – 1866 (10.041 E. V.), 11 februarie: Alexandru Ioan Cuza este domn al României, “cel mai iubit de popor dintre domnii tuturor anotimpurilor”, care – alături de ceilalți pașoptiști din Princi-patele Valahe – reușește să ridice programatic-statal, prin reforme, conștiința națională valahică / dacoromânească într-un înalt grad, punând în pericol fragilele temelii ale imperiilor secolului al XIX-lea, ale căror roți dințate se îmbinau la Dunăre / Carpați.

* 1866 (10.041 E. V.), 12 februarie – 7 aprilie: o “Locotenentă Domnească” (alcătuită din N. Golescu, Lascăr Catargiu, N. Haralambie, “Locotenentă” care l-a determinat pe Al. Ioan Cuza să abdice și să ia calea exilului în Germania, la Heidelberg, unde a murit în 3 mai 1873) conduce România, după voința imperiilor Austro-Ungar, Rus / [arist și Turc, imperii ce au decis să pună popoarelor mai importante de la Dunăre / Balcani domni din case germanice: Dacoromânilor / Românilor – din casa de *Hohenzollern-Sigmaringen*; Bulgarilor – din casa de *Saxa-Coburg*; Grecilor – din casa lui Otto I de *Bavaria* etc.).

- * 1866 (10.041 E. V.), 8 aprilie – 1881 (10.056 E. V.), 13 martie: Carol I (de Hohenzollern-Sigmaringen) este pus domn al României (în locul lui Al. Ioan Cuza).
- * 1867 (10.042 E. V.) – 1918 (10.093 E. V.): Imperiul Austro-Ungar, “la a-pogeu”. Austro-Ungaria se opune re-Unirii Dacoromânilor nord-dunăreni în-tre hotarele *Daciei lui Decebal*, cum, de altfel, și Imperiul Rus / [arist, sau Imperiul Otoman / Turc.
- * 1877 (10.052 E. V.), 9 mai: România își declară independența față de Imperiul Otoman; participă la *Războiul de Independență* a Dacoromânilor / Vlahilor din Moesia, aflați în lanțurile Imperiului Otoman; dă nenumărate jertfe pe frontul antiotoman, la Plevna, Smârdan, Grivița etc.; intră în război și Imperiul Rus, care culege laurii victoriilor dacoromâne; prin voința acelorași imperii, în 1879, Dacoromânii au constatat că au luptat de fapt nu pentru eliberarea Valahiei Sud-Dunărene, ci pentru eliberarea Bulgariei, stat rămas sub suzeranitatea Imperiului Otoman până în 1908, când își proclamă independența.
- * 1879 (10.054 E. V.), 16 aprilie: după eliberarea Moesiei de sub jugul Otoman de către armatele României și ale Imperiului Rus, în fosta provincie a Daciei / Dacoromâniei lui Regalian, a Valahiei Mari de sub Dinastia Dacoro-mână / Valahă a Asăneștilor, se proclamă – prin voința Moscovei – statul slav al Bulgariei (prin așa-zisa «Adunare Constituantă de la Târnovo», sau «Constituția de la Târnovo» – “rămasă în vigoare până la 4 decembrie 1947, când a fost proclamată Constituția R. P. Bulgaria”).
- * 1881 (10.056 E. V.), 14 martie – 1914 (10.089 E. V.) 26 septembrie: Carol I (de Hohenzollern-Sigmaringen) este rege al României.
- * 1895 (10.070 E. V.), septembrie, 19: se inaugurează cel mai lung pod (4.088 m) din Europa de la sfârșitul secolului

al XIX-lea, în România, peste Dunăre, la Cernavodă; proiectul și conducerea lucrărilor: inginerul dacoro-mân: Anghel Saligny; prin această monumentală lucrare, ingineria dacoro-mânească înregistrează o culminație europeană (cf. BM1st, 221).

* 1907 (10.082 E. V.): marea răscoală țărănească din România; la înăbușirea în sânge a acestei răscoale au fost împușcați 11.000 de țărani.

* 1912 – 1913 (10.087 – 10.088 E. V.): Al II-lea Război Balcanic. În 1913, prin voința imperiilor Rus, Austro-Ungar și Otoman, teritoriul Macedoniei este împărțit între Grecia, Bulgaria, Serbia și Albania; Thracia este împărțită între Bulgaria, Grecia și Turcia; Moesia Superioară este împărțită între Serbia și Bulgaria; “reîmpărțiri” ne semnificative după primul și al II-lea război mondial.

* 1914 (10.089 E. V.) – 1918 (10.093 E. V.): primul război mondial.

* 1914 (10.089 E. V.), 27 septembrie – 1927 (10.102 E. V.), 19 iulie: Ferdinand I (de Hohenzollern-Sigmaringen) este rege al României.

* 1916 (10.091 E. V.), 4 / 17 august: România încheie un tratat secret cu toate puterile Triplei Înțelegeri, asigurându-se, la încheierea păcii, re-alipirea teritoriilor Transilvaniei, Bucovinei și Banatului la Patria-Mumă, România.

* 1916 (10.091 E. V.), 14 / 27 august: România declară război Austro-Ungariei, marcând totodată și intrarea României în primul război mondial.

* 1917 (10.092 E. V.) – 2000 (10.175 E. V.): Imperiul Ruso-Sovietic “la apogeu”.

* 1918 (10.093 E. V.), 27 martie: provincia istorică dacoromânească a Basarabiei, anexată Imperiului Rus / [arist în 1812 (9987 E. V.), dar devenită – în vârtejul revoluțiilor: burghezo-democratică și socialistă din Rusia

anului 1917 (bineînțeles, cu “acordul” lui Lenin) – independenta Republică Democratică Moldovenească și «exprimând voința poporului, în virtutea dreptului istoric și de neam», se re-unește cu Patria-Mumă, România.

* 1918 (10.093 E. V.), septembrie, 15: Congresul Românilor (Dacoro-mânilor / Valahilor), Cehilor, Slovacilor, Polonilor, Sârbilor, Croaților și Ru-tenilor, de la New York, votează moțiunea de dezmembrare a Austro-Ungariei și de eliberare a tuturor popoarelor din lanțurile Imperiului Austro-Ungar.

* A NOUA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR /
DACOROMÂNILOR, ÎN STATUL MODERN AL
ROMÂNIEI MARI, SUB SCEPTRUL REGELUI
FERDINAND I,
LA ANUL 1918 (10.093 E. V.)

* 1918 (10.093 E. V.), 1 Decembrie: re-Unirea parțială între hotarele Daciei lui Decebal, între hotarele Daciei / Dacoromâniei lui Regalian, a provinciilor, a “țărilor de râuri / munți”, din “destrămatul” Imperiu Austro-Ungar: Banatul, statul dacoromânesc-medieval al Transilvaniei (Crișana, Ardeal, [ara Zarandului, [ara Hațegului, [ara Bârsei etc.), partea sudică a Maramureșului și partea sudică a Bucovinei, cu “statul-mumă” din 1859 al României, în *Statul Național Unitar: România-1918* (10.093 E. V.). Articolul Întâi al *Hotărârii* Adunării Naționale de la Alba Iulia: «Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Ba-nat și [ara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în ziua de 18 noiembrie (1 decembrie) 1918, decretează unirea acestor Români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii, cu România» (*apud* Glrva, 593).

- * 1927 (10.102 E. V.), 20 iulie – 1930 (10.115 E. V.), 7 iunie: Mihai I (de Hohenzollern-Sigmaringen) este rege al României (sub regența alcătuită din principele Nicolae, patriarhul Miron Cristea și Gh. Buzdugan, președintele Curții de Casație).
- * 1928 (10.103 E. V.), august, 27: *Pactul Kellogg – Briand*, interzicând războiul ca instrument al politicii internaționale, este semnat la Paris de 15 state.
- * 1928 (10.103 E. V.), septembrie 4: România aderă la *Pactul Kellogg – Briand*.
- * 1930 (10.115 E. V.), 8 iunie – 1940 (10.115 E. V.), 5 septembrie: Carol al II-lea (de Hohenzollern-Sigmaringen) este rege al României.
- * 1931 (10.116 E. V.), septembrie, 7: a douăsprezecea sesiune ordinară a Adunării Societății Națiunilor este prezidată de reprezentantul României, Nicolae Titulescu.
- * 1935 (10.110), septembrie, 17: România devine membru permanent al Ligii Națiunilor (cu 50 de voturi din 52 posibile).
- * 1939 (10.114 E. V.), 7 martie – 21 septembrie: prim-ministru al României este Armand Călinescu; pentru a pune capăt politicii sale împotriva expansionismului Germaniei hitleriste, legionarii îl asasinează.
- * 1939 (10.114 E. V.) – 1945 (10.120 E. V.): al doilea război mondial, cu-prinzând 72 de state și 80% din populația planetei.
- * 1940 (10.115 E. V.), 28 iunie: U. R. S. S. / Imperiul Ruso-Sovietic (în urma înțelegerilor dintre Stalin și Hitler) ocupă teritoriile dacoromânești-moldovenești: Basarabia, Bucovina de Nord, Transnistria, Herța etc., teritorii devenind Republica Socialistă Sovietică Moldovenească, în “imperiul roșu”.

- * 1940 (10.115 E. V.), septembrie, 4: Regele Carol al II-lea (de Hohen-zollern-Sigmaringen) al României numește pe generalul Ion Antonescu președinte al Consiliului de Miniștri.
- * 1940 (10.115 E. V.), septembrie 6 – 1947 (10.122 E. V.), 29 decembrie: Mihai I (de Hohenzollern-Sigmaringen) este regele României (a doua oară).
- * 1940 (10.115 E. V.), 4 noiembrie: Prezidiul Sovietului Suprem al U. R. S. S. decide ca județele dacoromânești-moldovenești din sudul Basarabiei (Izmail și Bolgrad), din nordul Bucovinei, inclusiv județul Hotin, și cea mai mare parte a Transnistriei, să intre în componența R. S. S. Ucraina.
- * 1940 (10.115 E. V.), septembrie, 7: sub presiunea stalinistă, se încheie la Craiova *Tratatul de frontieră româno-bulgar* prin care partea de sud a Dunăriei / Dobrogei, parte numită "Cadrilater", alcătuită din două județe: Durostor și Caliacra, a fost făcută "cadou" Bulgarilor (pentru "fidelitate socialistă"), de către Stalin / Moscova și de către regalitatea bucureșteană de Hohenzollern-Sigmaringen, județe aflându-se și astăzi în componența Bulgariei.
- * 1941 (10.116 E. V.), iunie: mareșalul Ion Antonescu eliberează teritoriile dacoromânești ocupate de U. R. S. S. / Imperiul Ruso-Sovietic și le reintegrează României (sub numele istoric străvechi de provincia Basarabia).
- * 1944 (10.119 E. V.), septembrie, 12: la Moscova, este semnată *Convenția de Armistițiu dintre Guvernul României și Guvernele Națiunilor Unite*, con-sfințind ieșirea României din războiul antisovietic și întoarcerea armelor împotriva Germaniei lui Hitler.
- * 1944 (10.119 E. V.): trupele sovietice ocupă Basarabia, cea mai mare parte devenind Republica Socialistă

Sovietică Moldovenească, din cadrul Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste; restul teritoriilor e atribuit Ucrainei.

* 1947 (10.122 E. V.), 30 decembrie: *România* se proclamă *Republică*.

* 1947 (10.122 E. V.), 30 decembrie – 1965 (10.140 E. V.), 20 august: *Republica Populară Română*.

* 1948 (10.123 E. V.) – 1952 (10.127 E. V.): Constantin I. Parhon este președinte (al Prezidiului) Republicii Populare Române.

* 1952 (10.127 E. V.) – 1958 (10.133 E. V.): Petru Groza este președinte (al Prezidiului Marii Adunări Naționale) Republicii Populare Române.

* 1958 (10.133 E. V.) – 1961 (10.136 E. V.): Ion Gheorghe Maurer este președinte (al Prezidiului Marii Adunări Naționale) Republicii Populare Române.

* 1961 (10.136 E. V.) – 1965 (10.140 E. V.): Gheorghe Gheorghiu-Dej este președinte (al Consiliului de Stat) Republicii Populare Române.

* 1965 (10.140 E. V.), 21 august – 1989 (10.164 E. V.), 22 decembrie: *Republica Socialistă România*.

* 1965 (10.140 E. V.) – 1967 (10.142 E. V.): Chivu Stoica este președinte (al Consiliului de Stat) Republicii Socialiste România.

* 1967 (10.142 E. V.) – 1989 (10.164 E. V.): Nicolae Ceaușescu este președinte (al Consiliului de Stat) Republicii Socialiste România.

* 1969 (10.144 E. V.), 20 iulie – și în prezent / viitor: *Era Antropocelestă*; era este “deschisă” de primii pași ai Omului pe Lună, făcuți de Neil Armstrong.

* 1989 (10.164 E. V.), 16 – 22 decembrie: declanșarea Revoluției Dacoromâne Anticomuniste / Anticeaușiste din Decembrie 1989, prin care se pune capăt “erei socialiste / comuniste” din România.

* 1989 (10.164 E. V.), 23 decembrie și în prezent: *România* (Republica României).

* 1990 – 2000 (10.165 – 10.175 E. V.): în spațiul *Daciei / Dacoromâniei lui Regalian* ființează următoarele state europene: a) state în care limba pelasgo-daco-thracă / valahă (dacoromână / română) este limba majorității locuitorilor: 1) România (23.000.000 locuitori, dintre care Dacoromâni / Români, adică Pelasgo-Daco-Thraci / Vlahi: 21.137.000; limbă oficială: *limba dacoro-mână / română*, adică *valahă*); 2) Republica Moldova (5.305.000 locuitori, din-tre care Dacoromâni / Români-moldoveni, adică Pelasgo-Daco-Thraci / Va-lahi: 3.467.000; limbă oficială: *limba română*, sub numele de *limbă moldove-nească*, și *limba rusă*; admiterea *limbii ruse* ca “a doua limbă oficială în statul Moldovei” de către Parlamentul “majoritar-comunist” al Moldovei, la 20 iulie 2001, este prelungirea unui aspect al programului stalinist de rusizare, prin-tr-o “democrație moldovenească”, evident, sub lideri ruși / rusofili, înrădă-cinați în toate structurile societății dacoromânești-moldovenești dirijate de la Chișinău, sub președinții din acest “deceniu de pseudo-independență față de Moscova”: Mircea Snegur, Petru Lucinski, Vladimir Voronin; Pelasgo-Daco-Thracii – adică Valahii / Dacoromânii-moldoveni – dintre Prut și Nistru / Don, dintre Vistula, Pripet, Podișul Podolic și Marea Getică / Neagră, Marea Azov și Caucaz, au cunoscut vitrege istorii în creuzetul populațiilor migra-toare din estul nistreano-azovian al Daciei / Dacoromâniei; dar *pierderea con-științei naționale la Dacoromânii-moldoveni* se relevă drept rezultat al politicii de deznaționalizare și de rusizare din secolele al XIX-lea și al XX-lea, în lan-țurile Imperiului Rus-[arist și Sovietic-Rus); b) țări care s-au ivit în aria Pe-lasgiei / Valahiei (Daciei / Dacoromâniei lui Regalian) și în care elementul demografic preponderent pelasgo-daco-thrac / valah (dacoromân / român) este “asimilat” / “distrus”, prin

politicile de deznaționalizare din secolul al XX-lea, peste 50Î: 1) Albania (3.200.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoro-mâni – “armâni”, “țânțari” etc.: 421.000; cf. TTRH, 46 sqq.); 2) Bulgaria (9.000.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni: 1.730.000, inclusiv “Vlahii / Dacoromânii-timoceni”; cf. TTRH, 16 sq.); 3) Bosnia-Herțegovina (4.440.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni, sau Români – “istroro-mâni”: 289.000; cf. TTRH, 83 sqq.); 4) Croația (4.700.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni: 156.000; cf. TTRH, 80 / 115 sqq.); 5) Grecia (10.300.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni – “cuțovlahi”, “megle-noromâni” etc.: 628.000); 6) Macedonia (2.305.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni – “macedoromâni”, “armâni” etc.: 553.000; cf. TTRH, 56 sqq.); 7) Muntenegru (471.000 locuitori, dintre care Dacoromâni / Vlahi – “istroro-mâni”: 63.000; cf. TTRH, 118 sqq.); 8) Serbia (7.630.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni: 2.224.000; cf. TTRH, pp. 7 – 45.); 9) Slovacia (5.530.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni – “vlahomorlaci”: 316.000); 10) Ucraina (45.600.000 locuitori, dintre care Români / Dacoromâni-moldoveni: 1.651.000 – cf. TTRH, 67 sqq.); 11) Ungaria (10.160.000 locuitori, dintre care Dacoromâni / Vlahi: 573.000 – cf. TTRH, 75 sqq.); c) situația în alte state ca-re au încorporate arii pelasgo-daco-thracice / valahice (dacoromâne): Austria (7.620.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni: 73.000 – cf. TTRH, 102 sqq.); Bielorusia / Belarus (10.200.000 locuitori, dintre care Valahi / Dacoromâni: 67.000); Cehia (10.400.000 locuitori, dintre care Valahi / Dacoromâni – “getvanci”: 127.000; cf. TTRH, 100 sq.); Elveția (6.500.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni: 102.000); Germania (81.200.000 locuitori, dintre ca-re Vlahi / Dacoromâni: 643.000); Lituania (3.200.000 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni: 69.000); Polonia (37.000.000 locuitori, dintre care Valahi / Dacoromâni: 573.000); Rusia (125.768.000 locuitori, dintre

care Dacoro-mâni / Vlahi: 1.530.000; cf. TTRH, 81); Turcia (31.391.210 locuitori, dintre care Vlahi / Dacoromâni: 236.230) etc.

* 1990, decembrie – 1996, noiembrie (10.165 – 10.171 E. V.): Ion Iliescu este președintele României.

* 1996, decembrie – 2000, noiembrie (10.175 – 10.171 E. V.): Emil Con-stantinescu este președintele României.

* 2000, decembrie 20 (10.175 E. V.) – și în prezent: Ion Iliescu este președintele României (duminică, 10 decembrie 2000, s-a derulat al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale; în “turul secund”: Corneliu Vadim Tudor și Ion Iliescu).

ETNONIMUL *PELASG* > *BELAG* / *BELAC* (*BALAC*) > *BLAC* / *VLAH* (*VALAH*)...

În etnonimul *Pelasg* – care a evoluat în contemporanul *Valah* / *Vlah*, desemnând: “cei mai vechi și cei mai înțelepți oameni albi ai pământului (Europei)” – se evidențiază, în petrecerea mileniilor, următoarea lucrare a le-gilor fonetice: oclusiva explozivă, bilabială, surdă, *p*-, din *Pelasg*, cu atestare mai întâi la Carianul Herodot, în *Istории* (I, 57, II, 50 / 52, 56, IV, 145, V, 26, VI, 136 / 140, VIII, 44 etc.), în orizontul anului 432 î. H., cunoaște “sonori-zarea” în *b*-; grupul consonantic *-sg-*, “pierzând” constrictiva / fricativa den-tală surdă (*s*), se reduce la oclusiva postpalatală sonoră, *-g-*, etnonimul înfă-țișându-se către orizontul anului 551 d. H., în semnificantul *Belag*, permițând la rostire, în perechea consonantică postpalatală, *c* / *k* – *g*, “surdizarea” so-norei, *Belac*, și – la formarea pluralului – palatalizarea: *Belagi* > *Belaghi* > *Belachi*. Prin istoricul dacoromâno-moesiano-got, Iordanes (aprox. 531 – 592), prin celebra sa lucrare din anul 551, *Getica* (69), se certifică și deri-vatul *belagin* / *belagine* < *Belag-* + suf. *-in* (pentru feminin: *belagine*) – “ceea ce este al

Belagilor”: «Nam ethicam eos erudiens barbaricos mores compes-cuit; fysicam tradens naturaliter propriis legibus vivere fecit, quas usque nunc conscriptas *belagines* nuncupant...» / «El (Deceneu) i-a învățat etica, dezvățându-i de obiceiurile lor barbare, i-a instruit în științele fizicii, făcân-du-i să trăiască după legile naturii; transcriind aceste legi, ele se păstrează până astăzi, sub numele de *belagine*...».

Înainte de orizontul anului 1199, etnonimul *Belac* deja cunoscuse sincopa lui -e- (*Blac*), ori redeschiderea-i sub influența accentuatei vocale din silaba secundă (*Balac*), “fricativizarea” / “labiodentalizarea” oclusivei inițiale (*p-* / *b-* > *v-*) și “fricativizarea” / “laringalizarea” dinspre plural a consoanei finale: *Vlac* > *Vlachi* > *Vlah*; în unele documente redactate în latina medievală mai apare și nesincopat, cu -e- > -a-: Ioan / Ioniță Asan «ilustri *Blacorum* / *Valachorum* regi (...) *Blaciae* provinciis constituti...»; din *Blac* / *Balac*, prin sufixare cu -an și apoi cu -ic / -ică, a rezultat: *Balcan* / *Balcanică*, însemnând “ceea ce este pelasgo-daco-thrac / valahic, sau dacoromânesc / românesc”.

Din *Istoriile* lui Herodot (*supra*), se relevă faptul că *Pelasgii* / *Vlahii* (*Valahii*) – adică Dacoromânii / Românii – sunt cei mai vechi locuitori ai Europei, de dinaintea Elenilor / Grecilor, că sunt Thracii Peninsulei Balcanice, Italice etc.

Toponimul *Pelasgia* > *Belachia* / *Blachia* (în documentele evmezice: *La Grande Blaquie* – *Blachia Mare*; la cronicarul Imperiului Latin, Geoffroy de Villehardouin, în *De la conquête de Constantinople*: «*Blachie la Grant*» – *apud* XIRD, II, 302) > *Valahia* înseamnă țara *Pelasgilor* > *Belagilor* / *Belachilor* > *Valahilor* / *Vlahilor*, adică țara *Dacoromânilor* / *Românilor*, cea mai veche țară a Europei, întinsă de la Alpi la Don și Marea Getică / Neagră, și de dincolo de Carpații Nordici până la Marea Mediterană (Marea Thracică / Egee).

Toponimul Peninsula Balcanică își lămurește semnificatul dintâi în “peninsula Pelasgo-Daco-Thracilor / Valahilor, adică a Dacoromânilor / Românilor”; oronimul Munții Balcani, desemnează, firește, “munții Pelasgo-Daco-Thracilor / Valahilor, adică ai Dacoromânilor / Românilor”³.

OCHIUL MAGIC-TOTEMIC AL ÎNTÂMPINĂRII LUMII ȘI OCHIUL REVOLUȚIEI ȘTIINȚIFICO-TEHNICE

Lumea arctică – sau lumea Cercului Polar de Nord – ilustrează – chiar și la sfârșitul secolului al XX-lea – un mirific orizont al cunoașterii mitice / magic-totemice, o arie spirituală / culturală (civilizatorie) laterală / izolată a planetei. În ciuda expansiunii “omului industrial / post-industrial” din secolul al XX-lea, în căutare de petrol, de aur, de diamante etc., acest orizont arctic s-a păstrat aproape nealterat, într-un ținut urieșesc, măsurând peste zece milioane de kilometri pătrați de uscat, la care se adaugă – “încă o dată și jumătate” – oceanica porțiune acoperită de banchize. În acest spațiu, “populat” de Laponi, de Eschimoși, de Aleuți, de Amerindieni ș. a., tempera-turile scăzute mai toată vremea, nu rareori sub “minus patruzeci-cincizeci de grade”, ca în glaciari, permit o vegetație săracă, de tundră, cu licheni și mușchi, cu puține graminee, cu arbuști etc. Fauna se evidențiază prin “bo-găție” de urși polari, de foci, de morse, de vulpi, de caribi lăptoși (specie de ren). Așadar, a vâna, a pescui reprezintă acțiunile fundamentale, vitale, ale omului arctic, polarizându-i cosmosul cel de toate zilele. La Cercul Polar de Nord, s-a păstrat, se mai păstrează încă o lume arhaică, a vânătorilor și pes-carilor, cu arcuri – și cu o “rezervă” de corzi la arcuri –, cu săgeți, cu lănci, ori sulițe / țăpi, ca înainte de zorii istoriei și ca în zorii istoriei. În lumea arc-tică, mitul “mai este încă viu”, desemnând întotdeauna “o istorie sacră” de-

spre originile unui lucru, fenomen etc. și înfățișând “modele pentru compor-tarea omenească”, iar prin acestea, conferind “existenței semnificație și va-loare”; și «a înțelege structura și funcția miturilor în societățile tradiționale despre care este vorba nu înseamnă numai a elucida o etapă din istoria gân-dirii omenești, înseamnă deopotrivă a înțelege mai bine o categorie de con-temporani de-ai noștri» (EAM, 2). Omul arhaic a trăit (trăiește) într-un singur orizont: cel al cunoașterii mitice / magic-totemice (“religioase”). Omul modern (chiar și din “al treilea val” semnalat de A. Toffler) trăiește în câmpul de inducție spirituală generat de două orizonturi ale cunoașterii: *orizontul cu-noașterii metaforice* – derivat, “sublimat”, din *cunoașterea mitică / magic-to-temică, prin “utopizare” și “ucronizare”,* ceea ce antrenează orizontul miste-rului, relevat de L. Blaga – și *orizontul cunoașterii științifico-tehnice* – nucleu primului orizont, dinamic, dar fără a coincide cu cel al cunoașterii metaforice în vreun timp, fiind permanent “în urma” acestuia, ca nucleu, evident, topic și temporal. Omul modern devine tot mai mult *homo creator*. Omul arhaic în-tâmpină lumea cu un ochi magic-totemic, cu teama de a nu se face simțit, de a nu irita zeii “reali”, spiritele – “bune”, ori “rele” – din lucruri, din natura în-conjurătoare, teama / frica armonizându-l în făptuirile naturii. Omul modern, pe măsură ce devine *homo creator*, temându-se tot mai puțin (până la “teamă de gradul zero”), dobândește putere prin libertate și știință / tehnică, încearcă a supune natura – și parțial o și supune –, “ajutând-o” în creația ei. *Homo creator* (ca “foetus al Mumei-Pământ și al Cerului Înstelat”, deci “înrudit” cu cele eterne, cu nemurirea) cunoaște autocreația-i spre a fi direct-proportional cu idealul său, deoarece semnifică numai cât opera creată. Vârsta cunoașterii mitice este multimilenară. Vârsta cunoașterii științifice – ca “revoluție în na-tură” – este aproape seculară. Sub pecetea cunoașterii mitice / magic-tote-mice stă și folclorul literar al

Eschimoșilor alascani. Pentru omul modern, sintagme ca: *Șarpele-Curcubeu*, *Lebăda Roșie* etc., ce apar frecvent în creațiile literare ale Eschimoșilor, evident, sunt “superbe metafore / simboluri”. Pentru Eschimoș, asemenea sintagme, din sfera “realismului” magic-totemic, desemnează “ființe adevărate”, care îi pot înrăuri soarta, benefic sau malefic, în funcție de “raporturile” stabilite cu acestea. Astfel de credințe au persistat la majoritatea popoarelor, până în secolul al XX-lea, constituind *perimetrul sacrului*. Prin revoluția științifico-tehnică, perimetrul sacrului a fost dinamitat, nucleul lui a fost “dispersat”; “părțile” *întregului sacru* s-au conservat în ariile laterale / izolate. La arhaicii vorbitori ai limbii pelasgo-daco-thrace / valahe (dacoromâne / române), de pildă, sintagme ca: *Gură de Rai*, *Spuma Laptelui* / *Sora Soarelui* etc. țineau de sfera sacrului, desemnând: peștera / andreonul lui Salumasua / Salmoș-Zalmas-Zalmoxis (“omul Soarelui-Moș / Tatălui-Cer, Dumnezeul Cogaionului, pe pământ”) și, respectiv, Luna, “mireasa” So-lului (epopt în Zalmoxianism) la nuntirea dintâi – nunta cu “Absoluta Cu-noaștere”. Pentru urmașii de astăzi ai Pelasgo-Daco-Thracilor / Valahilor, adică pentru Dacoromâni / Români, astfel de sintagme sunt (din perimetrul profanului, al neinițiatului în Zalmoxianism) tot “superbe metafore / simbo-luri”.

Cântecul despre caribul lățos – «Ce minunată-i priveliștea / cu un caribu de iarnă, lățos, / în drum către matca pădurii, / în vreme ce turma ur-mează / linia de reflux a mării, făcând țărnuț să uruie / sub viscolul co-pitelor...! / Ce minuantă-i priveliștea / în vremea migrației...!» –, consemnat în 1972, de James Houston, la Eschimoșii din Alaska, între *Cântece ale oa-menilor visării* (v. HSongs,6), este o rugă “veritabilă” a vânătorului “arhaic” din Alaska secolului al XX-lea, prin care își atrage mai întâi bunăvoința na-turii, a minunatei priveliști numai cu un caribu lățos, unul, nu mai mulți, ră-tăcit de turmă, spre a fi prins mai ușor, doar

de unul având nevoie pentru hrană în acea perioadă; căci legile nescrise ale triburilor alaskane relevă prietenia dintre om și animale, păsări, arbori etc. și nu este voie să sacrifice decât pentru hrana zilnică, numai cu îngăduința naturii, a animalului, a păsării etc., care “se lasă prinse” pentru hrana omului – ele fiind “nemuritoare”; cine nu respectă legea este aspru sancționat de trib, ca în *Legenda lui Twu-Yaletsu*, odraslă de *toyon-toion / tookook-tukuk*, adică de *Căpetenie* (a Tribului Chil-kat), care, prin hotărârea tatălui și a tribului, a fost dat morții, a fost părăsit în pustiul de gheață, pentru vânarea fără noimă a animalelor și păsărilor, din plăcerea de a ucide, și pentru că astfel nu făcea cinste neamului (cf. NAI, 138). *Cântecul despre reîntoarcerea Soarelui* (HSongs, 17) – «E multă bucurie / când simți lumina intrând / în oasele lumii; / e multă bucurie / când în-tâmpini Soarele reîntors / pe cerul de vară, / lăsându-ți ochii în urmele lui înrăzărite.» – este pentru Alaskan o rugă a bucuriei întâmpinării Bunei Lu-mini, antrenând mitemul descătușării Soarelui și Lunii, din valea duhurilor rele, *Katchinas*, de către Coyot și Corb, ca în legenda *Cine a adus Soarele pe pământ* (cf. NAI, 129). *Povestea despre puterea Cuvântului la începuturi* – «În vremuri adânci, / când viețuiau în frăție necuvântătoarele și cuvântătoarele, / după vrere-i, orice ins / putea deveni un animal; / totodată, orice dobi-toc / se putea preface în om... / Uneori, necuvântătoarele erau / când oameni, / când animale, / fără a se întrezări vreo deosebire la fire... / Toate viețui-toarele-aveau o unică limbă... / În acele vremuri adânci, / Cuvântul avea neasemuite, magice puteri; / în acele vremuri adânci, / mintea avea misterioase forțe... / Un cuvânt aruncat la-n tâmplare / ciudate urmări putea să aibă – / dintr-o dată, devenea viu, se-ntrupa, / după vrerea rostitorului; / și tot ce aveai de făcut / era să rostești Cuvântul... / Dar să lămurească asta, / în acele vremuri adânci, / nu putea nimeni. / Așa era...» (Shak, 33) –, poveste “tăl-măcită” în

1972 de Jerome Rothenberg, din oralo-textele alaskane adunate sub titlul sugestiv: *Shaking the Pumpkin / Zgâlțând dovleacul (tiuga)*, grăiește despre armonia metamorfozelor în Marele Întreg Sacru, al Începuturilor, prin puterea rostirii Cuvântului.

Mitul Cuvântului primordial, al Unicei Limbi a Începuturilor, planetar în arhăitate, ca și în spațiul pelasgo-daco-thracic / valahic (dacoromânesc / românesc), ca și în spațiul sumerian, ebraic etc., îndeosebi, ca în *Biblie* («Evanghelia după Ioan» – «La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dum-nezeu și Dumnezeu era Cuvântul» – Bibl, 1197), unde se mai înrăzăresc fragmente, s-a conservat aproape integral într-o arie spirituală laterală / izolată a planetei, la Eschimoșii alaskani. *Semnificantul*, în funcție de «închi-puirea» rostitorului (și închipuirea lucrului – ne relevă William James – face respectivul lucru imaginat în timpul T-1 să fie ceva mai mult în «realitatea» timpului T-2, adică respectivul lucru închipuit «este mai mult decât înainte de a fi imaginat» – DCEH, 205), devine *semnificat* – și această «realitate» din orizontul cunoașterii metaforice nu poate servi decât în chip benefic lui *homo creator*.

O eră nouă – cea a lui *homo creator*, pe care am numit-o *era antro-pocelestă* – și-a arătat pragul între 12 aprilie 1961 (când Iuri Gagarin, pe nava *Vostok*, face zborul cosmic inaugural) și 20 iulie 1969 (când Neil Armstrong, la ora 21, 56', a pășit pe solul Lunii, în Marea Liniștii, urmat de Edwin Aldrin, din echipajul *Apollo-11*), rămânând tot sub puterea / magia Cuvântului de la Începuturi.

ARHETIPAL ȘI INTERFERENȚIAL

În funcție de un calendar heliotermic / precesional, perioadele de glaciație alternează cu perioadele calde. Intervalele – potrivit unor calcule inter-disciplinare (cf. DNTr, 42) – ar fi de câte 13 milenii. În era glaciară, problema fundamentală a omului este aceea de a

supraviețui în regimul peșterii. Cu “bagajul cultural” al peșterii, omul – de fiecare dată – intră în era caldă, ca și în holocenul “prezent”, desfășurându-și forțele “creatoare” / “culturale”. Cam în același timp, de-a lungul fluviilor fundamentale ale planetei, între / dinspre deltă și munte, iau ființă civilizațiile arhetipale: pe Dunăre, *civilizația pelasgă (pelasgo-daco-thracă / valahă, sau dacoromână / română)*, pe Tigru și Eufrat – *civilizația sumero / asiro-babiloniană* etc. Un flux-reflux demografic – și, bineînțeles, cultural – antrenează între *matcă* și *munte* marele câmp civili-zatoriu, care, în câteva milenii, își conturează acea pecete stilistică inconfundabilă, deși, în temei, civilizațiile arhetipale au un “numitor comun” derivat din aceleași probleme ale omului arhaic de pretutindeni. Dezvoltarea civiliza-țiilor arhetipale într-o direcție originală este determinată de condițiile geo-cli-materice, de bogățiile solului / subsolului, de complexul semantic-sincretic “informațional” etc.; “informația” este acumulată și transmisă prin “memoria colectivă”, prin memoria semnelor (adică prin scriere, dacă este “admisă de religie” și în sfera profanului). Civilizațiile arhetipale se dezvoltă mai repede, ori mai încet, în funcție de cataclismele naturale: cutremure, vulcani, potoape etc. – “imediat” după glaciațiune, acestea fiind frecvente (“cataclisme omu-lui” – “migrațiile”, războaiele – își fac apariția cu un mileniu-două mai târziu). Elementul demografic este decisiv în faza de apogeu a civilizației arheti-pale, antrenând – de la periferie – “roirile”, “expansiunea”, “fluxul cultural / civilizatoriu” și permițând “contactul de cumpănă” dintre două sau mai multe civilizații; este momentul “oglindirii” (deformate, bineînțeles) între civilizații (“vetre”) și al pregătirii așa-ziselor prime valuri de populații “migratoare” ca valuri de “reflux cultural / civilizatoriu”. Locul de întâlnire, de “contact”, de interferență dintre valurile “concentrice” ale civilizațiilor arhetipale (întotdeauna, mai vitregit de natură,

arid, în comparație cu pământurile scăldate de fluviile fundamentale ale planetei, “loc” situat între “arii laterale” ale civilizațiilor arhetipale) permite nașterea unei noi civilizații, o civilizație-hibrid, sau ci-vilizația interferențială (mai “activă”, apoi mai “puternică” decât oricare dintre civilizațiile arhetipale, pentru că este mai “nouă”, mai “tânără”); civilizațiile interferențiale impun noi structuri / raporturi, o nouă dinamică a spiritului ci-vilizatoriu ancorat în schimbul de valori, chiar dacă producția de valori pare a trece în plan secund. O astfel de civilizație interferențială este cea helladică / greacă, ivită într-o arie laterală a spațiului pelasgo-daco-thrac, spațiu cu con-stantele arhetipale ale mătcii Dunării și ale sacrului munte Cogaion; o dată cu “moștenirea” pelasgo-daco-thracică de “arie laterală”, civilizația helladică “a preluat” și elemente ale civilizației egiptene, și elemente ale civilizației sume-ro-babiloniene. Într-o altă arie laterală a civilizației pelasgo-daco-thrace, de data aceasta, în aria sud-vestică, a apărut civilizația interferențială romană. La ora actuală, planeta se află la apogeul interferențialității, pregătitor al unui “nou tip de civilizație”, care ar putea fi de “flux-reflux antropocelst”.

RELIGII ALE EURO- PELASGIEI, ALE DACIEI / DACOROMÂNIEI

1

*Din paleolitic / neolitic, prin Zalmoxianism,
până în Creștinismul Cosmic al Valahilor
(Dacoromânilor)*

În paleolitic, o dată cu *homo sapiens* autoproiectându-se ca *ființă cosmică*, între *viață și moarte*, între *rău și bine*, între *Pământ și Cer*, între *etern și efemer*, și-a făcut apariția și complexul de credințe / idei religioase, mai exact spus, *religia* – formă *sacră* a conștiinței, vectorizată în “absolut”, în “perfectiune”, în “puritate”, în “demiurgic” etc., *reflectare mai mult ori mai puțin “veridică”, dar sfântă, a realității de toate zilele, în căutarea / aflarea adevărilor fundamentale, a esenței umane în timp, în spațiu.*

Și *istoria religiilor* ca știință despre avatarurile spiritului în plan dia-cronic, cu incontestabilă oglindire în întemeierile civilizației / culturale, nu poate face abstracție de complexul credințelor / ideilor religioase din paleolitic, în ciuda faptului că «omul preistoric nu ne-a lăsat decât mesaje trunchiate» (GRP, 3).

HOMO SAPIENS NEANDERTHALENSIS DE BOROȘTENI-ROMÂNIA (80.000 Î. H.) ȘI CREDINȚELE LUI RELIGIOASE PERPETUATE PRIN OMUL DE CRO-MAGNON, PRIN EUROPELASGI, LA PELASGII / VALAHII, SAU DACOROMÂNII DE AZI

Denumit astfel după localitatea de lângă Düsseldorf, unde au fost descoperite osemintele acestui tip uman, omului de Neanderthal (*Homo sapiens neanderthalensis*) i se atribuie *cultura Musteriană*. Neanderthalianul este îndeosebi omul paleoliticului mijlociu, al ultimului interglaciuar (120.000 – 80.000 î. H.), descoperitor al focului, bucurându-se de “un climat temperat”, cu bun peisaj forestier, cu faună «în care nu lipseau elefantul antic, rinocerul de tip

Merck, hipopotamul, calul, bizonul, cerbul etc.» (CMar, 11). Capacitatea craniană îi este aproximată la 1.450 cm³. Înălțimea bărbaților era în medie de 1,65 m și a femeilor – de 1,55 m. La omul de Neanderthal se atestă «relații sociale și de comunicare conceptuală, orală sau simbolică», «un limbaj elaborat» (*ibid.*, 12). Neanderthalienii, numiți și paleantropi, «au perfecționat practica vânătorii, ajungându-se la o strânsă cooperare a întregului colectiv»; își amenajau locuințele în peșteri / grote, «uneori destul de încăpătoare (90 de metri pătrați), în mijlocul cărora se aprindea focul, protejat de plăci de piatră; se admite că paleantropii au descoperit modul de producere a focului (prin frecare sau prin scăpărare); de la ei ne este cunoscută, pentru prima dată, practica înmormântării; psihicul lor dezvoltat este dovedit de prelucrarea abilă a pietrii.» (PPer, 219).

Între orizonturile anilor 35.000 și 25.000 î. H., neanderthalienii au în-trat într-o “umană competiție a calităților” cu “semenii noi”, cro-magnonienii, rodul conviețuirii lor, al “hibridării” acestora, al “antrenării” într-o firească e-voluție genetică, oglindindu-se prin milenii până în prezent în capacitatea, în performanțele Euro-Pelasgului ivit dincoace de respectivul segment temporal.

În sfera de “credințe / idei religioase” a omului de Neanderthal se re-levă *cultul osemintelor, cultul craniului, utilizarea ocrului roșu în practicile funerare* – colorantul “preparat” în peștera-sanctuar fiind asimilat (magic-homoeopatic) sângelui și suflului vital, ceea ce înseamnă în primul rând *credință într-o “re-înviere” / “reîntoarcere”, credință transmisă și urmașilor.*

Credința în ocrul roșu, “preparat în mod special” spre a conferi “pro-tecție” / “putere”, “vigoare” / “rezistență”, “suflu vital” / “suflet”, “calea buneii reveniri” / “reînvieri” etc., la neanderthalianul din perimetrul Daciei / Dacoro-mâniei, îndeosebi, este atestată din orizontul anului 80.000 î. H. al

peșterii Cioara-Boroșteni (România). Neanderthalienii din bazinul carpato-dunărean, din nordul și din vestul Mării Getice / Negre (v. *Harta...* / fig. 2), mai exact spus, din aria contemporanei provincii a Olteniei din România, descendenți din *Australanthropus olteniensis* («2.000.000 și 1.750.000 î. H.»¹, descoperit la Valea lui Grăunceanu-Bugiulești, nu departe de Boroșteni), la care existau ritualitatea îngropării morților, preocupări sincretic-estetice și magic-homeo-patice de “vopsire” a corpului, a pereților peșterii, a “utilajelor” (sulițe, săgeți, topoare etc.), foloseau ocrul roșu (ori de diferite alte nuanțe), desigur, într-o tradiție “contemporană” cu cea din celebre stațiuni ale Eurasiei – Le Mous-tier, Chapell-aux-Saints (Franța) etc. Dar spre deosebire de toate celelate stațiuni, în peștera Cioara-Boroșteni din România, s-au păstrat “blidele” / “cavi-tățile” de piatră (fig. 20) rezultate din ruperea stalagmitelor și din scobirea acestora (fig. 21) până la obținerea “capacității” vasului de care era nevoie spre a prepara / ține sacrul colorant roșu. Din păcate, ceremonialul preparării ocrului roșu la Cioara-Boroșteni, dintre orizonturile anilor 80.000 și 50.000, rămâne partea “trunchiată” a mesajelor neanderthalianului de Oltenia, în zona cenzurată de scurgerea zecilor de milenii.

Cercetătorii au analizat ocrul din peștera Cioara-Boroșteni, utilizând și metoda *carbon-paisprezece* (C-14) de datare, ori alte metode fizico-chimice; deocamdată, cele șase “blide” / “recipiente” descoperite în straturile de ocr

Fig. 20. “Blide” de piatră folosite la prepararea ocrului,
în peștera Cioara-Boroșteni,
din Gorj-România, din orizontul anului 80.000 î. H.

de la Cioara-Boroșteni se constituie în primele mărturii arheologice ale foloșirii ocrului “preparat” în practicile magic-homeopatice, funerare etc.

Fig. 21. Două stalagmite din peștera Cioara-Boroșteni, în care au fost scobite “blide” de piatră pentru prepararea miraculosului ocru roșu, în orizontul anului 80.000 î. H.

“Industria” ocrului roșu de la Cioara-Boroșteni (România), alături de “bucățile” / “grămezile” de ocru de la Olduway (Tanzania), de la Terra Amata și Tautavel (Franța) etc., ilustrează o impresionantă “tradiție” a “sacului preparat sângerieu-argilos”, în practicile funerare, dintre orizonturile prim-sapiențial-religioase ale anilor 500.000 și 80.000 î. H., desfășurându-se și peste mezolitic / neolitic, la Europelasgi, până la Pelasgii (Daco-Thracii) / Valahii (Dacoromânii) de azi. “Bogatul inventar” al scheletelor în “pat de ocru roșu” descoperite de arheologi, îndeosebi, în România, evidențiază permanența ideilor / credințelor religioase legate de “suflu vital”, de “reînviere”; din mileniiile VIII – VI, se atestă prin *cultura Schela Cladovei* (România): «Scheletele descoperite în așezările Schela Cladovei și Icoana se aflau în gropi dreptunghiulare săpate chiar în cuprinsul locuințelor, în jurul vetrelor interioare, unele dintre aceste morminte fiind duble. O parte din schelete erau în poziție chir-cită (*Hocker*), iar altele depuse pe spate cu brațele întinse în lungul corpului sau cu mâinile așezate pe abdomen sau pe piept. *Pe unele schelete s-au păs-trat și urme de ocru roșu*, iar câteva aveau și inventar funerar (vârfuri de lance de silex și un obiect făcut dintr-un colț de mistreț).» (DVDac, 20; s. n.); scheletele sunt de tip Cro-Magnon, din neoliticul timpuriu; dintre orizonturile anilor 7000 / 6500 î. H. – 4600 î. H. (cf. GCiv, 262), *culturile Gura*

Baciului – Cârcea și Criș (România) certifică statornica, miraculoasa, credință în ocrul roșu: «Pe baza descoperirilor de până acum, purtătorii celor două culturi ale neoliticului timpuriu – Gura Baciului-Cârcea și Starcevo-Criș – își îngropau morții în cuprinsul așezărilor, uneori chiar sub locuințe (în special copiii). Fundul gropilor era câteodată acoperit cu pietre, cioburi și oase, mortul fiind așezat pe o parte, în poziție chircită (*Hocker*). Alteori, picioarele mortului erau legate înainte de înmormântare, sau mortul întreg era acoperit cu cioburi. *Nu lipseau din morminte* nici ofrande funerare – vase, oase (deci carne), unelte sau *ocru roșu*.» (DVDac, 48; s. n.). Dintre orizonturile culturale ale anilor 4600 și 2000 î. H., credința în ocrul roșu este atestată de culturile: *Boian-Gu-melnița, Hamangia, Cernavodă, Cucuteni* etc.: «În cursul ultimelor două faze ale culturii Boian (România) – din neoliticul dezvoltat – morții erau îngropați în necropole situate lângă așezări, sau chiar în așezări, printre locuințe, copiii fiind îngropați uneori chiar sub locuințe, în poziție chircită mai mult sau mai puțin accentuată; ofrandele funerare nu erau prea numeroase (vase, topoare de piatră, perle de scoici etc.), iar câteodată *se presăra pe craniul scheletelor un strat fin de ocru*.» (DVDac, 49; s. n.). Această practică a presărării ocrului roșu pe craniul mortului indică – pentru orizontului anului 4500 î. H. – faptul că Pelasgii (Daco-Thracii) / Valahii din bazinul Dunării considerau *capul* (fiind vorba despre un complex, multimilenar *cult al craniului* etc.) *drept sediu al sufletului*. Neoliticele necropole de înhumatie de la Iclod (*grupul cultural Iclod*) – din nordul provinciei Ardeal / Transilvania a României – confirmă arheologic aceeași multimilenară credință în ocrul roșu: «Mormintele conțineau un bogat inventar funerar, în special ceramică pictată uneori cu o substanță bituminoasă sau cu benzi incizate amintind de acelea ale aspectului Turdaș (*cultura Vincea-Turdaș*). Nu lipsesc însă nici topoarele de piatră șlefuită și

diferite obiecte de os (spatule, sule), în unele dintre vase găsimu-se și câte *un bulgăre de ocră*.» (DVDac, 49; s. n.). Înainte de epoca bronzului, *înhumarea* persistă; din cele 200 de morminte din marea necropolă de la Bră-ilița, «50 aparțineau purtătorilor culturii Foltești și conțineau *schelete chircite, presărate cu pulbere de ocră sau având lângă ele bulgărași de ocră roșu*»; în morminte erau și foițe de aramă (DVDac, 56); scheletele culturii Horodiștea indică înălțimea de 1,70 m pentru bărbați și 1,5 m pentru femei (cf. DVDac, 59).

Cultul Soarelui trecând în “panoul central” de credințe / idei religioase, în perioada de tranziție de la neolitic la epoca bronzului, a atras după sine și apariția primelor morminte de incinerare (cf. DVDac, 47). Mormintele tumulare – aparținând marilor căpetenii din Pelasgo-Daco-Thracia – “conser-vă” credința arhaică, euro-pelasgică, în ocrul roșu: «Marea majoritate a acestor movile funerare au fost ridicate deasupra unor morminte de înhumare, unele de tipul cu gropile acoperite cu bârne (tip numit *yamna*) și, mai rar, de tipul numit cu *catacombe* (groapa având și o nișă laterală, în care erau depuse cadavrele); în multe cazuri tumulii au fost folosiți și pentru alte înmormântări, fie ale aceluiași triburi, fie ale altora. În toate mormintele tumulare din perioada de tranziție *morții erau depuși în poziție chircită, fie pe spate, cu genunchii ridicați în sus, fie pe o parte, și presărați cu ocră sau având sub ei un lințoliu de ocră, fie lângă ei bulgări de ocră*.» (DVDac, 56; s. n.). Ritul funerar-incinerator a fost impus de *Pelasgo-Daco-Thracii culturii Coțofeni* (3515 – 2860 î. H. / cf. GCiv, 230), majoritatea specialiștilor fiind de acord că în această perioadă s-a trecut în Dacia Nord-Dunăreană «la un cult uranian, al Soarelui» (DVDac, 57). Resturile incinerate erau depuse în vase / urne din lut ars, sau pictate în roșu și alb / negru; desigur, locul și rolul *ocrului roșu* în ritualul funerar-incinerator a fost luat de culoarea roșie a urnei arse, ori de

pictura în roșu de pe aceasta; interesant este și faptul că urnele erau prevăzute și cu orificii pentru ieșirea / revenirea și înălțarea sufletului la cer (la Tatăl-Cer / Soarele-Moș, sau Samasua / Samoș, Dumnezeuul Cogaionului).

Trecând de la *Zalmoxianism* la *Creștinism*, Pelasgo-Daco-Thracii / Valahii – adică Dacoromânii / Românii – au revenit la arhaicul ritual funerar de înhumatie, rolul ocrului roșu fiind preluat de vopsea de un roșu-vișiniu a coșciugelor; în afară de vopsirea sicriilor în roșu-vișiniu, la Dacoromânii secolului al XX-lea, după cum sublinia Romulus Vulcănescu, s-a păstrat și *neolitică tradiție a tăierii «ferestrelor sufletului», a «unor orificii*, cu anumite rosturi rituale, în *lada sicriului*»; «ca element de continuitate în mitologia morții, prin ritul *ferestrei sufletului* înțelegem, încă din neolitic, o spărtură în pântecul vasului funerar în care se puneau cenușa cu oasele calcinate după incinerarea mortului»; din neolitic s-a transmis la Pelasgo-Daco-Thraci / Va-lahi (Dacoromâni) «credința și obiceiul perforării unui orificiu în cutia cu oseminte», în coșciug, ca “mortul” «să poată comunica în timpul consacrat bocirii și după aceea cu comunitatea lui familială sau satească»; «ritul “feres-trei sufletului” s-a menținut de-a lungul versantului exterior al Carpaților Ră-săriteni și Meridionali până în secolul al XX-lea; la “fereastra sufletului”, în timpul priveghiului nocturn pâlpaia o lumânare și se bocea; “bocetul la fe-reastră” (se înțelege: la “fereastra sufletului”, nu *Zorile* care se boceau la fe-reastră casei), în versuri, era de o sensibilitate poetică inegalată în alte pro-duse ale genului funerar; bocetul la *fereastra sufletului* semnifica totodată și o transsimbolizare poetică a *strigării la urechea mortului*, pe nume, în șoaptă, te trei ori, de trei ori normal și de trei ori violent, pentru a-l readuce la viață din eventuala letargie în care ar fi fost prăbușit de daimonii malefici ai morții; în acest caz “fereastra sufletului” reprezintă mai departe transfigurarea

plastică, în corpul sicriului, totodată a *urechii* și a *ochiului* mortului; (...) *ferestrele sufletului* erau de fapt două *orificii laterale*, în lada sicriului, făcute în dreptul capului, în formă de *triunghi* (pentru bărbat: Δ ; pentru femei: ∇), în anumite zone în formă de *cerc* $\bigcirc$ sau de *pătrat* $\square$, uneori paralele și în formă de cruce; *orificiile* acestea rămâneau deschise tot timpul priveghiului și inclusiv la îngropare, când se acoperea sicriul cu pământ; (...) până la începutul seco-lului al XX-lea înmormântarea cu sicriu cu ferestre ale sufletului a fost răs-pândită în întreaga depresiune *intra-* și *extracarpatică* din nordul țării până la sud-vest la Dunăre, la Drobeta Turnu Severin; confecționarea ferestrei sufletului coboară în timp de la sicrie la *vasele funerare* de pe teritoriul Daciei an-teromane, care aveau pe partea superioară a pântecelui o ciobitură pentru a se alcătui un orificiu prin care *sufletul* rămășițelor celui din vasul funerar să poa-tă intra și ieși după voie după înhumare; deci fereastra sufletului e o practică și un rit preistoric, la populația autohtonă din Dacia...» (VMR, 189 sq.).

PEȘTERA – “CENTRU” ȘI “COMPLEX LABORATOR” AL EURO-PELASGIEI

“La început a fost... *peștera*”. Și Euro-Pelasgul peșterilor din *aurigna-cian*, cu un “utilaj” divers din os, cu veșminte (“un fel de bonete”), cu locu-ințe – sub forma “unor corturi circulare”, ca în Peștera Renului de la Arcy-sur-Cure (din Franța), ori a unor “cabane rectangulare”, ca în peștera Morin (din Spania), sau ovale, ca la Tydava, în Dacia / Dacoromânia (azi, Tibava, în Slovacia), ori cu fosă, ca în Barca-Moravia și în zona Ceahlăului (România), a dovedit o «gândire simbolică», manifestări “artistice” în forme principale – «gravură, pictură și chiar sculptură» (CMar, 13) –, într-o imensă unitate cul-tural-religioasă, Euro-Pelasgia (v. *Harta* / fig. 4), de la Atlantic la Marea

Getică / Neagră, la Marea Massagetă / Azov și la Tanaya (Tanais) / Don, relevată tot mai pregnant de cercetătorii ultimelor decenii (speologi, arheologi, preistoricieni ș. a.).

Până dincoace de «oscilația climatică Alleröd» și de ultimul episod de răcire Dryas, ori până dincoace de intrarea în holocen, către anul 8000 an-te-Hristos, problemele fundamentale, “sacre”, ale Euro-Pelasgului peșterilor / cavernelor, bipolarizate de *viață* și *moarte*, se relevă în apărarea / asigurarea și în perpetuarea speciei umane, în procurarea hranei, a “utilajelor” (din piatră cioplită, din os, din lemn) etc. Orice act al Euro-Pelasgului este ancorat în *sfera sacralului*. În glaciari, ca și mai târziu, în holocen (peste neolitic), *peștera* este considerată drept «pântec sfânt al Mumei-Pământ». Ca sacru aliat al Euro-Pelasgului, *peștera*, cu spiritul ei benefic – probat în zeci de milenii –, începe să devină tot mai mult *Gură de Rai*. Oferind “cea mai mare siguranță vieții”, fie în fața cataclismelor, a intemperiilor de tot soiul, fie în fața fiarelor, a duhurilor malefice ș. a., *peștera* îl determină pe Euro-Pelasgul din paleoliticul superior, din mezolitic etc., “să se înrădăcineze”, să se lege tot mai mult de perimetrul “benefic”, “sacru” al acesteia. “Comunitatea” peșterii își procură hrana – într-o “primă vârstă” a existenței sale – din vânat / pescuit și din culesul fructelor, “dăruite” de Muma-Pământ. În momentul în care vânatul și fructele din perimetrul sacru al peșterii se împuținează, Euro-Pelasgul constată interdependența *pământ-cer*: Muma-Pământ “nu poate exista” fără Ta-tăl-Cer; *prin ploi, Tatăl-Cer fecundează / fertilizează Muma-Pământ*, determinând germinarea, rodirea etc.; iar explozia florală atrage și pe cea faunistică; altfel spus, se convinge că perechea primordială, *Tatăl-Cer și Muma-Pământ*, are un rol fundamental în “dăruirea” / procurarea hranei etc. Perimetrul de vânat / cules, jur-împrejurul peșterii deci, pe un anumit segment temporal, își modifică “resursele”,

mergându-se până la epuizarea acestora. Înmulțirea membrilor comunității din peșteră solicită totodată mai multă hrană – și “că-ile” procurării acesteia trebuie “neapărat” găsite. Fiecare “act” uman benefic (ori malefic) se revelează într-o “putere” deifică “bună” (ori “rea”). În cadrul comunității vânător-pescar-culegătorului se impune tot mai mult categoria indivizilor “specializați”, a “inovatorilor-magicieni”, în obținerea armelor / uneltelor de mai mare “eficiență”. Aceste arme / unelte, epuizarea resurselor de hrană (obținută până la un moment dat prin vânat / pescuit și cules) din perimetrul peșterii, ori “îmblânzirea” climaterică etc. îl determină pe Euro-Pelasg să iasă din peșteră, să se îndepărteze tot mai mult de aceasta, lărgindu-i și îmbogățindu-i “orizontul sacru”. În perimetrul de sub *noul orizont al peșterii*, Euro-Pelasgul cercetează atent, încearcă și reușește a domestici animale, observă rolul semințelor, cultivă pământul, își face nou adăpost (“sălaș” / “locuință”), sub cerul liber, de data aceasta, dar la distanță nu prea mare de peșteră, aceasta continuând să rămână locul sacru, *Gura de Rai*, cu sanctuarul “din strămoși”. Euro-Pelasgul se simte obligat să păstreze legături pe-riodice cu peștera sacră. Grupele de inițiați într-ale vânat-pescuitului, într-ale producerii uneltelor etc., revin deseori la peștera-sanctuar – doar în peșteră “li se relevă *totul*”, “binomul *Pământ – Cer*”. În perimetrul *nou*, sacru, al peșterii, *rolul vânător-pescar-culegătorului* “scade” într-o oarecare măsură, impunându-se tot mai mult *rolul “producătorului” de unelte / arme* (“vechi” și “noi”), *al descoperitorului* (dezvăluitorului) “*tainelor*” / “*misterelor*” *semințe-lor* (de la plantele “bune”, dar nu în mod îndeustulător, de la arborii “buni”, dar cu fructe insuficiente pentru “neam”, de la plantele de leac / “boscoane” etc.), devenind cultivator (agricultor). La început, Euro-Pelasgul se exercită deopo-trivă în aceste compartimente de procurare a hranei de toate zilele (ori solicitate de aflarea

acesteia), apoi, când descoperă avantajele “surplusului” și ale “schimbului de produse”, peștera și perimetrul ei sacru, neamul, ginta, fratria etc. înregistrează *diviziunea socială a muncii*. În peșteră deci și în perimetrul ei sacru, în zeci de milenii, comunitățile euro-pelasge cunosc *diviziunea naturală a muncii*, “întemeiată pe deosebirile de sex și de vârstă, adică pe o bază pur fiziologică”, apoi, antrenate de aceasta, pe compartimente vectorizate în procurarea hranei / uneltelor (armelor) și a “surplusului”, își află începuturile și *diviziunea socială a muncii*; *vânător-pescar-culegătorul* “admite” – lângă “*producătorul*” de unelte / arme și “*producătorul*” de leacuri / boscoane (magul / “vraciul”) –, “deopotrivă”, *păstorul*, *agricultorul* ș. a. Peștera (cu perimetrul ei sacru) este primul “laborator” de “primă complexitate” al societății umane (într-un anumit fel, “replică modernă” i-ar fi fabrica). “Îndepărtarea” Euro-Pelasgului de sfera sacră a peșterii, din “zorii holocenului”, este o “ieșire specializată”.

Așadar, istoria spirituală și “materială” a omenirii începe din peșteră. Respectând proporțiile, peștera joacă – în paleolitic, în mezolitic și, în anumite regiuni ale planetei, chiar mult mai târziu – rolul “cetății” / “orașului” din sclavagism, din evul mediu, din epoca modernă. Elementul demografic, favorizat de “îmblânzirea” climei, înregistrând amploare, în flux-refluxul dintre *matcă* și *munte*, determină apariția unei serii de așezări umane tot mai departe de peșteră. Așezarea – “cetatea” / “dava” – preia rolul social-spiritual al peșterii încă din perioadele de “înflorire” și de “descompunere” ale comunei primitive, ajungându-se – în urma “exploziilor” demografice – la “opoziția” dinamică: *sat* – *oraș*. Diviziunea socială a muncii se adâncește, se diversifică – în sclavagism, în evul mediu, în capitalism / socialism. La ora actuală (în pragul noii ere a omului, era antropocelastă), este atins apogeul diviziunii sociale a muncii, în “supremă” revoluție științifico-tehnică (și pragul

noii ere va fi trecut de omenire numai dacă va ști să înlăture programul / “autoprogramul” distrugerii speciei umane etc., evitându-se amenințatorul cataclism de proporții planetare gata de a fi declanșat de puterea lui *homo creator*, adică “războiul nuclear” / “războiul stelelor”, și numai dacă apoi omenirea se va pregăti să înfrunte, să escaladeze – în condițiile supraviețuirii – un cataclism natural planetar, de sorginte meteorologică, seismică / vulcanică, magnetoterestră, ori magnetosolară etc.).

Tot în peșteră răsar și formele incipiente ale conștiinței sociale – mai întâi, social-sincretice – și ale religiei. Ieșirea din peșteră a Euro-Pelasgului și antrenarea lui în marea diviziune socială a muncii au dus la “îmbogățirea” ideilor și credințelor religioase, la “înflorirea” / “expansiunea” culturilor (*cul-tul strămoșilor / morților, cultul Mumei-Pământ, cultul Tatălui-Cer – apoi, cultul Perechii Primordiale, cultul Soarelui* etc.), la proliferarea zeilor, religiilor, la diversificarea “activităților” / “practicilor” magice (aflate în temeiul “ar-tei rupestre”, al celorlalte arte, al științelor – de la astronomie la medicină etc.); revoluția tehnică / științifică, industrialismul / postindustrialismul au oprit “expansiunea” ideilor și credințelor religioase, determinându-le a înregistra mutații etc.

«Extraordinara unitate a conținutului figurativ» (GRP, 85 sqq.) din peșterile-sanctuale ale Euro-Pelasgiei, pe imensul segment temporal de peste douăzeci de milenii, dintre orizonturile anilor 30.000 și 9000 î. H., grăiește în primul rând de o *constantă religioasă*. Examinarea atentă / prudentă a conținutului figurativ oferit de materialele arheologice din paleolitic a permis savantului francez, André Leroi-Gourhan, să releve – în cadrul «religiilor preistoriei» – *un cult al osemintelor*, despre care aduc mărturie «cercurile de crani de mamuți», «oasele decorate», «trofeele» etc., o serie de practici funereare – evidențiind, între altele, *un cult al mandibulelor, un cult al craniilor izo-*

late, canibalism religios, înhumarea cu ocru roșu etc. –, un număr considerabil de obiecte sacre utilizate în diferite rituri, preponderente rămânând cochiliile, și, în cadrul «artei parietale», sau al «artei mobiliare», *arta reli-gioasă*.

Esențial pentru istoria spiritualității este faptul că în aurignacian, în orizontul cultural al anului 30.000, *peștera-sanctuar înregistrează* înfășurarea semantic-sincretică a *semnului*. Pentru câteva zeci de milenii semnul devine sacru (fig. 6), evoluând (în Pelasgia, în orizontul anului 8175 î. H.) în ideo-gramă, apoi în literă / alfabet.

ALTE CREDINȚE / IDEI RELIGIOASE DIN SANCTUARELE PEȘTERILOR EURO- PELASGIEI ȘI ALE DACIEI

Din zorii umanității, *peștera* – ca *loc sacru*, ca *Gură de Rai* – a fost în așa fel “amenajată” încât “încăperea” situată “în punctul / locul tainic”, în aria mai greu-accesibilă, a devenit *sanctuar*, “interzis profanului”. De respectivul sanctuar depindea viața “grupului” / “colectivității” din zonă. A. Laming-Em-peraire a observat că în fiecare peșteră cu picturi parietale a Euro-Pelasgiei, “compozițiile” / “frescele” sunt bine gândite; nimic nu este întâmplător; nici o reprezentare nu intră în perimetrul “jocului” (cf. LEmS, 26 sqq.). Sanctuarul din peșteră / peștera-sanctuar are un *panou central (principal) de sacre repre-zentări* și *panouri secundare*. André Leroi-Gourhan a cercetat 72 de peșteri cu “artă parietală” din Euro-Pelasgia, inventariind “la fața locului” cele 2500 de figuri – animale desenate / pictate (gravate / incizate), semne etc.; «datele furnizate de figuri și de situarea lor au fost analizate după cum urmează: animalele au fost repartizate în ordinea importanței numerice în patru clase (fig. 22): A – cai; B – bizoni, bouri; C – cerbi, mamuți, mufloni, reni; D – urși, feline, rinoceri; figurile masculine / feminine și semnele, pline sau subțiate,

constituie clasele α și β ; o clasă particulară, γ , este rezervată semnelor mar-când debutul și sfârșitul figurilor dintr-un cert număr de peșteri (ele au fost a-similate semnelor α); în caverne, figurile-animale sau semnele permit o inte-grare topografică destul de complexă: între panourile degajate, diverticulele și ungherele / colțurile, constatându-se o distribuie care nu este pur aleatorie» (GRP, 98).

Fig. 22. “Topografia” / “amplasamentul” panourilor de credințe religioase în sanctuarul-pește-ră, între orizonturile culturale ale anilor 30.000 și 9.000, dispunerea “claselor / speciilor de a-nimale” din realismul rupetru (A – D), a elementelor α – *Vir / Yang* – și β – *Femina / Yin*, cât și a elementelor γ , ale “deschiderii” / “închiderii” (cf. GRP, 100).

Inventarele și statisticile lui André Leroi-Gourhan scot în evidență de-senele / picturile: «din deschidere», «de tranziție» și «de fond»; «se con-stată că iapa / calul se plasează în centru și jur-împrejurul frescei / asambla-jului, cu o frecvență de 86%, în “poziția a treia”, după boi – cu 92% – și du-pă bizoni – cu 91%; părțile cele mai degajate și centrale sunt ocupate de bo-vine; semnele β sunt de 80% în panouri (îndeosebi încercuitoare) și în diver-ticule; subiectele clasei C (mufloni, căprioare, mamuți, reni) au procentaje slabe în poziții centrale și marchează toate culminația caracteristică a învălu-irii / încercuirii; toate oferă, de la 13 la 24%, situații-traiect și cerbul joacă un rol de animal de fond; figurile clasei D (urși, rinoceri, feline, pești), într-un număr restrâns de situații cunoscute (mai puțin de 20 pentru fiecare specie), nu au decât o valoare relativă, repartiția lor corespunzând unei poziții margi-nale...» (GRP, 101). Repartiția spațială a figurilor parietale nu lasă nici o în-doială asupra unui *panou central de credințe*

religioase la Euro-Pelasgul piri-neo-carpatin. Panourile “grăiesc” despre animale benefice, despre zootote-muri, despre ființe / animale-tabu etc.

Miturile Euro-Pelasgului, “istorii sacre” despre originea lucrurilor / fenomenelor, gravitau așadar în constelația “*realismului*” *rupestru-animalier*, evidențiind credințe despre *iapă* / *cal* (prezență copleșitoare în asamblajele rupestre), despre *bizoni* sau despre *bouri* («actori principali în arta parietală»), «situați în cele mai bune suprafețe decorate» (*ibid.*), despre *mufloni*, *cerbi*, *căprioare*, *mamuți*, *urși*, *lei*, *rinoceri* etc. Silueta umană, după cum a remarcat abatele Breuil, era frecvent plasată, alături de felină / leu, între dese-nele / picturile din capătul / fundul peșterii-sanctuar. O “ordine metafizică” reflectă peștera-sanctuar, ori traiecte inițiatice, bogăție de credințe religioase. După cum subliniază tot André Leroi-Gourhan, «tema centrală a artei paleolitice este indiscutabil o temă binară, asociind calul cu bizonul sau cu boul sălbatic; și această temă animalieră este dublată de semne care ocupă aceeași poziție, sau o poziție analogă, semne corespunzând prin ele însele unei teme binare, a cărei origine explicită este în reprezentarea simbolurilor masculine și feminine; e foarte departe de reprezentarea naivă a vânătorului-mag sau a stimulării groșiere a unei modalități de fecundație» (GRP, 108).

Această temă centrală a “artei rupestre” – *tema perechilor sacre* (de animale și de semne) – atrage atenția asupra bipolarității credințelor / ideilor religioase la Euro-Pelasgul dintre orizonturile anilor 30.000 și 9.000 î. H., elementele sferei *vir* / *Yang* având corespondente elementele sferei *femina* / *Yin*. Cultul *Perechii Primordiale* este bine oglindit în “realismul” rupestru-animalier al Euro-Pelasgiei.

Între anii 30.000 și 9.000 î. H., semantismul sincretic “unitar” al “pic-

turilor” / “semnelor”, «extraordinara unitate a conținutului figurativ» (GRP, 85), de la Atlantic / Asturia și până la Marea Getică / Neagră și Don, se află sub pecetea stilistică a “realismului” *rupestru-animalier*. În temei, este, vorba despre o *aceeași credință*, în specificul unei ere glaciare, în firea Euro-Pelas-gului “primului utilaj”: *mai marea fidelitate a reprezentării pe peretele pește-rii-sanctuar a animalului ce intră în aria vânătorii atrage – în cadrul “inițiativ / ritualic”, “mitic (magic / totemic)” – izbânda și protecția; și practica “umple-rii” / “acoperirii” desenului (reprezentării) cu ocră roșu (ori de diferite nuanțe), ca în cazul felinei / leului de la Cuciulat (România), ori al cailor de Cuciu-lat, sau “aplicarea” rețelei de pete / puncte de ocră peste figura “fixată” a ani-malului-totem / tabu, cum în cazul celebrului bizon *pointille* în roșu, din peștera Marsoulas (Franța), al iepelor “pastilate” (fig. 23) din peștera Pech-Merle (Franța), veneau din credința în “reîntrupare” / “reîncarnare” după o vreme, reînvierea / revenirea putînd fi și malefică, răzbunătoare / răzvrătitoare.*

Fig. 23. Iepe cu puncte negre și roșii din peștera Pech-Merle (Franța).

“Legea firii” cerea “dăruirea” ocrului roșu în locul sângelui animalului jertfit. Astfel, insul / grupul vânător, curmător de viață a “rudei-animal”, se considera “ocrotit” de perechea primordială, Muma-Pământ – Tatăl-Cer, atoatenăscătoarea, atoaterostituitoarea, evident, în fața Spiritului / Duhului victimei, în fața *sângelui nimicitor* al acesteia, căci sângele prelins din rănilor provocate “vietății ce s-a lăsat doborâtă”, spre a-l hrăni cu carnea-i, spre a-l încălzi cu blana-i etc., însemna “suflu vital” / “suflet” vitregit, tulburat, alungat de individul uman din casa-i-corp-în-sortirea-cuplului-divin. Prin analogie, ocrul roșu avea

încărcătura semantic-sincretică a “sângelui-suflu-vital”, dar “răcit” / “inactivat”. Vânătorul din paleolitic (aidoma “vânătorilor arhaici” a-junși în secolul al XX-lea d. H.: eschimoși, aleuți, pigmei ș. a.) avea complicate “responsabilități” față de animalele “adorate și mâncate” (cf. FCA, IV, 139). În frescele / asamblajele din altarul-peșteră, oamenii nu sunt reprezentați, “fixați”, cu al lor “chip adevărat”, ci estompat-siluetat, ori printr-un semn – de regulă o figură geometrică: unghi, triunghi, cerc etc. –, spre a nu fi “identificați” de spiritul răzbunător, de sângele nimicitor al jertfei. În panoul de credințe din peșteră, fie – mai des – panoul “din capăt / fund”, fie – mai rar – panoul central, *semnul-persoană*, *masca-persoană* se lasă “greu de ghicit”. Reprezentarea / desenul “diminua” / “anula” puterea animalului “ado-rat”, vânat și mâncat, îl “imobiliza” chiar “în mișcarea / pasul de grație”, căci animalul astfel oglindit din realitatea imediată se îndupleca să fie jertfă prin grija Perechii Primordiale. Sunt precizate – nu prea frecvent – și locurile, punctele vulnerabile, prin care trebuie să pătrundă – în corpul bizonilor, îndeosebi – vâfurile săgeților, ale “lăncilor de silex” etc., ca în gravurile ru-pestre din Peștera Niaux (Franța); aici, bizonii sunt reprezentați cu ochii “ova-lizați” în disperare, “neputincioși”, sau “cu stinsă furie”, cu săgeți înfipite între coaste, în zona inimii. Într-o reprezentare din Peștera Pasiega (Spania), “că-prioară” are gâtul prins între butucii-capcană. Pe la anul 12.000 î. H. și, mai ales, între orizonturile anilor 10.000 și 8.000, când “realismul” *rupestru-ani-malier* se metamorfozează în “realism” *rupestru sincretic-abstract / simbolic*, în panourile sacrelor reprezentări și-a făcut apariția și *cercul / inelul de jertfă*, de sacrificare “întru-lumină și viață” (fig. 24).

Fig. 24. “Cursă” și inel / cerc sacrificial-solar încrustat în piatra “sacră”

dintr-un mal de la Polovragi-România (aprox. 10.000 – 8000 î. H.).

Acest cerc / inel de jertfă, potrivit credințelor înrădăcinate pe acest a-dânc segment temporal al civilizației / culturii arhaice, avea menirea de a ab-solvi pe vânătorul dătător al loviturii de moarte, desigur, de răzbunarea sângelui / spiritului, și, totodată, de a proiecta vietea / ființa sacrificată încă de pe când se află în viață, la Perechea Primordială, în sfera luminoasă a sacralului.

Inelul / cercul de jertfă atrăgea atenția, între altele, și asupra “consim-țământului” divinităților tutelare, Muma-Pământ și Tatăl-Cer, al Soarelui, al astrilor etc. Acest semantism sincretic se reflectă în reprezentările inelului / cercului de jertfă, uneori și sub formă de “roată cu 7 spițe” (fig. 24), din majoritatea peșterilor sacre ale paleoliticului superior, ale mezoliticului și ale neoliticului, de la peșterile Font-de-Gaume (Franța) și La Pasiega (Spania), până la cele ce ilustrează arta parietală de Polovragi-Gorj (România), ori din Peștera Chindiei (România), din peștera Măgurata (Bulgaria) etc.

Fig. 25. Inel îmbrădat pe un vas ceramic de Turdaș-România.

Cercul / inelul de jertfă la Pelasgo-Daco-Thraci / Valahi (Dacoromâni) între orizonturile anilor 8175 î. H. și 2000 d. H. Inelul / cercul sacrificial-solar – pus sub pecetea magic-analogică a soarelui-roată “cu șapte spițeraze” (fig. 25), a Sfântului Soare dătător de viață pe pământ – ilustrează o constantă religioasă pelasgo-daco-thracică, din orizontul-Polovragi al anului 9000 / 8000 î. H., peste neoliticul cu *cerc-soare-mbrădat* de Turdaș (fig. 25), sau cu “fecioare-trase-prin-inel-metalic” de Cucuteni (fig.26), dar și

peste epoca Zalmoxismului / Creștinismului, până în mitologia valahă / dacoromână contemporană.

Amintirea *cercului / inelului de jertfă* persistă în majoritatea celor peste 1600 de variante (înregistrate de folcloriști până în prezent) ale baladei dacoromânești, *Pe-o Gură de Rai* (culeasă mai întâi de A. Russo, în 1846, de la păstorii dacoromâni-sovejeni, și încredințată spre tipărire lui Vasile Alecsandri, care a publicat-o și în volumul de *Balade adunate și îndreptate – poezii*).

Fig. 26. Fecioare “cu mijlocul tras prin inel” – statuete pelasgo-cucuteniene de lut ars descoperite la Ghelăești-Moldova (România), din orizontul anului 4555 î. H. (cf. GCiv, 249).

zii populare ale Românilor, în 1852, cu titlul *Miorița*), unde protagonistul – cu “statut” de sol-nemuritor la Tatăl-Cer / Samasua (Samoș / Soarele-Moș) – este “tras printr-un inel”: ...*Mândru ciobănel / Tras printr-un inel: / Fețișoara lui – / Spuma laptelui; / Mustețioara lui – / Spicul grâului; / Perișorul lui – / Pea-na corbului; / Ochișorii lui – / Mura câmpului...*

Acest *cogaionic inel / cerc de jertfă* protejează de răzbunarea sângelui din neam și îi face invulnerabili în instanța Babei-cu-Brâul-de-Lână / Mu-ma-Pământ și a Soarelui-Moș / Tatăl-Cer, “neîndoielnic”, pe jertfitorii cogaionici, pe cei ce au aruncat protagonistul-păstor *în trei țări* (sau între “fărtaie de rug”, între “țăpuște” etc.: «ori să-l taie, ori să-l puște, / să-l arunce-n *trei țăpuște...*»), după ritualul misteric (inițiativ) al Zalmoxianismului, consemnat de “istorii”: «pe la apus de soare, / la Dealul Bărbat, / la drumul săpat, / la bradul plecat», ori «pe-un picior de plai, / pe-o Gură de Rai». Este și aici o adâncă oglindire a dimensiunii multimilenar-cogaionice a existenței dacoro-mânești / valahice.

Inelul îmbrădat și biserica de brazi. Despre sângele unei “sublime jert-fe” sortită reînvierii grăiește și inelul-soare “susținut” de vârfurile celor opt brazi din reprezentarea de pe vasul ceramic (fig. 25), datându-se în orizontul anului 5500 î. H. și aparținând pelasgo-culturii de Turdaș (România). Străbă-tând șapte milenii și jumătate, credința apare în mitologia dacoromână din secolul al XX-lea, tot cu semantismul “sublimei jertfe de sânge”; este vorba despre “sângele fecioriei” dovedit de mireasă în patul nunții, punându-se sub benefic-germinativa pecete a veșnic-viului din cercul / inelul de brazi, din “biserica de brazi”; “inele / biserici de brazi” se mai întâlnesc în satele daco-românești de munte cu tradiție pastorală și în prezent, în zona Herculană, Si-biu etc. Romulus Vulcănescu ne încredințează în acest sens: «Sacralitatea bradului a căpătat în conștiința păstorilor români valențe magico-mitice. Un exemplu, biserica de brazi din munte. E vorba de un pâlă de brazi, răzleți, plantați în cerc sau defrișați astfel dintr-o pădurice de brazi, în care păstorii se logodesc sau se căsătoresc cu fetele din sat, când vin la stână ca să se sus-tragă voinței părintești. Căsătoria în biserica de brazi de munte era efectuată sumar fie de un cioban bătrân, fie chiar de un preot.» (VMR, 487). Altfel, duhurile malefice s-ar arăta la stână. “Sublima jertfă” a sângelui de mireasă, în cercul / inelul de brazi consfințește participarea Pelasgo-Daco-Thracului /

Valahului (Dacoromânului) la o ordine cosmică.

Metamorfozele realismului rupestru-animalier, între orizonturile anilor 10.000 și 8000 î. H., în realism abstract-simbolic. André Leroi-Gourhan arată că, «luată în ansamblul său, arta paleolitică îmbrățișază trei categorii de su-biecte: animalele, ființele umane, semnele» (GRP, 93), indiscutabil, aparținând *sferei sacrului*. Trăind în această sferă , Euro-Pelasgul – cum și arhaicul de azi – «se asigură» în calitatea lui de vânător / pescar, “curmător /

întreru-pător de vieți nevinovate pentru a se hrăni”, nu numai prin sanctuarul-pește-ră, ci și prin «armele» pe care își incizează sacrele semne izbăvitoare, con-stituindu-se într-un veritabil «sanctuar la purtător», sau prin talismane – confecționate din oase: omoplați, mandibule, femurale de mamut, coarne de cerb, de ren, dinți de vulpe, de lup, de urs, de cal etc. –, din credința că *sân-gele vărsat se răzbună* (credință dăinuind la Dacoromâni / Valahi până în zile-le noastre). Nevoia de «sacră protecție» în fața spiritelor / duhurilor malefice duce la «miniaturizarea» și «geometrizarea» figurilor / «siluetelor», adică la realism abstract-simbolic, apoi la «simbol» / «semn» înfășurător de semantism sacru, de mit etc. (fig. 27).

Fig. 27. Metamorfozele “realismului” rupestru-animalier în “realism” abstract / simbolic, între orizonturile anilor 30.000 și 9.000 î. H.: “evoluția” reprezentării “iepei” (“calului”) / “capului de iapă” (“capului de cal”), de la “imaginea veridică”, la semnul înfășurat semantic-sincretic, la ideogramă («reconstituirea»: R. B. Carballo).

Peștera-sanctuar devine treptat “școală” inițiativă / mistică în clipa în care reprezentării vietăților / animalelor și siluetelor umane – ce trebuie fe-rite / ocrotite – i se asociază *semnul sacru*. Reprezentările vânatului principal, problema fundamentală a perpetuării speciei umane în condiții extrem de vitrege – datorate în primul rând climei reci – atrag după ele și “temele” mi-tologice principale. Statisticile lui André Leroi-Gourhan privind subiectele din arta parietală și mobilieră din paleolitic relevă faptul că 54% dintre respecti-vele subiecte tratate – în 1794 de cazuri – se raportează la cal, bizon și la semnele / simbolurile acestora, celelalte figuri aflându-se în plan secund (cf. GRP, 93 sq.). Semnele / simbolurile paleoliticului se încadrează în două

gru-pe de bază: grupa masculină (sfera Vir / «Yang»), cu semne prelungi («les signes allongés: tirets, bâtonnets, lignes de points») și grupa feminină (sfera Femina / «Yin»), cu semnele plinătății («fecundității» / «fertilității» – «o-vales», triangles, rectangles, accolades etc.); o «grupă specială» se consti-tuie din *couples de signes* («cupluri» / «perechi» de semne), un semn aparți-nând grupei de tip «Yang», cuplându-se cu un semn din grupa de tip «Yin» (fig. 6), dar și din «couples de couples» («perechi de cupluri»).

Mesaj din Euro-Pelasgia. Fragmente de sacre mesaje au ajuns la noi dintr-o impresionantă adâncime temporală, dinspre aurignacianul orizont cultural al anului 25.000 î. H. «Gesturile», «vorbele» / «verbele-interjecții» (din «vocabularul» Euro-Pelasgului, incontestabil, redus și datorită credinței în *puterea Cuvântului de la începuturi*), «scenele», în care s-au desfășurat «lu-crările sacre» de dinainte de holocen – dar și din primele milenii ale acestei ere – s-au metamorfozat încât cu greu se mai lasă deduse spre «etimon», spre «aspectul dintâi», «originar». S-ar putea să existe – după cum dovedește car-tea lui André Leroi-Gourhan, *Les religions de la préhistoire* – și «mesaje» netrunchiate, ce ni s-au transmis peste atâtea vitregii ale mileniilor, căci Eu-ro-Pelasgul și-a lăsat gândurile «vitale» în semne sacre, înfășurătoare de mituri, dar interpretarea / receptarea noastră – în absența unor «inventare complete» ale figurilor / semnelor din peșteri, de pe «unelte» / «arme» etc., spre studiul comparativ – este, bineînțeles, «trunchiată». Privind tabloul «pe-rioadelor și stilurilor din paleoliticul superior» (fig. 28), «mesajul» nu pare a fi chiar de nedescifrat; pe coloana «chevaux» / «cai», observăm figuri de femele cabaline / «iepe gravide»; coloana de «figuri umane» arată femei («zei- (țe)» «steatopige / gravide», dinspre anul 25.000 până către anul 10.000 î. H.

Fig. 28. Un mesaj din orizontul anului 25.000 î. H.: *“Femeia steatopigă / gravidă” a Euro-Pe-lasgului implorând Marea Zeiță, Muma-Pământ, să-i dea agilitatea iepei cu mânz în pântec* – “o rugăciune” persistând cincisprezece milenii; și pe acest “conținut figurativ” al artei parietale, relevând și o veritabilă constantă religioasă, André Leroi-Gourhan a stabilit «Perioadele și stilurile paleoliticului superior» în Euro-Pelasgia (cf. GRP, 88).

În paralel cu coloanele “iepelor” și “femeilor gravide” se află coloana “*semne-lor*” *sacre* vitale.

Animale (iepe), siluete feminine și semne, în peste cincisprezece milenii, par a nu se fi vectorizat semantic-sincretic decât astfel: «Cum iapa cu mânzul în pântec, ajutată de spiritul ei benefic, de Muma-Pământ (Marea Zeiță), evită, trece teafără, peste primejdii / capcane pânditoare la fiecare pas, tot așa și femeia gravidă să aibă puterea, grație bunei zeități, de a străbate vitregiile de tot soiul, în sănătate pentru sine și pentru pruncul urmând a se naște într-o lumină, aidoma mânzului...».

Este, desigur, cel mai vechi mesaj al Euro-Pelasgului copleșit de grija pentru urmași. Tăinuit / ascuns de semnul sacru, Euro-Pelasgul “a contactat” divinitățile și “a comunicat” (“s-a comunicat”). Procesul s-a amplificat în mileniiile al IX-lea și al VIII-lea î. H. – multimilenar proces (“revoluționist”) de abstractizare, din care a rezultat scrierea. Și semnele (“partiturile”) paleoliticului (desigur, ușor îmbunătățite semantic-sincretic în “canoanele” sacralului, ce “admit” greu “inovațiile”) le regăsim între reprezentările rupestre din Peștera Chindiei, din Peștera Oilor-Vaidei, din Peștera Pârcălabu, din Defileul Sohodol-Runcu, din Defileul Oltețului-Polovragi etc. – câte s-au

descoperit deocamdată în Dacoromânia / România, ori din Peștera Măgurata (peștera este situată în nord-vestul Bulgariei; în ciuda slavizării sistematice din ulți-mele două secole a Dacoromâniei Sud-Dunărene, toponimul a rămas nealte-rat, semnalând că provine din cuvântul pelasgo-daco-thracic / valahic – sau dacoromânesc / românesc – *măgură*; cf. REtn, 348 sq.), cum și între repre-zentările (“decorurile” / “motivele” etc.) de pe falanga de ecvideu (“sanctuar la purtător”) din orizontul cultural al anului 8.175 î. H., descoperită la Cuina-Ba-nat (România), ori de pe «statueta cu pedestal», din altarul de la Ocna Sibi-ului, de pe ceramica apaținând culturilor *Criș-Starcevo*, *Turdaș-Vincea* etc., în majoritatea lor din bazinul sacralui fluviu al Dacilor, Dunărea.

“Sanctuarul” din Peștera Cuciulat (15.000 – 10.000). Picturile parie-tale din Peștera Cuciulat-România (pe Valea Someșului, între Dej și Jibou), reprezentând *cai*, *o felină*, *o siluetă umană*, *o pasăre* etc., de culoare roșie-că-rămizie – rezultată dintr-o argilă bogată în oxizi de fier, vopseaua fiind fixată, «aproape pretutindenii, acoperită cu o crustă subțire de calcit curat, ceea ce îi conferă și mai multă stabilitate» (CMar, 87), realizate în maniera “*realismu-lui*” *rupestru-animalier* (ce indică “vârsta perfecțiunii reprezentării magice / religioase”, a “copiei animalului ca din realitatea imediată”, vădind marea gri-jă de a surprinde “modele”-animale-de-vânat, mai mult ori mai puțin “tote-mice” / “totemizate”, “tabuizate”, și de a le fixa-chiar și “în mișcare” – cu cea mai mare fidelitate), sunt “contemporane” – după cum a demonstrat preisto-ricianul dacoromân, Marin Cărciumaru – cu picturile din peșterile Franței, Spaniei, Italiei – *La Mouthe*, *Lascaux*, *Trois-Frčres*, *Mas-d’Azil*, *Niaux*, *Eb-bon*, *La Vache*, *Altamira*, *Paglicci* etc., care datează dintre orizonturile anilor 15.000 și 10.000 î. H.

Fig. 29. *Cuciulat* – jud. Sălaj, provincia Ardeal / Transilvania-România – *cariera de calcar cu intrarea în peștera-sanctuar* (centru, în baza terasei).

Peștera Cuciulat era cunoscută Valahilor / Dacoromânilor din zonă ca “loc sacru” din “vremuri păgâne”, “antecreștine”. În preajma izbucnirii primului război mondial, din păcate, a început exploatarea calcarului din zona peșterii. Exploziile / dinamitarea pentru dislocarea rocilor de calcar, «chiar pe frontul peșterii» (fig. 29), «exploatarea intensivă a calcarului din ultimele de-cenii», până la re-descoperirea monumentului de artă parietală și până la cer-cetările făcute din 1978 încoace, au dus la distrugerea câtorva «sute de metri de galerii», probabil, cu artă parietală, intrarea în peștera-sanctuar «fiind, de altfel, mereu obturată din cauza exploziilor repetate din carieră» (CMar, 80).

Fig. 30. a) Profil transversal schematic prin terasa de 75 m înălțime a Someșului, în zona de exploatare a calcarului, la cariera Cuciulat: 1 – calcare eocene; 2 – nisipuri și pietrișuri de terasă; 3 – argilă; 4 – pietrișuri mărunte rezultate din exploatarea în carieră; 5 – schiță generală a etajelor peșterii; A – versantul inițial, azi distrus de exploatarea calcarului în cari-eră; B – posibila intrare inițială a peșterii; C – intrarea actuală a peșterii. b) planul parțial al peșterii Cuciulat (cartare: A. Done, F. Cucu, T. Vădeanu, M. Codrescu, S. Manolescu):

1 – etajul fosil; 2 – etajul subfosil; 3 – etajul activ; 4 – sala cu picturi (*apud* CMar, 85).

La ora actuală – după cum certifică Marin Cârciumar, ale cărui cer-cetări au început în 30 martie 1979 –, trecând de dificilul «sector de intrare», ajungi «într-

o galerie destul de înaltă, de circa 2 m, și cu o lățime ce, în primii 15 m, variază între 1,5 și 2 m» (fig. 30), dai apoi într-o «sală largă, cu podeaua în formă de pâlnie spre un puț care face legătura cu una din galeriile inferioare ale peșterii»; «sala are o lungime de aproximativ 10 m și este fragmentată de o serie de bolovani rezultați din prăbușire; după circa 25 m în care galeria se îngustează din nou și tavanul coboară adesea la mai puțin de 1,5 m, apare o nouă sală»; este *încăperea-sanctuar* din peștera Cuciulat, lun-gă de 3,7 m și lată de 2,5 m; «delimitarea ei în cadrul galeriei se face mai mult prin coborârea ușoară a plafonului, ceea ce imprimă spațiului respectiv o oarecare autonomie; totodată, această cornișă a plafonului te obligă, în momentul în care dorești să pătrunzi în sălișă, să înclini corpul față; odată de-pășit însă acest obstacol, instinctiv ridici capul; surpriza este extrem de mare, pentru că, în acel moment, apare silueta unui cal, pictată pe o suprafață astfel aleasă, pentru ca privirea să cadă aproape perpendicular și, în acest fel, imaginea să poată fi observată în toată plenitudinea ei.» (CMar, 81). De la încăperea-sanctuar, galeria continuă vreo treizeci de metri, «după care se înfundă». Calul este «redat monocrom, cu culoarea roșie-cărămizie, fără nici un contur incizat», lungimea picturii-cal atingând 24,5 cm și lățimea / înălțimea – 15,5 cm. Calul este surprins «în mișcare», «sugerând parcă oprirea sa bruscă din alergare»; «gâtul este puternic arcuit, iar picioarele, mai ales cele posterioare, atât cât sânt conturate, lasă impresia că abia s-au oprit din alergare; silueta calului nu este izolată, fiind însoțită de nenumărate pete de culoare». Dintre aceste pete de culoare se detașează «imaginea unei feline», «en face». Pictura în roșu-cărămiziu e amplasată în mijlocul plafonului; «feli-na, în raport cu calul, este mai degradată, conturul său fiind mai greu de urmărit. Totuși, se poate întrevădea botul scurt, specific felinei, și ceafa animalului; urechile, mult mai vizibile, sunt redată atât prin

culoarea roșie-cără-mizie, cât și prin câte două incizii în calcar»; «picioarele anterioare au suferit cel mai puternic de pe urma proceselor de spălare și degradare de-a lungul timpului; cu toate acestea, cu un minim efort de imaginație, se poate intui poziția întinsă a lor, precum și faptul că sunt îndepărtate unul față de celălalt; (...) par în concordanță directă cu jumătatea posterioară, sugerând un animal în atac sau fugă». Lângă felină, este «silueta greoaie a unei ființe umane», în “poziție orizontală”, față de leu / panteră; figura umană, cu contur “foarte estompat”, o mare pată de culoare roșie-cărămizie (de 51 / 26 cm), pare a fi doborâtă de felină. În nișa din partea stângă, este pictată «o figură ce sea-mănă cu o pasăre; dimensiunile ei sunt de 21 / 14 cm; este destul de bizară această apariție, cu atât mai mult cu cât păsările sânt slab reprezentate în arta parietală paleolitică; oricum, ea se înscrie stilistic în aceeași notă a realismului artei din această perioadă» (*ibid.*); cercetătorul mai semnalează – între picturile din sala-sanctuar – și capul de la un al doilea cal; numeroase alte pete de culoare provin de la picturi distruse de vremuri.

Așadar, picturile din sanctuarul peșterii Cuciulat grăiesc de peste cincisprezece milenii despre un complex de credințe religioase în legătură cu *sacrul cal*, ori cu *perechea sacră animalieră*, *iapă-cal* (reîntâlnită în arta neolitică), marcându-se *un cult al calului*, în legătură cu *un cult al leului / panterei (samcăi)*, în legătură cu *pasărea sufletului*.

Fig. 31. *Zimbru doborând vânătorul* – alegorie sacră din peștera Lascaux-Franța.

Între Lascaux-Franța și Cuciulat-România. Alegoria sacră, pictată în orizontul anului 15.000 î. H., în maniera realismului rupestru-animalier, în panoul central al

sanctuarului peșterii Cuciulat-România, relevă că în aria respectivă, pe valea Someșului, o ființă umană – «silueta greoaie», «în poziție orizontală» față de fiară – a fost doborâtă de felină / leu («pantera de peșteră», «samcă»), *iapa* / *calul* «parcă asistând cu neputință» la tragedie, ca și *pasărea psihopompă* / *găina-de-munte*, lângă trupul scăldat în sânge (cf. CMar, 81 sq.).

O similară alegorie sacră se află și în peștera Lascaux-Franța, unde «un om cu cap de pasăre, cu trăsături schematice, apare în cădere, în urma unei lovituri primite» de la zimbrul «rănit din fața sa, redat într-o poziție con-torsionată și cu coarnele îndreptate spre el; în stânga, o pasăre se sprijină într-un baston» (CMar, 116). «Bastonul» este mai degrabă o săgeată înfiptă în pământ (fig. 31), lângă *semnul* / *ideograma* «*iepei cu mânz*» în «poziție verticală» (Y – v. fig 27); între altele, *semnul* / *ideograma* atestă că reprezentarea / alegoria sacră din panoul central al sanctuarului peșterii Cuciulat este ante-rioară celei din Peștera Lascaux.

Fig. 32. Iapa sacră din sanctuarul Peșterii Cuciulat-România – aprox.: 15.000 î. H. (ocru roșu).

Fig. 33. *Năstrușnica iapă bărboasă a Euro-Pelasgiei* – «pictură în negru» dintr-un sacru panou al Peșterii Niaux (Franța), din orizontul anului 15.000 î. H.; «calul bărbos», în vremurile istorice (în descrierea lui Herodot, în *Istorie*, V, 9), îl aflăm «în dotarea Dacilor-sighini», vestiții ne-gustori de lănci / sighine, din Carpații Olteniei / Banatului și din Munții Dinarici, ce aveau tra-see comerciale de la Massalia (Marsilia-Franța) până în Cipru; «calul bărbos» este adaptat

mun-telui («cu coamă pe tot trupul, părul fiind de cinci degete lungime»; «mic de statură, cu nările largi», nu poartă «om în spinare»; «în schimb, înhămați la căruțe, sunt foarte iuți».

Alegoriile din peștera Cuciulat-România și din peștera Lascaux-Franța par a se vectoriza semantic-sincretic astfel: *Euro-Pelasgul-vânător căzut / u-cis în lupta cu leoaica / zimbrul “reîntrupa-se-va (se va reîncarna / reînvia-va) prin grija Perechii Primordiale câtă vreme sângele-i scurs la Muma-Pământ îl recheamă / readuce în lumea albă prin ocrul roșu și cât timp pasărea psiho-pompă / găina-de-munte (și iapa) îi preumblă sufletul spre / dinspre Tatăl-Cer”*.

Fig. 34. *Iapă și arbore (axis mundi)* – spatulă de la Laugerie-Basse (Franța), circa 12.000 î. H.

Cultul calului / iepei. O “perpendiculară” pe orizontul sacru al pește-rilor Euro-Pelasgiei relevă rădăcinile și permanența unui puternic *cult al calu-lui / iepei*, între orizonturile anilor 15.000 î. H. și 2000 d. H., fără hiatusuri de vreun soi.

Fig.35. Iepe microcefale din peștera Le Combet, “îndepărtând leul / pantera de peșteră”.

Ca animal sacru, calul / iapa ocupă majoritatea panourilor din sanctu-arele-peșteri ale Euro-Pelasgiei. Reprezentările sacre ale iepei (preponderente fiind cele ce o surprind “gravidă” / “cu mânz în pântec”) și ale calului sunt în

Fig.36. *Vânătoare de armăsar sălbatic* (plachetă gravată din Peștera La Vache-Franța); lângă armăsar / cal – reprezentat în spiritul realismului rupestru-animalier –, mai apar: “siluete umane” (ceata vânătoarească), un urs, un pește, un taur și semnele Perechii Primordiale.

maniera “realismului” rupestru-animalier, ca în peșterile: Les Combarelles, Niaux, Trois-Frères, Le Portel, Lascaux, Font-de-Gaume, La Vache, Le Combel (Franța), Addaura-Palermo (Italia), Cuciulat (România) etc., începând din orizontul aurignacian al anului 30.000, până în cel magdalenian, al anului 10.000 î. H. Divinizarea iepei cu mânz în pântec de către “femeia steatopigă / gravidă” a Euro-Pelasgului mai bine de cincisprezece milenii, dovedește o deosebită apropiere magico-mitică între acest “sacru animal” și ființa umană atât de vitregită în glaciari (fig. 28 – cf. GRP, 88), de unde și bogăția semantic-sincretică impresionantă a constelației *cultului iepei / calului*, pe ultimul segment temporal ante-holocenic. După cum s-a mai subliniat, în reprezentările realismului rupestru-animalier este interzisă “fixarea” / “redarea” veridică a ființei umane; vânătorul apare “siluetat”, având capul – sediu al sufletului, al

Fig. 37. *Călăreț-dansator (călușan / călușar) din Peștera Chindiei (România)*, aprox. 8500 î. H.

puterii –, fie “geometrizat” / “schematizat”, fie “sub mască”; faptul că din orizontul cultural al anului 10.000 î. H. reprezentările “capului de iapă” se bucură de același “tratament uman” – al “interdicției redării / “fixării” veridice – “atestă” nu numai “o mutație” în sfera cultului ecvideelor, ci și “domesticirea” iepei (folosită în “vânătoarea călare”). În

cadru realismului rupestru-anima-lier, redarea cu “cea mai mare fidelitate”, în sanctuarul euro-pelasg din pește-ră, “fixează” / “imobilizează”, “anulează” ritualic viața; sub “mască”, deci cu chipurile reale “ascunse” – atât ceata vânătorilor cât și animalele ajutătoare, adică iepele domesticite –, pe de o parte, scapă de “fixare” / “imobilizare”, de “anularea ritualică a vieții”, și, pe de altă parte, nu îngăduie “spiritului” ani-malului vânat “recunoașterea” și “răzbunarea sângelui vărsat”; la sacrul act cinegetic, de luptă “pe viață și pe moarte”, participă și spiritele / sufletele strămoșilor, “ajutorul / puterea” acestora putându-se focaliza pe reprezentarea realistă a animalului zugrăvit / gravat pe stânca sanctuarului din grotă. În peș-

Fig. 38. *Cal sacru «ithyfalic» în frâu* – “desen” (“pictogramă” / “ideogramă”) de pe un perete de stâncă din Defileul Sohodol-Runcu (România), din orizontul anului 8.175 î. H.

tera Le Portel, iepele sunt reprezentate cu “cioc de canar”; în peștera Lascaux, iepele au “cap miniaturizat”; în sanctuarul peșterii Pech-Merle (fig. 23) sunt reprezentate “iepe microcefale”; în peștera Le Combrel (Franța), “într-o scenă sacră”, iepe microcefale par să alunge “leul” / “pantera” (fig. 35); dar când e

Fig. 39. *Cal sacru și Călăreț* – “desen” (“pictogramă” / “ideogramă”) de pe un perete de stâncă din Defileul Oltețu-Polovragi (România), din orizontul anului 8.175 î. H.

vorba despre vânătoarea calului sălbatic (fig. 36), după cum se vede dintr-o plachetă gravată din peștera La Vache,

reprezentarea se face “realist”, cu mare atenție la “nuanțe”; ascunderea / “mascarea” iepei “gravide” – și nu a armăsarului capturat – s-a datorat aceluiași rațiuni religioase ce au dus la “silu-etarea” vânătorului euro-pelasg. Temeiul “mutației” în sfera credințelor / ide-ilor religioase din orizontul anului 10.000 î. H. – temei prin care se impune *realismul abstract / simbolic* epipaleolitic / neolitic etc. – rezidă în “redarea cu ajutorul măștilor / semnelor” a apropierei sacrei iepe gravide de peșteră / om, “multimilenară redare în paralel” – între 25.000 și 10.000 î. H. –, apoi (“vertiginos”, în funcție de schimbările bruște de început de holocen, dintre orizonturile anilor 10.000 și 8175 î. H.) a celorlalte “sacre realități vitale”, re-nunțându-se tot mai mult la “paralelism” (imposibil întru cuprinderea “sanctuarului la purtător”, suplinitor al celui din peșteră); pătrunderea “iepei micro-cefale”, “cu mînz în pîntec”, în sanctuarul din peștera Euro-Pelasgului, indi-

Fig. 40. *Cal sacru și erou* – “desen” (“pictogramă” / “ideogramă”) de pe un perete de stîncă din Defileul Sohodol-Runcu (România), din orizontul anului 8.175 î. H.

că “sacra realitate” a domesticirii ecvideelor în orizonturile culturale magdale-niene; mai întâi, domesticirea iepei; domesticirea “armăsarilor” s-a făcut mai tardiv, între orizonturile cultural-holocenice ale anilor 10000 și 8000 î. H, du-

Fig. 41. *Călărețul de la Seradina-Valcamonica* (Italia), din orizontul anului 8000 î. H.
pă cum dovedesc reprezentările rupestre realist-abstracte / simbolice: *Călă-reț-dansator* (călușan / călușar) din Peștera

Chindiei (fig. 37), *Cal sacru «i-thyfalic» în frâu* – “desen” (“pictogramă” / “ideogramă”) de pe un perete de stâncă din Defileul Sohodol-Runcu (fig. 38), *Cal sacru și Călăreț* – “desen” (“pictogramă” / “ideogramă”) de pe un perete de stâncă (fig. 39) din Defileul Oltețu-Polovragi, *Cal sacru și erou* – “desen” (“pictogramă” / “ideogramă”) de pe un perete de stâncă din Defileul Sohodol-Runcu (fig. 40), *Călărețul de la Seradina-Valcamonica* (fig. 41), *Călățișenii de la Limanu-România* (peștera Limanu, de lângă Mangalia, este un sacru labirint de 3200 m; multe reprezentări anterioare orizontului cultural al anului 8000 î. H. nu par a fi aici, deoarece această imensă peșteră, cel puțin, de pe la 1600 î. H., a fost mereu amenajată de Pelasgo-Daco-Thraci / Valahi, în spiritul inițiativ / misteric al Zalmoxianismului; ca punct strategic – după relatarea lui Cassius Dio, în *Istoria romană* – s-a evidențiat în anii 29 / 28 î. H., în luptele fratricide dintre urmașii regelui Burebista) etc.

Cultul iepei cu mânz în pântec, admirabil ilustrat în paleoliticul Euro-Pelasgiei, între orizonturile culturale aurignaciene și magdaleniene (fig. 28), permite deslușirea unor credințe în legătură cu fecundația / fertilitatea și nașterea (re-nașterea). Ca animal sacru, *iapa cu mânz în pântec* se relevă de pe acum drept acolit divin al Mumei-Pământ. Unele contexte figurative paleolitice / epipaleolitice, îndeosebi cele ce redau capul de iapă pe spatule, pandantive, bastoane, ca, de exemplu, pe spatula de la Laugerie-Basse (*Iapă și arbore / axis mundi* – fig. 34), unde Euro-Pelasgul surprinde capul de iapă, sediu al sufletului, “adulmecând” *axis mundi* (cf. GRP, 134), ori pe “bastonul perforat” descoperit în stațiunea arheologică *La Madeleine* (Franța), redând, între două capete de iapă, femeia gravidă, urmărită și amenințată de colțul ve-ninos al unui “șarpe cu coadă-arbore” (cf. GRP, 130), sau pe pandantivul “o-val” cu “cal de la Isturitz” (cf. GRP, 136) etc.,

ipostaziază *iapa* și ca *animal psihopomp*, numai până la “rădăcinile” / “trupinile” sacrului arbore din apele primordiale / celeste.

Despre un *cult al calului / armăsarului* în Euro-Pelasgia, în Pelasgia Arhaică, *ivit dinspre eroul-vânător / războinic*, apoi preluând și alte funcții, inclusiv *funcția psihopompă* din cultul iepei, nu se poate vorbi decât după domesticirea lui *Equus stenonis*, din orizontul anului 8500 î. H., datorată Pe-lasgilor carpato-dunăreni din provinciile Banat și Oltenia, după cum certifică reprezentările din Peștera Chindiei (fig. 37) și de pe pereții de stâncă din defi-leele Sohodol-Runcu (fig. 38 / 40), Oltețu-Polovragi (fig. 39) etc. O dată cu “calul și călărețul-erou” din zorii neoliticului s-a produs “un transfer” al funcției psihopompe, firește, “în sacă pereche” *cal-iapă*, fapt ce reiese și din vectorizarea semantic-sincretică a inscripției de pe pedestalul *statuetei Moșului (Tatălui-Cer) și Mumei-Pământ* de la Ocna Sibiului. Chiar osul de iapă / cal (“falanga de ecvideu”) devenise “suport material sacru” pentru “sanctuarele la purtător” din mileniul al IX-lea î. H.; falanga de cal, “decorată pe toate fețele”, descoperită în nivelul al II-lea de la Cuina-Orșova (Banat) și datată în orizontul cultural al anului 8.175 î. H. (cf. DVDac, 18), era “binecuvântat material” pentru încrustarea ideogramei hierogamiei Tatălui-Cer (Samasua / “Soarele-Moș”) și Mumei-Pământ (Dachia / “Dochia”). În Pelasgo-Thracodacia, fie amintind de maniera realismului rupestru-animalier, fie în spiritul realismului abstract / simbolic, *calul – sălbatic* (numit și “tălăpan” / “tarlapan” încă vânat și dincoace de orizontul cantemirian-evmezic al anului 1714), și *domestic* – alături de ovine (“lăi, bucălăi”), de “câini mai bărbați”, de caprine, de bovine etc. – este atestat în neolitic și eneolitic, în epocile metalelor “rare” și “dure”, din ariile pelasgo-culturilor Criș-Starcevo, Turdaș-Vincea, Karanovo I – VI, Boian-Gumelinița, Precucuteni, Cucuteni, Petrești,

Sălcuța, Românești-Tisza-polgar, Gornești-Bodrogkeresztur, Cernavodă, Hamangia, Horodiștea, Foltești, Vucedol, Kostolac, Baden, Glina, Coțofeni, Sighișoara-Wietenberg, Eze-ro etc. În Dacia Zalmoxianismului, importantul cult al calului este circumscris monoteismului Sarmizegetusei prin *ordinul Cavalerilor Soarelui / Zalmoxia-nismului* (Cavalerii Danubieni, Thraci, Cabiri etc.); despre nenumărate elemente ale cultului calului la Daci / Thraci (în sfera Zalmoxianismului, bine-înțeles) grăiesc “deopotrivă”: arta cogaionică a aurului, argintului, bronzului, fierului etc., numismatica, sculptura (în marmură / piatră), mitologia pelasgo-daco-thracică / valahică (dacoromână), bogatul etnofolclor pelasgo-thraco-dac / valah (dacoromânesc) de azi – basmele cu Calul Năzdrăvan al lui Făt-Frumos, baladele în care apar “caii învățați” (îndeosebi, «Toma Salymoș / Alimoș»), doinele haiducești, dansul de inițiere în tainele trimiterii periodice a Solului / Mesagerului-Celest la Samasua / Samoș (Dumnezeul Cogaio-nului / Sarmizegetusei), *Călușul* (*Călușarii / Călușenii*) etc.; caii de rasă din Dacia / Dacoromânia erau cei mai vestiți în lumea antică și cei mai căutați / “importați” de sudul mediteraneean, fiind elogiați de Homer încă din orizontul anului 1184 î. H., în *Iliada* (X, 422): Caii văzutu-i-am eu, n-au seamăn de mari și de mândri, / Albi ca zăpada sunt ei și la fugă sunt repezi ca vântul (v. fig. 42 / 43).

Fig. 42. “Icoană” cu Cavaler Zalmoxian / Cabir – cu inducție semantic-sincretică în orizontul cogaionic al anului 1450 î. H. (cf. VMR, 226).

Așadar, rapidul vânător-călăre din carpato-dunăreana Pelasgie Arha-ică, potrivit depozitelor osteologice

descoperite de arheologi și analizate de specialiști, avea în arealul cinegetic următoarele soiuri de cal sălbatic: *Equus stenonis* (la Mălușteni-Vaslui etc.), *Equus primigenius* (la Chepeț și Rusfalău / Ruseni-Covasna, la Sângeorz, jud. Bistrița-Năsăud etc.), *Equus aluticus*, *E-quus mosbachensis* – în bazinul Baraolt (Feldioara, Araci etc.) / Depresiunea Brașovului, *Equus steinheimensis* (la Sândominic-Harghita), *Equus / cabal-lus fossilis* (la Zorleni și Plopeni, jud. Vaslui, la Iași, la Sf. Gheorghe-Covas-na, la Sereca și Turdaș – jud. Hunedoara, la Sighișoara, la Sebeș-Alba, la Gușterița-Sibiu, în nordul Olteniei, la Peștera Muierilor, la Izlazul Gherlan, din Dobrogea etc. – cf. NV, 174 sqq.), *Equus transilvanicus* (la Sf. Gheorghe), *Equus hemionus* (la Salca de Criș, la Iernut, la Boian, la Gumelnița, la Căscioarele, la Hamangia, la Cucuteni) etc.; din epoca metalelor – mai întâi, din aria pelasgo-culturii Tei-București –, s-au păstrat și zăbale, dovezi incontestabile, “de bronz”, de fier etc., ale folosirii calului la vânătoarea-călare, la tracțiune, în lupte / bătălii etc.

Calul și cultul falusului. Calul / armăsarul reprezintă simbolul virilității absolute. Despre un cult al falusului în spațiul Pelasgiei Arhaice se poate vorbi încă din orizontul anului 8175 î. H., fiind marcat mai întâi de *Cal sacru «i-thyfalic» în frâu* – “desen” (“pictogramă” / “ideogramă”) de pe un perete de stâncă din Defileul Sohodol-Runcu (fig. 38). O sculptură-falus s-a păstrat din vremuri neolitice până în orizontul anului 1902 d. H., la Polovragi (< *polo-*, “falus” + *-vrăgi*, “vraci”; *-c->-g-*), în nordul Olteniei; Nicolae Densușianu, în celebra lucrare, *Dacia preistorică*, o descrie așa cum se înfățișa în anul 1902: «Însă, o importanță deosebită arheologică o prezintă colina din stânga râului Olteț, ce dominează mănăstirea și comuna Polovragilor. Pe culmea de răsărit a acestei coline, pe o poiană aplanată de mâna omului, ni se înfățișează o în-tinsă *necropolă preistorică*, de unde am adunat noi înșine numeroase frag-

mente de olărie neolitică, scoase la suprafață de căutătorii de comori, dim-preună cu diferite resturi omenești. Iar în partea de apus a acestei vechi ne-cropole, se ridică punctul culminant al colinei, o pozițiune fortificată de o parte de natură, cu păreți prăpăstioși de stânci, iar de altă parte încinsă de mâna omului cu valuri vechi de pământ. Pe vârful acestui pisc înalt, de unde se deschide un aspect magnific peste șesul Polovragilor, se mai poate vedea și astăzi fragmentul unui monument arhaic, unic în genul său între monu-mentele preistorice ale Europei, ce le cunoaștem până astăzi. Este o columnă monolită de granit, tăiată în patru fețe și terminată la vârf prin o mică piramidă; un obelisc *în o formă puțin falică*, înfipt în o bază de lespezi tăiate și în-gropate în pământ. Toate fețele acestui important monument sunt frumos po-leite, însă fără nici o inscripțiune. (...) Acest obelisc este rupt și scos din bază de către căutătorii de tezaure. Înălțimea părții superioare, ce o reproducem a-ici este de 1,09 m, lățimea de jos a fețelor principale de 0,45 m, iar fragmen-tul al doilea, sau partea inferioară a acestui monolit este pierdut.» (DDp, 315). Mistericul / inițiativul dans pelasgo-daco-thracic / valahic (dacoromânesc) al *Călușului* și-a circumscris și cultul falusului; chiar și în reprezentările auten-tice de la solstițiul de vară / iarnă, din zilele noastre, unul dintre jucători este echipat cu un uriaș falus sculptat în lemn, cu care, într-un anumit moment al jocului, în roata călușarilor, mimează coitul, ca toate cele ce țin de gospodăria

Fig. 43. *So-Ares (Soare-Tânăr / Războinic), fiul lui Samasua / Samoș, descins din Cogaion / Sarmizegetusa la Troia, în orizontul anului 1194 î. H.*

țărănească (unde se desfășoară *Călușul*) să se bucure de rod; pe traseul *Că-lușului*, în capătul ogoarelor / livezilor dintre sate, mimează de asemenea co-itul cu falusul respectiv “ca să crească grâul”, “ca să rodească merii” etc.

O serie de figurine reprezentând cai / iepe, evident, în sfera sacralului, din neolitic și din epocile metalelor, antrenează obiecte magice de cult, cre-dințele / ideile religioase legate de funcțiile psihopompe și acolit-divine. În mileniul al VI-lea î. H., la Dunărea de Jos / Mijloc, o dată cu *Facerea / Geneza* (Scufundarea Cosmogonică), iapa / calul își configurează tot mai mult și an-tagonicele funcții, *chthoniană* și *uraniană* / *celestă*.

Caii, dansul vânătoresc-pelasgo-daco-thracic / valahic, *Căiuții*, și dan-sul misteric / inițiatic-zalmoxian, *Călușul Împărătesc*. Inițiaticul dans vânăto-resc al *Căiuților* (înrudit cu *Călușul* ce s-a transmis până în vremurile noastre dinspre Zalmoxianism) își are obârșiile în orizontul anului 8500 î. H., după cum ne grăiește peste milenii “pictura în ocru roșu”, *Călăreț-dansator (călu-țan / călușar) din Peștera Chindiei-Banat* (fig. 37); amintirea dansului *Căiuții*, trimițând la neoliticele vânători rituale, se mai păstrează și astăzi, îndeosebi, la Dacoromânii-moldoveni; «mascoidele cailor, deși extracorporale, sânt ata-șate de jucători ca și cum ar face parte integrantă din ființa lor; în jocul *Că-iuților* din nordul Moldovei, care apare adesea asociat cu jocul *Caprei* se în-trebuințează aceleași mascoide-costume ce redau corpul calului și călărețului pe el» (VMast, 211 sq.). Pornind de la lucrarea academicianului Romulus Vulcănescu, *Măștile populare* (1970), cercetătorul interdisciplinar, Ion Nania, subliniază că masca ecvină «cu plete de cal, alcătuită din panglici ce ascund fața jucătorului» este «cea mai veche încercare de transpunere ritualică *om – animal*»; «un al doilea tip, sub formă de mască simplă, redă un om acoperit complet cu o scoartă, care ține în mâna dreaptă un băț cu o oală ce

simboli-zează capul de cal și în mâna stângă o mătură ce reprezintă coada»; este «o formă mai evoluată a măștii vântătorului deghezizat», care-i permite apropierea de animalul dorit spre a fi vânat și mâncat; dar această mască se relevă la Valahii / Dacoromânii din secolul al XX-lea încă din timpurile neolitice, deoa-rece «presupune inventarea olăritului și a țesutului» (NV, 183); un alt tip de mască de cal este utilizat la nunțile dacoromânești din Carpații Occidentali ai României; este un «tip sub formă de mască dublă, în care doi jucători, ținând pe umeri o scară acoperită cu un covor, poartă pe un al treilea deasupra scării drept călăreț; capul calului în acest caz e alcătuit dintr-o oală iar coada dintr-o mătură» (VMast, 147); «acest tip este mai nou, presupunând și calul îmblân-zit, pe care voinicul îl călărește spre distracția nuntașilor; el amintește de acel moment când, de curând îmblânzit, calul nu putea fi călărit de toți, dar fiecare și-ar fi dorit acest lucru și fiecare își vedea îndeplinirea idealului prin călărirea calului mască, o mască vie, prin oameni ascunși în animalul mască pe care sta călare» (NV, 183). Prin transsimbolizare, scena privește nu numai “arta călăritului vânătoresc”, ci și “modelul” de fecunditate / fertilitate ce trebuie văzut de mireasă / mire, dinspre cal / iapă, “model” cu adânci rădăcini între

orizonturile aurignacian-magdaleniene ale Euro-Pelasgului.

Călușul, sublimul dans misteric / inițiativ al nemuririi Dacilor în cali-tatea de Soli / Mesageri-Celești, care a preluat și elemente ale dansului *Căiu-ții* și care s-a transmis fragmentar până la Valahii / Dacoromânii din vremuri-

Fig. 44. “Mânerul-cal” al rhytonului Cavalerului Zalmoxian, de argint-aurit, din orizontul anului 450 î. H., descoperit în Dacia Sud-Dunăreană, la Pulpudava (azi, Plovdiv-Bulgaria).

le noastre, exprimă universul religios-monoteist al Zalmoxianismului, partici-para *ens*-ului uman la o ordine cosmică. Adevăratul *Căluș Împărătesc* se re-levă și în arhitectura *Templului / sanctuarului-calendar al zeului So-Ares de la Sarmizegetusa*, numărul jucătorilor / “călușarilor”, 114, fiind egal cu nu-mărul stâlpilor de andezit din cercul construcției. Ultima dată, magnificul, mistericul / inițiativul dans al *Călușului Împărătesc* s-a desfășurat (după cum este descris de cronicari) în 1599 d. H., grație celor 114 oșteni valahi / da-coromâni de sub comanda lui Florean (în calitate de Sol / Mesager Celest), la nunta fiicei lui Mihai Viteazu, Beatrice, de la Alba Iulia. Căii sugerați de *Călușul Împărătesc*, grație călărețului-Sol / Mesager Celest, au un rol divin în desfășurarea teluric-celestă a ființei Pelasgo-Daco-Thracului / Valahului (Da-coromânului / Românului). În structura *Călușului Împărătesc* se disting trei părți: *alungarea spiritelor malefice cu caii celești și purificarea pământului, sau “pornirea Călușului”* (I); *lansarea Solului / Mesagerului Celest la Sama-sua / Samoș ca frate de cruce al lui So-Ares* (II), *participarea, ca războinic al lui Samoș (Soarele-Moș), alături de fiul Dumnezeului din Cogaion (So-A-res), la restabilirea ordinii cerești, nuntirea cu Sora Soarelui / Luna (Co-Utya / Dochiana) și revenirea pe pământ în calitate de veritabil Salumasua / Sal-moș* (“omul lui Samoș / Dumnezeu pe pământ”, sau, cum deformat i-au înregistrat cronicarii numele, confundându-l și cu unicul mare zeu: “Zalmas” / “Zalmoxis”), *ca rege-zeu-medic la Sarmizegetusa* (III). În legătură cu prima parte a *Călușului Împărătesc*, interdisciplinarul cercetător, Ion Nania, a re-marcat: «”Pornirea”, cu goana năprasnică, în dansurile întortocheate, repre-zintă, socotim, un fel de căutare și de urmărire a cailor sălbatici, iar “Prinde-rea”, în care dansul capătă o energie cu adevărat sălbatică, simbolizează înde-

mânarea, curajul, vigoarea și greutatea pentru cei care prindeau animalele sălbatice, luptând din răputeri pentru strunirea și îmblânzirea lor; chiar și “războiul” era un omagiu adus celor ce luptau călări.» (NV, 185). Este, într-adevăr, prima parte a *Călușului Împărătesc*, un veritabil război cu forțele male-fice ale Terrei Mater, un război cu spiritele rele de pe pământ, asemănător cu “prinderea cailor sălbatici” din zorii holocenului, “cai-duhuri” reprezentând forțele Întunericului ce – “neîmblânzite” / nedistruse – ar putea înrâuri ne-gativ, “ar deturna” *lansarea Solului la Samoș* (“ambasadorul Cogaionului / Sarmizegetusei” în cele nouă ceruri). Același interdisciplinar și neobosit cercetător la obârșiile mitologiilor și istoriilor Dacoromânității evidențiază și fap-tul că «ritualul *Călușului* (...) a înlocuit treptat ceremonialuri mult anterioare, din faze străvechi ale societății de vânători primitivi, când omul vânător se transpunea în mască-animal pentru a căpăta în felul acesta anumite calități pe care le avea animalul, pentru a se putea apropia de el în timpul vânătoriei și pentru a-l putea răpune, dansul călușeresc fiind probabil un exercițiu al omu-lui vânător; în acest scop se desfășurau ceremonii tipice ale vânătorilor mas-cați, jocuri ritualice care nu exclud nici existența concepției despre un Cal-Dumnezeu, asemenea Dumnezeului-Taur; (...) aceste măști au supraviețuit, local și sporadic, până în zilele noastre, în spațiul românesc» (NV, 182 sq.); «măștile și dansurile ritualurilor arhaice ale vânătorilor preistorici aveau să cedeze locul ceremonialului *Călușarilor* ce se va instala către sfârșitul neoliti-cului, preluând creator unele aspecte ale vechii tradiții vânătoarești» (NV, 183). În Dacia, mai mult ca sigur, înaintea reformei Zalmoxianismului, din o-rizontul anului 1600 î. H., *Călușarii* jucau cu mascoide de cai; jocul devenind foarte complex, «mascoidele de cai se reduc cu timpul, din figurări de capete de cai, în bâte ce stilizează *ad usum* aceste figurări; în ritualistica mitică “bâ-tele mascoide” suplinesc

funcțiunea uneltelor ludice...» (VMast, 214). Urmărind în perimetrul arheologic problema “substituirii cailor”, a mascoidelor de

Fig. 45. Zeița Co-Utya (*“Sora Soarelui” / Dochiana*) pe calul sacru, cu bradul cosmic în mâna stângă, protectoare a Cavalerilor Zalmoxieni / Dunăreni – monedă dacică de argint din orizontul anului 290 î. H.

cai, cu bastoanele / bâtele călușerești (atribute ale regalității / imperialității), bâte având “vârful-măciucă” sculptat, reprezentând capete de cai, cercetătorul interdisciplinar, Ion Nania trage concluzia că «substituirea a început prin acele bastoane-sceptre, încă din perioada finală a culturii Cucuteni» (NV, 184); este vorba despre bastoanele-sceptre din piatră în formă de capete de cai, descoperite în România, «la Sălcuța, într-o așezare aparținând complexului Gumelnița-Sălcuța», la Casimcea-Dobrogea, la Fedeleșeni, într-o locuință aparținând fazei finale a pelasgo-culturii Cucuteni A; potrivit datărilor Marijei Gimbutas – de la Universitatea Californiei, din Los Angeles –, *pelasgo-cultu-ra Cucuteni A* se desfășoară între anii 4555 și 3875 î. H.; deci “datarea reală” a substituirii cailor / mascotelor de cai din dansul *Călușului* indică anul 3875 ante-Hristos.

Fig. 46. Cal solar în maniera realismului sacru abstract / simbolic – monedă dacică de argint din orizontul anului 150 î. H.

Cai zeului So-Ares (Soare-Tânăr / Războinic), calul “Sorei Soarelui”, năzdrăvanii cai ai Cavalerilor Zalmoxianismului, ai Feți-Frumoșilor, ce duc eroii în

raiul zalmoxian, în [ara-Tineretii-fără-Bătrânețe-și-Vieții-fără-Moarte. Din vremea pelasgo-culturii Coțofeni, dintre orizonturile anilor 3515 și 2860 î. H. (cf. GCiv, 230), clasa puternică a războinicilor Pelasgo-Daci impune perechea sacră secundă, *So-Ares (Soare Tânăr / Războinic) și Luna ("Sora Soare-lui" / Co-Utya, Dochiana)*, în panoul central de credințe din Cogaion, ceea ce imprimă credințelor / ideilor religioase *un foarte puternic caracter urano-solar* (perechea primordială, Samasua / Samoș – "Soarele-Moș" / "Tatăl-Cer" – și Muma-Pământ / Dachia, "Dochia", reflectă preponderența elementelor religi-oase chtoniene); «toți specialiștii sânt de acord că în această perioadă, de la cultul chtonian al fecundității, întrupat de zeița-mamă, se trecuse la un cult uranian, al soarelui; de altfel, unii cercetători socotesc că încă din perioada eneolitică începuse această schimbare, sau în orice caz se contura un dualism între vechea concepție chtoniană și aceea a divinității cerești, pe care ar documenta-o cultul coloanei – respectiv al stâlpului – ce făcea legătura din-tre viața pământească și puterile cerului.» (DVDac, 57). Perechea divină, *So-Ares* (în plan celest-diurn: Soarele, "fiul lui Samoș", străbate zilnic, de la ră-sărit la apus, celestele spații, călare pe trei *cai solari* – fig. 43 –, ori într-o cvadrigă trasă de mai multe perechi de *cai ai luminii*) și *Luna* (în plan celest-nocturn, Co-Utya, "fiica Dachiei"; în plan terestru: Dochiana, Cosânzeana, în-fățișată pe un *cal teluric-celest, năzdrăvan*, ca tânără zeiță a Sorții, având în mâna stângă *bradul cerurilor* – fig. 45), este imitată de Pelasgo-Daci în toate: în mormintele "nemuritorilor" Cavaleri ai Zalmoxianismului se relevă pere-chea: *bărbat – femeie*; «organizarea patriarhală și aceea a familiei-pereche era generalizată; descoperirea unor înmormântări perechi – bărbat și femeie – în mormintele tumulare (...) este o dovadă de netăgăduit în această privință» (*ibid.*); este practică tot mai mult incinerăția. Considerându-se

“nemuritori”, Dacii-războinici, Cavaleri ai Soarelui / Zalmoxianismului, sau Cavaleri Dună-reni, credeau că “doar își schimbă locuința” terestră cu una celestă, putând chiar să și revină (“în carne și oase”, dar numai în calitatea de Sol / Mesager Celest); și în cer, alături de So-Ares, lupta-se-vor cu balaurii Genunii, cu forțele întunericului, făcând să biruie lumina; și pentru aceasta aveau nevoie, în spiritul Zalmoxianismului, și de soție, pentru cele casnice, și de cai, de arme, pentru cele războinice. Calul devine indispensabil Pelasgo-Dacului; și în tot mai multe morminte de Cavaleri ai Zalmoxianismului, îndeosebi în “mormin-tele princiare”, există – între altele – și caii sacrificați ai biruințelor eroului din această lume, biruințe ce se vor perpetua și “în lumea de dincolo”; de pil-dă, într-un mormânt de înhumatie descoperit la Căndești-Vrancea (pelasgo-cultura Monteoru), «în vasul de ofrandă depus la capul celui înhumat, s-au descoperit 14 butoni din foaia de bronz provenind de la căpăstrul și hamurile unui cal (piesele respective fiind accesorii de ornamentare); acești butoni, ce purtau urme vizibile de arsură, fuseseră depuși în vas împreună cu carbo-nizatele resturi de la animalul incinerat și de la piesele sale de harnașament» (NV, 180). O dată cu impunerea Creștinismului, calul nu mai este sacrificat la plecarea dintre cei vii a Valahului / Dacoromânului-războinic, fiind “dați de pomană, să-i fie de ajutor în lumea de dincolo”.

La Daci, Zalmoxianismul, prima religie monoteistă din istoria ome-nirii, și-a circumscris și *cultul iepei / calului*. Iapa sacră apare la Daci alături de unele divinități feminine. O admirabilă reprezentare dacică, pe o monedă de argint din secolul al III-lea î. H., vectorizează – în plan secund, desigur – în sfera energetică feminină / Yin, pe zeița Dochiana (Co-Utya / Cotys, Co-sânzeana) călare, cu *bratul cosmic* în mână (fig. 45), înaintând spre stânga,

Fig. 47. *Cavalerul Zalmoxian / Dunărean înaintând pe calea-spirală a nemuririi întru Samasua / Samoș (Soarele-Moș / Dumnezeuul Cogaionului); relief de marmură dacică din orizontul anului 150 d. H., descoperit în sanctuarul sud-dunărean de la Glava Panega (Bulgaria).*

în sfera Mumei-Pământ. Înaintând spre dreapta, în sfera lui Samoș (a “Soa-relui-Moș” / “Yang”), a Dumnezeului Cogaionului / Sarmizegetusei, *calul sa-cru* (“năzdrăvan” / “*psihopomp*”) apare în complexul cult al Cavalerilor Zalmoxianismului (Cavalerii Dunăreni / Danubieni – fig. 47; Thraci – fig. 44; sau Cabiri – fig. 42; etc.) aflați pe calea spirală (planetară / “teluric-celestă”) a nemuririi. Dar înainte de a apuca pe drumul nemuririi conferit de Samasua / Samos (Soarele-Moș / Tatăl-Cer), sau calea-spirală a Fărtatului (Dumnezeu-ului Cogaionului), a pozitiv-creației, eroul (“Făt-Frumosul”) dac / valah (da-coromân) era angajat în lupta pentru lumină, adevăr și dreptate, întru zalmo-xiană ordine / putere de încrețire a Genunii, pe calea spirală a negativ-cre-ației, a Nefărtatului (“Nebeleizis” / “Gebeleizis”), nimicindu-i monstruoasele fapte (lei / pantere, găi / zgrițuroaice, mistreți, balauri, zmei ș. a.). Abia du-

Fig. 48. *De-a Cavalerii Zalmoxieni / Dunăreni – jucărie pentru copiii-daci (“calul, carul și cavalerul”), teracotă din orizontul anului 100 d. H., descoperită în Dacia Nord-Dunăreană, în provincia Arutela / Ardeal (Transilvania).*

pă seria de sublime biruințe (forțele *binelui* triumfând de fiecare dată în fața forțelor *răului*), zalmoxianul Cavaler Dac / Dunărean (și o dată cu extinderea cultului în ariile extra-

dunărene, și cu “denumiri locale”: “Cavalerul Thrac”, ori “Cavalerii Cabiri” etc. – cf. MDMT, 163 sqq.) obținea dreptul nuntirii cu Absoluta Cunoaștere întru Samoș, nuntirea cu Sora Soarelui (Dochiana / Cosânzeana, “Spuma Laptelui” etc.), ca Făt-Frumos, protagonistul basmelor dacoromânești / valahice, aliat dintotdeauna cu Calul Năzdrăvan, înaripat ori nu, având “trei viteze”: cea terestră, “de cal obișnuit”, cea supra-telurică / at-mosferică, aidoma vitezei vântului, și “viteza gândului” ca viteză “interstelară / cosmică”, superioară “vitezei luminii”.

Fig. 49. *Cei doi cai cosmici și călăreții: Calul Negru (stânga) și Calul Roșu (dreapta)* – cusătură populară dacoromânească pe un ștergar / prosop de Șuletea-Vaslui (România),
din orizontul anului anului 1950 d. H.

Din constelația cultului iepei / calului, în mitologia valahă / dacoro-mână de azi se mai păstrează caii cromatici (*caii negri* – fig. 49 – fiind «cursi-erii întunericului, mesagerii morții, care vin să ridice sufletele oamenilor ce expiră și să le ducă pe lumea cealaltă; figurarea *cailor negri* capătă astfel o semnificație psihopompă»; *caii albi* sunt «cursierii soarelui, mesagerii lumi-nii, care dau viață, apără și protejează pe om; de aceea figurarea lor o întâlnim sub formă de însemne apotropaice pe unelte, arme, veșminte, locuințe, pe te-renurile de cultură, pe monumentele căpeteniilor...» – VMast, 576), caii învățați ai Gurii de Rai (cunoscători ai drumurilor teluric-celeste, caii Solilor / Mesagerilor Celești), hippo-ofdienii (pe filieră zalmoxiană însă, dinspre cadrul inițiativ / misteric ilustrat de cogaionicele plăcuțe de argint aurit descoperite la Letnița, pe malul drept al Dunării), caii Gogiului («prin Gogiu se înțelegea *umbra mortului purtată de cal*, care nu era decât o transfigurare

domestică a psihopompului cal; iar calul psihopomp nu este decât un relict ritual și o mi-tică reminiscență a *Călărețului Thrac* în exercițiul lui psihopomp; sicriul, co-pârșeul sau tronul în care se așeza mortul înainte de a fi dus la groapă se nu-mea, metaforic, *calul sfântului Mihail*, deoarece la Creștini Sfântul Mihail pa-tronează funeraliile» – VMR, 514 sq.), caii roibi, sau de foc (purători ai zorilor și ai amurgurilor, caii lui Zorilă / Sorilă și ai lui Murgilă, ai căldurilor de cup-tor, arzând vietățile, plantele, cu limbi de flăcări), caii lui Sân-Toader («în grupa figurărilor medievale ale centaurilor, sunt incluși *caii lui Sân-Toader*» și *caii infernali care rod rădăcinile bradului cerurilor*; «între Anul Nou și Bobotează ies de sub pământ și huzuresc în formă antropocabalină»; «împotriva lor», Dacoromânii «au închipuit jocuri cu *măști* alcătuite din *capete de cai butafo-rice*, cu care colindă în noaptea de Sân-Toader, și *jocuri cu măști de demoni cabalini*, ocolind coloanele cerești sau substituitele lor, troițele de drum...» – VMR, 514; pe Valea Drâmbovnicului-Argeș, «în prima zi de marți din Păre-simi», «se încurau caii», adică proprietarii-călăreți din satele văii respective se angajau în întreceri de viteză; «calul câștigător era împodobit cu flori de glastră / ... / încât părea un uriaș buchet multicolor» – NV, 189), caii celești (de fapt, *caii lui Nebeleizis / Gebeleizis*, zeul-balaur al norilor de grindină, ce se interpunea între Daci și Samoș, «cerul senin»; în acest zeu rău trăgeau Da-cii cu săgețile spre a-l alunga; Gebeleizis a fost asimilat de Creștinism drept Sfântul Ilie; Poporul Dacoromân consideră că năpraznicii *cai ai lui Sântilie* «trag căruța solară când fulgeră și bubuie» – VMR, 515), armăsarul mării, mânzul șolomonar etc. Din bogata constelație de credințe / idei pelasgo-daco-thracice / valahice (dacoromânești) despre cal, aflate «în circuit» și în anul 1991 d. H., se mai rețin: 1) craniul / hârca de cal, într-un par înfipt în mijlocul grădinii de zarzavat, în mijlocul livezii, în mijlocul răzorului, aduce rod bogat, alungă mana,

mucegaiul și tot răul; 2) craniul / hârca de cal pusă într-un par / bondoc de la gard îndepărtează lupul de ograda cu vite, să nu le mănânce, de stână / staul, îndepărtează bolile, deochiul, păzește de flăcări; 3) la drum, căl-catul în urme de cai aduce putere, sănătate în trup; 4) potcoava găsită pe drum aduce mare noroc (la Dacoromânii-argeșeni, după cum le certifică Ion Nania, în localități de pe Valea Drâmbovnicului / Moșacului: Leșile, Găinești, Pojorâni, Moșăceni, Volintiri etc. – cf. NV, 188). Zalmoxiana medicină uma-nă / veterinară (după statistica lui Ion Nania – cf. NV, 189 sq.; v. și TZpl, I, II) înregistrează și 44 de plante legate semantic-sincretic și de apelativul cal / iapă: *Acrișul Căiesc* (*Rumex conglomeratus*), *Amețeala Cailor* (*Chondrilla jun-cea*), *Asudul Calului* (*Onosis spinosa*), *Buretele Calului* (*Coprinus Comatus*), *Bu-suiocul Calului* (*Chenopodium botrys*), *Caii Popii* (*Aconitum napellus*), *Calcea Ca-lului* (*Trollius europaeus*), *Calcea lepii* (*Caltha palustris*), *Castanul Calului* (*Aesculus hippocastanum*), *Chimenul Cailor* (*Peucedanum officinalis*), *Coada Calului* (*Equisetum arvense*), *Coada-Calului-de-Râturi* (*Equisetum pratense*), *Coada lepii* (*Equisetum silvaticum*), *Coada Mânzului* (*Hippuris vulgaris*), *Coada Mânzei* (*Mnium affine*), *Codaia Calului* (*Equisetum telmateja*), *Copita Calului* (*Fomes fo-mentarius*), *Copita lepii* (*Fomes igniarius*), *Dumbravnicul Cailor* (*Salvia glutinosa*), *Fasolea Calului* (*Aristolochia clematidis*), *Iarba Cailor* (*Holcus lanatus*), *Iarba lepii* (*Festuca sulcata*), *Măcrișul Calului* (*Rumex crispus*), *Măcrișul lepei* (*Rumex acutus*), *Măcrișul Căiușilor* (*Rumex patientia*), *Măcrișul Mânzului* (*Rumex alpinus*), *Măcrișul Murgului* (*Rumex obtusifolius*), *Menta Armăsarului* (*Mentha viridis*), *Menta Calului* (*Mentha pulegium*), *Menta / Minta lepii* (*Mentha aquatica*), *Menta Mânzei* (*Mentha longifolia*), *Nalba Calului* (*Malva silvestris*), *Paștele Cailor* (*Capsella bursa-pastoris*), *Paștele lepii* (*Cardamine pratensis*), *Păduchele Calului* (*Tribulus terrestris*), *Piedica lepii*

(*Lycopodium clavatum*), *Ruşcuţa Calului* (*Adonis vernalis*), *Ruşinea Calului* (*Macrolepiota procera*), *Săpunul Calului* (*Saponaria officinalis*), *Sudoarea Calului* (*Echim vulgare*), *Sudoarea lepii* (*Pulmonaria officinalis*), *Sudoarea Murgului* (*Teucrium chamaedrys*), *Trifoiul Calului* (*Trifolium pratense*) şi *Vântul Calului* (*Globaria gigantea*). Există (după inventarul lui Ion Nania) şi 109 zootoponime pelasgo-daco-thracice / valahice (dacoromâneşti) în care se oglindeşte termenul cal (ori sinonimica-i sferă): *Căianu Mare*, *Că-iuţi*, *Călăcea*, *Călan*, *Călui*, *Călata*, *Călăraşi*, *Dealul lepei*, *Muntele Calului*, *Tălăpanu*, *Valea lepei* etc. (cf. NV, 190 sqq. / CPLR, 19 sq.); «în ordine numerică, 42 din toponimele redată se referă la cal, 27 la iapă, 6 la apelativul căian, 4 la căiuţ, 4 la talapan sau tălăpan, 2 la călui, 2 la călan (cf. lupan) iar câte unul aminteşte: caila (sin. căiană), Calăicea, Călăcea, locuri specifice ca-ilor sălbatici; unul se pare că este nume compus: Calbor şi tot câte unul aminteşte cârlanul, mânzul, mânza şi căluşul (cf. lupuş) mic şi mare; un nu-măr de 12 topinime se referă la cobâla, deci tot la calul sălbatic; toponimele amintesc ambele sexe şi toate vârstele, întâlnindu-se în tot spaţiul românesc, din Dobrogea şi bălţile Dunării, până în Maramureş, în toate formele de relief ale ţării» (NV, 194). Onomastica pelasgo-daco-thracică / valahică (dacoro-mânească) are fondul principal inspirat din denumirile plantelor sacre, ale dendrototemurilor / zoototemurilor şi ale bunelor vieţuitoare domestice, *calul* (şi sfera-i semantic-sincretică) nelipsind: Caluţescu, Călăraşu, Căluşeru, Că-luşiţă, Cărlan, Cărlănescu, Mânzu, Mânzescu, Mânzoc, Murgu, Murgescu, Murgulescu, Tălăpan, Tarlapan etc.

Cultul Leului / Panterei în Euro-Pelasgia, în Daco-Thracia (Valahia / Dacoromânia). *“Felina Roşie” de la Cuciulat-România*, cu “botul scurt”, cu ceafa groasă, având urechile redată atât prin culoare, cât şi prin câte două incizii în calcar, «pentru contur», «cu picioarele

anterioare întinse în con-cordanță cu jumătatea posterioară» (CMar, 82), “surprinsă sfârtecându-și prada”, ca și altele, “de aceeași vârstă”, în spiritul aceluiasi realism rupestru animalier din orizontul cultural al anului 15.000 î. H., descoperite în sanc-tuarele Euro-Pelasgiei, de la Font-de-Gaume, Le Combel (Franța), de la Pav-lov (Cehia) etc. (cf. CMar, 144), *este o leoaică (“panteră de peșteră”– Panthe-ra spelae / Felis leo spelaeus) “en face”* (fig. 50). Pictura din panoul central al

Fig. 50. *Leoaica de la Cuciulat-România* – pictură în ocru-sângerieu din orizontul anului 15.000 î. H., conservată sub o crustă subțire de calcit.

sanctuarului peșterii Cuciulat, prin nota distinctivă – *leu “en face”* – a repre-zentării, ca și cea a leului din peștera Trois Frères (Ariège-Franța), desco-perită de contele Bégouen (fig. 51) și studiată de abatele-profesor Henry Breuil (cf. FrobCA, I, 75), ori cea a leilor de la Enfouss și Ksar-Amar-Sahara-Atlas, atrage atenția asupra “sacrului animal”, într-un complex de credințe re-ligioase euro-pelasgice de la Carpați, datând din orizontul cultural al anului 15.000 î. H., în legătură cu vânătoarea artă / inițiere. Cultul Leului / Pante-rei la Euro-Pelasgul din orizontul cultural al peșterii Cuciulat (România), ori al peșterilor Trois Frères, Le Combel (Franța) etc., evidențiază că *dreptul și reușita vânătorii depind de o confruntare cu leul; privirea fiarei trebuie să ca-dă asupra celui ce pășește pragul maturității și asupra vânătorului*, prag mar-cat în realitate de inițiativa pătrundere / trecere a tânărului bărbat în sanctuarul din peșteră.

După cum sublinia Leo Frobenius, *cultul leului* și, în general, «cultura din epoca mijlocie a pietrei, care, cu multe milenii în urmă, a dat naștere, în-tr-o lume subterană, operelor de artă din aurignacian și până în magdalenian, o

cultură care în Europa a fost de mult înlocuită și s-a stins», între multe al-tele, “s-a descărcat” spre sud, conservându-se și pe «pământul african, unde continuă să trăiască până astăzi» (FrobCA, I, 92 sq).

Din fericire, în Euro-Pelasgia, *cultul leului* și multe altele, în ciuda pustiitoarelor și multimilenarelor migrații din Asia, s-au păstrat până în seco-lul nostru în câteva “insule”, datorită unor popoare de o impresionantă vechime, care, pe vigurosul trunchi dovedit prin istorii, au știut să primească și “altoiuri”, dezvoltându-se într-o originală și mai bogată “corolă de minuni” și de suflet / spirit; este și cazul poporului din “insula”-centru Dacia / Dacoro-mânia a Euro-Pelasgiei. În universul pelasgo-daco-thracic, *vânătoarea de lei, biruința în lupta cu leii se relevă în atributul suprem al inițierii vânătoarești, al iscusinței și al bărbăției / puterii* (fig. 52 / 53).

Analiza osteologică a depozitelor din România – îndeosebi a celor din peșteri – a stabilit că, în paleolitic / neolitic, între speciile de mamifere carni-vore, exista și cea a leului / panterei, alături de a ursului de peșteră, a hienei etc.: «Argila de decalcifiere din peșterile Carpaților păstrează numeroase vestigii ale faunei pleistocene, în primul rând ale fissipidelor de peșteră, printre care și leul (*Felis leo spelaeus*, sin. *Felis spelaea* Godfuss, *Panthera spelaea*).» (NV, 9); «resturile osteologice ale acestui felid uriaș» se cunosc din peșterile Fânațe-Bihor, Merești-Harghita, Reșița-Stârnici, Herculane; de asemenea, resturile osteologice ale acestei specii au ieșit la lumina zilei din Peștera-Igriț (Bihor), din Peștera Muierilor / Baia de Fier (Gorj) etc.; în Dealul Somleu-Betfia (Bihor), «s-a descoperit specia *Leo gombaszögenis* Kormos din interstadiul Riss-Würm, când locul *Machairodus*ului îl ocupă leul de peșteră; leul a fost găsit și la Onceasa» (NV, 10), și în peștera Măgura-Sighiștel (tot din Bihor-România); la Ghidfalău-Covasna (România), s-a descoperit un

«calvarium de *Felis spelaea* Gold» (*ibid.*); o mandibulă de leu descoperită în peștera Cioclovina pare a confirma faptul că *Felis spelaea* nu a coexistat cu *Felis leo*: «Această opțiune, bazată pe studiul gravurilor din peșteri, în special de la Combarelles, nu a fost confirmată de nici o paleontologică descriere ca-re să poată fi atribuită, cu siguranță, leului actual, iar interpretarea reprezen-tărilor parietale este, de cele mai multe ori, în problema care ne interesează, foarte subiectivă. În etapa actuală a cunoștințelor noastre, marele felid din su-periorul pleistocen al Europei și Africii de Nord ne apare ca un grup polimorf, în care se manifestă tendințe diferite, câteodată contradictorii, care credem că pot fi puse în legătură cu extincția apropiată a speciei» (SKL, 211 sq.). Sche-lete (fragmente) din specia de *Felis leo*, reprezentată în sanctuarul peșterii Cuciulat-România, au mai fost descoperite «în stratul musterian din Peștera Mare» (NV, 10), în Valea Coacăzii (comuna Măgura), într-un strat indicând debutul aurignacianului; de la sfârșitul musterianului și de la începutul au-rignacianului, resturi osteologice de leu s-au descoperit la Mitoc-Botoșani, în grotle Cheia și La Adam, din Dobrogea, în peștera Baia de Fier etc.; există și artă ceramică (de la cea cucuteniană, la cea gumelnițeană, de Basarabi etc.), sau artă nobil-metalurgică dacică, nenumărate tezaure pelasgo-daco-thracice, unde reprezentarea leului ocupă un loc special: trei statuete / figurine cucute-niene, una descoperită la Valea Lupului, din orizontul anului 3700 î. H. (cf. GCiv, 250 / NV, 11), alta la Podei-Târgu Ocna și celalată, la cetățuia de la Cucuteni, surprind «poziția la pândă, cu picioarele întinse și crupa înălțată, caracteristică leului», ori «niște lei în salturi» (cf. NV, 11); pe sabia-emblemă de la Medgidia, este reprodus un cap de leoaică «văzut din față», ca și leoaica-roșie din sanctuarul peșterii Cuciulat; «urechile sunt ovale și ciulite iar o-chii amigdaloidi cu șențulețul din jurul lor neglijent executat; adâncitura din-tre frunte, gât și

urechi a fost scobită după turnare ca și adâncitura urechilor și cele două șanțuri care delimitează botul» (*apud.* NV, 13), după cum ne încredințează istoricul D. Berciu. În perioada Zalmoxianismului (1600 î.H. – 600 d.H.), *cultul leului*, moștenit din politeismul Cogaionului, a fost asimilat (cu altele) de *cultul Cavalerului Dunărean* (fig. 52). În epoca homerică, leul este «comun tuturor munților și pădurilor» din Pelasgo-Daco-Thracia, după cum atestă în nenumărate rânduri *Iliada* (V, 160 / 467; X, 470 sq.; XI, 291; XII, 40; XIII, 188 etc.): ...*Naintea cirezii / Groaznici s-arată doi lei care-nhață cu colții un taur / Mare, răgaci, iar el, fiind tăvălit de dihăanii, / Muge năpras-nic. Din urmă, vin iute voinicii cu haita; / Sfâșie leii atunci puternicul taur și lacomi, / Scot măruntaiele, sângele-i negru. Zadarnic păstorii / Fiarele-alun-gă și-asmuță zăvozii să sară la dâșii. / Căinii se dau la o parte și nu se în-deamnă să-i muște, / Numai s-apropie, latră și iară se-mprăștie-n lături...* (XVIII, 566 sqq.).

Fig. 51. *Leul “en face”* din sanctuarul peșterii Trois Frères (Franța) – schița făcută de abatele Breuil într-o corespondență către Leo Frobenius (FrobCA, I, 75).

Din orizontul anului 850 î. H., un grup stauar dacic din bronz (desco-perit la Năeni-Buzău și analizat, între alții, de Tocilescu și Pârvan – cf. PGet, 13 sq.) reprezintă pe zeița *Co-Utya* (“*Cotys*” / “*Sora Soarelui*”, *Dochiana*) *că-lare pe leoaică*, în ipostaza de protectoare a Cavalerilor Zalmoxianismului, “susținută” de o parte și de alta de doi acoliți-războinici-daci; după cum s-a

Fig. 52. *Cavaler Zalmoxian zdrobind leul* – aplică de argint din orizontul anului 350 î. H.,

ce aparține tezaurului dacic descoperit în
Dacoromânia Sud-Dunăreană, la Lucovit.

mai subliniat, analizele motivic-stilistice ale grupului statuar de bronz de la Năeni indică “autoritar” urano-solaritatea Zalmoxianismului. Cercetătorul in-terdisciplinar, Ion Nania, constată în grupul statuar de la Năeni «moșteniri ale

substratului neolitic cucuteniano-gumelnițean, din care nu a lipsit (...) repre-zentarea leonină; în sprijinul ideii că leul s-a integrat de timpuriu în cultul solar autohton ar veni, socotim, și concepția populară după care soarele par-curge drumul pe cer călare pe un leu; “seara, leul fiind ostenit, se duce de se culcă împreună cu soarele, într-un loc întunecos”», odihnindu-se pentru noul răsărit; dacă odihna-le nu a fost deranjată de ceva, «soarele răsare frumos și strălucitor, arătând lumii că e vesel» (NV, 13). Potrivit mitului *Dumnezeu, Soarele și leul*, aflat în circuit la Dacoromânie / Valahii din zona Oltului, leul a ajuns “calul Soarelui” în următoarele circumstanțe: «La început, când s-a creat lumea, s-a făcut și peste animale un rege și acesta a fost leul cu leoaica lui. Peste un an, când Dumnezeu a pogorât pe pământ să vadă cum se prezin-tă creația lui și cum merg lucrurile, tare s-a mai minunat și s-a bucurat, vă-zând că leul era tată și puii erau așa de frumoși, că nu s-a putut stăpâni pân’ ce n-a luat un leușor în brațe, care, răutăcios din fire, harști ! cu laba, zgâri-indu-l pe la ochi. A zâmbit Dumnezeu cu bunătate, dar leoaica s-a supărat tare pe pui și, după ce l-a crescut, l-a trimis lui în cer, să-i poarte ochiul de la răsărit la apus, cât va fi veacul. Și de atunci leul poartă soarele în spinare, căci soarele este ochiul lui Dumnezeu. Soarele s-a vindecat de zgârietură, dar, din când în când, tot mai sângerează dimineața și seara; leul e mândru că a fost iertat și împlinește cea mai frumoasă faptă pentru Stăpân...» (NV, 15).

Leul Dacic-Solar are proprietățile Calului Năzdrăvan al Făt-Frumo-sului, putându-se metamorfoza, în funcție de adversar, chiar și în balaur cu cap de lup, ca în steagul războinicilor Cogaionului, ca “să lupte mai cu spor” împotriva vârcolacilor (făpturi daimonice «jumătate om, jumătate lup» – VMR, 303) ce (la eclipse) nu pregetă să mănânce sacra pereche secundă, Soarele și Luna, din tetrada monoteistă a Zalmoxianismului.

Istoriografia susține că, între secolele al IV-lea și I î. H., din extremita-

tea sudică a Daciei / Dacoromâniei și până pe la Pulpudava, leii constituiau un real pericol. Despre un atac al leilor asupra oștilor lui Xerses (fiul lui Dari-us), ce treceau, pe la anul 482 î. H., prin “ținuturile Paioniei și Crestoniei” din Dacia Sud-Dunăreană (provincia Thracia – Valea Strumei, în Bulgaria de azi), ne vorbește Herodot, în *Istorie* (VII, 125): «...în timp ce regele se afla pe acest drum, leii atacau cămilele purtătoare de merinde; coborând noaptea din Balcani și părăsindu-și culcușurile, leii nu se atingeau nici de animalele de po-vară, nici de om, dar făceau prăpăd printre cămile»; «prin asemenea melea-guri mișună leii și de asemenea boii sălbatici, ale căror coarne sunt de o mărime neobișnuită și se importă în Ellada» (Hlst, II, 229). Despre prezența leilor în zona Pulpudavei mai avem știri de la Aristotel, în *Historia animalium* (VI, 31), de la Plinius, în *Historia naturalis* (VIII, 45); Dio Chrysostomos, în *Orationes* (XXI, 269), a lăsat și mărturia potrivit căreia, la sfârșitul secolului I d. H., leii dispăruseră din Europa.

În mitologia pelasgo-daco-thracă / valahă (dacoromână), în folclorul dacoromânesc (cf. VMR, 519 sq.), îndeosebi, în descântece, în colinde, în balade, în basme, și *bogata constelație a cultului leului*, îndeosebi, partea pri-vind *leii parângăi* – adică “mari”, 12 la număr, păzind Mărul de Aur, *axis mundi*, ori 24, veghind Calul Cosmic «cu păr de aur, cu Soare-n piept, cu Lună-n frunte,

cu stele pe spinare și cu luceferi, cu diamante / pietre scumpe

Fig. 53. *Cavaleri Zalmoxieni luptând cu lei parângăi și cu alte "fiare" pe spinosul drum-spirală la Samoș (Dumnezeul Cogaionului / Sarmizegetusei)*
– fragment de sarcofag de la Tomis / Constanța, din orizontul anului 250 d. H.

atârând de fiecare fir de păr» (cf. BasSL, 151) – evedențiază o miraculoasă desfășurare teluric-celestă a ființei Pelasgo-Daco-Thracului / Valahului (Da-coromânului), din orizontul cultural al sanctuarului peșterii Cuciuat, prin re-ligiile Cogaionului, prin monoteismul Daciei Zalmoxianismului, continuând să se înrăzărească în "Creștinismul Cosmic" (M. Eliade). Leii parângăi / sacri (păzitori ai lui *axis mundi*, în primul rând, "vămuind cavalerii", "opunându-se ascensiuni eroilor" în raiul zalmoxian, în [ara Nemuririi, sau Împărăția-Tine-reții-fără-Bătrânețe-și-Vieții-fără-Moarte – ca în fig. 53) apar frecvent în arta dacică / dacoromânească a aurului și argintului. Tezaurile de sub pecetea Zalmoxianismului, oglindind și *cultul Cavalerului Dunărean*, conțin deseori sacre scene ale vânătorii / prinderii și închinării ("îmblânzirii") *leului parân-gău*. O astfel de scenă sacră este și cea de pe o aplică de argint din tezaurul dacic, descoperit în dreapta Dunării, în Dacia Sud-Dunăreană, la Lukovit, datând din orizontul anului 350 î. H. (fig. 52), ori scena sculptată în marmură, *Cavaleri Zalmoxieni luptând cu lei parângăi și cu alte "fiare" pe spinosul, te-luric-celestul drum-spirală la Samoș (Dumnezeul Cogaionului / Sarmizegetusei)*, păstrată pe un fragment de sarcofag de la Tomis / Constanța, din orizontul anului 250 d. H. (fig. 53). "Taina sacră" a respectivelor scene încrustate în argint dacic, în marmură de Dacia / Dacoromânia, se lămurește prin milenii în *Colinda Junelui / Cavalerului biruind și închinând leul*

parângău, colindă având și azi un mai mare circuit în inima Dacoromâniei, în Ardeal, dar și un circuit considerabil în satele extracarpătice, într-o arie circumscriind, nu întâmplător, chiar zona răspândirii paleozoologice a leului de peșteră: ... *subt cel măr mare-nflorit, / zări-și leul d-adormit; / (...) / murgul de greu străfidară / și pe leu că-l deșteptară. / Prinse-și leul d-a fugi, / ogar galben d-a-l goni; / ogari de vine-l pișcară, / șoimei dasupra-i bătea, / pân' pe leu-l doboră. / (...) / voinicul / din călușel izbotea / pân' cu leu s-alătura, / cu mă-ciuca,-l măciucea, / cu baltagu,-l băltăgea, / pân' pe leu-l doboră; / după cal descăleca, / scurt, mai scurt că mi-l lega, / la cordișa arcului, / la ciochina calului; / (...) / aduce pe leu legat, / violet, nevătămat; / (...) / în grajd de chiatră-l băga, / fân cu flori că-i revărsa, / fân cu flori de sărbători, / cosit de nouă surori...* (DV, 9 sq.). Romulus Vulcănescu precizează că «tema leului înfrânt în folclorul mitic român reeditează, în stil local și cu eroi de legendă, tema universală a unui animal feroce, înfrânt și umilit de un vânător viteaz.»; «...*motivul leului*, în faza lui germinativă a fost mai complicat; s-a decantat istoric până la reducerea lui la un pretext cinegetic, la o vânătoare de demon-strare a bărbăției, în fața părinților și a comunității de neam; deoarece colin-dul leului se cântă mai ales la casele unde sânt tineri și tinere cărora le-a venit vremea de căsătorie; din acest punct de vedere, colindul poate fi considerat o orăție “avant la lettre” pentru fată și un certificat de bărbăție pentru tânărul gata de înșurătoare» (VMR, 521).

Cultul găinii (de munte) ca pasăre a sufletului... În cadrul “realismului” rupestru-animalier, păsările își fac apariția rareori. Semnificative pentru istoria credințelor / ideilor religioase din Euro-Pelasgia și din Dacia sunt și pano-urile din sanctuarele peșterilor Cuciulat (România) și Lascaux (Franța), în care frappează similaritatea alegoriilor sacre și unde apare același tip de pasăre funerară, *găina*

de munte. Romulus Vulcănescu atrage atenția asupra celor două ipostaze ale păsării funerare: «una cu *aripile strânse* în poziția liniștită, de *receptacul psihologic* al dubletului sufletului sub formă de *pasăre a sufletului*», așa cum se înfățișează în orizontul anului 15.000 î. H., în peșterile Lascaux (fig. 31) și Cuciulat (fig. 54), «alta cu *aripile deschise*, gata să zboare sau simulând zborul ca imagine celestă a *sufletului-pasăre*.» (VMR, 199).

Fig. 54. *Găinușa-de-munte ca pasăre a sufletului* –
pictură în ocru roșu
din sanctuarul-peșterii Cuciulat-România, din orizontul
anului 15.000 î. H.

Vânătorul, în paleoliticul Europei, a remarcat și perechea de păsări din familia tetraonidelor, *găină – cocoș de munte* (*Tetrao urogallus*, sau *gotca-nul*), legându-și credințele și în perimetrul firii acesteia. Cocoșul de munte a fost (este) considerat «cavalerul munților înalți» (SFR, 107). Dintre orizonturile culturale ale anilor 15.000 și 10.000, perechea *cocoș – găină de munte* impresionează; «liniștea desăvârșită a pădurilor de brad» este tulburată de perechile de *gotcani – găinușe* ieșite la rut; «sus, pe o creangă uscată de brad, se profilează, pe discul luminos al cerului, silueta atât de cunoscută a gotcanului: cu gâtul întins, cu capul plecat într-o parte, întotdeauna spre ră-săritul soarelui, cu aripile răsfirate în jos, ca la curcan»; «scoate niște sunete din ce în ce mai repezi; după o scurtă întrerupere iar toacă, parcă ar lovi cine-va două bețișoare uscate» (*ibid.*). Cântecul de rut «e ca o plesnitură din limbă, puternică, de răsună liniștea din jur»; «nebuneala» rutului nu se întrerupe

Fig. 55. *Cocoșel ciugulind semințe în Peștera Chindiei-Banat* – desen în ocru roșu din orizontul anului 8000 î. H.

nici când e ținut de arma vânătorului (evident, “fără să-l lovească de moarte”); cu ultimele puteri, își continuă cântecul de dragoste până la capăt; «toate co-lorile se întâlnesc pe penele sale».

Găina (găinușa) de munte «e mai mică și seamănă la îmbrăcămintă cu o potârniche; este o pasăre care ține la locul unde crește; nu călătorește»; «după obiceiul găinilor de curte, cu care e înrudită», «se ține mai mult prin tufișuri, prin ierburi»; «se hrănește cu frunze de brad, cu muguri, cu mure ori semințe»; «puișorii, cum au spart găoacea, se pot ține lesne pe picioare, iar cloșca îi iubește»; «la pericol îi apără cu mare curaj, dându-se bucuros mor-ții, numai să-și vadă puii scăpați»; «de gotcan se feresc chiar vulturii, cărora se vede că le impune înfățișarea mândră, dar și puterea pliscului și a gheare-

Fig. 56. *Cocoș (găină) antropomorfizat(ă) de la Hodoni-Banat strigând / “hăulind” zorile* – vas ceramic din orizontul anului 5500 î. H. (cf. GCiv, 59).

lor; în schimb, găina și puii sunt atacați lesne de tot neamul răpitoarelor» (SFR, 108 sq.). În viața vânătorului din paleolitic, *găina de munte*, ca miraculoasă pasăre a pădurilor de brazi, din Carpați și până în Alpi, avea un rol deo-sebit, de la hrana zilnică până la “soluționarea” problemelor sufletului / spiri-tului derulat între Muma-Pământ (ori *peșteră, munte, brad / axis mundi* etc., din sfera-i) și Tatăl-Cer, rol ce, o dată cu domesticirea galinaceelor, din zorii holocenului / neoliticului, a fost transferat *găinii / gărâniei sacre*, îmbogățind

mitologiile Pelasgo-Thraco-Daciei / Valahiei (Dacoromâniei).

La Cuciulat (România), *găinușa de munte* este reprezentată «într-o nișă situată (fig. 54) în partea stângă a sălii cu picturi» (CMar, 82); tot în stân-ga panoului cu scena / alegoria sacră, inițiativ-vânătoarească, găina de munte se înfățișează și în peștera Lascaux (Franța), dar lângă mâna dreaptă a vânăto-rului “cu cap de pasăre”, doborât de bizon (fig. 31); în Lascaux, găinușa e a-șezată pe săgeata (“bastonul”) ce nu și-a atins ținta și s-a înfipt în pământ. Contextele figurative – de la Cuciulat și Lascaux – evidențiază ordinea mar-cată de cele din sfera *femina* / *Yin* și din sfera *vir* / *Yang*. Sufletul vânătorului doborât de leu / bizon, aparținând Tatălui-Cer, se desprindea de trup, apu-când calea “din dreapta” și luând chipul *găinușei de munte* – ca pasăre fune-rară, în ipostaza morfologică de «receptacul psihologic al dubletului sufle-tului sub forma de pasăre a sufletului» (VMR, 199), având aripile strânse, “în poziție liniștită”. Romulus Vulcănescu a relevat că «pasărea sufletului nu este o imagine plastică a mortului, ci dubletul material al sufletului mortului pe lumea aceasta, iar sufletul-pasăre este imaginea ornitomorfică a sufletului ca-re rătăcește tot în Lumea aceasta, în moartea aparentă sau după moartea reală, până la trecerea în Lumea cealaltă» (VMR, 198).

Fig. 57. *Găina Măiastră cu Bradul Lumilor / Zânelor* –
“statuetă-vas” (ceramică dacică)
din orizontul anului 1900 î. H., de la Ostrovul Mare
(Oltenia).

Funcțiile *păsării aburariului / sufletului*, așa cum s-au transmis în plan diacronic, sunt legate de *brad / axis mundi* (ori de arborele cosmic, ce-resc, al vieții și al morții).

Divinitate ornitomorfică – găină / cocoș domestic(ă), nu găină a mun-telui – cu mâini (în loc de gheare), aduse la pliscul / gura-cerc, parcă “în deschidere-absorbantă de aburariu”, ori “în deschiderea hăulirii de suflet”, sau “chemând” / “hăulind” zorile, apare ca vas-ritualic-funerar, cum cel des-coperit la Hodoni (România), aparținând pelasgo-culturii Tisa, datându-se în orizontul cultural al anului 5.500 î. H. (fig. 56).

Un vas dacic descoperit la Cârna-Dolj, de pe la anul 1840 î. H., repre-zintă *găina sacră / măiastră*, purtătoare a Oului Primordial (fig. 58), cu spira-lele balaurilor cosmici întru Samasua / Samoș (Soarele-Moș / Tatăl-Cer, “Fărtatul”) și Gebeleia (“Gebeleizis”, “Nebeleizis”, “Nefărtatul”), în ipostazele concomitent-genezice, ca “doi embrioni înrăzăriți”. “Motivele” intră în rafinata sferă a “realismului” abstract / simbolic.

Fig. 58. *Găina Măiastră purtând Oul Primordial cu înrăzărirea spiralelor cosmogenezei* – statueta (ceramică dacică) din orizontul anului 1840 î. H., de la Cârna-Oltenia.

În același orizont cultural dacic (pelasgo-cultura Gârla Mare-Cârna-Juto Brdo), “o statueta” reprezentând *găina sacră / măiastră* (fig. 57), desco-perită la Ostrovul Mare, are în “alegoria motivică”: *Bradul Lumilor / Zânelor, al celor nouă ceruri dacice – axis mundi* – incizat pe spate; un labirint-“tri-unghi” / “hartă” (sugerând Peninsula Balcanică), tălmăcindu-se – după cum ne încredințează și Marija Gimbutas – în pân-tecele zeiței Dachia (“Dochia”) / Muma-Pământ, «cu funcție regeneratoare» (GCiv, 79); central, în baza “la-birintului-triunghi / peninsulă” se află ideograma pelasgic-neolitică în com-ponența căreia intră “trei linii”, traducându-se în «totalitate, abundență, sursă triplă, izvor triplu, asociate cu funcțiile de naștere, ori dătătoare de viață

ale zeiței» (GCiv, 80); simetric, situate în afara “labirintului”, sunt aceleași gru-puri de linii, aceeași ideogramă, dar semnificând *Apele-Primordiale (Zalmo-xiene / Cosmice)* etc.

Fig. 59. *Cloța-cu-Puii-de-Aur* – nestemate și aur de Dacia / Dacoromânia, aparținând tezaurului zalmoxian din orizontul anului 368 d. H., descoperit la Pietroasele-Buzău.

La Pelasgo-Daco-Thraci / Valahi (Dacoromâni), terestra *găină sacră*, reprezentată zalmoxian-dacoromânește, ca în orizontul anului 368 d. H., în aur și cu “pene” din pietre nestemate, ca în tezaurul *Cloța-cu-Puii-de-Aur* de la Pietroasele-Buzău (fig. 59 / 60) –, un fel de “cloșcă a sufletelor-pui”, are, în plan celest, și o constelație, *Cloța-cu-Pui*, evident, “*de suflete-stele*”, cu menirea ca – pentru nemurirea, pentru “lumea de dincolo” –, să adune și să ocrotească neamurile “celui plecat de pe tărâmul nostru”, aidoma “cloștilor” din ogrăzile țărănești (întrucât – după cum a remarcat mai întâi Vladimir Stre-inu – și cerul de deasupra Daciei “este gospodărit dacoromânește”, conste-lațiile purtând numele celor din universul țărănesc: *Cobilița, Carul Mare, Ca-rul Mic* etc. – cf. VMR, 402 sq.).

Fig. 60. “*Un rătăcit măiastru*” de la *Cloța-cu-Puii-de-Aur* – “un pui” de aur cu nestemate, aparținând tezaurului dacoromânesc-zalmoxian din orizontul anului 368 d. H., descoperit la Pietroasele-Buzău.

Arta populară a lemului (sculptură), arta ceramică etc., din România veacului al XX-lea, îndeosebi, în provinciile Oltenia și Maramureș, mai expri-mă în chip

măiastru și sfera semantic-sincretică a *Găinii Sacre / Albe* (deși Găina Albă este de două mii de ani “în competiție” cu porumbelul Creștinis-mului) ca *păsăre a aburariului, a sufletului*, ce nu trebuie confundată cu *pasă-rea psihopompă*; uneori apare chiar cu “motive” reverberând Mandala Zalmo-xianismului, însă “confuz” și sub cortina aceluși cosmic-dacoromân Crești-nism, ca, de exemplu, pe un cauc din secolul al XX-lea, sculptat în lemn, în chip de găină / “pasăre măiastră”, parcă în spiritul “realismului” abstract / simbolic, cu amintirea “motivelor Sarmizegetusei” legate de mandala nemu-ritorilor, temei al artei lui Brâncuși, ce a marcat benefic deschiderile moderne ale sculpturii universale (caucul în discuție se află la Muzeul Creației Populare Dacoromâne din Orăștie).

Găina ca pasăre a sufletului / aburariului este luată de Gaie / Pajură și dusă în Cer (prin Gura de Rai) la Samoš (Soarele-Moš). Și azi, la Valahi / Dacoromâni, *găina – albă, ori roșie* – «se dă groparului peste mormânt, ca să deschidă drumurile pe Lumea Cealaltă» (ECSM, 115). Și nu întâmplător, în Carpații Apuseni, de a căror arie ține și peștera Cuciulat, oronimia dacoro-mânească arhaică a ivit *Muntele Găina* (1,483 m), cu vestita ritualistică sol-stițială.

Cultul cocoșului. La Pelasgo-Daco-Thraci, și “prințul-consort al găinii albe” – în calitatea de *cocoș solar* – s-a bucurat de o deosebită atenție încă din neoliticul orizontului cultural al anului 5500 î. H.; vasul ceramic de la Ho-doni-Banat (fig. 56) pare-se a ne grăi despre următoarea credință străveche, legându-l de *mitul reînvierii*: «Cucosul, mai demult, dacă-l mâncai, el din oscioare iar învia. Zbura la icoane și striga: Cucuriguu ! Uită-te, m-au mâncat și iar am înviat ! » (VDat, I, 315); din Zalmoxianism, credința a trecut în Creștinismul Cosmic valahic / dacoromânesc, desigur, circumscrisă *reînvierii lui Iisus Hristos*. Neobositul vestitor al zorilor este *simbolul triumfului*

luminii a-supra întunericului. În mitologia pelasgo-daco-thracică / valahică (dacoromâ-nească) *trâmbițatul (cântecul) cocoșului* alungă demonii / dracii, strigoii / moroii, vampirii, zmeii, zmeoaicele etc. *Cocoșul este un soi de “zeitate înari-pată” ce protejează casa, având puteri numai în a doua jumătate a nopții; în funcția de protector al casei / gospodăriei țărănești mai era întâlnit și în prima jumătate a secolului al XX-lea, “pe coama caselor” majorității Valahilor / Dacoromânilor, fie confecționat din argilă arsă (“olanul-cocoș”), fie sculptat în lemn, ori “tăiat din tablă galvanizată”.* Este asociat și *mitului jertfei zidirii*; în prima zi a turnării fundației unei locuințe, capul de cocoș – tăiat (diminea-ța) pentru prânzul meșterilor –, nu se gătește, ci “se pune în temelie, pentru dăinuirea casei în vecii vecilor”. *Cocoșul negru* ajută în tămăduirile magice de ciumă (cf. VMR, 318), îndepărtează diavoli (cf. Vdat, I, 317) etc.

Cultul cerbului. În sanctuarele din peșterile paleoliticului, cervidele sunt reprezentate frecvent, în panourile “centrale”, alături de cai, bizoni, tauri etc. În cadrul ritualurilor vânătoarești și în spiritul “realismului” rupestru animalier, *cerbul* s-a impus într-o constelație benefică, antrenând credințe / idei religioase, mituri, nutrind eroismul cinegetic. “Adorarea” nu numai pentru că «era vânat și mâncat» (cf. FCA, IV, 139), ci și pentru “misterioasele-i coarne” rămuroase, reînnoite anual, în februarie / martie, a proiectat Cerbul Sacru și în sfera credințelor legate de ciclurile naturii. Coarnele (ajungând și azi până la 20 de ramuri și cântărind în jur de 15 kg) «nu alcătuiesc numai podoaba bărbătească, ci și o puternică armă de apărare; cerbul înfuriat, cu ochii înroșiți ca la un taur, cel dintâi gest ce-l face este să plece capul și să îndrepte către dușman ramura cu iataganele ascuțite» (SFR, 41). “Duelurile” cerbilor din perioada rutului (sau “perioada boncăluirii / bătăii”), «când aburii răsuflării țâșnesc din nările lărgite ca niște trombe de brumă» (*ibid.*), au impresionat Euro-

Pelasgul, determinându-l a trece “sacrul animal” legat de sfera riturilor fecundității / fertilității, în “panourile centrale” de credințe.

Fig. 61. *Cerbul și cerboaica* – pictură în ocru roșu-închis din sanctuarul peșterii Calapata (Spania), din orizontul anului 15.000 î. H.; sub cornul drept al cerbului se află ideograma “pereche de cervidee”.

Între orizonturile culturale rupestre ale anilor 15.000 și 10.000 î. H., în aria zoomorfismului / zoototemismului, se atestă un elevat și complex *cult al Cerbului*, îndeosebi prin *Cerbul de la Altamira* (gravat într-unul din panourile de sanctuar ale celebrei peșteri din Spania), prin *Friza cerbilor de la Lascaux* (Franța), prin *Vânătoarea de cerbi* din sanctuarul peșterii spaniole, Mas d'en Josep (Barranco de Valltorta), prin *Pereche de cerbi* (pictată ca și *Vânătoarea...*, tot în roșu-închis) din peștera Calapata (fig. 61) etc. În ceea ce privește credințele paleolitice ale Euro-Pelasgului, legate de fecunditate / fertilitate (“puiere”, “legare de făt”), semnalăm “o icoană” celebră, în care protagonis-tul, un bărbat cu mască de cerb, “acoperindu-l până la moștenitori” (fig. 62), se avântă grațios, adoima cerbului biruitor în vremea “bătăii” / “boncăluirii” (rutului), “executând” *Dansul Cerbului Mirific de la Trois-Frčres* (Franța).

Fig. 62. *Dansator-vânător mascat în Cerb Mirific* – pictat și gravat în sanctuarul peșterii Trois-Frčres (Franța), în orizontul anului 15.000 î. H.

Între orizonturile cultural-rupestre ale anilor 10.000 și 8000 î. H., du-pă cum certifică și “arta parietală din

România“, de la Runcu și de la Polo-vragi (cf. CMar, 68 sqq.), reprezentările Cerbului Sacru au cunoscut clasică serie de metamorfoze, de la “realismul” rupestru animalier, la “realismul” ru-pestu abstract / simbolic (fig. 63), “schematismul” evoluând în mitograme, în “ideograme” și facilitând apariția scrierii în orizontul anului 8175 î. H.

Fig. 63. *Cerbul și ideograma “cerb”* – desene din orizontul anului 9000 î. H., ca în ariile sacre ale Peșterii Muierii, Oilor, Pârcălabu, Polovragi, Runcu, Vaideeni etc. (cf. CMar, 68 sqq.).

La Căscioarele-România (la sud de București), arheologii au scos la lumină un vas, din orizontul anului 4850 î. H., reprezentând un cerb «purtând între coarne o statueta feminină» (DVDac, 46). Miraculosul / mirificul cerb, de obicei, ascunde un Făt-Frumos, bucuros de “superba-i povară dintre coar-ne”: «un leagăn de mătăasă în care o plimbă pe Ileana Cosânzeana peste ape, peste lunci, prin păduri adânci, prin nori, până-n cer» (VMR, 510), astfel derulându-se mitul fecundității / fertilității în Pelasgia / Valahia (Dacoromânia), în primul rând, în bazinul Dunării, sub oblăduirea secunde perechi sacre, cu elementul *vir* / *Yang* sub mască de cerb. Și *Îmbrădatul Cerb* reprezentat de vasul neolitic-dunărean este “acolitul” zeiței Utya / Dochiana (“Cosânzeana”, “Spuma Laptelui”, Co-Utya / “Cotys”, “Luna”), adică *Sora-Soarelui-în-lea-găn-de-mătăasă*, zeităte a fecundității / fertilității. Simbolica vasului cervimorf de la Căscioarele este încă “vie” și, după aproape șapte milenii, la contem-porarii Pelasgo-Daco-Thraci / Valahi (Dacoromâni), se tălmăcește admirabil în finalul colindului *Cerbul Runcului*, unde-i vorba de tânărul vânător noro-cos: *Și el mi-l vâna, / (...) / Leroi Leo, / Acas’ de-l ducea, / Cerbului creștea / ‘N vârful coarnelor / Și-al ramurilor / Leagăn de mătase / Împletit în șase, / Pentru copilițe, /*

Fragede mlădițe, / Pentru copilași / Dalbii-i coconași. / Ler-oi Leo... (TPp, I, 49 sq.). Din anotimpuri cu zei, câțiva mitografi (Pindar, Pisandru ș. a.) evocă o minune a lumii antice constituită de statuia *Cerboaica de Aur a Dunării de Jos*, aflată în orașul-cetate al Daciei pontice, Histria. Din păcate, *Cerboaica de Aur a Dunării* încă nu a ieșit la lumină până în prezent, zăcând undeva, în “cenușile imperiilor” din această parte de lume; nu s-a arătat decât *Cerboaica Îmbrădată*, de bronz (fig. 64).

Fig. 64. *Cerboaica “îmbrădată”* – statueta dacică de bronz, din orizontul anului 750 î. H., descoperită pe malul drept al Dunării de Jos, la Sevlievo (Bulgaria).

Totuși, *Cerbul Sacru* / *Mirific*, ori *Cerbul Îmbrădat*, are reprezentări de mare finețe în arta dacică a aurului / argintului (fig. 65), pe arme, coifuri, pa-hare ritualice etc., în majoritatea lor, destinate Cavalerilor Zalmoxianismului.

Dacii au circumscris Zalmoxianismului și *Cerbul Îmbrădat*, asociindu-l cu *Bradul Cosmic*; Romulus Vulcănescu subliniază în acest sens: «din cauza herbului lui înalt și ramificat ca o coroană de arbore, cerbul a fost socotit că poartă pe cap *arborele vieții*»; «cerbul poartă în coarne *un brad*, simbolul carpatic al arborelui cosmic» (*ibid.*). De la Pelasgo-Daco-Thracii / Valahii (Dacoromânii) arhaici s-a conservat / transmis până în zilele noastre «Colindul Cerbului Îmbrădat»: *Leru-i ler de Domn, / cerbuțul păștea, / în ra-muri purta / un mic de brăduț, / cu stea în creștet. / Cerbul de păștea, / bră-duțul creștea, / mare și fălos, / într-un brad frumos. / În brad ciripea, / pe ra-muri sclipea, / stol de păsărele, / licurici de stele. / Pe unde călca, / noaptea lumina / ceru-ntunecat, / cerbul îmbrădat*. Acest colind de Anul Nou grăiește despre cerbul năzdrăvan ce, potrivit învățăturilor Zalmoxianismului, are știința nu numai de a participa la o cosmică ordine, ci și pe aceea de

a nutri ordinea cosmică, asociindu-și Bradul Zânelor / Lumilor.

Fig. 65. *“Îmbrădatul” Cerb-cu-Opt-Picioare* – gravat în orizontul anului 400 î. H., pe pocalul de argint al Cavalerului Zalmoxian (“pocalul nr. 2” din tezaurul dacic descoperit de la Agighiol-România”).

Colindul *Cerbul Îmbrădat* este acompaniat adeseori și de jocuri “cu măști-costume-cerboase”. Dimitrie Cantemir a consemnat la Dacoromâni din Moldova anului 1714 ritualul repontetării / ”reînvierii” Soarelui-Cerb la solstițiul de iarnă (Crăciun): «în sfânta zi a Nașterii Domnului iau o căpățână de cerb cu coarne mari, prind de ea o mască de care este cusută o pânză văr-gată și destul de lungă ca să acopere și picioarele celui care o poartă; dea-supra acestei întocmiri încalecă alt ins, care poartă masca unui bătrân ghebos și acesta cutreieră cu mare alai toate străzile și toate casele, sărind și jucând» (CDM, 343).

În “topografia” mitică / religioasă pelasgo-daco-thracică / valahică (dacoromânească), *Îmbrădatul Cerb* a urcat în zonele cele mai privilegiate: fi-gurează pe “candelabre, pe baptiserii”; *Cerbul decapitat* apare în pecetea ce-

Fig. 66. Un cerb din Carpații României anului 1960 (*Cervus elaphus montanus*).

cetății medievale Baia; «e sculptat în piatră pe zidul bisericii domnești din Câmpulung-Muscel, pe aghiasmatarul de la Golești»; «apare pictat pe zidurile unor mănăstiri

dacoromânești-moldovene în scene referitoare la geneza animalelor și Judecata de Apoi» (VMR, 511) etc.

Cultul ursului. “Reședința” *ursului brun (Ursus arctos)* se află în Car-pați, unde «se ascunde prin tihăraele munților înalți, din Retezat și Godeanu până-n Maramureș»; mai numeroși sunt urșii «în Munții Rodnei și în Munții Călimani»; «în Alpii svițereni nu se mai întâlnesc decât rar, știuți, numărați, ocrotiți»; chiar în sălbăticie, ursul se arată «mai degrabă un animal blajin»; «îi dai pace, îți dă pace»; «greoi la mers» este «căci calcă pe toată talpa», «încet, legănându-se» (*a merge ca un urs*); «se bizuie pe puterea lui și n-are

Fig. 67. Cap de urs, simbolul arborelui vieții și simbolul fertilității – desen din peștera Massat (Franța – orizontul anului 10.000 î. H.; *apud* GRP, 136).

nevoie să desfășoare viclenia vulpei» (*câinii latră, ursul merge*); nu atacă o-mul decât «la ananghie sau când e surprins; atunci se ridică în două labe», înaintând / așteptând pe dușman «la trântă voinicească»; «strânsura ursului poate fi mortală» (*il strânge ca ursu-n brațe, de-i ies ochii din cap*); «ceea ce caracterizează pe urs este tocmai răbdarea și judecata; le face toate cu chib-zuială»; atacă doar «vita rătăcită de cârd / turmă» și «la nevoie se ia la între-cere în goană cu un cerb»; lăcomia lupului îi este străină; «nu mănâncă decât

Fig. 68. Cap de urs și “simboluri sexuale realiste și abstracte” – desen din peștera La Madeleine (Franța – orizontul anului 10.000 î. H.; *apud* GRP, 136).

atât cât îi trebuie, măcar că ursul nu se satură de furnici»; «e omnivor», «du-pă miere se dă în vânt»; este în stare «să sufere împunsăturile tuturor albi-nelor» (și «îl tragi ca să-l duci la miere și apoi îi rupi coada și tot nu-l poți depărta de la stup» – SFR, 22).

Comportamentul și atributele ursului, inteligența-i “aproape neander-thaliană” au strălucit, au surprins Euro-Pelasgul prin toate anotimpurile; *ursul* s-a relevat ca *simbol al puterii* în legătură cu “biruința Soarelui asupra iernii” (cf. VDat, II, 259 sqq.), ca *prevestitor al primăverii, al marilor germinații telu-ric-celeste* (“până în perechea zalmoxiană a constelației Urselor”, unde locuiesc *Ursitorile*, zânele-i bune), al *exploziilor floral-faunistice*.

Între orizonturile anilor 15.000 și 10.000 î. H., după cum atestă “con-textele” reprezentărilor din sanctuarele peșterilor / grotelor Las Monedas din Spania, La Vache, Massat (fig. 67) La Madeleine (fig. 68 – cf. GRP, 116 sqq.), din Franța etc., exista un *cult al ursului* foarte bine articulat, unde zo-ototemul respectiv polarizase nu numai credințele / ideile religioase despre *puterea chthoniano-celestă*, despre “relația” cu astfel de putere mirifică, mira-bilă, ci și pe cele legate de un “*garant*” al *fecundației* (fig. 68), ori de “*mediator*” la *axis mundi* (fig. 67 / 68), în ideea “petrecerii” / “reîntoarcerii” prin cele două lumi / țări, “Lumea Albă” / “Lumea Neagră”, “Lumea Asta” / “Lumea de Dincolo”, “[ara-cu-Dor” / “[ara-fără-Dor”.

Fig. 69. *Liderul cu mască de urs al cetei de vânători din peștera La Vache (Franța) – detaliu de pe o plachetă gravată (v. supra, fig. 36).*

În “scena sacră”, *Vânătoare de armăsar* (fig. 36 / 69), gravată pe o plachetă din peștera La Vache, liderul eroilor cinegetici se arată într-un “urs”, într-un “vânător cu mască

de urs”. Este deocamdată cea mai veche reprezentare a unei *confrerii a ursului* într-o scenă a “transformării rituale în fiară”. Îmbrăcarea rituală a pieii de urs avea menirea de a metamorfoza eroul cinegetic din Euro-Pelasgia în respectivul carnasier; și câtă vreme era «în pielea animalului, nu mai era om, era carnasierul însuși: nu numai că era un războinic feroce și invincibil, stăpânit de *furor heroicus*, dar nu mai avea nimic ome-nesc; pe scurt, nu se mai simțea legat de legile și obiceiurile oamenilor» (EDZG, 26); «îmbrăcând pielea fiarei, inițiatul reînvie nu ca o ființă umană, ci ca Animal Primordial, fondatorul presupus al misterului; altfel spus, Animalul Mitic reînvie împreună cu inițiatul» (EDZG, 33 sq.). În *Vânătoare ritualică de armăsar*, Animalul Primordial / Mitic este *Ursul “biped”*, parcă “în rugă către duhul / spiritul armăsarului de a se lăsa vânat / mâncat, nerăzbunător”, “rugă” în care au convergență semantic-sincretică și semnele Perechii Primordiale, și “peștele”, și “taurul” din față, avertizând asupra faptului că nu-i scăpare “nici pe apă, nici pe pământ”. Cu vectorizări semantic-sincretice aidoma celor din *Vânătoare ritualică de armăsar* se prezintă “însemnele geometrice” grava-te pe oase de urs, descoperite la Porțile de Fier (România), datând dintre 10.000 și 8000 î. H. *Cultul ursului* a cunoscut o îmbogățită și originală corolă în Dacia Zalmoxianismului, corolă atestată nu numai de “figurinele în lut reprezentând urși”, ci și de figurinele ilustrând *Muma-Pământ-cu-Mască-de-Urs* ori *Ursoaica-Mumă-Pământ ținând pruncul în brațe* (fig. 70).

Fig. 70. *Muma-Pământ-cu-Mască-de-Ursoaică ținând pruncul în brațe* – figurină de teracotă dacică din orizontul anului 4500 î. H.

Ursoaica-Mumă-Pământ “regizează / revelează” în universul Daciei dominantă «solidarității mistice între vânător și vânat» (EDZG, 33). În Dacia Zalmoxianismului, prin Cavalerii Dunăreni, cei cu “știința de a se face nemuritori”, *cultul ursului* și-a sporit dimensiunile mitic-eroice la scară cosmică, firește, după cum probează și mitologia pelasgo-thraco-dacă / valahă (da-coromână).

Ursul, Soarele și Salumasua / Salmoș (“Zalmas” / “Zalmoxis”). În fie-care toamnă, târziu, ursul “dispare” (“se ocultează”) în bârlog, unde rămâne peste iarnă «în amorțire, hrănindu-se cu grăsimea adunată sub piele» (SFR, 23), spre a-și face “reaparitia” (“epifania”) o dată cu certa reinstalare a primă-verii. Între altele, misterioasa legătură dintre ursul din bârlog și puterea Soarelui, concordanța “ieșirii din bârlog” cu “sigura revenire a primăverii” etc. au determinat pe Daci / Dacoromâni să nutrească și seria de credințe despre *urs ca divinitate / semidivinitate meteorologică, fecundatoare / fertilizatoare, a re-învierii florei / faunei, a marii puteri a germinației telurice-celeste*. Și ursul ca-talogat fost-a ca “moș al Soarelui”.

Fig. 71. *Cap de urs* – aplică de argint dacic din orizontul anului 400 î. H., aparținând tezaurului descoperit în mormântul unui Cavaler Zalmoxian (din confreria ursinilor)

de la Valea Nucarilor / Agighiol – România.

Aparținând *confreriei războinic-religioase a “urșilor”*, marele preot / profet al *puternicului cult al Soarelui-Moș / Samasua (Samos / Tatăl-Cer)* din Cogaionul / Sarmizegetusa orizontului cultural al anului 1600 î. H., mai exact, cel ridicat dintre Daci în calitatea de “rege-zeu-medic”, purtând numele de Salumasua / Salmoș (desemnând “omul-reprezentant al lui Samasua / Samoș, adică “Soarele-Moș” / “Tatăl-Cer”, Dumnezeuul Cogaionului,

pe pă-mânt”), ori Zalmas (ca în *Analele lui Suppiluliuma*, 1380 – 1375 î. H.), sau Zalmoxis / Salmoxis (ca în cele mai vechi manuscrise păstrate până în prezent ale *Istoriilor* lui Herodot, 484 – 425 î. H.), a antrenat și *credințele de-spre urs*, îndeosebi, “dispariția” / “ocultarea” și “epifania”, în scenariul trimi-terii Solului în cer, articulându-și foarte bine doctrina / “știința” uraniană de a deveni nemuritor.

Din această “realitate” mitică au izvorât și legendele despre originile lui Salumasua / Salmoș (“Zalmas” / “Zalmoxis”) ce, la nașterea-i, a fost înfă-șat într-o piele de urs și apoi fost-a încredințat spre “alăptare” Mumei-Pă-mânt-cu-Mască-de-Ursoaică (fig. 70), în numele unei tradiții religioase, ates-tându-se și arheologic în Pelasgo-Thracodacia, din orizontul cultural al anu-lui 5300 î. H. încoace, dar și istoriografic, după cum a consemnat, între mulți alții, și Porphyrios (cf. EDZG, 59 sqq. / VMR, 92 sq.).

Cultul craniului / capului. La Euro-Pelasg, în sfera / constelația credin-țelor, a ideilor religioase privind osemintele, *cultul craniului / capului* se rele-vă “central”, craniul fiind “sediul sufletului / spiritului” în manifestările ener-getice-yang, “sursa primară a lui semen virile”, «receptaculul unei forțe sa-cre, de origine divină, care îl ocrotește pe proprietar de toate primejdiiile și îi asigură sănătate, bogăție și victorie» (EICIR, II, 138), «omolog al bolții ce-rești» («cerul corpului uman») – «datorită dispunerii sale în partea superioa-ră a corpului și formei de cupolă sau sferă» (ECSM, 180 sq.).

În Euro-Pelasgia, «contextele arheologice», excluzând «caracterul ac-cidental sau tehnic» de relevare a unor cranii izolate, îngăduie certitudini pri-vitoare la *cultul craniului*, din trei direcții: a) dinspre craniul așezat între unel-tele de silex, în orizontul anului 25.400 î. H., de Euro-Pelasgul din peștera Cioclovina (România); b) dinspre Grota Guattari a Muntelui Circe (Italia), un-de s-a descoperit un craniu de Euro-Pelasg-neanderthalian izolat

(fig. 72), «depus într-un cuib de pietre, în fundul unei încăperi» (GRP, 44), în orizontul anului 25.000 î. H.; c) dinspre Mas-d'Azil / Ariège (Franța), unde s-a descoperit un interesant craniu de fecioară de Euro-Pelasg, având în orbite plăcuțe confecționate ritualic (fig. 73), în orizontul anului 15.000 î. H.

Fig. 72. Craniu de Euro-Pelasg-neanderthalian în cuib / cerc de pietre,
din orizontul anului 25.000 î. H., descoperit la Guattari-Circe (Italia).

La Euro-Pelasgul de la “poalele nordice ale Carpaților Meridionali”, în peștera Cioclovina (din România), cam la jumătatea distanței dintre Cogaion / Sarmizegetusa și Mureș, a fost descoperit un craniu, “decapitat ritualic / postsepulcral”, așezat intenționat între uneltele de silex de care s-a folosit în viață, din credința că îi erau “necesare și în lumea de dincolo” – idee religi-oasă perpetuată la Pelasgo-Daco-Thraci / Valahi (Dacoromâni). Craniul de la Cioclovina-România, găsit «împreună cu trei piese de silex specific aurigna-ciene», prezintă «trăsături neanderthaloide, apropiate de acelea ale variantei Predmost a tipului Cro-Magnon» (DVDac, 19). În legătură cu trăsăturile “neanderthaloide” și “cro-magnonide”, trebuie subliniat că sunt specifice orizon-turilor culturale ale anilor 35.000 și 25.000 î. H., deoarece între aceste milenii s-a petrecut “hibridarea”⁵ din care a rezultat Euro-Pelasgul; o dovadă în acest sens o constituie și descoperirea din peștera Ciurul Mare (tot în provincia Ar-deal / Transilvania a României), unde speologii au dat de «amprente pi-cioarelor unui bărbat, ale unei femei și ale unui copil; peste unele dintre aces-te urme sânt amprente ale ghearelor și labelor unor urși de peșteră, deci sânt în orice caz anterioare acestora; studiul antropologic al

acestor amprente de picioare umane a indicat caractere cro-magnodide și chiar unele neandertha-loide» (DVDac, 20), după cum certifică preistoricienii / istoricii Vl. Dumitrescu și Al. Vulpe.

La craniul de Euro-Pelasg-neanderthalian de la Guattari (fig. 72), «or-bită din dreapta a fost zdrobită / spartă, înainte de depunere, și gaura occi-pitală a fost lărgită; aceste două mutilări sunt interpretate ca urme de lovituri provocatoare de moarte la omul de la Circe», mărirea orificiului occipital fă-cându-se pentru «extragerea creierului» consumat în cadrul «supunerii unor legi / obligații rituale».

Craniul fecioarei de Euro-Pelasg magdalenian de la Mas-d’Azil este lipsit de mandibulă și are în orbite «două plăcuțe de os tăiate / croite încât să simuleze ochii» (fig. 73); este un caz «de craniu preparat / pregătit», ilus-trând un *cult al craniului* «ce se poate cita pentru întregul paleolitic» (GRP, 43).

Fig. 73. Craniu de fecioară de Euro-Pelasg, de la Mas-d’Azil / Ariège (Franța), din orizontul anului 15.000 î.

H., având în orbite plăcuțe / rondele de os.

Din Pelasgia Arhaică, «datele antropologice privind epoca epipaleoli-tică sunt mai numeroase, indicând o elevare a credințelor, a ideilor religioase despre craniul / capul moșilor, “eroilor-zei”, “regilor-zei”, asimilat fie muntelui (prin “geometrizare” / “triunghiularizare” – v. fig. 81), ceea ce se relevă și azi dintr-o serie de expresii ale limbii pelasgo-daco-thrace / valahe, sau dacoromâne / române, muntele având creier (“a se duce în *creierul munte-lui*”), nări (“nara / nările muntelui”), gene (“geana muntelui”), gură (“gură de rai”, de fapt, andreonul, sau peștera lui Salumasua / Salmoș, sau “Zalmas”, “Zalmoxis”) etc., fie

soarelui / cerului (fig. 74), oului cosmic (fig. 75, 77), întregului cosmos.

Fig. 74. Reprezentare parietală “scheletic-umană” cu cap înrăzărit din orizontul anului 8000 î. H., pe un mal de stâncă din defileul de la Polovragi (România)

Pelasgii din zona Porților de Fier ale Dunării și mai în aval de acestea, după cum dovedesc scheletele descoperite în așezările Schela Cladovei și I-coana (România), săpau gropi dreptunghiulare pentru morții din familie «în cuprinsul locuințelor, în jurul vetrelor interioare»; desigur, ca *“morții să se încălzească” la focul sacru*; scheletele erau în poziția chircită (*Hocker*), din cre-dința magic-analogică “în faptul că mortul trebuie să fie ca un fœtus / fœtus în pântecul Mamei-Pământ”, spre a se renaște cândva; dar erau puși în mor-mânt și «pe spate, cu brațele întinse în lungul corpului sau cu mâinile așezate pe abdomen», în «pat de ocru roșu»; scheletele descoperite erau «nedeca-pitate» și de tipul Cro-Magnon; «este interesant de semnalat că, dintre cei 36 de indivizi ale căror schelete au fost descoperite la Schela Cladovei, doi nu muriseră de moarte naturală, unul având între coaste o săgeată, o jumătate de bazin lipsind și unul dintre capetele femurale fiind despicat; celălalt avea în-fiptă adânc în orbită o săgeată» (*ibid.*).

Fig. 75. *Ou-cosmogonic-statuetă-cu-ideograme reprezentând pe Samasua / Samoș (Tatăl-Cer) de la Ocna Sibiului* – sculptură în piatră și cu pedestal scris, din orizontul anului 7540 î. H.

Aceste realități arheologice nu exclud moștenirea de la Euro-Pelasgi a sferei de credințe / idei religioase despre oseminte, îndeosebi, despre craniu ca sediu al sufletului / spiritului în manifestările energetice-yang etc., desi-gur, la Dunăre / Carpați, în Pelasgia Arhaică, deoarece, în orizontul cultural al anului 7540 î. H., *“oul-cap-de-Moș / Rege-Zeu» al statuetei de la Ocna Sibi-ului* relevă la purtătorii pelasgo-culturii Precriș *cultul craniului / capului-ou-cosmic*; mai mult, inscripția de pe *Statueta-cu-Ideograme-a-Soarelui-Moș de la Ocna Sibiului* conține pe franja a III-a ideograma / “mitograma”: *cal și că-lăreț decapitat, ithyfalic* (asupra căreia stăruie vom când vom aborda textele sacre ale Pelasgo-Daco-Thraciei / Valahiei). Argumente în acest sens se rele-vă și în cele 39 de “ouă-pietroaie-sculptate” (fig. 77) drept “cap / craniu de Soare-Moș / Tată-Cer, descoperite în Pelasgia Arhaică Sud-Dunăreană, la Lepenski Vir (pe malul drept al Dunării, la Cazane / Porțile de Fier, în Serbia de azi), la care se adaugă fresca din altarul de la Catal Hüyük / Anatolia, ce ținea în acele vremuri tot de unitatea culturală a Pelasgiei Arhaice, sau, cum o denumește Marija Gimbutas, *Old European Civilization*, frescă (fig. 76) în ca-re înfiorătoare “zeițe-găi / pajure” *înghit și transportă perechi de capete de soț-soție la Samasua (Soarele-Moș / Tatăl-Cer) întru reînviere*, altarul datân-du-se în orizontul anului 6800 î. H. (cf. GCiv, 85 / 100).

Fig. 76. *Zeițe-Găi / Pajure înghițind și transportând perechi de capete (soț – soție) la Samasua / Samoș (Tatăl-Cer) întru reînviere*, potrivit credințelor pelasgice din orizontul anului 6800 î. H. – frescă din altarul Pelasgiei Arhaice descoperit în Anatolia («nivelul VII, 8» – la Catal Hüyük, în Turcia de azi; cf. GCiv, 85).

Decapitarea rituală. Despre un complex cult al craniului / capului, de-spre *decapitarea rituală*, despre *decapitarea post-sepulcrală*, aduc nenumărate dovezi necropolele neoliticului din Dacia Nord-Dunăreană. Pelasgo-Dacii cu-cutenieni de la Traian-Dealul Fântânilor, încă din orizontul cultural al anului 4500 î. H., practicau deopotrivă *decapitarea rituală* (pentru a pune urmașii – familia, clanul, tribul – sub protecția, în puterea eroic-benefică a strămoșului, a moșului bun, a strămoșei bune, puterea fiind condensată în cap / craniu – cf. VMR, 170) și *decapitarea post-sepulcrală* «urmată de a doua înmormânta-re a resturilor corpului celor considerați *demoni răi* sau *demoni buni*»; «de-capitarea post-sepulcrală este un substitut daimonologic al *cultului craniului* decapitat, care, la rândul lui, face parte din cultul general al craniului» (VMR, 308). La Traian (Dealul Fântânilor), «unele dintre gropile funerare (...) conțineau schelete incomplete, iar alta numai un craniu de femeie bătrână, așezat pe o farfurie cu picior înalt și aflat în vecinătatea scheletului unui copil»; în gropile / mormintele respective erau «și zeci de vase – unele întregi, altele sparte ritual (multe dintre ele pictate), precum și oase dispartate de animale rămase de la carnea-ofrandă depusă în morminte»; din același orizont cultu-ral, «la Ariușd, s-au descoperit unele morminte rituale»; de asemenea, «în diferite așezări și necropole, s-au descoperit *cranii izolate sau mai multe la un loc*» (DVDac, 48; s. n.); craniile erau presărate cu ocru roșu.

Craniul și cultul Cavalerilor Zalmoxieni-Lupachi / Cabiri. Gropile speci-ale ritualice cu mai multe cranii atestă la Pelasgo-Dacii-cucutenieni din ori-zontul anului 4500 î. H. începuturile mistericului și puternicului *cult al Cava-lerilor Zalmoxieni-Lupachi / Cabiri* (v. fig. 42), cult prelungindu-se până din-coace de vremea lui Herodot, care le certifică prezența pe calea-spirală plane-tară, ori “teluric-celestă” întru Samasua / Samoș (Soarele-Moș / Tatăl-Cer), în hălțile

Samothrake, Memphis etc. (cf. *Istории*, II, 51; III, 37 etc.); în icono-grafia acestui cult «se menționează grija deosebită a celor doi frați», “de cru-ce”, bineînțeles, «pentru capul decapitat al celui de-al treilea frate; capul celui de-al treilea frate, înfășurat într-un ștergar, era transportat la poalele *Muntelui Sacru* și acolo înhumat în secret, cu un *ceremonial atribuit semizeilor sau e-roilor mitici*.» (VMR, 308). Neîndoielnic, Marele Munte Sacru al Daciei era *Cogaionul* (mitonim compus – *co-* “cap” + *-gai-* “gaie” + *-e/on* “ființă” –, de-semnând “muntele-cap-de-zeiță-Gaie”), dar în fiecare țară de râuri / munți subordonată religios-politic Sarmizegetusei, exista câte un Munte Sacru, la poalele căruia aveau loc ceremonialuri tainice de semizeificări. Lângă gura cuptorului unei locuințe de la Căscioarele (la sud de București, pe malul stâng al Dunării) s-au găsit două cranii îngropate «cu fața unul spre celălalt» (DVDac, 49), ceea ce înseamnă (dacă sunt ambele bărbătești) că din cei trei frați de cruce de sub jurământul eroic-zalmoxian, doar unul a scăpat cu viață și și-a făcut datoria față de ceilalți doi; dacă respectivele cranii sunt de bărbat și de femeie, atunci este vorba despre o decapitare rituală (ori postsepulcra-lă), indicând mai vechiul *cult al perechii de cranii* (fig. 76).

Decapitarea rituală, sau “luarea capului”, și 60 de oralotexte ale *Colin-dei Păcurarului* datând din orizontul dacic al anului 4500 î. H. Având în vedere gropile ritualic-funerare cu schelete decapitate din spațiul Daciei (*supra*), ce grăiesc despre ritualul “tăierii / luării capului”, din orizontul anului 4500 î. H., și, totodată, ținând seama de faptul că producțiile sacre nu admit decât în situații rarissime “inovații” de la o generație la alta, *Colinda Păcurarului*, genială creație, de esență zalmoxiană, în variantele ei mioritice, aflată încă în circuitul folcloric dacoromânesc / valahic de azi, unde protagonistul mioritic are statu-tul Solului / Mesagerului Celest la Soarele-Moș /

Samoș (Tatăl-Cer), aruncat *în trei sulite / țăpi* (cf. Hlst, I, 345): «ori să-l taie..., / ori să-l pue-n *trei ță-puște...*» (FMtcg, 565 *et passim*), desigur, fără a cădea în “donquijotism pa-leontologic”, dar pornind de la constatarea lui M. Eliade că «prezența nucleului epic inițial al *Mioriței* printre cântecele rituale confirmă, pe de o parte, arhaismul ei, iar pe de altă parte, ne arată că originile sale se găsesc într-un univers religios» (EDZG, 242), universul Zalmoxianismului, se evidențiază a-devărul că oralotextul mioritic în discuție, oglindind practicile magic-ritua-listice legate de *cultul capului / craniului ca sediu de suflet cosmic*, atestate arheologic din orizontul anului 4500 î. H., nu s-a zămislit nici mai devreme, nici mai târziu decât în orizontul respectivului an, 4500 î. H. Din 60 de ora-lotexte ale *Colindului păcurarilor* (sintagmă sub care sunt cunoscute în Ardeal / Transilvania variantele colinde mioritice), 16 grăiesc despre *tăierea capului* la păstorul (“al treilea”, “mai mic” frate / fărțat) protagonist, «în timp ce 44 pomenesc de luarea capului» (ARpc, 85): «Trei păcurei pa munte – / Unu-i mai înstrăinat / Și lui lege i-o făcutu: / O să-l puște, o să-l taie, / (...) / Nu mă pușcați, nu mă tăiați, / Numai capul mi-l luați!» (FMtcg, 594); «Cei doi legea-i făce: / (...) / –Stați, voi frați, / (...) / Nici pân săbii nu mă dați, / Numa capu mi-l tăiați...!» (FMtcg, 605); capul sublimei jertfe ca protector al turmelor / păstorilor era îngropat în strungă: “numai capul mi-l luați / și în strungă să-l băgați” (FMtcg, 628) etc.

Substituirea craniilor reale cu “capete de moș” (Samasua / Soare-Moș, “Tată-Cer”) sculptate, modelate în lut etc. În Pelasgia Arhaică, la Dunăre și Carpați, încă dintre orizonturile culturale ale anilor 7540 î. H., se constată “o primă fază” de substituire a craniilor / capetelor reale de moși / strămoși mi-tici din altare, din “sacrele vetre” etc., cu încrustate / “sculptate” pietre ovale “de râu”, în chip de “cap / craniu de Samasua / Soare-Moș (Tată-Cer)”, ca în cazul de la Ocna Sibiului (fig. 75), ori de

la Lepenski Vir (fig. 77) etc., în legă-tură, în fuziune, cu credințele, cu mitul *oului primordial*, *al oului cosmic*.

O variantă a cultului craniului, elemente fundamentale ale cultului cra-niului / capului – de Moș / Tată-Cer – persistă în Dacoromânia până dincoace de secolul restrângerii ariei Zalmoxianismului, în sfera mistică / inițiativă a puternicului *cult al Cavalerilor Zalmoxieni / Dunăreni* ("Nemuritori" / Daci", "Thraci" etc.) și al generalizării Creștinismului.

Fig. 77. Pelasgicul ou-cap-de-piatră cosmogonic din
orizontul anului 6500 î. H.,
de la Lepenski Vir (pe malul drept al Dunării, în Serbia
de azi; se află la Muzeul
Național din Belgrad).

Perechea de cranii în agrar-pastorală Pelasgie Arhaică, în Dacia. Deca-pitarea rituală se justifică în credința – din Euro-Pelasgia, din Pelasgia Arhaică, din Dacia – potrivit căreia capul / craniul (i. e. *creierul*), după cum subliniază și Mircea Eliade, «era considerat sediu al "sufletului"; de multă vreme, grație viselor și experiențelor extatice și paraextatice, se recunoaște e-xistența unui element independent de corp, pe care limbile moderne îl de-semnează prin "suflet", "spirit", "suflu", "viață", "dublu" etc.; acest element "spiritual" (nu poate fi numit altfel, pentru că era perceput ca imagine, "apa-riție" etc.) era prezent în întregul corp; el constituie întrucâtva "dublul" său; dar localizarea "sufletului" / "spiritului" în creier a avut consecințe considerabile; pe de o parte, exista credința că se poate asimila elementul "spiritual" al victimei, consumând creierul său; pe de altă parte, craniul, sursă de putere, devenea obiect de cult» (EICIR, I, 34).

În cazul «perechii de cranii față în față» din vatra pelasgo-daco-dună-reană de la Căscioarele, fiind vorba mai mult ca sigur de cranii sacre prove-nite de la un bărbat și de la o femeie, întrucât aici s-au descoperit ruinele *Templului Nuntirii Tatălui-Cer / Samasua și Mumei-Pământ / Dachia*, adică al Perechii Primordiale, “imitată în toate” de credincioși, cele două “sedii de suflu / viață” se înscriu într-un complex *cult agrar-pastoral al fecundației / fertilității (germinației)*, proiectându-se în *sacra pereche*.

Fig. 78. Craniul / capul zeului Samasua – Soarele-Moș / Tatăl-Cer de la Turdaș (România) plângând-plouând (teracotă din orizontul anului 5300 î. H. – pelasgo-cultura Turdaș-Vincea).

Și riturile perechii primordiale, *Tatăl-Cer și Muma-Pământ*, compor-tând «fie uniunea ceremonială – replică a hierogamiei –, fie orgia – regresie în haosul primordial» (EMML, 218), aveau menirea de a *reactualiza miturile creației*. Cele două cranii sacre, îngropate “față-n față”, lângă vatra / cuptorul casei de la Căscioarele, “la gura cuptorului”, cranii de “strămoși mitici pere-che”, cu oglindire în Perechea Primordială, provenite prin decapitare postsepulcrală, în cadrul unui rit de consacrare, erau considerate *genii protectoare ale casei respective, ale familiei / clanului*. Practica, ritualul se conjugă și în celebrul templu de la Căscioarele-România, templu cu etaj (parterul fiind consacrat întrunirilor religios-cetățenești și etajul, prin cele patru capele, era dedicat Perechii Primordiale și secunde perechi sacre), ce strălucea pe malul drept al Dunării, în orizontul cultural al anului 5000 î. H. (fig. 79), unde apar coloanele Perechii Primordiale (între ele, mai spre coloana Dachiei / Mumei-Pământ, cu o “primă” jertfă umană de zidire / întemeiere, de aici proiectându-se și *mitul*

fundamental pelasgo-daco-thracic / valahic, sau dacoromânesc / românesc, al jertfei zidirii). În Dacia, la Dunărea de Jos, potrivit dove-zilor arheologice (între care și modelul plastic miniatural de sanctuar de la Căscioarele, cu cele patru sedii / edificii pentru “primele patru conducătoare”, *Samasua-Samos / Soarele-Moș, sau Tatăl-Cer, Dachia / Dochia, sau Muma-Pământ, “fiul ceresc”, So-Ares / Soare-Tânăr-Războinic și “fiica teluric-ce-lestă”, Utu / Co-Utya, adică Sora-Soarelui / Luna, sau Dochiana / Cosân-zeana*, panteonul era dominat de patru divinități, formând cele două perechi: *Perechea Primordială și sacra pereche secundă*. Suntem într-o arhaică lume preponderent-agrar-pastorală, într-o Dacie politeistă, unde cultul craniului /

Fig. 79. *Templul Nuntirii lui Samasua / Tatăl-Cer cu Dachia / Muma-Pământ* – modelul din lut ars, din orizontul anului 5000 î. H., descoperit între ruine, la Căscioarele-România.

capului și-a reliefat permanența și polivalența semantic-sincretică, rafinându-și încărcătura religioasă. Dar după *Reforma Zalmoxianismului* ce are loc abia în orizontul anului 1.600 î. H., constelația credințelor, ideilor din cultul craniului / capului a fost absorbită de spiritul noii religii ce a conferit “știința nemuririi”, în cadrul misteric / inițiatic, astfel înrăzărindu-se și astăzi în mito-logia dacoromână, în sublimul *Creștinism Cosmic* (sintagmă utilizată de M. Eliade cu privire la o dimensiune inconfundabilă a spiritualității valahice / da-coromâne, în sinonimie parțială cu *mioritismul* ca înfățișare “de masă” a Zal-moxianismului). În vecinătatea puternicului *cult al lui Samasua (Soarele-Moș / Tatăl-Cer)*, în interiorul misteric / inițiatic al Zalmoxianismului, în cadrul *cultului Cavalerilor Dunăreni* (Daci / Thraci, Cabiri ș. a.), ieșind din “pere-chea de cranii”, desigur, sfera credințelor / ideilor religioase despre cap (“cap luat” / “cap tăiat”) ca

«sediu al forței fizice și spirituale creatoare de viață pe pământ» (VMR, 170), ori în întregul cosmos, se relevă mirobolant.

Fig. 80. *Cap-sfânt de strămoș de la Stoicani-România*
– ceramică din orizontul
anului 3700 î. H. (aspectul cultural Stoicani-Aldeni – cf.
DAPR, 224).

Cap / craniu, ou cosmic, munte. Încă dintre orizonturile pelasgo-cul-turii Precriș fuzionează credințele *oului primordial / cosmic* cu *cele despre craniu / cap* ca imagine a pământului, a cosmosului. Între aceleași orizonturi pelasgo-culturale, ori nu prea departe de ele, *muntele* se ivește “în a doua generație / serie de divinități” din Pelasgia Arhaică, permițând “altoiul” credințelor despre craniu / cap cosmic și ou primordial, evident, dinspre *cultul Gaiei / Pajurei (Babei-Gaia)*, atestat dintre orizonturile Euro-Pelasgiei anilor 10.000 și 8.500 î. H. și de reprezentările din Peștera Chindiei (România). De la *munte* ca *ou / cap cosmic de gaie / pajură* se ajunge cu vremea la antropomorficul *munte-craniu / cap* “înșurubat” în cosmosul de toate zilele al Pelasgului din bazinul Dunării (în primul rând al Pelasgilor-Gaeți / Geți).

Cultul craniului / capului și portretul zalmoxian al protagonistului mio-ritic din balada *Pe Gura de Rai*. *Muntele* este – încă din zorii holocenului – *o divinitate / zeităte-cap-de gaie / pajură*, treptat-treptat antropomorfizată, după cum s-a mai spus, cu *creastă / creștet*, cu *creier* – de unde și suportul se-mantic-sincretic al expresiei dacoromânești în bun circuit și azi: *creierul muntelui* (de lângă Gura de Rai; spre a ajunge în cer, în partea / fața nevăzută a Lunii, potrivit credințelor, superstițiilor valahice / dacoromânești “active” și la

începutul secolului al XX-lea, “sufletul trece prin *creierul muntelui*”), cu *pisc-plisc / cioc*, cu *gură*, cu *nări* etc. (cf. VMR, 170 *et passim*). După gân-direa (holonistică) mitică / magic-totemică, *partea* oglindește *întregul* (“pars pro toto”), partea are puterea magic-simpatetică / magic-contagioasă a între-gului-cap / craniu, cuprinzător de cosmos, dătător de suflu / viață în cosmos.

În Dacia, în lumea agrar-pastorală, misterul germinației, al fertilității / fecundității se relevă “specializat” pe anumite sectoare / părți ale capului / craniului-sediu de suflet cosmic. Capul / craniul sublimei jertfe – animal / om tânăr-pur, deci “sfânt” – are menirea de a revărsa benefic respectivul mis-ter pentru întregul neam. Craniul / capul sublimei jertfe re-editează, reactua-lizează cosmocreația, hierogamia Tatălui-Cer / Samasua și Mumei-Pământ / Dachia. Astfel de credințe / idei religioase din Dacia politeistă au fost asimi-late de Zalmoxianism și, mai înainte, ori după Zalmoxianism, de cultul Cava-lerilor Dunăreni, spre a se conserva până azi în sfera Creștinismului Cosmic.

Fig. 81. *Cap cosmogeometrizat de la Vidra-România* – «buton de capac în formă de cap uman de la Vidra» (DAPR, 241), din orizontul cultural al anului 3500 î. H.

Capul (“portretul”) *protagonistului mioritic*, sediu al sufletului, al vie-ții din întregul cosmos dacic / dacoromânesc (aidoma Solului / Mesagerului Celest la Samasua / Soarele-Moș, protagonistul *colindei Pe Gura de Rai / La Muntele Mare* – cu circuit numai în zona intracarpatică a Daciei, adică în Ar-deal / Transilvania – era aruncat în trei țăpi, sau în țăpuște), își avea părțile (dinspre *muntele-cap / craniu*, Cogaion) bine “specializate” agrar-pastoral, a-sigurând fertilitatea / fecunditatea: *fața albă* era

în corespondență cu bogăția turmelor – “fețișoara lui / *spuma laptelui*”, *ochii* corelau sporul de fructe din câmpuri – “ochișorii lui / două mure negre, / coapte-ntr-un rug verde”, *mus-tața* garanta abundența cerealică – “mustăcioara lui / *spicul grâului*” (ori: “mustăcioara lui / *țapa orzului*”) etc.

Cogaion – Marele Munte Sacru din Carpații Daciei, *Muntele-Cap-de-Ga-ie / Ghion*. Credințele / ideile religioase despre *muntele-cap (craniu)-de-gaie / pajură* din Pelasgia Arhaică, din Dacia / Dacoromânia s-au transmis ca sa-cră moștenire până azi la Valahi / Dacoromâni. În acest sens este relevator și firul etimologic al oronimului sacru, *Cogaion (Co-gai-on / Ko-gai-on-on)*, pe care îl urmărim în studiul special consacrat *cultului zeiței-Gaie*, pornindu-se de la termenii *gaie, gai, ghionoaie* și *ghion*, cuvinte cu bogăție de franje se-mantic-sincretice în limba valahă / daromână contemporană, ce au convergență în elementul secund de compunere; deoarece *Cogaion (Kogaionon)* este un cuvânt compus, după cum s-a mai arătat, din *Co- / Ko-* “cap” + *-gai-* “gaie” + *-on* (sufix pelasgo-daco-thracic / “dunărean-arhaic”) într-o fază străveche a limbii.

Geograful / istoricul Strabon (64 / 63 î. H. – 21 d. H.) vorbește în *Geografia* (VII, 3, 5) despre Zalmoxis, profetul-zeu al Dacilor, despre călă-toriile lui Zalmoxis (metatezat: Zamolxe) în sud, despre co-participarea profe-tului-zeu la domnia / regalitatea Daciei, despre Zalmoxis ca mare preot al ce-lui mai venerat zeu dacic, al Dumnezeului Cogaionului / Sarmizegetusei, el însuși fiind socotit Soare-Moș / Samasua (Tatăl-Cer), despre peștera “inac-cesibilă” a lui Zalmoxis, Gura-de-Rai pentru cei cu știința de a se face nemu-ritori, unde profetul-zeu se întâlnea «doar cu regele și cu slujitorii săi», obi-cei care «dăinuia și în vremea» lui Strabon, datină după care mereu s-a găsit un astfel de om-profet-zeu (e vorba de Dinastia Zalmoxienilor); și, adaugă Strabon, «până și muntele (cu peștera lui Zalmoxis) a fost

socotit sfânt și așa îl și numesc» (adică apelându-l cu un cuvânt sfânt / sacru); «numele lui este *Cogaionon* / *Kogaionon*, la fel ca al râului care curge pe lângă el» (cf. CS, 349; Fontes, I, 231; PGet, 91 etc.). Așadar, Strabon certifică pe vremea lui Burebista, oricum, până în orizontul anului 21 d. H., existența unui *oronim* pelasgo-daco-thracic / valahic (dacoromânesc), *Cogaionon* / *Kogaionon*, și a unui *hidronim* sacru, tot *Cogaionon*, (cf. EDZG, 71 sqq.). Istoricii – între care și I. H. Crișan – identifică muntele sacru pelasgo-daco-thracic / valahic, în zece terase, cu Muntele Grădiștea de azi (cf. CS, 381 sqq.). În epoca lui Bure-bista, contemporanul și rivalul împăratului roman Caesar, după cum ne în-credințează Strabon în amintita lucrare, cel cinstit ca Zalmoxis, la muntele sacru dacic, *Cogaionon* / *Kogaionon*, la peștera sacră, era Deceneu.

Și *Cogaion* / *Kogaionon*, muntele sacru al Pelasgo-Dacilor, cu *peș-tera sacră a lui Deceneu*, cu templele / sanctuarele rotunde (cu etaj, ca pe *Co-lumna Decebal-Traiană* din Roma) și patrulare (sanctuare-calendar) etc., unde Burebista mergea cu suita lui pentru a consulta vrerea zeului suprem, a Dumnezeului “dacic” etc., și apa sacră a râului *Cogaionon* erau la Sarmizege-tusa, capitala puternicului stat centralizat al Daciei; jur-împrejurul Cogaionu-lui / Sarmizegetusei înfloreau toate dacicele țări de râuri / munți (unele având numele / supranumele ca și în România de azi).

Fig. 82. Capul-mască din foaie de argint aurită, atribuit lui Salmoș (Sarmis) al XXI-lea (414 – 355 î. H., aprox.), descoperit în mormântul princiar ridicat pe câmpul de război, la Peretu-Te-leorman (România), locul trecerii în [ara Nemuritorilor (sau Împărăția-Tinereții-fără-Bătrânețe-și-Vieții-fără-Moarte).

Craniul / capul ca sediu al puterii chtoniene, cerești etc., în cultul Cava-lerilor Zalmoxianismului (sau Cavalerii Dunăreni, Danubieni etc.). Confreriile războinic-religioase ale Daciei, mai ales, războinicii lui Samasua / Samoș (Soare-Moș / Tată-Cer), ori ai “fiului”, So-Ares (Soare-Tânăr / Războinic), au acordat o foarte mare importanță “misterică” / “inițiativă” în “nemurirea” lor, desigur, *capului / craniului* ca sediu al puterii chtoniene, cerești, teluric-ce-leste, acvatice / marine etc.; credințele despre cap, deținător al misterului vie-ții / puterii în cosmos, s-au antrenat permanent din paleolitic / neolitic, prin epoca metalelor, spre / în Zalmoxianism și Creștinism Cosmic, ceea ce poate fi urmărit fără hiatusuri, pornindu-se, pe de o parte, de la “reînviere”, “eternă reînnoire”, “călătorie din Lumea Albă în Lumea de Dincolo / Neagră” (“din [ara-cu-Dor în [ara-fără-Dor”, din “[ara Efemeridelor” în “[ara-Tineretii-fără-Bătrânețe-și-Vieții-fără-Moarte” / “Raiul conferit de Samoș”) etc., și, pe de altă parte, de la *știința cogaionică / dacică a individului uman de a se face nemuritor*, bază misterică / inițiativă a Zalmoxianismului. “Insulă” a monoteismului în “oceanul” politeist, Zalmoxianismul s-a impus / extins în “sacra ca-le-spirală teluric-cerească” a Solului, prin Cavalerii Dunăreni, deveniți “semi-divinități”, ori “nemuritori”. Zalmoxiana “veche unitate de acțiune”, sau *triadă eroică* (în alte arii, “cabirică”, “thracică” etc.; după Reforma Zalmoxianismului, “septadă”, 6 + 1, ca în arhitectura sanctuarului mic-rotund de la Sarmize-getusa), pornită în drumul-spirală având centru Cogaionul, se constituia din *Solul / Mesagerul Celest* “înfrățit” / “înfrățit” cu cei *doi aruncători de Sol* – potrivit scenariului misteric / inițiativ – *în trei țări / sulite* (cf. Hlst, I, 345). Războinicul-Sol (“sor”, “frate-de-cruce”, “frate-geamăn” al “Fiului”, al Soa-relui) / Mesager-Celest, secundat de cei doi “fărtați” / “frați”, conducea confreria războinic-zalmoxiană pe drumul-spirală-planetară (ca și în

cazul auto-rului *Cosmografiei*, Aethicus Dunăreanu, aprox. 375 – 435 d. H., care, ca eopt în Zalmoxianism, descrie drumul-spirală, din Dacia și din Groenlanda până în India – cf. VAeth, 8 sqq.), purtând printre semeni chiar numele zeului său unic / suprem. Și fapele zeești-războinice ale unui astfel de *Sol* / *Zal-mas-semizeu*, după cum s-a mai menționat, au fost înregistrate și de *Analele lui Suppiluliuma*, între orizonturile anilor 1380 și 1375 î. H., lângă “o haltă-o-racol” de pe drumul spirală, Amqa, aflată în Imperiul Hittit Nou.

Ca și în *triada Solului* la Samasua / Samoș, în *triada străvechi-zal-moxiană a Cabirilor* apare grija față de capul / craniul sacru, față de ritul de consacrare a spiritului sacrificatului ca geniu protector al comunității / nea-mului, față de «spectacolul thanatologic în care se înscenau moartea și învie-rea»; “mitul zalmoxian-cabiric” (fig. 42) privește pe cei trei “fărtați” / “frați” (*nemuritori*, bineînțeles), într-un scenariu în care cel mai mic este “ucis ritu-alic”, înainte de a porni-o tustrei pe calea-spirală-planetară (“teluric-celeastă”) întru Samasua / Samoș (Soarele-Moș / Tatăl-Cer); *scenariul îl proiectează pe cel mai mic dintre frați în binomul nemuririi alături de “fiul celest”, So-Ares* (Soare-Tânăr / Războinic), *ceilalți doi* (cei doi fărtați aflați în rol de “ucigași”, sau, de la 1600 î. H., în rol de “aruncători în trei sulite” a Solului, din scena-riul Zalmoxianismului) *constituind “binomul nemuririi secunde” și relevând, într-adevăr, un dualism gemelar* (cf. VMR, 277); capul se proiectează în pa-noul ritologic-zalmoxian central, alegoria iconografică / simbolică “tălmăcin-du-se” / “vectorizându-se” (*infra*) în *mioritism* / *Creștinism Cosmic*.

“Luarea capului” în cultul Cavalerului Zalmoxian / Dunărean (Thrac, Danubian, Cabir etc.). În cosmogenica iconografie a *Cavalerului Dunărean* (sau *Dac*, *Thrac*, *Cabir* etc.), *capul* păstrează (“vectorizată în plan secund”) întreaga constelație de credințe / idei religioase

dintr-o Dacie politeistă (ante-rioară anului 1600 î. H.), ori dintr-o Dacie a Zalmoxianismului (de pe la anul 1600 î. H., până dincoace de anul 106 / 600 d. H., ultimele “semnalări” / “semne” fiind din vremea lui Mihai Viteazul), dintr-o Dacoromânie arhaică, în *complexul scenariu misteric / inițiativ al sublimiei jertfe reactualizatoare a Creației / Genezei*. Capul protagonistului (erou / războinic, conducător / ”re-ge-de-arme”, “rege-zeu” revenit din “călătoria celestă” în calitate de Sol, “în carne și oase”, și încoronat) permitea / media transferul beneficei potențialități a centrului cosmic, ori a (“capului”) unicului / supremului zeu, Sama-sua / Samos, Întregul Sacru-inițial (Tatăl-Cer), pe pământul neamului / po-porului semănător de credință “monoteistă” în spiritul științei nemuririi.

“Icoana alegoric-zalmoxiană / cabirică” (fig. 42) înfățișează “capul Tatălui-Cer / Samasua” susținut cu gurile de cei doi balauri cosmocreatori, Fărtatul (în dreapta scenei sacre, “călărit de So-Ares / Soare-Tânăr / Război-nic” și sprijinit de capul berbecului) și Nefărtatul / Nebeleizis (“Gebeleizis”, “balaurul norilor / aburilor de pe crestele munților”, “aducătorul de fulgere / grindină”), în zenit. Fratele-de-pe-Calul-Năzdrăvan “deschide” căile cu dacica secure dublă; Fratele-Secund are în mâna dreaptă capul de berbec în cum-pănire cu craniul, “suspendat în mâna-i stângă”, încât să fie tangent la dreptul braț cu secure dublă (“deasupra capului”, în chip “ritualic-funerar”), înaintând “tot spre dreapta”, spre Lumină / Yang; Fratele-Mezin, “jertfitul”, susținut de “Vidra” de la mijlocul arborelui sacru (din stânga), de Câine, de Taur, de Peș-te și de Gaia-cu-Vasul-Purificator-în-Creștet, este “puntea” / “liantul” pentru menținerea “jumătăților” în Întregul Sacru. Iconografia *Cavalerului Zalmoxian / Dunărean* (Dac, Thrac, Cabir) tălmăcește într-o mare măsură “ochiului pro-fan” *Mandala Zalmoxianismului* (fig. 83). În *registru* “*pătratului mic*” intră Fratele-de-pe-Calul-Năzdrăvan cu securea de luptă (toporul

dacic, “ghionul”, în mână dreaptă, deasupra capului); *pătratul de mijloc*, al Fratelui-Mezin, “se deschide prin sublima jertfă umană” ca “latură ascensional-translabilă spre centrul potențial marcat de intersectarea diagonalelor”, propulsat și de “Vi-dră”, “Câine”, “Taur”, “Pește”, și de Gaia / Pajura cu amfora / urna în creștet”; în registrul laturii din dreapta este secunda pereche sacră (Soarele și Luna / Sora-Soarelui) antropomorfizată; spre aceasta se vectorizează Eroul / Cavale-rul întru nuntirea cu Sora-Soarelui și, astfel, întru înrudirea (“încumnățirea”) cu “Fiul Celest” spre a putea participa la marea ordine cosmică; în registrul laturii din stânga se află Fratele Secund, având în mâini capul de berbec în cumpănire cu craniul de om / erou sub protecția securii duble a fratelui-căla-

Fig. 83. *Mandala Zalmoxiană*, simbolizând cosmodinamica și psihodinamica ÎNTREGULUI în PARTE și invers – “desen” / “pictură” în roșu (părțile negre din figură) și în “alb”, de pe “fața de sus” a cubului din mormântul regal de Sol / Mesager Celest descoperit la Fântânele-Teleorman (România), datând din orizontul anului 350 î. H. (cf. CS, 378).

re; în registrul “*pătratului mare*”, laturile sunt formate de *axis mundi* și de balaurii-zei-cosmocreatori, *Fărtatul* (“călărit” de So-Ares) și *Nefărtatul* / *Ne-beleizis* (“călărit” de Lună), susținând cu gurile “capul Tatălui-Cer / Soarelui-Moș”. Punerea capului de “rege” sub protecția “inelului” / “cercului” de cu-pru, ca în mormântul 29 din necropola de la Tiszavalk (cf. GCiv, 216), ori a diademei cu frunze de aur, ca în mormântul de Cavaler Zalmoxian descoperit la Vrața-Moghilanska, pe malul drept al Dunării de Jos, sau “sub mască” de argint și de aur (fig. 82), ca la Peretu-Teleorman, cât și sub “magic-ocrotirea” securii / toporului de luptă, ori a

“ghionului de paradă” (fig. 84), își are obârșiile religios-ritualice în orizonturile culturale dacic-zalmoxiene ale epocii metalelor de la Carpați / Dunăre, sau – în cazul substituirii prin obiecte sacre, de metal, a celor specifice neoliticului – chiar în orizonturi anterioare, dar nu mai devreme de “supraetajarea Cerului de Fier” (“fier celest / meteoritic”) în *axis mundi*, în *Bradul Cosmic*.

Înhumarea “regelui de arme” cu securea dacică dublă, sau cu ghionul / baltagul în mâna dreaptă și oglindirea veridică a ritualului în *Corinda Păcura-rului pe-î Gură de Rai*, din orizontul anului 3400 î. H. Unul dintre cele mai re-prezentative morminte din Dacia de Vest (Câmpia Tisei), privind “ocrotirea capului cu securea / toporul în mâna dreaptă, deasupra-i”, este și cel ce are numărul 29 în necropola de la Tiszavalk. Comparat cu cele 43 de morminte ale necropolei respective, după cum certifică Marija Gimbutas, «este cel mai mare, mai adânc și mai bogat dintre toate»; este mormântul “regelui de arme” daco-marisian / tisian din orizontul anului 3400 î. H., «având lângă cap securea de luptă pe care o ținea în mâna dreaptă»; «tot lângă capul condu-cătorului se aflau o piatră rotundă, o strachină, un ciubăr și un pumnal de si-lex de 14 cm lungime; o traistă din piele putrezită conținuse probabil colțul de mistreț, răzuitoarea din silex, solzul triumphiular de obsidian; la cealaltă extremitate a gropii, la picioarele mortului, se găsea o pereche de sule din cu-pru, tot acolo fiind puse și oase de porc: oasele unui picior și coastele; brațul stâng al mortului lipsea; inventarul mormântului nr. 29 de la Tiszavalk diferă foarte puțin față de acelea din mormintele de la Csongrad (Ungaria) și Decea Mureșului (România)»; era «o căpetenie robustă, așezată pe o latură, ușor contractată» (GCiv, 208), într-o groapă de 2,5 m lungime și de «peste 1m lă-țime» (*ibid*); este un mormânt tipic Daciei din orizontul anului 3400 î. H. (dacă datările

radiocarbonice sunt în concordanță cu cele din raportarea pe bază de analogii la pelasgo-cultura Cernavodă I).

Practica magic-ritualică / mitică a înmormântării “regelui de arme” din Dacia orizontului anului 3400 î. H., având la cap toporul (*baltagul*) / *se-curea ținut(ă) cu mână dreaptă*, o găsim reflectată veridic în *testamentul protagonistului* din oraltextul mioritic *Corinda Păcurarului pe-î Gură de Rai*, ce este în circuitul sacru și în zilele noastre, la Vărădia de Mureș (România), nu de-parte de necropolele de la Decea Mureșului și de la Tiszavalk, colindă de un-de aflăm și “motivația” – *tăierea ploilor* (probabil, din *Cerul-de-Fier*) cu toporul: *Oi-Lerundă-Leroi-Ler...! / Oi-Lerundă-Leroi-Ler...! / Pe plai pe la no-iu, / pe-a Gură de Raiu, / oi-Lerundă-leroi-Ler...! / Pe plai pe la noiu, / oi-Lerundă-leroi, / torcu-mi-se-ntorcu – / oi-Lerundă-Leroi, / trei ciopoi de oiu, / oi-Lerundă-Leroi, / cu trei păcuroni – / oi-Lerundă-Leroi...! / Doi îs veri-primariu, / oi-Lerundă-Leroi, / unu-i striinelu – / oi-Lerundă-Leroi, / cei doi veri-primariu – / oi-Lerundă-Leroi, / ei se vorovau, / oi-Lerundă-Leroi, / ca să mi-l omoare – oi-Lerundă-Leroi, / pe cel striinelu – / oi-Lerundă-Leroi, / cu a lor topoare, / oi-Lerundă-Leroi...! / Mică, / miorică, / oi-Lerundă-Leroi, / ea-i înțelegeare, / oi-Lerundă-Leroi, / iarbă nu pășteare, / oi-Lerundă-Leroi, / nici apă nu beare – / oi-Lerundă-Leroi; / el, când mi-o vedeare, / oi-Lerundă-Leroi, / frumos întrebare – / oi-Lerundă-Leroi: / «– Ce rându-i pă tine, / oi-Lerundă-Leroi, / de iarbă nu paștiu, / oi-Lerundă-Leroi, / nici apă nu beiu – / oi-Lerundă-Leroi...?!?» / «– Cum eu apă-oi beare, / oi-Lerundă-Leroi, / și iarb'-oi pășteare, / oi-Lerundă-Leroi, / când s-or lăudat – / oi-Lerundă-Leroi, / cei doi veri-primariu – / oi-Lerundă-Leroi, / ca să mi te-omoare, / oi-Lerun-*

Fig. 84. Topor dacic în formă de “ghion / gaie”, din aur, pentru paradă, din orizontul cultural al Daciei anului

1000 î. H., descoperit la [ufalău-România (cf. PDac, 68).

*dă-Leroi, / cu a lor topoare – / oi-Lerundă-Leroi; / unde să te-ngroape – / oi-Lerundă-Leroi...?!?» / «– ‘N strunga oiloru, / oi-Lerundă-Leroi, / sau a mie-iloru, / oi-Lerundă-Leroi...!» / «– Toporașul tău – / oi-Lerundă-Leroi, / unde să ți-l pună – / oi-Lerundă-Leroi...?!?» / «– În mâna direapta – / oi-Lerundă-Leroi: / ploaia când ploiere, / oi-Lerundă-Leroi, / toporaș tăiere – / oi-Lerundă-Leroi, / vântul când băteare, / oi-Lerundă-Leroi, / fluieraș cântare – / oi-Lerundă-Leroi, / neaua când o ninge, / oi-Lerundă-Leroi, / oile s-or strânge, / oi-Lerundă-Leroi, / pa mine m-or plânge – / oi-Lerundă-Leroi, / cu lacrimi de sânge – / oi-Lerundă-Leroi...!» (MRst, 15 – 18). Există și alte variante din același orizont înregistrate de folcloriști: «Ce pe mine mă-ngropaș / Înaintea strungilor, / În locu gălețelor, / Fluieru după cura, / Băltăgașu-n mâna me / Cu trânghiț-alătore...» (ADFR, I, 151); «Toporașu mn'eu cel drag / Mi l-eș pune la cap, / Luncea me ce lucie / Mi i-ș pune de cruce !» (ADFR, I, 152); «Și toporu mn'eu cel drag / Mie mi-l puneș la cap...» (ADFR, I, 153); *Toporașul* meu cel dulce / Mi-l puneți în loc de cruce... (FMtcg, 561) etc.*

Și *Corinda Păcurarului pe-î Gură de Rai*, din orizontul anului 3400 î. H., este una dintre primele capodopere ale umanității, dovedind că oralitatea fun-damentată de școlile tradiționale ale Zalmoxianismului este încă vie în adevă-rații Pelasgo-Thraco-Daci / Valahi (Dacoromâni), ce în antichitatea lui Aristo-tel erau vestiți și pentru performanța de a-și fi versificat / cântat legile (cf. *Problemata*, XIX), că oralitatea de acest tip aparține *științei de a te face nemuritor*, că Împărăția-Tineretii-fără-Bătrânețe-și-Vieții-fără-Moarte este în noi...

ABREVIERI (A), NOTE (B), SIGLE (C)

☒ A:

- **d. H.** = *după Iisus Hristos* (sinonimie: e. n. = era noastră).
- **E. V.** = *eră / epocă valahică* (pelasgo-daco-thracică / dacoromânească).
- **G. U. T.** = Grand Unification Theory / Teoria Marii Unificări.
- **I. L. M.** = Inelul Lumii Materiale.
- **Î. H.** = *înainte de Iisus Hristos* (sinonimie: Î. e. n. = înaintea erei noastre).

☒ B:

- ¹ Descoperirile de la Valea lui Grăunceanu – Bugiulești (provincia Oltenia / România) din anul 1962 s-au datorat unei echipe de cercetători dacoromâni, coordo-nată de arheologul C. S. Nicolăescu-Plopșor, echipă din care făceau parte specia-liștii: Alexandra Bolomey, Dardu Nicolăescu-Plopșor, Ion Firu, Marin Nica, Alexan-dru Păunescu ș. a. “Odiseea” descoperirii “unuia dintre cei mai vechi hominizi din Eurasia”, *Australanthropus olteniensis*, “și cam tot de aceeași vârstă cu sud-africa-nul”, a fost abordată mai recent și de Cornel Ivanciuc, în articolul *Incredibila dispa-riție a fosilei omului de Oltenia*, publicat în

gazeta «Tinerama» (București), nr. 125, 23 – 29 aprilie 1993, p. 11: «Cronica descoperirii celui mai vechi hominid din spațiul carpato-danubian și, implicit, al continentului nostru a generat dispute aprinse în lumea antropologilor. Lucrurile vor lua curând o neașteptată turnură politică, impli-când, pe de o parte, atât cabinetul președintelui Africii de Sud, cât și pe cele ale lui Gh. Gheorghiu-Dej și Chivu Stoica, după care vor contamina Pentagonul (!), Parisul și Budapesta. Cititorii *Tineramei* au privilegiul de a intra în posesia unor informații inedite despre războiul generat, începând cu 1962, de o fosilă, veche de două milioa-ne de ani. Război care continuă și astăzi, la trei ani după trecerea în neființă a antro-pologului Dardu Nicolăescu-Plopșor, protagonistul acestei aventuri a cunoașterii, o dată cu moartea căruia dispare, în împrejurări misterioase, și mult disputata fosilă. În anul 1962, la Bugiulești – Vâlcea, din punctul fosilifer «Valea lui Grăunceanu», au fost prelevate mari cantități de oase de animale, sparte intenționat, unele având caracterul de unelte, formând serii din punct de vedere tipologic și prezentând urmele unei îndelungate utilizări. Descoperirea s-a făcut într-un golf al fostului Lac Getic ca-re, în urmă cu două milioane de ani acoperea întregul ținut de la sud de Carpați, în-tr-o asociație faunistică foarte diversificată, conținând resturi de fosile de maimuțe, cai, cerbi, gazele, antilope, rinoceri, elefanți meridionali, hiene, pantere, urși. Din e-chipa de cercetători coordonată de arheologul C. S. Nicolăescu-Plopșor făceau parte specialiștii: Alexandra Bolomey, Dardu N. Plopșor, Ion Firu, Marin Nica, Alexandru Păunescu ș. a. Oasele

sparte intenționat, unele prezentând chiar patina de uzură, fapt ce atestă o îndelungă utilizare intenționată, l-a determinat pe C. S. Nicolăescu-Plopșor să emită ipoteza existenței unei industrii de unelte pre-paleolitice de tip osteo-dontocheratic (din oase-dinți-coarne), care preced paleoliticul inferior și prezente la acea dată doar în Africa de Sud. Alături de materialul fosil au fost găsite și câteva pie-tre (cuarțite) folosite la spargerea și prelucrarea rudimentară a oaselor. Această varietate de rocă se află la 42 km distanță de punctul fosilifer. După o serie de articole privind posibilitatea existenței protohominizilor în spațiul carpato-danubian, C. S. Nicolăescu-Plopșor, împreună cu Dardu Nicolăescu-Plopșor, îi comunică lui Raymond Dart, coordonatorul Departamentului de Anatomie al Universității din Witwatersrand – Johannesburg (Africa de Sud), rezultatele cercetărilor întreprinse până la acea dată. Raymond Dart este celebrul descoperitor al australopithecului din Transvaal, vechi de 3 milioane de ani, de la Makapansgat. Începând cu 1964, se declanșează o susținută corespondență între Johannesburg și București, în pofida tuturor barierelor politice. Survolând handicapul inexistenței la acea dată a relațiilor diplomatice dintre cele două țări, R. Dart decide să vină în România. Ineditele dezvăluiri ale lui Dardu N. Plopșor despre acest episod au fost făcute autorului articolului la 6 decembrie 1988: “Raymond Dart a fost convocat la Pretoria, de Charles Robbert Swart, președintele Africii de Sud, care l-a avertizat că riscă să moară într-o țară barbară. Dart, deja des-tul de bătrân la acea dată, a zis că pentru un asemenea

eveniment merită să-și piardă viața pe altarul științei. În ciuda presiunilor de tot felul, a părăsit Africa de Sud, pe la începutul toamnei anului 1965, însoțit de soția sa, și, după ce, în prealabil, și-a făcut testamentul. Ultimul cuvânt al lui Dart, la plecare, a fost că dacă tot îl vor omorî co-muniștii, să moară cel puțin alături de soție. Convenția a prevăzut ca traseul savan-tului să treacă pe la Pentagon, unde americanii l-au convins să plece la Budapesta și să aștepte acolo delegatul român, motivând că Ungaria are un regim mai credibil, în urma revoluției din '56. Raymond Dart a fost preluat de mine, de pe aeroportul din Budapesta. Chivu Stoica, președinte al Consiliului de Stat după recenta moarte a lui Dej, a ordonat să fie primit foarte bine și, în drum spre Bugiulești, copii îmbrăcați în costume naționale ieșeau în șosea și le ofereau buchete de flori. Era o toamnă super-bă, pe la începutul lui octombrie și, la un moment dat, soția lui Dart a rugat să oprim mașina să culeagă niște frunze căzute din copaci și a fost foarte mirată că în România este posibil așa-ceva pentru un străin și că n-o arestează comuniștii. Dart a recunos-cut autenticitatea descoperirilor de la Bugiulești, întru totul identice cu cele din Transvaal. România a intrat, dintr-o dată, în centrul atenției paleoantropologilor, modificând radical ipoteza conform căreia Europa n-ar fi făcut parte din aria procesului de antropogeneză. Însă, trecând pe la Paris la întoarcere, Dart începe să se comporte echivoc, ca spre sfârșitul vieții să nu mai pomenească nimic despre Bugiulești. Păre-rea mea este că în lumea liberă nu convenea nici unui savant ca cel mai vechi homi-nid european să fie descoperit într-o țară

comunistă.” În 1981, reexaminând materi-alul osos fosil de la Bugiulești, Dardu N. Plopșor identifică resturile creatorului în-suși al uneltelor descoperite în perioada 1953 – 1972, sub forma a două fragmente de diafiză de femur și a unui fragment de diafiză de tibie. Hominidul, vechi de două milioane de ani (2.000.000 – 1.750.000), va fi botezat *Australanthropus olteniensis*, adică omul sudic de Oltenia, varietate de Homo habilis, cu o capacitate craniană de circa 700 cm cubi. Omul de Oltenia avea statură bipedă, producea unelte și vâna prin hăituire în mlaștinile Lacului Getic, într-un peisaj asemănător savanelor cu pâlcuri de pădure. Pe fondul atitudinii indecise a lui R. Dart, la București se declanșează o serie de atacuri împotriva savantului Dardu N. Plopșor, datorate, în principal, invidiei. Se ajunge până acolo încât un reputat antropolog de la Iași cataloghează resturile hominidului drept urs etrusc (*Ursus etruscus*). Deceționat de lipsa de înțelegere a colegilor și amenințat de o boală incurabilă, Dardu N. Plopșor va izola pentru totdeauna fosila într-o casetă de argint pe care nici măcar autorul acestor rânduri, ajuns în casa savantului, după o serie întreagă de tergiversări, precauții și de susțineri a unor factori de influență, nu a reușit să o vadă. O dată cu moartea antropologului a dispărut și fosila, îngropată, probabil, undeva, la loc sigur. Dardu N. Plopșor a fost urmărit de ghinion toată viața. Decis să publice, împreună cu antropologul american Delson, fosilele celor trei maimuțe descoperite tot la Bugiulești (*Paradolichopithecus geticus*), americanul îl trage pe sfoară și semnează singur materialul. Ba, mai mult decât atât, la un inventar făcut după Revoluție în

colecțiile Institutului de Antropologie al Academiei Române, se constată lipsa fosilelor. La această oră s-a declanșat un curent de opinie total nefavorabil imaginii lui Delson, cât și o corespondență între Institutul de Arheologie al Academiei Române și S. U. A., pe marginea celor trei fosile de maimu-ță. Cu puțin noroc, s-ar putea ca măcar în “Războiul maimuțelor” să-i batem și noi, o dată, pe americani.».

- ² *storuma*: în pelasgo-daco-thracă, sau dacoromâna arhaică, era termen compus din *storu-* < *storua*, “curte”, “stor” / “stobor”, “îngrăditură”, + *-ma* < mare; toponimul pelasgo-daco-thracic / valahic (dacoromân-arhaic) *Durostoruma* / (*Durostor* / *Drâstor*) < *Dură* + *-storuma* grăiește de două milenii despre orașul-cetate desemnând *Curtea Mare a lui Dură*, fratele regelui Scorilă și unchiul lui Decebal; din pelasgo-da-co-thracic / valahic (dacoromânesc-arhaic) *storua* (“curte”), cu particula *-b-* atașată radicalului (particulă ce trimitea nu numai la “diminutivare”, ca în numele de plante medicinale dacice – v. *rathi-b-ida* = *Brassica napus ssp. oleifera* – cf. TZpl, I, 29 / TZpl, II, 224 sqq. –, ca în numele de păsări, ci și la “unitatea componentă”), a rezultat *storu-b-a* / *storo-b-a* (cu *-u-* > *-o-*), “curte mică” din copaci-grinzi / bon-doci, sau “ghizd”, “par gros” etc.; *a storoba* = a împrejmui cu pari-groși; prin me-tateză, avem în valaha / dacoromâna contemporană: *stobor* (*stoborul* fântânii), *a stoborî* etc.

- ³ Variante ale articolului: a) cu titlul *Pelasg* (*Pelasgia*) – *Vlah* (*Blachia* / *Valahia*), semnat cu pseudonimul Dacian Breianu, în revista «Caietele Dacoromaniei» (Timi-șoara), anul II, nr. 5, 1997, p. 8;

b) cu titlul *Pelasg / Pelasgia – Vlah (Dacoromân) / Vlahia (Valahia)*, în «Renașterea bănațeană» (suplimentul de cultură, «Paralela 45»), nr. 2393, 23 decembrie 1997, p. 7.

- ⁴ Dintre ecvideele vâdate de Euro-Pelasg, “cel mai vechi” este *Equus stenonis*, ecvidee «separate în subgenul *Allohippus (Hippotigris)*, din care fac parte: *Allohippus süssenbornensis*, *Allohippus merkii* și *Allohippus robustus*. Urmează un tip de ecvidee cu caractere reunite, având afinități atât cu asinii, cât și cu caii – *Equus hydruntinus*, după care își fac apariția adevărații cai din Europa: *Equus mosba-chensis*, urmat de *Equus germanicus*, “calul de loess” din würmian și de alte nume-roase specii printre care predomina, numeric, dar și ca arie, întinzându-se până în Asia...” (NV, 173). Exploratorul rus Prjewalski, în 1879, a descoperit – în Djungaria și în Lop-Nor – descendentul calului sălbatic paleolitic-european, cunoscut sub numele de *Equus / caballus prjewalskii*; «este singurul cal sălbatic din zilele noastre, cu o înălțime la greabăn de 127 – 135 cm, de culoare galbenă deschisă, asemănătoare mediului înconjurător, cu abdomenul și botul albicios și picioarele întune-cate» (*ibid.*). În 1975, mai existau 170 de exemplare: 130 în grădinile zoologice ale planetei și 40 de exemplare în rezervația Tahin Sera Nuru din Mongolia (cf. NV, 174).

- ⁵ Încurajează zâmbetul aserțiunile unor “specialiști” din secolul al XX-lea, care se mai îndoiesc de realitatea “hibridării neandethaliano-cro-magnonide”: «Nu este clar încă dacă (neandethalienii) au fost înlocuiți prin luptă și măcel (de cro-magno-nieni), sau

prin evoluție genetică gradată; scheletele interpretate ca elemente de tran-ziție ar putea să fie rezultatul hibridizării» (A. N. Strahler, *Science and Earth History*, Prometheus Books, Buffalo, 1987 – *apud* PPer, 219); chiar dacă oamenii de Cro-Ma-gnon ar fi fost dotați cu toate elicopterele și armele N. A. T. O., tot nu ar fi reușit să-i nimicească pe neanderthalieni, “în primul rând, pentru că nu aveau cartografiate toate peșterile Eurasiei” și “în al doilea rând, pentru că pădurile ascundeau un număr co-pleșitor de dușmani de moarte ai omului”. După cum se observă, nici Vl. Dumirescu / Al. Vulpe nu precizează tipul de urme pe sexe; dacă urmele bărbatului ar fi cro-ma-gnonide și dacă ale femeii ar fi neanderthaliene, firește, urmele copilului ar moșteni cele două caractere; și ar rezulta că bărbații cro-magnonieni preferau femeile neanderthalienilor, ceea ce s-ar constitui într-un motiv serios de prim-război / măcel mondial-aurignacian; n-ar fi exclus ca respectivul război, din cauza climei nefavora-bile, să fi fost amânat pentru Troia...; în caz că urmele bărbatului și ale femeii sunt neanderthaliene și urmele copilului sunt cro-magnoniene, ar rezulta înșelarea bărba-tului de către femeia euro-pelasgă de la Ciurul Mare; amânarea măcelului s-a dato-rat, desigur, faptului că, în acest din urmă caz, copilul fusese înfiat de la familia cro-magnoniană, familie de prieteni de peșteră ce își aflase tragicul sfârșit într-o luptă cu periculoșii urși ai cavernelor.

☑ C (de regulă, sigla este compusă din inițiala numelui autorului / autorilor, literă / litere din cuvântul / cuvintele-titlu; după siglă, cu cifră romană se

prezizează *volumul*; cifra arabă de după siglă indică pagina):

- **ADFR, I, II** = *Antologie dialectalo-folclorică a României*, I – II (ediție critică și prefață de Constantin Otobăcu), București, Editura Minerva, 1983.
- **ARpc** = Al. I. Amzulescu, *Repere și popasuri în cercetarea poeziei populare* (postfață de Iordan Datcu), București, Editura Minerva, 1989.
- **B** = *Biblia adecă Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament* – «tipărită întâia oară la 1688 în timpul lui Șerban Vodă Cantacuzino, domnul Țării Românești, retipărită după 300 de ani în facsimil și transcriere, cu aprobarea Sfân-tului Sinod, această ediție văzând acum, din nou lumina tiparului, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române», București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1997.
- **BasSL** = *Basmul cu Soarele și Luna*, București, Editura Minerva, 1988.
- **Bibl** = *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Justinian, patriarhul Bisericii Ortodoxe române, cu a-probarea Sfântului Sinod, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Orto-doxă..., 1968.
- **BMist** = Ștefan Bălan, Nicolae Șt. Mihăilescu, *Istoria științei și tehnicii în Româ-nia...*, București, Editura Academiei Române, 1985.
- **BVoc** = Grigore Brâncuș, *Vocabularul autohton al limbii române*, București, Edi-tura Științifică și Enciclopedică, 1983.

- **CDCD** = Sfântul Ioan Cassian, *A douăzeci și patra convorbire duhovnicească* (traducere / adaptare din limba latină de prof. univ. dr. Decebal Bucurescu; postfață: *Zalmoxianism și Creștinism în Dacoromânia, Patria sfântului Ioan Cassian* de Ion Pachia Tatomirescu), Timișoara, Editura Aethicus, 1999.
- **CDM** = Demetrii Cantemirii Moldaviae Principis, *Descriptio antiqvi et hodierni status Moldaviae / Dimitrie Cantemir, Descrierea Moldovei*, București, Editura Aca-demiei R. S. România, 1973.
- **CEnig** = Cașin Popescu, *Enigmaticele rădăcini ale Etruscilor*, în revista «Zodii în cumpănă» (Durbach-Germania), anul IV, nr. 4, ianuarie 1998, p. 259 sqq.
- **CILR** = George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (ediția a II-a, revăzută și adăugită – îngrijită și cu prefață de Al. Piru), București, Editura Minerva, 1982.
- **CMar** = Marin Cărciumaru, *Mărturii ale artei rupestre preistorice în România* (Prefață de prof. dr. doc. VI. Dumitrescu), București, Editura Sport-Turism, 1987.
- **CPLR** = *Codul poștal al localităților din R.S.R.*, București, Ed. Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor, 1974.
- **CRom** = Lucian Iosif Cueșdean, *Românii – o mare enigmă*, București, Editura Karat, 1996.
- **CS** = Ion Horațiu Crișan, *Spiritualitatea Geto-Dacilor*, București, Editura Alba-tros, 1986.
- **DAPR** = Vladimir Dumitrescu, *Arta preistorică în România*, București, Editura Meridiane, 1974.

- **DArp** = Vasile Drăguț, *Arta românească – preistorică, antichitate, ev mediu, re-naștere, baroc*, București, Editura Meridiane, 1982.
- **DCEH** = Anton Dumitriu, *Culturi eleate și culturi heracleitice*, București, Editura Cartea Românească, 1987.
- **DDB** = Hadrian Daicoviciu, *Dacia de la Burebista la cucerirea romană*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972.
- **DDp** = Nicoale Densușianu, *Dacia preistorică* (text stabilit de Victorela Neagoe, studiu introductiv și note de Manole Neagoe), București, Editura Meridiane, 1986.
- **DEnc, I, II** = *Dicționar Enciclopedic*, vol. I (A – C), București, Editura Enciclopedică, 1993; vol. II (D – G), 1996.
- **DILM** = Mihai Drăgănescu, *Inelul lumii materiale*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989.
- **DIm** = Mihai Drăgănescu, *Informația materiei*, București, Editura Academiei Române, 1990.
- **DNTr** = Iosif Constantin Drăgan, *Noi, Tracii – istoria multimilenară a neamului românesc*, volumul I, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1976.
- **DV** = Nicolae Densușianu, *Vechi cântece și tradiții românești* (texte poetice din răspunsurile la "Chestionarul istoric 1893 – 1897"), Buc., Editura Minerva, 1975.
- **DVDac** = Vladimir Dumitrescu, Alexandru Vulpe, *Dacia înainte de Dromihete*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.
- **EAM** = Mircea Eliade, *Aspecte ale mitului*, București, Editura Univers, 1978.

- **ECSM** = I. Evseev, *Cuvânt – simbol – mit*, Timișoara, Editura Facla, 1983.
- **EDZG** = Mircea Eliade, *De la Zalmoxis la Genghis-Han* (studii comparative despre religiile și folclorul Daciei și Europei Orientale – traducere: Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu), București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.
- **EICIR** = Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I - III, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.
- **EMML** = M.Eliade, *Mit și mistere* (VIII), *Pământul-mamă și hierogamiile cos-mice*, în «Istorii neelucidate – almanah estival *Luceafărul*», București, 1987.
- **EP, I, II** = Mihai Eminescu, *Poezii – proză literară*, ediție de Petru Creția, vol. I, II, București, Editura Cartea Românească, 1978.
- **EpG** = *Epopoea lui Ghilgameș*, Buc., Editura pentru Literatură Universală, 1966.
- **FCA, I – V** = J. G. Frazer, *Creanga de aur*, vol. I – V (traducere, prefață și tabel cronologic de Octavian Nistor; note de Gabriela Duda), București, Editura Minerva, 1980.
- **FMtcg** = Adrian Fochi, *Miorița – tipologie, circulație, geneză, texte*, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964.
- **Fontes, I** = *Fontes ad historiam Dacoromaniae pertinentes*, I (ab Hesiodo us-que ad Itinerarium Antonini) / *Izvoare privind istoria României*, I (de la Hesiod la Itinerarul lui Antoninus – comitetul de redacție: Vladimir Iliescu, Virgil C. Popescu, Gh. Ștefan), București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964.

- **Fontes, II** = *Fontes Historiae Dacoromanae*, II (ab anno CCC usque ad annum M) / *Izvoarele istoriei României*, II (de la anul 300 până la anul 1000 – publicate de: Haralambie Mihăescu, Gheorghe Ștefan, Radu Hâncu, Vladimir Iliescu, Virgil C. Popescu), București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1970.
- **FrobCA, I, II** = Leo Frobenius, *Cultura Africii*, I, II, București, Editura Meridi-ane, 1982.
- **GAB** = *Gândirea asiro-babiloniană în texte* (studiu introductiv: Constantin Da-niel; traducere, notițe introductive și note: Athanase Negoită), București, Editura Științifică, 1975.
- **GCiv** = Marija Gimbutas, *Civilizație și cultură* (traducere de Sorin Paliga; prefață și note de Radu Florescu), București, Editura Meridiane, 1989.
- **GLSG** = N.Gostar, V.Lica, *Societatea geto-dacică de la Burebista la Decebal*, Iași, Editura Junimea, 1984.
- **GRP** = André Leroi-Gourhan, *Les religions de la préhistoire – paléolithique*, 5e édition, Paris, Ed. Presses Universitaires de France, 1986.
- **HSongs** = *Poems from Songs of the Dream People* by James Houston, 1972.
- **IElem** = Acad. Caius Iacob, *Elemente de analiză matematică*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973.
- **IIR** = Const. C. Giurescu, I. Ivanov, N. Mihăileanu, D. Moroianu, Ilie Popescu Teiușan, I. Stanciu, D. Todericiu, *Istoria învățământului din România*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1971.

- **IUC** = Acad. prof. Ioan Ursu, *Cuvânt înainte* – la Steven Weinberg, *Primele trei minute ale universului*, Buc., Editura Politică, 1984.
- **LEmS** = A. Laming-Emperaire, *La signification de l'art rupestre paléolithique*, Paris, 1962.
- **MarÎn** = Simion Florea Marian, *Înmormântarea la Români*, III, București, 1892.
- **MDMT** = Gh. Mușu, *Din mitologia tracilor*, București, Editura Cartea Româ-nească, 1982.
- **MFPD** = Ion Miclea, Radu Florescu, *Geto-Dacii – strămoșii Românilor – vesti-gii milenare de cultură și artă* (I. Miclea: fotografii și macheta artistică; R. Florescu: studiu și comentariu), București, Editura Meridiane, 1980.
- **MIMS** = Mircea Mușat, *Izvoare și mărturii străine despre strămoșii poporului român*, București, Editura Academiei R. S. România, 1980.
- **MKP** = Paul MacKendrick, *The Dacian Stones Speak* (The University of North Carolina Press, 1975) / *Pietrele Dacilor vorbesc*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.
- **MRst** = *Mărul din Rai cu «stelele» Crăciunului Dacoromânesc* (colinde culese de I. P. Tatomirescu, din localități de pe văile Amaradiei, Gilortului, Jiului, Motrului, Mureșului și Oltului, între anii 1966 și 1986), Timișoara, Editura Aethicus, 1998.
- **MTim** = Solomon Marcus, *Timpul*, București, Editura Albatros, 1985.
- **NAI** = Marieta Nicolau, *Alaska, patria totemurilor*, București, Editura Albatros, 1973.
- **NV** = Ion Nania, *Vânatul pe teritoriul României – mărturii arheologice, istorice, folclorice și etnologice*

despre mamifere dispărute și pe cale de dispariție, București, Editura Sport-Turism, 1991.

- **OTr** = Manfred Oppermann, *Tracii între arcul carpatic și Marea Egee*, București, Editura Militară, 1988.

- **PDac** = Vasile Pârvan, *Dacia – civilizațiile antice din țările carpato-danubiene* (ediția a cincea revăzută și adnotată – traducere după manuscrisul original francez inedit, note și îngrijire științifică de Radu Vulpe), București, Editura Științifică, 1972.

- **PDnp** = Iuliu Paul, *Date noi privind folosirea "scrierii" în civilizațiile neolitice carpato-danubiene*, în revista «Transilvania» (Sibiu), anul XVIII (XCV), nr. 9 (septembrie), 1989, pp. 43 – 45.

- **PGet** = Vasile Pârvan, *Getica* (o protoistorie a Daciei – ediție, note, postfață de R. Florescu), București, Editura Meridiane, 1982.

- **PJT** = B. Perlov, *Jivâie slova Tartarii* (traducere în limba dacoromână de Lydia Löwendal-Papae), în «Noi Tracii» (Roma / Milano), III, 27, 1976, pp. 1 – 6.

- **PMdf** = Tache Papahagi, *Mic dicționar folcloric*, București, Editura Minerva, 1979.

- **PO, V** = Platon, *Opere*, vol. V (ediție îngrijită de C. Noica și P. Creția; cuvânt prevenitor de Constantin Noica; traducere, interpretare, lămuriri preliminare, notă și anexă de Andrei Cornea), București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.

- **PPer** = Iustinian Petrescu, *Perioadele glaciare ale Pământului*, București, Editura Tehnică, 1990.

- **PPor** = Emilia Pavel, *Portul popular dacoromânesc-moldovenesc*, Iași, Editura Junimea, 1976.
- **PZfbr** = Sorin Paliga, *Zeități feminine ale basmelor românești: Zânele și Sânzie-nele. Originea cuvintelor și a cultului profan*, în revista «Limba română» (București), anul XXXVIII, nr. 2 (martie-aprilie), 1989, pp. 141 – 149.
- **REtn** = I. I. Russu, *Etnogeneza Românilor – fondul autohton traco-dacic și com-ponenta latino-romanică*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981.
- **RLtr** = I.I. Russu, *Limba traco-dacilor* (ediția a II-a revăzută și adăugită), București, Editura Științifică, 1967.
- **SFR** = I. Simionescu, *Fauna României*, București, Editura Albatros, 1983.
- **Shak** = *Shaking the Pumkin: Traditional Poetry of the Indian North Americas* (traducere: Gabriela Pachia), New York, 1972.
- **SKL** = Petre Samson, Alexandru Kovacs, *Lucrările Institutului de Speologie*, vol VI, Buc., 1967 (pp. 211 – 220).
- **StrPR** = Cristian Popișteanu, Gh. David, *Strămoșii poporului Român*, culegere de articole / studii apărute între anii 1967 și 1980, în revista *Magazin istoric*, Bucu-rești, Editura Politică, 1980.
- **TDac** = Ion Pachia Tatomirescu, *Dacoromânia lui Regalian / Regalianus' Da-coromania – The Independent State of Dacoromania (258 – 270 A. D.), Founded by Regalianus, the Great Grandson of the Hero-King Decebalus* (în engleză: de Gabriela Pachia), Timișoara, Editura Aethicus, 1998.

- **TDer** = D. H. Tarling, M. P. Tarling, *Deriva continentelor – un studiu al supra-feței mobile a Pământului* (traducere de C. Calotă și V. Lăzărescu), București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.
- **TDIP, III** = Ion Pachia Tatomirescu, *De la istoria Pelasgo-Daco-Thraciei la istoria Dacoromâniei / Valahiei (României)*, III, în revista «Caietele Dacoromâniei», anul III, nr. 9, 22 septembrie – 22 decembrie, 1998, pp. 1 – 15.
- **TDIP, IV** = Ion Pachia Tatomirescu, *De la istoria Pelasgo-Daco-Thraciei la istoria Dacoromâniei / Valahiei (României)*, IV, în revista «Caietele Dacoromâniei», anul IV, nr. 13, 22 septembrie – 22 decembrie, 1999, pp. 2 – 8.
- **TPp, I – III** = G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române*, București, Editura Minerva, 1985.
- **TZpl, I, II** = Ion Pachia Tatomirescu, *Zalmoxianismul și plantele medicinale*, vol. I, II, Timișoara, Editura Aethicus, 1997.
- **UUn, I – II** = Vasile Ureche, *Universul*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1987.
- **VAeth** = Nestor Vornicescu, *Aethicus Histricus*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1986.
- **VCol** = Romulus Vulcănescu, *Coloana Cerului*, București, Editura Academiei Române, 1972.
- **VDat I, II** = Elena Niculiță Voronca, *Datinele și credințele poporului român – adunate și așezate în ordine mitologică* (ediție îngrijită și introducere de Iordan Dat-cu), I – II, București, Editura Saeculum I. O., 1998.
- **VDic** = Romulus Vulcănescu, *Dicționar de etnologie*, București, Editura Alba-tros, 1979.

- **VMast** = Romulus Vulcănescu, *Măștile populare*, București, Editura Științifică, 1970.
- **VMR** = Romulus Vulcănescu, *Mitologie română*, București, Editura Academiei R. S. România, 1985.
- **VSP** = Nestor Vornicescu, *Scrieri patristice în Biserica Ortodoxă Română până în sec. XVII (izvoare, traduceri, circulație)*, Craiova, Editura Mitropoliei Olteniei, 1983.
- **WPtmu** = Steven Weinberg, *Primele trei minute ale universului*, Buc., Editura Politică, 1984.
- **ZSum** = Voitech Zamarovsky, *La început a fost Sumerul* (traducere din limba slovacă de Helliana Ianculescu), București, Editura Albatros, 1981.

Cuprins

PRIVIRE ÎN PUNCTUL DINTÂI, CEL ORBITOR...

Despre <i>starea de zero</i>	/ 5
Privire în punctul dintâi, cel orbitor	/ 7
Lumina / fotonii dintâi, pelasgo-daco-thracica / valahica (dacoromâneasca) și biblica «Geneză» / «Facere»	/ 10
Inelul cosmic	/ 11
Energia spirituală... cogaionică / zalmoxiană	/ 14
Univers expansiv-pulsatoriu, corset magnetic	/ 17
De la contracția universului pulsatoriu, la «Apocalipsa» biblică și eminesciană	/ 20
CRONOLOGIE ȘI UNIVERS	/ 22
* 700.000 î. H. – 1969 d. H. (10.144 E. V.), 20 iulie: Era Antropotereastră	/ 26
* 30.000 – 8175 î. H.: EURO-PELASGIA	/ 31
* 8175 î. H. – 5300 î. H. (1 – 2875 E. V.): PELASGIA DE CENTRU SAU PELASGIA / VALAHIA ARHAICĂ	/ 35
* 5300 î. H. – 1600 î. H. (2875 – 6575 E. V.): PELASGIA / VA- LAHIA COGAIONICĂ ȘI DACIA – STAT HENOTEIST- ZALMOXIAN, SAU “PRIM-STATUL DE TIP PAPAL”, AVÂND ÎN FRUNTE «REGELE-ZEU», SALUMASUA (“OMUL SOARELUI-MOȘ / TATĂLUI-CER PRINTRE PĂMÂNTENI”), REPREZENTANTUL LUI DUMNEZEU	

PE PĂMÂNT, ÎN COGAION / SARMIZEGETUSA	36
* 1600 î. H. – 82 î. H. (6575 – 8093 E. V.): PELASGIA ZALMOXIANĂ, SAU STATUL DACIEI ÎN VREMEA DINASTIEI ZALMOXIANISMULUI	41
* PELASGIA / VALAHIA ZALMOXIANĂ – SAU STATUL DACIEI / DACOROMÂNIEI – ȘI STATUL / IMPERIUL ROMAN	52
* UNIREA PELASGO-DACO-THRACILOR (VALAHILOR / DA-COROMÂNILOR) SUB SCEPTRUL ÎMPĂRATULUI REGALIAN, LA ANUL 258 (8433 E. V.)	68
* PELASGIA / VALAHIA, SAU DACIA / DACOROMÂNIA, ÎNTRE IMPERIUL ROMAN DE RĂSĂRIT ȘI IMPERIUL ROMAN DE APUS	83
* DACIA (VALAHIA / DACOROMÂNIA) ȘI IMPERIUL BIZANTIN, ÎNTRE ANII 610 (8785 E. V.) ȘI 1453 (9628 E. V.), DE LA ULTIMUL ÎMPĂRAT DACOROMÂN, FOCEA, PÂNĂ LA CĂDEREA CONSTANTINOPOLULUI	86
* PRIMA RE-UNIRE PARȚIALĂ A PELASGO-DACO-THRACILOR, SAU A VALAHILOR / DACOROMÂNILOR, SUB SCEPTRUL LUI SAMOS, LA ANUL 623 (8798 E. V.)	87
* A DOUA RE-UNIRE PARȚIALĂ A PELASGO-DACO-THRACILOR, SAU A VALAHILOR / DACOROMÂNILOR, LA ANUL 636 (8811 E. V.)	88

- * A TREIA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR / DACOROMÂNILOR,
SUB SCEPTRUL LUI MERCURIU, LA ANUL 1103 (9278 E. V.),
ÎN STATUL MEDIEVAL AL TRANSILVANIEI
..... / 96
- * A PATRA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR / DACOROMÂNILOR,
SUB SCEPTRUL FRAȚILOR PETRU ȘI ASAN, LA ANUL 1185 (9360 E. V.),
ÎN STATUL VALAHIEI MARI
..... / 97
- * A CINCEA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR / DACOROMÂNILOR,
SUB SCEPTRUL LUI ALUTUON, LA ANUL 1277 (9452 E. V.),
ÎN STATUL MEDIEVAL AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI
..... / 101
- * A ȘASEA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR / DACOROMÂNILOR,
SUB SCEPTRUL LUI DRAGOȘ, LA ANUL 1352 (9527 E. V.),
ÎN STATUL MEDIEVAL AL MOLDOVEI
..... / 104
- * PELASGIA / VALAHIA – SAU DACIA / DACOROMÂNIA
—
ȘI ULTIMELE IMPERII ALE EUROPEI: IMPERIUL OTOMAN / TURC,
IMPERIUL AUSTRIAC, IMPERIUL RUS / ȚARIST, IMPERIUL
AUSTRO-UNGAR, IMPERIUL RUSSO-SOVIETIC
..... / 108
- * A ȘAPTEA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR / DACOROMÂNILOR,

SUB SCEPTRUL LUI MIHAI VITEAZUL, LA ANUL 1600
(9775 E. V.),
ÎN STATUL MEDIEVAL AL DACIEI
..... / 110
A OPTA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR /
DACOROMÂNILOR,
SUB SCEPTRUL LUI ALEXANDRU IOAN CUZA, LA ANUL
1859 (10.034 E. V.),
ÎN STATUL MODERN AL ROMÂNIEI
..... / 115
* A NOUA RE-UNIRE PARȚIALĂ A VALAHILOR /
DACOROMÂNILOR,
ÎN STATUL MODERN AL ROMÂNIEI MARI, SUB
SCEPTRUL REGELUI
FERDINAND I, LA ANUL 1918 (10.093 E. V.)
..... / 118
ETNONIMUL *PELASG* > *BELAG* / *BELAC* (*BALAC*) >
BLAC / *VLAH*
(*VALAH*)...
.....
/ 122
OCHIUL MAGIC-TOTEMIC AL ÎNTÂMPINĂRII LUMII ȘI
OCHIUL
REVOLUȚIEI ȘTIINȚIFICO-TEHNICE
..... / 124
ARHETIPAL ȘI INTERFERENȚIAL
..... / 127

RELIGII ALE EURO-PELASGIEI, ALE DACIEI / DACOROMÂNIEI

Din paleolitic / neolitic, prin Zalmoxianism, până în Creștinismul Cosmic al Valahilor (Dacoromânilor)	129
HOMO SAPIENS NEANDERTHALENSIS DE BOROȘTENI-ROMÂNIA (80.000 î. H.) ȘI CREDINȚELE LUI RELIGIOASE PERPETUATE PRIN OMUL DE CRO-MAGNON, PRIN EUROPELASGI, LA PELASGII / VALAHII, SAU DACOROMÂNII DE AZI ...	131
PEȘTERA – “CENTRU” ȘI “COMPLEX LABORATOR” AL EURO-PELASGIEI ...	137
ALTE CREDINȚE / IDEI RELIGIOASE DIN SANCTUARELE PEȘTERILOR EURO-PELASGIEI ȘI ALE DACIEI	140
Cercul / inelul de jertfă la Pelasgo-Daco-Thraci / Valahi (Dacoromâni) între orizonturile anilor 8175 î. H. și 2000 d. H.	145
Inelul îmbrădat și biserica de brazi	147
Metamorfozele realismului rupestru-animalier, între orizonturile anilor 10.000 și 8000 î. H., în realism abstract-simbolic	148
Mesaj din Euro-Pelasgia	149
“Sanctuarul” din Peștera Cuciulat (15.000 – 10.000) ...	151
Între Lascaux-Franța și Cuciulat-România	155
Cultul calului / iepei	158
Calul și cultul falusului	165
Caii, dansul vânătoresc-pelasgo-daco-thracic / valahic, <i>Căiuții</i> , și dansul misteric / inițiativ-zalmoxian, <i>Călușul Împărătesc</i>	167
Cai zeului So-Ares (Soare-Tânăr / Războinic), calul	

“Sorei Soarelui”, năzdrăvanii cai ai Cavalerilor Zalmoxianismului,	
ai Feți-Frumoșilor, ce duc eroii în raiul zalmoxian,	
în [ara-Tineretii-fără-Bătrânețe-și-Vieții-fără-Moarte	
..... / 171	
Cultul Leului / Panterei în Euro-Pelasgia, în Daco-Thracia	
(Valahia / Dacoromânia)	/ 178
Cultul găinii (de munte) ca pasăre a sufletului...	/ 186
Cultul cocoșului	/ 193
Cultul	cerbului
..... / 193	
Cultul	ursului
..... / 200	
Ursul, Soarele și Salumasua / Salmoș (“Zalmas” /	
“Zalmoxis”)	/ 203
Cultul	craniului / capului
..... / 204	
Decapitarea	rituală
..... / 209	
Craniul și cultul Cavalerilor Zalmoxieni-Lupachi / Cabiri	
..... / 210	
Decapitarea rituală, sau “luarea capului”, și 60 de orolotexte	
ale <i>Colindei Păcurarului</i> din orizontul dacic al anului 4500 î.	
H.	/ 210
Substituirea craniilor reale cu cele sculptate, modelate în lut	
..... / 211	
Perechea de cranii în agrar-pastorală Pelasgie Arhaică, în	
Dacia	/ 212
Cap / craniu, ou cosmic, munte	
..... / 215	
Cultul craniului / capului și portretul zalmoxian	
al protagonistului mioritic din balada <i>Pe Gura de Rai</i>	
..... / 215	
Cogaion – Marele Munte Sacru din Carpații Daciei,	

<i>Muntele-Cap-de-Gaie</i>	/	<i>Ghion</i>
.....	/ 217	
Craniul / capul ca sediu al puterii chtoniene, cerești etc., în cultul		
Cavalerilor Zalmoxianismului (sau Cavalerii Dunăreni, Danubieni		etc.)
.....	/	
218		
“Luarea capului” în cultul Cavalerului Zalmoxian / Dunărean		
(Thrac, Danubian, Cabir		etc.)
.....	/ 220	
Înhumarea “regelui de arme” cu securea dacică dublă, sau cu ghionul / baltagul în mâna dreaptă și oglindirea veridică a ritualului în <i>Corinda Păcurarului pe-î Gură de Rai</i> , din	orizontul	anului 3400 î. H.
.....	/ 222	
Abrevieri,	note,	sigle
.....	/ 225	

ISBN 973-97530-3-5
Vol. I: ISBN 973-97530-5-1
EDITURA AETHICUS

Consilier editorial: I. D. Breianu.
Lector: Sarmis Pordu.
Culegere / paginare: S. C. SALMOS-TAT S.R.L.
Bun de tipar: 25 mai 2001.
Apărut: 2001.

Tiparul executat
la Tipografia Waldpress,
str. Suceava, nr. 13,
Timișoara – 1900, Dacoromânia.

